

ISSN: 2146-9571

NEREDE BİR VATANDAŞIMIZ, SOYDAŞIMIZ, AKRABAMIZ VARSA BİZ ORADAYIZ.

OCAK 2012 / SAYI: 1 / ÜÇ AYDA BİR YAYINLANIR

ARTI90

ARTI DOKSAN DERGİSİ

T.C. BAŞBAKANLIK YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI YAYINIDIR

NEONAZİ

IRKÇI TERÖR SALDIRILARI

SÖYLEŞİ:

BAŞBAKAN YARDIMCISI BEKİR BOZDAĞ

Bir Sürgün Acısı:

AHISKA TÜRKLERİ

KÜNYE

ARTI90

14 Şubat 2012 Sayı: 1

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının
3 aylık süreli yayınıdır.

T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar
Başkanlığı adına İmtiyaz Sahibi
Kemal YURTNAÇ

Genel Yayın Yönetmeni
Mehtap ALTINOK

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Deniz DOĞAN

Yayın Danışmanı
Ardan ZENTÜRK

Yayın Kurulu Başkanı

Gazali ÇİÇEK

Yayın Kurulu

Veysi ŞİMŞEK

Ünal KOYUNCU

Suat BEYLUR

Muhammed Musa BUDAK

Fatih NIŞANCI

Ali Osman MERT

M. Nedim ASLAN

Muhlis KAÇAR

İletişim Danışmanı

İsmail YILDIZ

Orhan OCAKDAN

Fotoğraflar

İlker KIRMIZI

Görsel Danışman

M. Akif VURAL

Yönetim Yeri

T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı
Oğuzlar Mah. Mevlana Bulvarı No: 145
PK: 06520 Balgat - ANKARA - TÜRKİYE

Tasarım ve Uygulama

Sarakusta Reklam Tanıtım Organizasyon Ltd. Şti.
www.sarakusta.com.tr

Baskı / Cilt

Dumat Ofset Matbaacılık
Bahçekapı Mah. 2477 Sk. No:6 Şaşmaz-Etimesgut / ANKARA
Tel : 0(312) 278 82 00 Faks : 0(312) 278 82 30
www.dumat.com.tr

Dergide yer alan yazıların sorumluluğu yazarlara aittir.
Dergide yer alan yazı ve fotoğraflar kaynak gösterilerek
kullanılabilir.

www.arti90dergi.com

Yayın Türü

3 Aylık Süreli Yayın

ISSN: 2146-9571

İletişim

0(312) 218 40 00

e-posta

info@ytb.gov.tr

BAŞKAN'dan

Başlarken...

Çağımızın en önemli kavramlarından ve kaynaklarından bir tanesi de iletişimdir.

İletişim öyle sihirli bir anahtardır ki kullanım durumunuza göre kitlelerle aranızda yeni kapılar açabileceğiniz gibi açık kapıları kapatabilirsiniz de. Ancak hiçbir kişi, kurum, şirket veya topluluk, bu kapıyı kapatmayı düşünmez.

Bizler de 2010 yılında kurduğumuz Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ile görev alanımızdaki hedef kitleyle hem iletişimimizi artırmak hem de sizlerin ihtiyaç ve beklentileri çerçevesinde çalışmalar yapabilmek için yeni bir yapılanmanın içerisine girdik.

Aramızdaki iletişimin hedeflediğimiz gibi güzel bir şekilde ilerlemesi için çeşitli yollar deniyoruz. Görev alanında yapılan alan araştırmaları, anket uygulamaları, yurt içinde ve yurt dışında yapılan vatandaş ve ihtisas toplantıları, bunlardan birkaç tanesidir.

İlk sayısı elinizde olan ve ilk etapta üç ayda bir yayımlamayı planladığımız Artı 90 dergisi, kamu hizmeti anlayışı ve bilinci çerçevesinde, dünyanın farklı ülkelerinde yaşayan ve sayıları altı milyona varan vatandaşlarımız; Balkanlar, Kafkaslar, Orta Asya ve Ortadoğu'da yaşayan soydaş ve akraba topluluklarımız, yurt dışından ülkemize eğitim görmeleri maksadıyla davet ettiğimiz misafir öğrencilerimiz ile birlikte hem Kurumumuzun çalışmaları hakkında bilgi verecek hem de sizlerin görüş ve beklentileriyle zenginleşecek güçlü bir iletişim köprüsü olacaktır.

Bu nedenle de derginin adı, yurt dışından Türkiye'yi telefonla arama kodu olan, Artı 90 oldu. Anlaşıldığı üzere asli amacımız, iletişimi artırarak birlikteliği sağlamaya ve beklentileri karşılamaya yöneliktir.

Dergimizin ehil ellerde büyümesi amacıyla, Kurum dışından, konusunun uzmanı

ve sizlerin de yakından tanıdığı değerli gazeteci Ardan ZENTÜRK'ten bu görevi ifa etmesini rica ettik. Bizleri kırmayarak bize rehberlik etmeyi kabul ettiği için Sayın Zentürk'e teşekkür ediyorum. Umuyorum ki gösterilen bu çabalar sizlerin de beğenisini kazanacak, çalışmalarımızın sizlere ulaşmasında ve iletişim yollarımızın açık olmasında önemli bir işleve sahip olacaktır.

Artı 90'ın yayın kurulu tamamıyla Kurum çalışanlarından ve Kurumun görev alanında yaşayanlardan oluşmaktadır. İlerleyen sayılarda, sizlerin de aktif katılımlarınızla dergimiz, ihtiyaç ve önerileriniz çerçevesinde hizmet ağını yaygınlaştıracaktır.

Her şeyin başlangıcı zorluklarla doludur. Yeni kurulan Kurumumuzun gerek teşkilatlanma çalışmalarının sürdürülmesi gerek alanda beklenen hizmetlerin üretilmesi ve ayrıca böyle bir derginin hayata geçirilmesi konusunda bizlere verdiği destek ve yönlendirmelerden dolayı Başbakan Yardımcımız Sayın Bekir BOZDAĞ'a ve bu derginin oluşturulmasında özverili çalışmalarından dolayı, başta basın müşavirimiz Mehtap Altınok olmak üzere kurum çalışanı arkadaşlarıma teşekkür ediyorum, sizlerle el ele, gönülden merhaba diyorum.

Şüphesiz, yayın hayatına merhaba diyen Artı 90, hepimizin sesini birbirimize duyuracaktır.

Saygılarımla...

Kemal YURTNAÇ

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanı

“Bizim için önce insan gelir...”

Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ’a göre, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, devletin son yıllarda attığı en stratejik adımlardan biri... Çünkü bu Kurum, diplomasinin uzanamadığı bir noktayı, doğrudan insanı hedef almış durumda ve Türkiye ile bağı olan herkesi korumakta kararlı...

“Yeni kuşaklar doğuyor, yeni kültürler geliyor ve oradaki insanlar farklılaşıyor. O nedenle artık bizim, Türkiye olarak değişen, gelişen bu konseptte göre politikalarımızı değerlendirme ihtiyacımız var. Çünkü artık oraya gidenler geri dönmek için gitmiyor, orada kalmak için geliyor.

...

Büyük ayrımcılıklar var; eğitimde, işte, istihdamda, siyasi katılımı, eşitlik konusunda, hukukun karşısında, pek çok konuda sıkıntılar oluşuyor. Biz, bu sıkıntıların aşılması ve orada yaşamayı, yaşadıkları topluma katkı vermeyi kabul etmiş insanlarımızı destek için varız.

...

İslamofobia yaratıp bundan istifade etmek istiyorsanız bu fevkalade tehlikeli bir süreç olur. Eğer yabancı düşmanlığının oluşmasına göz yumulur ve bununla ilgili oluşan duygular siyasette belirleyici olursa o zaman siyasetin normalleşmesi, ülke yönetiminin normalleşmesi mümkün değildir.

Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ, kabinenin sakin ve çalışkan güçlerinden biri olarak tanınıyor. Adalet ve Kalkınma Partisinin kuruluş kadrosunda Yozgat’tan yer alan Bozdağ, önceki dönemde ağırlıklı olarak Meclis Grubu ve Parti Teşkilatında yaptığı çalışmalar ile dikkat çekti.

Siyasette, yüksek sesle kavga etmeden bir fikri savunma prensibine bağlı bir siyaset adamı. Onu, özellikle meclisteki sert tartışmaların içinde bile sukunetini korurken izledik.

Yeni dönemde ise Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın talebi, kendisiyle kabine içinde çalışmak oldu. Kabinedeki dört başbakan yardımcısından biri olan Bekir Bozdağ’a bağlanan üç kurum, kabinedeki stratejik önemini göstermesi bakımından önemliydi. Bekir Bozdağ, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının yanında Diyanet İşleri Başkanlığı ile Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığından sorumlu başbakan yardımcısı olarak görev yapıyor.

Öncelikle, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığını nasıl değerlendiriyorsunuz?

“Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığını Türkiye’nin attığı en önemli stratejik adımlardan biri olarak görüyorum. Bugün, müsteşarlık düzeyinde teşkilatlanmış bir yapısı ve çok değerli uzmanlardan oluşmuş bir kadrosu var. Ve bu Teşkilat, Türkiye’nin dışarıda görünen yüzünü, yapılan çalışmaları bizim insanımıza, vatandaş düzeyindeki insanımıza, soydaş düzeyindeki kardeşlerimize ve akraba olan kardeşlerimize doğrudan yansıtan bir kurum. Başka ülkelerin diaspora bakanlıkları var ama maalesef Türkiye uzunca zaman bu konuyu bir başkanlık müşaviri ve onun başkanlığında bir kurul marifetiyle yürütmüştür. Esasında bu konuya verilmesi gereken değeri vermeye gayret etmişler ama olayın büyüklüğü karşısında, verilen değer onu karşılayamamış. Şimdi Sayın Başbakanımızın talimatı üzerine bu Kurul oluşturuldu ki bugün dünyada 155 ülkede vatandaş düzeyinde yaşayan zannedersen 6,5 milyon civarında vatandaşımız var. Bir de vatandaşlıktan çıkmış kardeşlerimiz var, onları da eklediğinizde bu rakam daha artacak. Balkanlar’da, Orta Asya’da, başkaca yerlerde pek çok soydaşımız ve akraba topluluklarımız var; bütün bunlarla bizim sağlıklı bir ilişki, iletişim içerisine girmemiz, bilgi paylaşımı yapmamız, sorunları konuşmamız, çözümleri konusunda onlara yol göstermemiz, hükümetimize tavsiyelerde bulunmamız gerekmektedir.

Biz, vatandaşlarımızın eğitimde, sağlıkta, işte, siyasette, hukukta, hangi alanda olursa olsun karşılaştıkları sorunları tespit eden, onlara çözümler konusunda yol gösteren bir Kurumuz. Hükümetler bazında çözülmesi gereken bir konu olduğu zaman bunu, Türk Hükümetine ulaştırır, gerek Sayın Başbakanımız gerek Sayın Cumhurbaşkanımız, gerek ilgili bakanlarımız, gerek Dışişleri Bakanımız hangisi ilgiliyse onların vasıtasıyla devletten devlete, hükümetten hükümete çözümünü takip ederiz. Sorunun Türkiye'ye dönük kısmını da süratle sonuçlandırırız.”

“Şimdi efendim, diplomasi esasında kuralları belli sert bir iklimdir. Sizin Başkanlığınız ve orada yürütülen çalışmalar ilişkilere insani dokunuş kazandırıyor anlamadığım kadarıyla. Yani diplomasinin çok dışında, insanlar varlıklarıyla varlar, ihtiyaçlarıyla varlar ve devlet ilk defa belki de bu tür bir insani dokunuşa yönelmiş oluyor, bilmem yanılıyor muyum?”

“Hayır, yanılmıyorsunuz, gayet güzel de ifade ettiniz. Devlet ilk defa kendi insanlarıyla belki böylesi kurumsal düzeyde ilgilenmesi gerektiğinin farkına vardı. Çünkü biz 60'lı yıllarda Avrupa'ya insanlarımızı gönderirken bu insanların ihtiyaçlarını düşünmedik. Ama zaman içerisinde Türkiye, oradaki vatandaşlarını ihmalinin ne sonuçlar doğurduğunu gördü. Çünkü oradaki vatandaşlarımızı yakından takip etmez, onların sorunlarıyla, dertleriyle ilgilenmez, ihtiyaçlarını gücümüz nispetinde biz karşılama yoluna gitmezsek bir zaman sonra, ya Avrupa'da şu kadar Türk varmış bir zamanlar noktasına geliriz...”

Orada yeni kuşaklar doğuyor.

Yeni kuşaklar doğuyor, yeni kültürler gelişiyor ve oradaki insanlar farklılaşıyor. O nedenle artık bizim, Türkiye olarak değişen, gelişen bu konseptte göre politikalarımızı değerlendirme ihtiyacımız var. Çünkü artık oraya gidenler geri dönmek için gitmiyor, orada kalmak için gidiyor. Sadece para kazanmak değil, kendi çocuklarının geleceğini de orada görmek istiyorlar, oraları yurt edinmek istiyorlar, oralarda kalıcı olmak istiyorlar. O zaman, vatandaşımızın bu değişen bakışı karşısında bizim de politikalarımızı değiştirmemiz lazım.

Aslında çok büyük bir ayrımcılıkla karşılaşıyorlar orada.

Büyük ayrımcılıklar var; eğitimde, işte, istihdamda, siyasi katılımı, eşitlik konusunda, hukukun karşısında, pek çok konuda sıkıntılar oluşuyor. Biz, bu sıkıntıların aşılması ve orada yaşamayı, yaşadıkları topluma katkı vermeyi kabul etmiş veya Türkiye'ye dönmek isteyen bütün vatandaşlarımızı, yaşadıkları ülkede kendi kimlikleriyle ama o ülkeyle de barışık, uyumlu bir şekilde mutlu olmaları, çalışmalarını için destek vermeliyiz. Onlara her türlü yardımcı yapmak bizim görevimiz.

Peki efendim, tam bu noktada orada yaşayan insanların siyasi katılımı da öne çıkıyor...

Şimdi tabii her ülkede vatandaş olanlar zaten katılıyor. Çünkü vatandaşa verilen haklardan istifade ediyorlar. Ama Türkler, uzunca bir zaman vatandaşlığa geçme konusunda da tutucu davrandılar çünkü vatandaşlığa geçmeyi adeta kendi ülkelerine, kendi milletlerine, devletlerine, ailelerine bir ihanet gibi düşündüler. Ama artık dünyanın de-

ğişen yapısı içerisinde, biz vatandaşlarımızın başka ülkelerde vatandaşlığa geçme noktasında tutucu davranmalarını istemiyoruz.

Aktif olmalarını istiyorsunuz.

Çünkü vatandaş oldukları ve eşit haklara sahip oldukları zaman, oradaki istihdama, eğitime, siyasete, her alana daha etkin katılımları olacak ve hem orada yaşayan vatandaşlarımıza, soydaşlarımıza, akrabalarımıza hem de Türkiye'yle yaşadıkları ülkenin ilişkilerinin sağlıklı olmasına daha büyük katkılar sunma imkânı bulacaklardır.

Yani vatandaşlığa geçmelerini teşvik ediyorsunuz.

Vatandaşlığa geçmeyi teşvik ediyoruz. Çifte vatandaşlık olan yerlerde zaten herhangi bir sorun yaşanmıyor. Hem Türkiye'den hem oradan istifade edebiliyorlar. Vatandaşlığa geçmelerinin demin söylediğiniz bağlamda, özellikle Fransa gibi ülkelerde Türkiye için ayrıca bir katkısı olur.

Şimdi tam da oraya getirecektim lafı, Neonazi cinayetler var Almanya'da. Siz çok sert tepki gösterdiniz, Türkiye tepki gösterdi, Dışişleri Bakanlığı da...

Şimdi Avrupa'ya baktığımız zaman, Avrupa'da, hem Fransa'da hem Almanya'da hem İngiltere'de çok kültürlü bir yapı var, birçok farklı etnik kökene dayalı bir yapı var, çok dinli bir yapı var, hepsi var. Ve her ülkede böy-

le. Azınlık değil, çoğunluk denecek kadar. Bu yapı Avrupa toplumunun bir gerçeği. Şimdi doğru olan, insanların burada birlikte yaşamalarını, mutlu olmalarını ve birbirlerine saygı duymalarını sağlayacak politikalar ortaya koymak. Liderlerin yapacağı iş budur. Nasıl ve neler yapırsa Fransa'da yaşayan Türkler, Ermeniler, Araplar, Cezayirli, Faslılar, Tunuslular ve başkaca ülkelerden gelen insanlar birbirlerine saygı duyacak bir ortam oluştururlar, birlikte paylaşırlar, birlikte çalışırlar, birlikte mutlu olurlar, bunun yolunu aramaları lazım.

Son zamanlarda, gerek Almanya'da gerekse başka ülkelerde ortaya çıkan yaklaşımlara bakıldığında, bu tarihi, bu acıları hiç yaşamamışlar, bunlardan hiç ders almamışlar gibi bir fotoğraf ortaya çıkıyor; bu fevkalade tehlikeli.

Şimdi tehlikeli deyince hemen bir soru sorayım Sayın Bakan, müsaadenizle. Başkanlığın görevlerinden biri de bu tehlikeyi anlatmak mıdır?

Bizim insanlarımız, yaşadıkları ülkede bu ayrımcı yapının en fazla muhatabı oldukları için, bunun doğurduğu tehlikeyi her gün yaşıyorlar. O yüzden zaten hepsi, bize gerek olmaksızın, iyi niyetle, samimiyetle bu tehlike kalksın diye yıllar yılı emek verdiler. Bizim bu noktada yaptığımız şey, ülkeleri yönetenleri, siyaset yapanları ve bu konularda düşünce üretenleri uyarmak, ayrımcılığın sonuçlarını geçmişten, bugünden yaşananlarla onlara göstermek ve herkesi bu noktada duyarlı olmaya çağırarak. Onun için ben diyorum ki bu işi bitirecek adımı siyasetçiler atar, ülkeyi yönetenler atar. Ayrıştıran, öfkeleri kabartan, ırkçılığı körükleyen, bir insanı farklı bir ırktan diye hunharcasına öldürüp ben herhangi bir suç işlemedim psikolojisine sevk eden hastalıklı anlayışları önlemek isteyen bir anlayış sahibiysek o zaman söylemlerimizi, eylemlerimizi ona göre yapacağız ve bunların karşısında hükümet dimdik duracak.

Yakın tarihte, akraba bir grubumuz, yani Boşnaklar ve Balkanlar'daki Arnavutlar, gerek Kosova'da, gerek Bosna Hersek'te inanılmaz olaylarla karşılaştılar ve Avrupa bunu önlemekte bir müddet aciz kaldı, sonra sonra NATO sayesinde birtakım şeyler toparlanabildi, yani yakın geçmişin de acı anıları var.

Birinci Dünya Savaşı'na gitmeye gerek yok, 90'lı yıllara gittiğimizde Srebrenitsa'yı ve Yugoslavya'nın dağılmasından sonra Boşnaklara, Arnavutlara, Makedonlara, Türklerle yapılan katlimaları, Avrupa'nın göbeğinde yaşanan olayları gördüğümüzde bunun nasıl sonuçlar doğurduğunu anlarız. Daha geçmişte de yaşadık. Onun için bu konu-

da, milliyetçi, ülkesinin huzurunu, mutluluğunu, refahını isteyen, toplumunu seven bütün siyasi partilerin yapması gereken bu tür ayrılıkçı hareketlerin, kin ve nefret söylemlerinin karşısında durmaktır.

İşte Almanya'da da bu son olaylara, 2000'li yıllarda yaşanan, kamuoyunda dönerci cinayetleri diye bilinen cinayetlere baktığınızda bir dönerci cinayeti gibi lanse ediliyor. Ve işin başlangıç soruşturmasına baktığımızda...

Ölen insanların babalarından şüphelenmişler, kendi içlerinden şüphelenmemişler.

Şimdi soruşturmaya baktığınızda dediğiniz gibi annesini, babasını, kardeşlerini, dostlarını adeta suçlu şüphesiyle sorgulamışlar, soruşturmuşlar. Ama başka cenahtan gelmiş olabilir. Bakın bu, ırkçılardan gelmiş olabilir, Neonazi'den gelmiş olabilir, derin devletin desteklediği yapılardan gelmiş olabilir... Başkaca iddiaları araştırmaya değer bile görmemişler. Halbuki böylesi bir olayda böyle iddialar varsa bir hukuk devletinde, en ufak bir şüphe dahi olsa o şüpheyi ortadan kaldırmak için o iddianın üzerine gidilir, araştırılır, sonucuna göre hareket edilir. Ama 10 sene sonra ortaya çıkan olaylar, ortaya çıkan bilgiler çerçevesinde bir bakıyorsunuz, Almanya'da kimi devlet kurumlarının, hani derin devlet diyorlar ama, kimi devlet organlarının himayesinin olduğuna ilişkin ciddi iddialar var ortada. Yani bu insanı ürkütüyor

Sayın Bakan, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızı ilgilendiren birkaç kısa sorum var. Özellikle yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın Türkiye seçimlerinde daha sağlıklı oy kullanması için nasıl bir düzenleme ve nasıl bir süreç yaşayacağız?

Tabii uzun süredir yaşanan ciddi bir sorun bu, oy kullanmıyorlar. 2009 yılında bununla ilgili yasayı değiştirdik ama Anayasa Mahkemesi gizlilik ilkesini ihlal ettiği gerekçesiyle yasanın mektupla ve elektronik ortamda oy kul-

lanma kısımlarını iptal etmişti. Daha sonra seçim sürecinde de Yüksek Seçim Kurulu birtakım gerekçelerle vatandaşlarımızın yurt dışında oy kullanmasına izin vermemiştir ve vatandaşlarımız sınırlarda, kapılarda oy kullandı. Sayın Başbakanımızın bu konuda hassasiyeti büyük, bu sorunun çözülmesi konusunda talimatları oldu ve çalışmalar o günden başladı. Şu anda biz bu çalışmaları bitirdik ve önümüzdeki günlerde Parlamentodan geçireceğiz, inşallah bundan sonraki ilk seçimde oy kullanacaklar.

Mavi kartta gelen son noktayı soralım bir de, tabii o çok büyük bir beklenti.

Esasında mavi kart, muhatap kimi devletlerin haksız ve hukuksuz uygulamaları sonucu, Türkiye'nin bulunduğu bir çözümdür. Çifte vatandaşlığın olmadığı yerlerde, vatandaşlarımızın sıkıntısını çözmek için eskiden önerilmiş bir formüldür. Ama onun da uygulamada ciddi sıkıntıları çıktı. Şimdi örneğin bir kişi vatandaşlıktan çıktı. Bildirdiği kişilerde kendisi var, eşi var, bir de çocuğu var. Ama daha sonra bir başka çocuğu oldu, torunu; oldu ona mavi kart, alamıyor, şimdi böylesi bir sıkıntı var. Yeni düzenleme yürürlüğe girdiği takdirde 3. dereceye kadar akrabalar meselesi çözülecek.

Burada galiba bir de emeklilerin durumları daha da sorunlu...

Şimdi bir tanesi bu, en önemli adımlardan. İkincisi, mavi kartlıların Türkiye'de mülkiyetle, sigortayla, vergiyle ilgili pek çok alanda karşılaştığı ciddi sorunları var. Neden var? Sisteme giriyor, bilgilerinizi istiyorsunuz; bakıyorsunuz ki siz vatandaş gözükmüyorsunuz. Siz kişi olarak da o kayıtlarda, verilerde gözükmüyorsunuz. Çünkü kimlik numarası yok, kimlik numarası olmayınca çıkmıyor. Siz vatandaş değilsiniz, sizin zaten bir kimliğiniz olmuyor. Onun için de tapuda işlem yapamıyorsunuz, sigortada işlem yapamıyorsunuz, ciddi sorunlar yaşanıyor, bunlarla ilgili süreçler çok ciddi zamanlar alıyor. Şimdi mavi kart sahibi kişilerle alakalı, vatandaşlığımızdan çıkanlarla alakalı bir kütük oluşturuluyor. Ve burada, onlara da bir numara vereceğiz. Vatandaşlık değil bunlar ama... Bir numara vereceğiz ve bu numarayla mavi kart sahibi, yani vatandaşlıktan çıkan insanlarımız, Türkiye'de iş ve işlemler yapıldığı zaman bu numarayla girdiğinde tapuda, sigortada, pek çok yerde işlerini çözmüş olacaklar.

Mavi kartlı vatandaşların özel sektörde çalışmalarında sıkıntı yoktu. Kamu sektöründe de sözleşmeli çalışmalarına imkân verdik. Bundan sonra bir mavi kartlı Türkiye'de, kamuda çalışmak isterse sözleşmeli personel olarak çalışma imkânı bulacaklar.

Yürütülen bütün bu çalışmalar, bu kurumsallaşma, Türkiye'yi bölgesel gücün ötesine taşımaya çalışan bir Hükümet anlayışının sonucu mudur?

Yani evet, esasında bu Türkiye'nin değişen, gelişen anlayışının ve gücünün farklı yansıması. Çünkü Türkiye bugün geldiği noktaya baktığınızda, artık bölgesel aktörlüğü tartışmasız bir ülke, bölgenin belirleyici ülkesi, dünyada da nüfuzu artan bir küresel aktör olma yolunda çok ciddi mesafeler almış bir ülke. Bana göre bugün itibari-

le de Türkiye küresel bir aktör. Onun için biz, bir yandan Ortadoğu'da yaşanan sıkıntılarda ilkelerden, demokrasiden, haktan hukuktan yana tavır koyarken öte yandan Afrika'da, Somali'de açlıktan, susuzluktan hayatını kaybeden insanların imdadına koşarken, dünyanın neresinde olursa olsun, dini, dili ne olursa olsun herkesin yardımına koşarken, sorunların çözümüne katkı sunarken bu güce ulaşmış bir Türkiye'nin kendi soydaşlarına, kendi vatandaşlarına, kendi akrabalarına bigane kalması bu politikanın topal olduğunu gösterirdi. Onun için biz, ülkemizi hem kendi vatandaşlarımıza hem soydaşlarımıza hem akrabalarımıza hem de darda olan herkese sahip çıkabilecek güçte bir Türkiye noktasına taşındık.

Ama benim de yurt dışında yaşayan kardeşlerimden bir ufacak ricam var, o da şu: Geçmiş dönemlerde pek çok sivil toplum örgütümüz var yurt dışında. Yani adeta Türkiye'deki siyasal yapılar gibi bir yapılanma, birbirlerine karşı rekabet var. Bu doğru değil. Artık bu, Türkiye'de de değişti, dışarıda da bunun değişmesi lazım. Ne kadar STK varsa, tabii her STK'nın düşüncesi diğerleriyle aynı olmayabilir, farklı şeyleri paylaşabilir, ama birbiriyle rekabetten ziyade o yaşadıkları ülkedeki Türklerin haklarının kazanılması, teminat altına alınması, imkânların artırılması, daha iyilerinin ortaya çıkarılması konusuna ağırlık verilerse biz bundan daha çok memnun olacağız.

BEKİR BOZDAĞ KİMDİR?

1 Nisan 1965'te Yozgat Akdağmadeni'nde doğdu. Babasının adı Mehmet Duran, annesinin adı Nuriye'dir. Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ve Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesini birincilikle bitirdi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dinler Tarihi Ana Bilim Dalında yüksek lisans yaptı. Bir süre kamu görevinde bulunan Bekir Bozdağ, daha sonra serbest avukat olarak çalıştı. 18 Nisan 1999 yerel yönetim seçimlerinde Akdağmadeni İlçe Belediye Başkan Adayı oldu. AK Partinin kurulmasıyla birlikte, Yozgat'ta AK Parti İl Teşkilatının kurucuları arasında yer aldı ve kurucu il yönetiminde Siyasi ve Hukuki İşlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcılığı görevini yürüttü. 22. Dönem'de Yozgat milletvekili ve Adalet Komisyonu üyesi olan Bekir Bozdağ, AK Parti Teşkilat Başkanlığına bağlı olarak değişik illerde İl Teşkilat Koordinatörlüğü ve 12. Bölge Teşkilat Koordinatörlüğü görevlerinde bulundu. 23. Dönem Yozgat Milletvekili olan Bekir Bozdağ, AK Parti Meclis Grup Başkanvekili seçildi. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan tarafından 6 Temmuz 2011 günü açıklanan 61. Hükümette Başbakan Yardımcısı olarak görev aldı. İngilizce ve Arapça bilen Bekir Bozdağ, evli ve 3 çocuk babasıdır.

Söyleşi: İsmail YILDIZ
ismail.yildiz@ytb.gov.tr

Halil Turgut: Bir öncünün portresi...

“Öncü” olmak zor iştir... Yola çıkacaksınız, başaracaksınız, kendinizden sonra gelenler için zemin hazırlayacaksınız, daha da önemlisi, sizin yaptıklarınız arkadan gelenlere örnek olacak... Nevşehirli Halil Turgut, Avusturya’ya ilk gidenlerden... Yani zorluğu çeken, sürekli mücadele etmek zorunda kalanlardan... Onun anlattıkları “gurbet”in başlangıçta ne olduğunu çok iyi sergiliyor...

Türklerin 1961 yılında Almanya’da başlayan, devamında hemen tüm Batı Avrupa’ya yayılan tarihî göçlerinin önemli kilometre taşlarından biri de Avusturya kuşkusuz... Avusturya ile takvimlerin 1964 yılını gösterdiği günlerde imzalanan iş gücü anlaşması, bu ülkenin, yoğun Türk göçüyle karşılaşmasına neden oldu.

Günümüzde Avrupa’da yaklaşık 5 milyon Türk yaşıyor. Bunların yaklaşık 300 bini de Avusturya toprakları üzerinde bulunuyor.

Avrupa iç siyasi dengelerinde yer almak isteyen bazı partiler ve liderleri her ne kadar Türklere dönük “sempati” taşımayan cümleler söylemeyi bir strateji olarak benimseseler de Türkler artık Avusturya toplumunun vazgeçilmez unsurları olarak kendilerini gösteriyorlar.

Türkler zaten, 1964 yılında da “vazgeçilemez” insanlar olarak bu ülkeye geldiler. 2011 yılında Avusturya’ya resmi bir ziyaret yapan Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, Türkler ile Avusturya arasındaki bu ilişkiyi şu

sözler ile ortaya koymuştu: “Türkler buraya kendileri gelmedi, davet edildi. Buraların tekrar derlenmesi, toplanması, inşası için el birliğiyle çalıştılar. Kolaya kaçıp ‘Almanca bilmiyorlar.’ diyorlar. İnsanlar tabii ki yaşadıkları ülkenin lisanını bilmek isterler ama bilmemeleri Türklerin dışlanmaları için bir sebep değildir...”

› Bir insanın öyküsü...

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül’ün de dediği gibi Avusturya’ya 1960’lı yılların ortalarında gelenler, kaçak olarak veya serüven aramak için gelmemişlerdi. Onlar davet edildikleri bir ülkede, o güne kadar hiç görmedikleri kentlerde, dilini bilmedikleri, kültürünü ve dinini tam olarak anlayamadıkları insanlar ile omuz omuza çalışmaya gelmişlerdi.

İşte, bu yolculuğun ilk isimlerinden biri Nevşehir’den yola çıkıp Viyana’ya kadar uzanan Halil Turgut’tu...

1942 yılında Nevşehir’in Göreme kasabasında dünyaya gelen Halil Turgut, babasının yanında kundu-

racılığı öğrenmişti, baba-oğul birlikte ayakkabı tamiriyle geçimlerini sağlıyorlardı. Ancak 1960 yılında gerçekleşen ihtilaldan sonra ekonomi kötüye gitmiş, kimse ayakkabı yaptıramaz hâle gelmişti. Bu durum onları derinden etkilemiş, bir süre sonra dükkanı kapatmak zorunda kalmışlardı.

Aslında bu hikâye 60’lı yılların genel bir görüntüsünü veriyordu bize. Nevşehir’den Avusturya’ya uzanan bu hikâyeyi bugün 70 yaşında olan Halil Turgut’un ağzından dinleyelim.

Halil Turgut, 1966’da Avusturya’ya geldiğinde 24 yaşındaydı. Şimdi 70 yaşında olan Halil Turgut, ailesiyle birlikte Viyana’daki evinde yaşamını sürdürüyor.

Viyana'da ilk yıllar.

Avusturya'ya geliş hikâyenizi bize anlatır mısınız?

1960 yılındaki ihtilalden sonra ekonomi çok kötüye gidiyordu. Dükkânımızı kapatmak durumunda kalmıştık. Tabii o zamanlar delikanlı çağındayız, bir şeyler yapmak istiyordum. O tarihlerde 19 yaşlarındaydım, yeni evlenmişim. Para lazım, geçim lazım. Dükkânı tekrar açtım, olmadı; üzüm yetiştirelim dedik, satacak kimse yok. Ekonomi bozuldu, kime satacaksın? Halkta para yok, mahsul para etmiyor.

Askere gitmeden önce, yurt dışına gitmeyi kafama koymuştum. Askerde izin aldığım bir dönemde, Almanya'ya gitmek için kayıt yaptırıldım. Bir türlü çıkmıyordu bana. Askerlikten sonra turist olarak geçmeye karar verdim. O sıralar Avusturya'ya geçmenin daha kolay olduğunu söylüyorlardı. Bir yandan ayakkabı yaparken bir yandan da Almanca öğrenmeye çalışıyordum...

Almanca öğrenmeye erkenden başladınız yani...

Evet, gelmeden aşağı yukarı bir sene öncesinden başladım. Bir de "Ortaokul Almancası" diye bir kitap geçti elime, ondan temel olarak başladım, epeyce bir dağarcığımız oldu, kelime anlamında.

Birçok vatandaşımız gibi sizi de yurt dışında çalışmaya iten sebepler ekonomik sıkıntılar olmuş.

Ekonomik sebepler, tamamen ekonomik sebepler. Türkiye'de hiçbir şansımızın kalmadığını düşünüyorduk. Bir çocuğumuz olmuştu, ailemizi idare etmemiz lazım. Annem, babam nereye kadar idare edecek

beni? Onun da zaten durumu iyi değildi. Bu arada uzaktan bir akrabamız Avusturya'da çalışıp Türkiye'ye iş tutabilir miyim, diye sordum. Sen orada "altınsın" dedi, senin gibi elinden iş gelen insanlar fevkalade kıymetli orada.

Ama iş oraya gidebilmekte, hudduttan geçirmiyorlar halbuki o zamanlar vize mecburiyeti yok Avusturya'ya. Bunları dinledikten sonra biz, köydeki üç arkadaş, turist olarak gitmeye karar verdik. Tek güvendiğim şey öğrendiğim birkaç kelime Almanca tabii.

Sonra bir arkadaş vazgeçti biz de iki kişi İstanbul'a doğru yola koyulduk. Babam turist olarak gidebilmem için gerekli parayı borç bulup vermişti bana. O zamanlar aşağı yukarı 2 bin 900 lira karşılığında Ziraat Bankasından döviz almamız gerekiyordu turist olarak gidebilmek için. Sonra çıkış izni veriliyordu yoksa yurt dışına çıkamıyorsun o parayı bozdurmazsan; öyle bir durum vardı. Sirkeci de miydi, Eminönü müydü orası? Orada Bahçekapı Ziraat Bankası şubesi vardı, vardık oraya iki arkadaş, pasaportu koyduk ortaya, her şeyimiz hazır, pasaportumuz falan, biz yurt dışı için çıkış istiyoruz, döviz alacağız dedik. Memur, karşıda bir grup insanı göstererek: "Oturmuşlar duvarın dibine, orada bir şeyler konuşuyorlar, onlarla bir konuşun, geri dönmüş gelmişler, çok perişan bir hâldeler, sizin de gidip perişan olmanızı istemiyoruz." dedi.

Siz gitmeye çalışırken çok da geri dönen vardı...

O kadar geri dönen vardı ki perişan durumdaydılar. Adamlar bir de kandırılmışlar, ellerinden bütün paraları alınmış, yolsuz kalmışlar. İstanbul'a düşen gene şanslı sayıyor kendini ama köyüne gidemiyor adam, kalmış orada. Gittik, görüştük, onlarla konuşurken benimle kader birliği yapan arkadaşım dedi ki "Ben zaten yeni evliyim, bunu da bahane ederim, ben köye dönüyorum".

Yalnız başıma kalmıştım. Otobüse binerken babam bana, "Oğlum ekmek kapısı için çok mücadele et-

tin, çok koşturdun, bu şansını sonuna kadar kullan, gözün arkada olmasın. Ben borç buldum, verdim bu parayı ama evimi satar, tarlamı satar öderim borcu, sen düşünme. İşin rast gelirse gönderirsin, borcumuzu veririz" demişti. O cesaretle çıkmıştım ben yola. İstanbul'dan nasıl döneyim bu sözleri duyduktan sonra.

İstanbul'da bir müddet kalacağımı anlayınca bir arkadaş vasıtasıyla işe girdim. Ama aklımda hep yurt dışına çıkmak vardı. Zaten bir taraftan sürekli bilgi topluyordum.

> 'Etmeyin, gitmeyin diyorlardı'

Neler yapıyordunuz mesela?

Nasıl gideceğiz, trenle; geri dönen var mı, gelenlerden bilgi almaya çalışıyorum.

Bir şekilde oraya gidecektim, kurtuluşu yok. Bir ay çalıştım; gece çalıştım, gündüz Sirkeci'de akşamı ettim. Neticede Kurban Bayramı geliyordu, bayramın iki gün, üç gün öncesiydi sanırım, bir baktım tren boş geliyor, boş gidiyor... Hemen her gün treni takip ediyordum, inenleri, binenleri.

O gün orada kararı verdim, hemen bankaya gittim, paramı bankaya yatırmıştım. Bankadan çıkışımı aldım, paramı aldım, dövizimi aldım. Hatta döviz de dört çeşitten tamamlayabildiler, 2 bin 900 liranın karşılığını Fransız frankı, Alman markı, Avusturya şilini, İtalyan lireti, dört çeşit paradan tamamladılar. Yok demişlerdi, döviz yok elimizde hepsini bir paradan veremeyiz. Bankadaki memur bir taraftan paramı veriyor diğer taraftan "Evladım etmeyin, gitmeyin." diyordu.

Viyana'da karlı, soğuk bir gün. Halil Turgut arkadaşlarıyla...

İnsanların mağduriyetinden haberdar tabii, haklılık payı da var belki ama sizi vazgeçiremediği kesin...

Yazık diyor, acıyorum sizin hallerinize niye böyle yapıyorsunuz, diyor. Ekmek kapısı insanı tedirgin eder, ümit kapısı bu.

1966 yılının Kurban Bayramı'nın ikinci günüydü, çıktım yola. Elimde ufak bir valizim var; epeyce konserve falan aldım, balık konserve olurdu ufak kutularda. Peynir, bolca ekmek... Bir de pijamam var içinde, başka bir şeyim yok...

Kimse yoktu trende. Treni baştan başa gezdim. Bir kompartımanda iki kadın gördüm, vardım yanlarına, özür dilerim dedim, yanınıza oturabilir miyim? "Var sen oturmak." dedi.

Onlar da yabancı mı?

Onlar da yabancıymış. Ben de bildiğim Almanca kelimelerle çat pat anlatmaya çalıştım. Avusturyalı olduklarını anladım. Onlar da birkaç kelime Türkçe biliyorlarmış. Ana kız olduklarını anlamıştım. Turist olarak gittiğimi, bana yardımcı olmalarını istediğimi anlatabildim. Ben onların Türkçesine gülüyordum, onlar benim Almancama.

Nihayet Avusturya Gümrüğüne dayanmıştık. Gümrük memuru "Pasaport kontrol!" dedi, verdim pasaportu, "Hah Türk!" dedi alaycı bir ifadeyle. Pasaportumu aldı cebine soktu. "Benimle gel." dedi.

Sonra "Almanca biliyor musun?" dedi bana. Biraz, dedim ben de. O arada Avusturyalı kadın ayağa kalktı, "3 aydır bu adam bizi Türkiye'de gezdirdi, şimdi biz de onu 1 ay gezdireceğiz. Cebinde parası da var. Ne istiyorsunuz siz bu yabancılardan?" dedi memura.

O zamandan beri var yani yabancı düşmanlığı.

Acayip bir tavır ki görseniz alay ediyor sanki. Olmaz, dedi memur, bunlar gidip işe giriyorlar, çalışıyorlar. Kadın yine araya girdi, dükkanı var orada, dedi. Dükkanını kapatmadı ki bizimle bir ay gezip yine devam edecek işine, dedi. Kadın bunları söyleyince paramı görmek istedi memur. Baktı 4 çeşit para var. Niye,

dedi, böyle 4 çeşit? Kadın yine araya girdi: İyi ya, dedi, Avusturya'dan Almanya'ya geçecek, Almanya'dan Fransa'ya, oradan da İtalya'ya geçip geri dönecek, dedi.

Film gibi olmuş.

Yani öyle bir kurgu oldu ki istesen yapamazsın böyle şeyler, Allah tarafından bana bir mucize bunlar. Çıkardı pasaportu, sessiz bir şekilde vurdu giriş damgasını "Tschüss" dedi, gitti.

> 'Hiç Türk görmemiş bunlar'

Ve Avusturya'ya adım atmış oldunuz.

Kapının önüne çıktım, Almanca sözlüğüm vardı ona bakarak anlamaya çalışıyordum çevrede yazılanları. Sonra bir taksi durağı gördüm. Elimde bir adres vardı, bizim uzaktan bir akraba, bir adres vermişti bana. Viyana'da bir inşaat firmasının barakalarında çalışmış, orada ikamet etmiş daha önce... Taksiye bindim, adresi verdim şoföre. Türklerin çalıştığı bir şantiyeye gittik. Orada insanlarla tanıştım, iş bulabilmek için yardımcı oldular bana. Bir müddet sonra beni bir fabrikaya götürdüler ama benim ne oturma vize vardı ne de çalışma müsaadem. Bunları da halledecekler mi diye sordum tercüman aracılığıyla. Halledeceklerini söylediler.

İşe başladığımda fabrikadaki Avusturyalılar sabahtan akşama kadar beni izledi durdu. Böyle sürekli bakıyorlardı, boyuma, posuma, çalışmama... Oradaki ustaya bunlar niye gelip bakıyorlar bana, dedim, bir gariplik mi var bende? Güldü, "Hiç Türk görmemiş bunlar." dedi. Kitaplarda okudukları, hayallerinde canlandırdıkları Türkler gelince hâliyle merak ediyorlar, dedi.

Ama baktılar, kendilerine benziyoruz... Neyse epey bir zaman çok iyi karşıladılar, çok iyi intibak ettik, herkesle konuşmaya başladık. Bir de tabii dil öğrenmeye de meraklı olduğum için geç saatlere kadar bir kelime daha öğrenebilmek için sürekli gayret ettim.

Çalışma şartlarınız nasıldı? Emeğinizin karşılığı alabiliyor muydunuz?

Çalışma şartları çok ağır değildi, çok da hoşuma gidiyordu çalışmak ama para yoktu, Günde 2 saat fazla mesai yaptığım ve cumartesi öğleye kadar çalıştığım hâlde 2 bin şilini dolduramıyordum ben. Ama mesela Avusturyalılar bizim ücretin hemen hemen 2 mislini alıyordu.

Aynı işi yapmanıza rağmen...

Ama ben işçi olabilmek için sabır gösterdim. Hiç üstelemedim hatta 2-3 ay çalıştıktan sonra beni oraya getiren kişiye bizim firma telefon etmiş, eğer böyleyse Türkler, bize 10 tane Türk daha getir demişler.

Türkler arasındaki dayanışma nasıldı?

Biz orada birbirimiz için vardık, biri dara düştü mü hepimiz koşardık. O zamanlar biz Türk işçilerle bir yurta kalıyorduk, karşımızda da Yugoslav işçiler kalıyordu. Yurdun altında "gasthaus" işleten bir Avusturyalı kadın vardı. Bize hep Çingener diye bağırırdı. Biz bir arkadaşla, bu kadının Türklere bakış açısını değiştirmek için çok uğratıştık. Ona bir şeyler ismarlar, onunla sohbet ederdik. Hatta bir gün, o kadına, gel hem Türklere hem de Yugoslavlara gidelim, senin için 2000 şilin borç isteyelim, dedik. Beraberce gittik, Yugoslavlardan en sevdiğinden borcu iste dedik ama o Yugoslav vermedi. Türklerden de en sevmediğinden iste dedik. Yine beraber gittik bizden istediği arkadaş, bir yerlerden buldu, buluşturdu getirdi 2000 şilini verdi kadına. Kadın oturdu ağladı, ben bu adama hep Çingene derdim, diye. Ondan sonra çok değişti kadın. Bizim her işimize koşturur oldu.

Buna benzer başka olaylarla karşılaştınız mı? Irkçılık veya ayrımcılık gibi?

Fabrikada çalışırken patron benim çalışmamı beğendiği için beni daha üst bir konuma getirmek amacıyla bir kursa gönderdi. Bir de Polonyalı bir arkadaş vardı, onunla birlikte gidecektik. Daha gittiğimiz ilk gün, kursun hocası, kendimizi takdim ederken bizim yabancı olduğumuzu anlayınca bizi dersten çıkardı. Siz kim olduğunuzu sanıyorsunuz? Bu iş tuvalet temizlemeye benzemez, burası Avusturyalıların yeri, diye bizi sınıftan çıkardı. Tabii biz erte-

si gün durumu patrona ilettik. Bunu duyunca gözleri fal taşı gibi açıldı, çıldırdı. Hemen telefon açtı kursun müdürüne. “Bu insanlar benim en iyi çalışanlarım, bu insanlar bizim için canlarını veriyorlar. Ben sizi şimdi hangi mahkemeye vereyim? Bunu yapan kim, bu insanlar nasıl insanlar?” diye çıkıştı müdüre. Müdür de durumdan haberdar olmadığını, bu işi halledeceğini söylemiş.

Daha sonra patron bizi çağırıp tekrar kursa gideceğimizi, o hocanın gelip bizden özür dileyeceğini söyledi. Hakikaten öyle de oldu, o hoca bizi kapıda karşıladı, özür diledi. Artık nasıl fırça yediyse dersi bir kere anlatır bir de bizim için tekrar anlatırdı.

Ailenizi ne zaman getirdiniz, nerelerde ikamet ettiniz?

1969 yılında getirdim eşimi ve oğlumu. Fabrika lojmanına yerleşmiştik.

Göçün başladığı günden bugüne Avusturyalıların Türklere bakış açılarında ne gibi farklılıklar oldu?

İlk zamanlar bir topluma girdiğimiz zaman bizi sempatik buldukları için çok severlerdi, güvenirlerdi. Eğer dillerini de biliyorsan daha çok ilgi gösterirlerdi. Tabii bu zamanla değişti ama bunda bizim de yanlışlarımız oldu.

Biz Türkler, tutumlu insanlardık, paramızı tutar her şeyin en iyisini almaya çalışırdık. İyi arabalar, iyi mobilyalar... Ama onlar günübürlük yaşarlardı, dolayısıyla bir kıskançlık ortaya çıkıyordu. Şurada dışarı çıktığımız zaman Avusturyalılara bakıyorsunuz külüstür arabalara biniyorlar ama Türkler yeni arabalar kullanıyorlar. Bunu kaldıramıyorlar. Hatta burada bir yanlış anlama da oluyor. Türkler kötü işlere de bulaşıyorlar diye düşünmeye başlıyorlar.

Avusturyalılarla komşuluk ilişkileriniz nasıldı peki?

Size çok ilginç bir hikâyemi anlatayım. Ailemi yeni getirdiğim yıllardı, henüz televizyonumuz da yoktu. Avusturyalı komşumuz geldi, gece Muhammed Ali'nin boks maçı var, sizin de televizyonunuz yok, merak ederseniz gelin birlikte izleyelim, dedi. Muhammed Ali'nin maçı var, merak edilmez mi? Geliriz, dedim. Gece gittik maçı izliyoruz, bir ara verildi. O sırada evin hanımı kalktı ben bir kahve yapayım diyerek mutfağa gitti. Ben de neredeyse zahmet etmeyin diyecektim ki söyleyemeden kadın gitti. Bir süre sonra geldi mutfaktan, elinde iki kahve, birini eşine verdi, öylece höpür höpür içtiler, bize içer misiniz diye teklif bile etmediler. Ben de döndüm hanıma: ‘Hanım, hanım yapacağımız çok iş var, bunları adam edeceğiz.’ dedim. Nitekim de başardık. Ne pişirdiysek onlara da ikram ettik, sonra onları da alıştırdık buna. Onlar da bize ikramda bulunmaya başladılar.

➤ İlk bayram namazını sinema salonunda kıldık

Bugün Avusturya'nın hemen her yerinde vatandaşlarımızın açtıkları ibadethaneler var. Herkesin rahatça ibadetlerini yerine getirebilecekleri mekânlar var. O günlerde nasıl karşılıyordunuz bu ihtiyacı?

Biz, ilk bayram namazını -sanıyorum 1967 yılının Ra-

mazan Bayramı'ydı- sinema salonunda kıldık. Daha sonra Stadthalle Spor Salonu'nu kiralayıp orada kıldık. Sonra biz fabrikadayken bir mescit açmak istediğimizi söylemiştik şefe. Uygun bir yer de vardı. Ramazan öncesiydi, teravih namazlarını kılmak istediğimizi söyledik. “Bilirim, bilirim Türkler dinine düşkün insanlardır. Dinine düşkün insandan zarar gelmez, hangi dine mensup olursa olsun. Bunu hemen kabul ediyorum.” dedi. Derhal emir verdi, ne gerekiyorsa yaptırdı.

Biz Avusturya'nın ilk diyanet camisinin de açılmasında çok çalıştık, şimdi Avusturya'da diyanete bağlı 65 tane cami var. İlk tohumları atmak bize nasip oldu.

Geride kalan 46 senenin bir muhasebesini yaptığınızda kendinizi nasıl hissediyorsunuz. Burada mutlu musunuz? Türkiye'ye dönmeyi düşünüyor musunuz?

Allah'a şükür mutluyuz. Ama bunun da bir sonunun olmasını istiyoruz. 35 sene hizmet ettim, emekli oldum fakat Türkiye'ye gidip de yuvama yerleşemedim. Sürekli git gel yapmak durumunda kalıyoruz. Bu da bizi yoruyor. Artık vatanıma yerleşmek istiyorum.

Biz buralarda çalıştık, kazandıklarımızı vatanımıza aktardık. Vatanımızda sıkıntılar yaşandığı zaman para topladık, vatanımıza gönderdik. Kıbrıs Harekatı sırasında külliyetli bir para toplayarak Türk Hava Kurumuna gönderdik. Biz vatanımız için yanıyoruz. Ben 46 yıldır buradayım. Bu hükümet gelene kadar hiç alnımızı açma açma gezemedik, konuşamadık Avusturyalılarla. Bu hükümet geldi, herkese biz de varız, diyebiliyoruz artık. Biz vatanına, milletine hizmet eden herkesi seviyoruz.

Avusturya'ya göç eden Türk işçiler, yüreklerindeki vatan hasretiyle Türk bayrağının önünde objektife poz veriyorlar.

BALKANLAR

Söyleşi: Mehtap ALTINOK / Deniz DOĞAN
mehtap.altinok@ytb.gov.tr / deniz.dogan@ytb.gov.tr

KOSOVA

**KOSOVA KAMU YÖNETİMİ BAKANI
MAHİR YAĞCILAR**

“Kosova gururumuzdur...”

Avrupa'nın en genç devleti Kosova'nın Türk asıllı bakanı Mahir Yağcılar, Balkanlardaki Türk varlığının önemini altını çiziyor... Yağcılar'a göre, Kosova'nın bağımsızlığının çimentosu, güçlü ekonomi ve bu konuda Türkiye'ye çok iş düşüyor...

Avrupa kıtasının en genç devleti Kosova, bağımsızlığını derinleştirme, geleceğe dönük yatırımlarını artırma ve bağımsızlık anından itibaren kendisine her zaman destek olmuş Türkiye ile ilişkileri geliştirme sürecinde ısrarlı adımlar atıyor. Düne kadar kendisine dayatılan yaşam biçimini bir kenara bırakan, siyasi bağımsızlıkla birlikte önce devletleşme, devamında da ulusal ekonomisini güçlendirme gayretini tırmandıran Kosova, giderek başarıyı da yakalıyor. Ankara'yı ziyaret eden Kosova Kamu Yönetimi Bakanı Mahir Yağcılar ile bu genç devletin sorunlarını, geleceğini ve Türkiye ile olan ilişkilerini konuştuk...

“Balkanlarda Türk varlığının devamını sağlamak misyonumuzun bir parçasıdır.”

“Kosova, artık uluslararası arenada, gerçekten engin devletlerden biri. Onu ileride daha iyi, daha işlevsel bir devlet olarak yaratmamız gerekiyor.

Orada Türk varlığının belirgin olması siyasi, ekonomik, kültürel anlamda ve eğitim anlamında, o bizim misyonumuzun parçası... Ve aynı zamanda o devletin kalkınması, güçlenmesi, uluslararası arenada saygın bir devlet olması görevimiz... Misyonumuzun diğer parçası da elbette ki bizim ana vatanımız olan ve bize de en yakın devlet olan Türkiye Cumhuriyeti'yle var olan akrabalık bağlarımızı daha da geliştirmek, var olan ilişkileri kültüre, siyasete ve ekonomiye yansıtmak. İşte son 10 senedir bu konuda da bayağı başarılıyız. Elbette ki bu konuda Türkiye Cumhuriyeti'nin Hükûmetinin, Sayın Başbakanın ve Büyük Millet Meclisinin de etkisi büyüktür. Bu anlamda biz mutluyuz. Ve bunu devam ettirmemiz gerekmektedir. Bu konularda Türkiye, bugüne kadar çalışmalarını yaptı, bundan böyle de bu çalışmaların devam etmesi, yatırımların daha da artırılması arzumuzdur."

"Bizler asırlardır Balkanlar coğrafyasında Türk olarak yaşıyoruz. Türkçe konuşuyor, güzel dilimizi yaşatmak, genç kuşaklara da aktarmak için mücadele veriyoruz. Türkçe rüya görüyoruz, bazen şaka ediyoruz. Yani ben bir dilde rüya gördüğümde başka bir şey olabilir mi?"

"Biz Türkler İslam dininin mensuplarıyız ve her zaman Osmanlı hoşgörüsüne sahibiz... Biz herkese saygılıyız."

Kosova'da dinler arası hoşgörü bulunmaktadır. Bilhassa Arnavutlar üç dine sahip olduğundan dolayı onların içerisinde de uyum bulunmaktadır ve o uyum genellikle diğer toplumlara da yansımaktadır. Biz Türkler İslam dininin mensuplarıyız ve her zaman Osmanlı hoşgörüsüne sahibiz... Biz herkese saygılıyız. Ama elbette ki bizim için İslam dini önemlidir, İslam dininin ve ibadet yerlerinin korunması, geliştirilmesi bizim yine hedeflerimizden biridir."

KOSOVA DEMOKRATİK TÜRK PARTİSİ 10 SENEDİR TEK PARTİ OLARAK KOSOVA MECLİSİNDE...

"Kosova Demokratik Türk Partisi 4 dönemdir Kosova Meclisindeki tek Türk partisidir."

Geçenlerde Kosova Meclisinin 10'uncu senesini kutladık. 10 senedir Kosova Demokratik Türk Partisi tek parti olarak Kosova Meclisinde 4 dönemdir temsil edilmektedir. 3 dönem de bakanlık olarak vardık... Kamu Yönetim Bakanlığını zaten ben yönetiyorum, geçen dönem Çevre ve Alan Planlama Bakanlığını yönetiyordum. Aynı zamanda bu dönem Hükûmette üç bakan yardımcımız da bulunmaktadır.

"Kosova'yı şu ana kadar 85 devlet tanımıştır, ülkedeki Sırlar, Kosova'yı kendi devletleri gibi görmek istemiyor."

"En büyük sorun, ülkedeki Sırlar... Sırbistan'ı tanıdıkları gibi Kosova'yı tanımıyorlar... Kosova Hükûmetinin, hukukun, siyasi üstünlüğün devam etmesi istenilmiyor ve sıkıntılar yaratılıyor. Orada hukuk düzeni veya kamu düzeninin yaratılmasını istemiyorlar, dolayısıyla Kosova'yı kendi devletleri gibi görmek istemiyorlar."

"Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının kurulması önemli bir adımdır."

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının kurulması önemli bir adımdır. Türkiye Cumhuriyeti için olduğu kadar, Türkiye dışında yaşayan Türkler ve akraba topluluklar için de... Umarız gelecek dönemde iyi bir koordinasyonla Türkiye'nin tecrübelerini bu bölgelere yayma imkânına sahip oluruz. Bu konuda Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının yardımları, destekleri ve çalışmaları da önemlidir. Gelecek dönemde bunların netice verici çalışmalar olacağına samimiyetle inanıyorum."

GEZGİN'İN NOT DEFTERİ PRİZREN / MAMUŞA

Hazırlayan: Ardan ZENTÜRK ardanzenturk@gmail.com

Demek, 20 yılı aşan bir zaman olmuş o güzelim Balkan kentini ilk gördüğüm günden bu yana... O zamanlar, bugüne göre biraz daha Osmanlıydı... Arabamı kente hâkim bir noktada, ovanın içinden dümdüz kente varan yolun bir noktasında durdurmuş, beyaz minareleri ile beni karşılayan, o "kadim Osmanlı"yı yüreğimde adını koyamadığım buruklukla izlemiştim... O zamanlar dünya siyaset haritasında Yugoslavya vardı... İçimdeki burukluk, 20'nci yüzyılın başlarında yaşanan fırtınalı yıllarda dedeleri, Balkanlardan İstanbul'a rotalanmış bir ailenin evladı olarak geride bıraktıklarımıza düşük bir duyguydu sadece...

Prizren...

Ayrılmaz parçamız olan bir coğrafyanın güzelim kenti...

O gün bütün masumluluğu ve sevimli hâliyle karşımda duruyordu. Kosova'nın her yönüyle bize en yakın noktasında, belki de yaklaşmakta olan sert rüzgarları hissetmiş gibi kendi kabuğuna çekilmiş bir görüntü veriyordu...

Kosova, 1990'ların o günlerinde, daha sonra Avrupa tarihine kanlı günler hediye edecek etnik gerginliklerin ilk tohumlarını yaşıyordu. Arnavutlar ve Sırlar -ne yazık ki- geçinemiyorlardı ve gelecek hayli sis perdesi altındaydı...

Prizren'in kimliğinde ağırlığı olan etnik taraf Türklerdir aslında... Onlar, iki kalabalık ve belirleyici ulusal kimliğin arasında ve henüz Soğuk Savaş devam ederken kazasız-belasız var olmanın telaşını yaşıyorlardı...

Bugün, bağımsız bir devletin başkenti niteliğini taşıyan Priştina'dan yola çıkıp Kosova topraklarını güneye doğru kat ettiğinizde birden karşınıza çıkar Prizren...

Bakmayın adına... En az Bursa kadar bizdendir...

Son ziyaretimde tabii ki merkezini bıraktığım gibi bul-

dum ama kent, Priştina yolu güzergahında büyümüş... Savaş yıllarının getirdiği zorluklar nedeniyle bu büyüme planlı-programlı olmasa da Prizren'in ana karakterini hiç mi hiç bozmamış... Zaten o yolun hemen kenarında bir kışla... Mehmetçik... Bir savaşın içinden çıkıp geleceğine yürüyen bir ülkenin huzuru için orada... Prizren'i bekliyor... Hemen yanı başındaki Türk köyü Mamuşa'yı da...

Kosova, Osmanlı'nın Rumeli'sinin en önemli bölgesiydi.

Prizren'e Türk askerinin girişinin tarihi 1545... O tarihe kadar Sırların kontrolünde...

16'nci yüzyılın ortalarından 19'uncu yüzyılın sonlarına kadar huzur içinde yaşayıp gidiyoruz birlikte... Takvimlerin 1878 yılını gösterdiği günlerde, Avrupa'nın "büyük devletleri" Osmanlı'yı artık tarihten silme gayretini açıkça gösteriyorlar ya bizim Balkanlardaki gerilememiz de başlıyor...

Balkan uluslarının Ortodoks kiliseleri ile birlikte milliyetçilik damarlarının kabardığı belalı yıllar... Ayaklanmalar, savaşlar...

Bulgar, Yunan, Makedon, Sırp hatta Arnavutlar...

Hepsi kendi kaderlerinin tayininin peşindeler...

İşte o yıllarda, Prizren nüfusunun yüzde 70'i Müslüman. Yani Prizren, tıpkı Saraybosna gibi, Üsküp, Tiran, Priştina, Kırcaali hatta Selanik gibi "Avrupalı Müslüman olmanın" namı yüksek kentlerinden biri...

Ama ortalık bulanmış bir kez... Kenti Sırp bir tarafından kendilerine çekiştiriyorlar, aynı kentin sokaklarında Arnavut milleti için eyleme geçen örgütlerin ilk kuruluşları yaşanıyor...

Prizren sokaklarında bugün de yürürken o tarihin ağırlığını hissetmek mümkün... Yugoslavya'nın parçası olmak... Sosyalist deneyim... Parçalanma... Kanlı bir savaş ve nihayetinde bağımsızlıkla gelen özgürlük ve Türk askeriyeye bir kez daha yaşanan huzur...

Şimdi sıkı durun... Prizren'deki Türk askeri kışlasının adı, Sultan I. Murat!.. Anlatayım mı Hüdavendigâr I. Murat'ı? Osmanlı'nın üçüncü padişahı... Edirne'yi alıp Balkanlara uzanan padişah... 28 Haziran 1389'da I. Kosova Savaşı'nda Sırp'ları yenip Balkanlardaki Osmanlı bayrağını yerleştiren komutan... Savaş alanında uğradığı bıçaklı saldırıyla yaşamını kaybetti, türbesi de zaten Kosova topraklarında...

Böyle bir kente yolunuz düştüğünde tarihin çarpıcı labirentlerinin karşınıza çıkmaması mümkün mü...

Hele Türk toprakları dışında resmî dilleri arasında Türkçe de olan bir kentteyseniz...

Rotamızı, kentin hemen yakınındaki Türk kasabası Mamuşa'ya çevirmeden önce söyleyeceğim şudur: Prizren'e bir Balkan yolculuğu çerçevesinde mutlaka uğrayın ve bunu da genel olarak yaz aylarında yapmaya gayret edin... Çalışkan bir belediyesi var, kentin tarih kokan sokak ve meydanlarını süsleyen pek çok festivali gerçekleştirmeyi başarıyor... Merkez çarşısındaki lokantalar, Balkanlara has, Osmanlı kültürünün ürünü yemekleri ve kebabları ile gerçekten harika...

Sinan Paşa ve Müderris Ali Efendi Camilerinin hemen yanındaki St. George veya Sırp Katedrali gibi tarihî eserler aynı zamanda bu bölgenin çok kültürlü yapısının da en güzel sembollerini oluşturuyor.

Mamuşa ise bir başka dünya gibi... II. Mahmut döneminde Prizren, bölgenin en önemli ticaret ve kültür merkezi olarak yeniden yapılandırılırken bir iddiaya göre Tokat yöresinden de Anadolu insanı buraya taşınmış...

Zaten Mamuşa'ya vardığınızda bir Anadolu kasabasına girdiğinizi sanmanız biraz da bu kültürel genetikten geliyor...

Ama bu kasabanın günümüz Kosova tarihinde ayrı bir yeri var... Takvimlerin 1999 yılını gösterdiği günlerde Sırp'lar, Kosova'daki tüm Arnavut hedeflerine saldırdıklarında tam 45 bin sivil Arnavut, 5 bin kişilik bu Türk kasabasına sığındı! Türk ahali, kendilerine sığınan bu insanları korudu, kolladı, sağ salim evlerine dönmelerini sağladı. Sırp'lar, o dönemde, bir Türk kasabasına Türkiye'den çekindikleri için saldıramadılar...

İşte böyle bir öyküdür Balkanlar... Ters olsaydı... Sırp'lar kaçsaydı biliorum Mamuşalılar onları da korurdu...

SIRBİSTAN

Söyleşi: Mehtap ALTINOK / Deniz DOĞAN
mehtap.altinok@ytb.gov.tr / deniz.dogan@ytb.gov.tr

SIRBİSTAN DEVLET BAKANI SÜLEYMAN UGLANIN

“Bölünmek felakettir...”

Sırbistan’a bağlı Sancak bölgesinin Boşnak siyasi lideri Süleyman Uglanin’e göre Balkanlarda yaşayan Müslümanların kendi aralarında bölünmeleri ancak bundan çıkarı olan devlet ve gruplara yarar... Bu nedenle Türkiye’nin Sancak’ta baş gösteren tartışmaya müdahale etmesi son derece akılcı bir yaklaşım.

Uglanin’e göre Balkanlarda kalıcı barış için Türkiye-Sırbistan iş birliğine mutlaka ihtiyaç var. Bu iki devletin uyumu, etnik gerginlikler yaşanan bölgede, belirgin bir rahatlama yaratıyor. Bu nedenle Davutoğlu’nun söylediği “Türkiye’yle Sırbistan arasındaki bağların köprüsü, Sancaklı Boşnaklardır; aynı zamanda Sancak iş birliğinin kapısıdır.” sözlerini sonuna kadar destekliyor...

Türkiye ile Sırbistan tarih içinde her zaman “rakip” görüldüler. Balkanlarda kalıcı barış açısından son derece önemli bu iki devletin Osmanlı İmparatorluğunun Balkanlarda ilerlediği yıllardan bu yana “tarihsel” olarak nitelenen “düşmanlıklar.” -nedense- sürekli dile getirildi. Dünyada gelişen veya geliştirilen teoriye göre Türkler ile Sırlar asla dost olamazdı!.. Özellikle, Balkanlarda etnik çatışmaların ateşinin sürekli yüksek olmasını isteyenlerin ve bu yolla Avrupa içinde siyasi güç arayanların bu senaryoları ısıttığı artık ortaya çıktı... Yugoslavya’nın dağılma sürecinde radikal milliyetçilerin hâkim olduğu Sırp siyaseti, o dönemde yalnız Türkiye’yi değil, bütün dünyayı karşısına almıştı. Nitekim, NATO’nun müdahalesi sonucunda yıkılan radikaller Lahey’deki Adalet Divanında hesap verirlerken Sırbistan da yüzünü Avrupa Birliğine dönmüş, demokratik ve çağdaş siyasi kadroların kontrolüne girdi... Bu yeni dönemde Sırbistan siyasetinde öne çıkan isimlerden biri de Sancak’taki Müslüman Boşnakların liderlerinden Süleyman Uglanin. Bir dönem Bosna-Hersek topraklarında Müslüman Boşnak kimliğiyle mücadele eden Uglanin, Sırbistan’ın bugünkü hükümetinde Devlet Bakanı olarak görev yapıyor... Yine bir dönemin sorunlu bölgesi olarak anılan Sancak ise artık Türkiye ile Sırbistan arasındaki barışın köprüsü olarak tanımlanıyor.

Sırbistan Devlet Bakanı Süleyman Uglanin sorularımızı yanıtladı...

“Ben kendi şahsım adına, Türkiye’yle Sırbistan’ın ilişkilerinin geliştirilmesine yardımcı olmaya çalışıyorum.”

“Türkiye’nin Sırbistan’la olağanüstü iyi ilişkileri var, son iki yılda bu ilişkiler en üst düzeye çıkarıldı. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül de Sırbistan’ı ziyaret etti, Başbakan Erdoğan hem Belgrad’ı hem Sancak bölgesini ziyaret etti. Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu da hem Belgrad’ı, hem Sancak’ı son 15 gün içerisinde, yani yakın bir tarihte ziyaret etti. Çok sık gelip gidiyor Ahmet Davutoğlu.

Ben kendi şahsım adına, Türkiye’yle Sırbistan’ın ilişkilerinin geliştirilmesine yardımcı olmaya çalışıyorum Bakan olarak.

“Bosna’daki ve Sancak’taki Müslümanların Türkiye’ye inancı tamdır.”

Balkanlardaki nüfus olarak küçük halkların kaderi böyle çünkü oradaki yönetimler insanları bölerek daha kolay yönetmeye çalışıyor. Fakat Türkiye bu sorunun halledilmesi için yoğun bir çaba sarf etmekte. Rusya’daki Müslümanlar da bölünmüş durumda, Bulgaristan’da da öyle, Türkiye’de, Yunanistan’da, Sırbistan’da, her yerde. Türkiye, Sırbistan’daki Müslümanların bu problemini halletmeye karar verdi ve halledecek yani Bosna’daki ve Sancak’taki Müslümanların Türkiye’ye inancı tamdır.

Türkiye’nin alacağı her karar Boşnaklar için kabul edilebilirdir, bu kesindir. Ben Sırbistan Hükûmetinde Boşnakları temsil eden Bakanım ve bunu söylüyorum. Ve rahatlıkla şunu söyleyebiliriz: Biz Boşnakların Türkiye’ye inancı tamdır. Yani Türkiye tarafından önerilecek her çözüm bizim için kabul edilebilirdir. Ve biz çözüm aşamalarının her birine Türkiye’yi dahil etmeye çalışıyoruz, Türkiye’nin olmasını istiyoruz.”

“Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının kurulması bizi çok memnun etti.”

Batı Amerika’dan Avustralya’ya kadar akrabalarımız olan Türkler dağınık yaşamaktalar ve durumları çok iyi değil, hepsi Türkiye’den yardım bekliyor.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı bu işle ilgili bir kurum. Şimdi içinde bulunduğumuz bu Kurum geliştirdiği stratejilerle, yurt dışında bulunan Türkleri ve akraba toplulukları toparlamalıdır.

Amerika’da, Almanya’da veya diğer ülkelerde Müslümanların problemleri varsa bu ülkeler Müslümanların problemini çözebilecek durumda değil. Onlar Türk kültürünü, Müslüman kültürünü bilmiyorlar, yani yeni karşılaştıkları meselelere nasıl yaklaşacaklarını bilmiyorlar. Türkiye bu meseleye müdahil olup meseleyi çözüldükten sonra Türkiye, sorun çözen bir ülke hâline gelecektir. Dolayısıyla, bu Kurum bizim için çok değerli ve anlamlıdır.

SANCAK

Hazırlayan: Ardan ZENTÜRK ardanzenturk@gmail.com

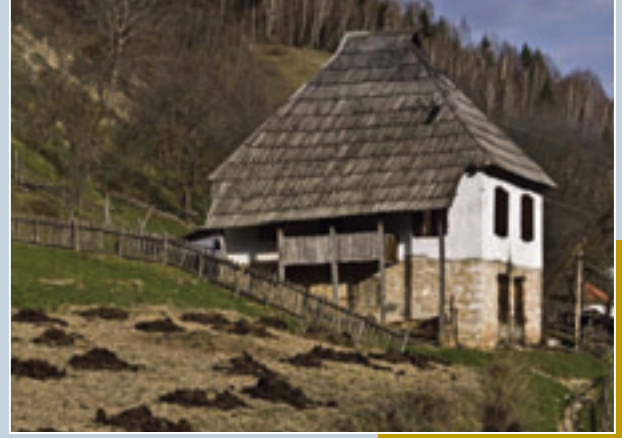
● BARIŞ KÖPRÜSÜ...

Balkanlar, taşıdığı tarih, barındırdığı etnik ve dinî farklılıklar nedeniyle insanlık açısından çok önemli.... 20'nci yüzyılın sonlarında talihsiz bir savaş ve kanlı olaylar yaşayan, her zaman çatışma riski taşıyan bölge, belki de kalıcı barışın kurulduğu coğrafya olacak...

Sancak, Osmanlı İmparatorluğunun bölgedeki en önemli mirası... Tam 550 yıllık bir mirası taşıyor... Günümüzde Sırbistan ile Karadağ arasında bölünmüş ama kültürel bütünlüğünü koruyan, Müslüman Boşnak kimliğiyle dikkat çeken bir bölge... Sancak, Balkanlardaki barışın belki de başlangıç noktası...

Balkanlar, Yugoslavya'nın dağılma sürecinde -ne yazık ki- aslı unutulmaması gereken kanlı bir hesaplaşma yaşadı. Soğuk Savaş'ın bittiği günlerde yeniden yapılanan Avrupa siyaset haritasında yaşanan çok başarılı bir örnek, eski Yugoslavya coğrafyasında da örnek alınabilseydi belki de bütün bu acılar yaşanmayacaktı. Çekoslovakya, iki halkın, Çeklerin ve Slovakların özgür iradeleriyle ve hiçbir baskı ile karşılaşmadan kurdukları bir "ortak" devletti, Soğuk Savaş'ın bitmesinden hemen sonra kurulduğu gibi, barış içinde sonlandı ve ortaya Çek ve Slovak Cumhuriyetleri çıktı. Her zaman iç içe yaşamış Çekler ve Slovaklar arasına kan girmedi, silah sesleri duyulmadı.

Bugün dağılmış olan Yugoslavya'nın ulusları ise bunun tam tersi bir örnek yaşadılar. Sırp, Boşnak, Hırvat, Makedon, Sloven, Karadağlı ve Kosovalılar, II. Dünya Savaşı sonrasında NATO ile Varşova Paktı arasında bağımsız-bağlantısız bir ara coğrafya olarak kurulmuş Yugoslavya'nın dağılma sürecinden çok acı anılar taşıyorlar.

Özellikle Bosna Hersek'te 1993-1996 yılları arasında yaşananlar, bütün Balkanlar açısından çok kanlı bir deneyim olarak hatırlanıyor.

Saraybosna'nın kuşatılmasına, Srebrenica'da yaşanan gibi ağır katliamların yaşanmasına, toplama kampları ve "etnik temizlik" kavramlarının II. Dünya Savaşı sonrasında Avrupa'nın gündemine yeniden gelmesine neden olan gelişmelerden söz ediyoruz.

Sırp halkının o dönemde yaşanan kanlı olayların sorumlularına karşı ayaklanması, savaş suçlularını Lahey Adalet Divanına göndermesi ve yakın tarihin önünde soylu davranışlar göstermesiyle kaderi yeniden yazılan Balkanlar, artık geçmişin kanlı izlerini geride bırakmaya çalışıyor. Sırbistan'ın, Bosna Hersek Savaşı başta, Yugoslavya'nın dağılma sürecinde karşılaşılan trajedinin yaralarını sarma gayreti de uluslararası düzeyde takdirle izleniyor.

Balkanlarda yeni bir savaşın meydana gelmemesi için ne yapılması gerekiyorsa o yapılmalı kuşkusuz...

Avrupa'nın güvenliği açısından en hassas bölge olan Balkanlarda özellikle Türkiye'nin geliştirdiği siyasi atak çok önemli. "Türkiye'nin Balkanlar politikasının metodolojik yapısı vardır. Bu metodolojinin birinci unsuru, Türkiye'nin bölgeye kriz odaklı değil, vizyon odaklı yaklaşım sergilemesidir. Bugüne kadar ne yazık ki bölge için, ancak bir kriz patlak verdiğinde, sadece o kirizin çözümüne dönük siyaset üretilmiştir. Oysa bölge çok daha genel ve barışçı vizyonu hak etmektedir. İkinci ilkemiz, geçmiş odaklı değil gelecek odaklı davranmaktır. Geçmişte yaşanmış acı olayları tabii ki unutmamalıyız ama yüzümüzü geleceğe çevirerek daha barışçı ve olumlu bir geleceği nasıl kurarız ona bakalım. Üçüncü ilkemiz ise ideolojik değil değer odaklı yaklaşım olmalıdır ve bu değerler insanlığın ortak değerleridir. Yani insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü Balkan ülkelerinde de güçlenmelidir."

Türkiye'nin yoğun bir görüşme trafiği içinde Sırbistan ve Yunanistan ile sorunlarını çözerek barış iklimini bölgede hâkim kılması, bu çerçevede Sırbistan ile Bosna Hersek arasındaki ilişkilerin de ısınmasında çok önemli rol oynaması dikkat çekici.

Özellikle Sırbistan-Türkiye ilişkisinin, 1990'lı yıllarda, Bosna Hersek ve Kosova çatışmalarının yaşandığı dönemde en alt düzeye indikten sonra günümüzde "stratejik ortaklık" noktasına yükselmesi, Avrupa siyaseti için de şaşkınlık yaratan bir gelişme olarak değerlendiriliyor. Tarihten örnek vermek gerekirse Fransızlar ile Almanlar, savaş meydanlarında, Türkler ile Sırlardan çok daha fazla buluşmuş durumdalar. Bu tarihî gerçeğe karşın Fransa ile Almanya bugün, bütün tarihî tartışmaları bir kenara bırakarak Avrupa Birliği bayrağı altında ortak kaderi oluşturmanın gayreti içindeler. Benzer bir stratejiyi Sırlar ile Türklerin, veya Yunanlar ile Türklerin geliştirmemesi için hiçbir neden görülüyor.

Balkanlar, asırlardır, bölgedeki bütün kültürlerin bir arada yaşama geleneğine sahip bir bölge. Bölgenin Müslümanları Ramazan Bayramı'nı veya Noel'i birlikte kutlamayı bir yaşam biçimine dönüştürmüş durumdalar.

İşte bu noktada, tüm Balkanlar açısından çok önemli bir bölge öne çıkıyor: Sancak...

Osmanlı İmparatorluğunun bölgedeki siyasi yapılanma mirası olarak bugün de varlığını sürdüren Sancak bölgesi, çok kültürlü, çok dinli, çok uluslu yapısı ile kalıcı Balkan barışı için tam bir sembol bölge olarak görülüyor.

TARİHTEN GELEN BİRİKİM...

Osmanlı İmparatorluğunun “Yeni Pazar Sancağı” (Novopazarski Sandzak) veya kısaca “Sancak” olarak adlandırdığı bu bölgenin tarihi 550 yıl öncesine dayanıyor.

Eski Yugoslavya veya Sırbistan-Karadağ Cumhuriyeti dönemlerinde yönetsel bütünlük taşıyan, bugün Sırbistan ile Karadağ arasında ikiye bölünmüş bir statüye sahip olan Sancak, Kosova-Sırbistan-Karadağ’ın buluştukları bir noktada tam anlamıyla farklı bir kültürel kimlik sergiliyor.

Sancak’ın Sırbistan tarafında kalan bölgeleri, Yeni Pazar (Novi Pazar), Sjenica, Tutin, Prejopolie, Nova Varosve Priboli’den, Karadağ kesimi ise Pljevlja, Bijelo Polje, Berane, Rozaie ve Plav’dan oluşuyor. Bazı kaynaklar, Karadağ’a bağlı Andrijevica belediyesini de Sancak bünyesinde göstermektedir.

Sancak, ağırlıklı olarak Müslüman Boşnakların yaşadığı bir bölge.

Sancak’ın Sırbistan tarafında kalan

kesiminin yaklaşık yüzde 60’ı Müslüman Boşnak ve Arnavutlardan oluşuyor. Buna karşılık Karadağ kesiminde Müslüman Boşnak ve Arnavutların toplam oranları yüzde 45 olarak şekilleniyor.

Sancak, 1993-1996 yılları arasındaki Bosna Savaşı’nın “etnik görünümü bir siyasi hesaplaşma” olduğunu gösteren en önemli bölge olarak tanınıyor.

Çünkü Bosna Hersek topraklarında dönemin aşırı milliyetçi Sırp çetelerinin Müslüman Boşnaklara yönelik saldırıları sürer, Avrupa, özellikle de NATO kuvvetleri sürmekte olan “etnik temizlik” kampanyasını durdurmaya çalışırken Sancak sessiz kalmayı başaran bir bölge oldu.

O dönem, Bosna Hersek’teki etnik çatışmaların Sancak bölgesine sıçramaması dikkat çekicidir. Oysa dönemin Sırbistan yönetimi, Bosna Savaşı için gerekli gördüğü bir düzenleme çerçevesinde Sancak bölgesinde büyük de bir askeri yığınak yapmıştı.

Tam tersine, Bosna Hersek’ten kaçan sivil Müslüman Boşnaklar ile Kosova’dan kaçan Müslüman Arnavut mültecilerin aynı dönemde Sancak’a sığınabilmesi ve burada yaşayan halkın tam desteğini almaları önemlidir. Bu olaylar, Balkanları sürekli “etnik çatışma merkezi” olarak görenleri belki farklı analizlere yönlendirecek gelişmelerdir.

Kuşkusuz, 1993-1996 yılları arasında Sancak’ta yaşayan Müslümanlar, Bosna Savaşı’nın etkilerini yaşadılar. Binlerce Müslüman Boşnak’ın, “Bosna’dan sonra sıra buraya da mı gelecek.” kaygısıyla Türkiye, Almanya gibi ülkelere göç etmeleri ve bunların önemli bir bölümünün bugün de dönmemiş olmaları altı çizilecek bir gelişmedir.

Sancak Müslümanları, Bosna Savaşı sırasında belki çok ağır kayıplar vermediler ama gerek Sırbistan gerek Karadağ’da bazı devlet güvenlik görevlilerinin yaptıkları veya bölgedeki çeteleşmeler nedeniyle önemli “kayıp” vakaları izlendi.

● BARIŞ İÇİN ÇALIŞMAK...

Sancak, Balkanların üç önemli unsurunun, Sırlar, Boşnaklar ve Karadağlıların bulunduğu hatta bu üç ulusal gruba Arnavutlar'ın da katıldığı çok özel bir bölge. Sınırlarını Osmanlı İmparatorluğunun çizdiği, son 100 yıl içinde bölgeye hâkim olan hiçbir gücün siyasal kimliğini ortadan kaldıramadığı bir sembol aynı zamanda.

Sancak'ın Sırbistan ve Karadağ sınırları içinde kalan bölgelerinde, bölgedeki ulusal kimliklerin, dinî ve kültürel grupların barış içinde bir arada yaşama geleneğini güçlendirmeleri bütün Balkanlar açısından çok önemli bir deneyim olacak kuşkusuz.

Bu tür bir sonucu yakalayabilmek için Karadağ ve Sırbistan'ın Avrupa Birliği tam üyeliği için gösterdikleri çabanın çok büyük önemi olduğu açıktır.

2006 yılında Sırbistan'dan ayrılarak bağımsızlığını ilan eden ve 15 Aralık 2008 günü Avrupa Birliğine tam üyelik için başvuran, hatta kendiliğinden uygulama ile ulusal parasını euro olarak da kabul eden Karadağ'ın tam üyelik sürecinde kazanacağı kimlik, Sancak'taki sorunların da çözümünde rol oynayacak.

Avrupa Birliği, Karadağ'ı, her türlü ayrımcılığı reddeden, azınlık haklarını koruyan ve siyasi olarak Kopenhag Kriterleri'ni karşılayan bir devlet olarak görmek istediğini ilan etmiş durumda. Bu tür bir sürecin, Karadağ topraklarında yaşayan Müslümanlar, özellikle de Boşnaklar açısından çok güçlü kazanımlar yaratacağı açık bir gerçek.

22 Aralık 2009 günü Avrupa Birliği tam üyeliği için Brüksel'e başvuran Sırbistan'da da benzer gelişmelerin yaşanması ve bu ülkenin de yakın geçmişiyle hesaplaşarak daha demokratik, çoğulcu ve fanatik milliyetçi unsurlardan temizlenmiş bir ülke hâline gelmesi bekleniyor.

Sancak, tarihin çok özel bir dönüm noktasında yollarını ayırmış görünen Sırbistan ile Karadağ'ı birbirine bağlayan en önemli unsurlardan biri.

Sancak aynı zamanda, Balkanlar açısından da "ötekine" saygı ve "barış" temelinde şekillenmesine çalışılan bir sembol.

Balkan uluslarının temsilcilerinin yaşadığı bu topraklarda yaşanacak siyasal, sosyal ve kültürel uyum, herkes için örnek oluşturacak.

Berlin'in yeşili bir Türke emanet

Bir zamanlar “konuk işçi”ydiler... Biz de onlara “gurbetçi” dedik... II. Dünya Savaşı sonrasında çok özel günlerinde, 1961 yılında imzalanan bir anlaşmayla “Alamanya”nın yolunu tutmuş insanlardı... O insanlar şimdi Avrupa'nın yakından izlediği başarıların sahipleri...

Ali Uzun'un işi çok ilginç... O başarı basamaklarını çıkmayı doğaya güvenerek gerçekleştirdi... Ali Uzun bir “ağaç doktoru”...

Özellikle başkent Berlin ve pek çok Alman kentindeki ağaçların sağlığından o sorumlu... Trabzon Çaykara'da başlayan bir öykü, bakın onu nerelere taşımış...

Türkiye'den Almanya'ya işçi göçü, 1961 tarihinde iki ülke arasında imzalanan “İş Gücü Anlaşması”nın yürürlüğe girmesiyle başladı. Türkler, Almanya'nın siyasetinde, sosyal ve kültürel hayatında, ayrıca ekonomisinde değişimlere yol açtı. Aradan geçen 50 yılda, “misafir işçi” sıfatını artık geçmişte bırakan Türk göçmenler, bugün Almanya'da pek çok alanda kendilerinden söz ettiri-

yorlar. İşte bu isimlerden biri de Ali Uzun...

1960 Trabzon Çaykara doğumlu Ali Uzun, 1978 yılında üniversite eğitimi almak üzere geldiği Berlin'de, bugün “ağaç doktoru” unvanıyla Almanya'nın pek çok şehrinde ağaçları muayene ediyor.

Ali Uzun'un hikâyesini kendisinden dinleyelim...

1960 Trabzon Çaykara Ulucami köyünde doğdum. İlkokulu Trabzon'da okudum, ondan sonra Hatay'a geçtik, ortaokulu ve liseyi de Hatay'da okudum. 1978'de üniversiteyi okumak üzere Berlin'e geldim. Berlin'de asıl hedefim inşaat mühendisliği okumaktı. Orada kısa bir dönem okudum, başarısız oldum, şansım da herhâlde yaver gitmedi. Daha sonra Türkiye Ana-

dolu Üniversitesinin İşletme Bölümünü dışarıdan bitirdim. Bir de Berlin'de ziraat bölümünün ağaç bakımı bölümünü bu mesleğe başladıktan, 10 yıl sonra tamamladım. Bizim 1978-80 yılları eğitimle geçti. Ardından 1983 yılında şehir ve park ağaçlarının bakımını gerçekleştiren ve onların yaşamını ikame eden bir şirket kurduk.

Alman Hükümeti, o yıllarda yabancıların, özellikle de Türklerin şirket kurmasını zor şartlara bağlıyordu ancak Uzun ailesi vazgeçmedi ve şirketi tüm zorlamalara rağmen kurdu.

Eşimle birlikte böyle bir mesleğe ilgi duyduk, oturduk karar ver-

dik böyle bir şirketin kurulması için. İlk olarak evimizin bir odasını kullanarak kurduk bu şirketi. O yıllarda Almanya'da şirket kurmak için 15 yıl yaşama şartı aranıyordu, benim sürem dolmadığı için eşim üzerinden açmak istedik şirket ancak o da burada çalışmadığı için müsaade etmediler, biz yılmadık, dava açtık ve mahkeme kararıyla şirket kurma hakkını kazandık... O süreç zor bir süreçti. Ve Türkler o zaman iş piyasasının bu kadar içinde olmadığı için, insanların burada kalmasını, nafakasını temin edebilecekleri şartlar yoktur. Bugün öyle değil. Benim yanıma gelse birisi, iş isteyen birisi, sadece iş isteği var mı, çalışabilir mi diye ba-

Ağaç Doktoru Ali Uzun

1961 yılında Trabzon Çaykara'da doğdu. İlk öğrenimini Trabzon'da tamamladıktan sonra Hatay Dörtöyl'a taşındı ve lise eğitimini burada tamamladı. 1978 yılında eğitimine devam etmek üzere Almanya'ya gitti. Almanca eğitimini ITS dil okulunda tamamlayarak Berlin Hür Üniversitesinde Arabistik eğitimi almıştır, aynı zamanda Anadolu Üniversitesi İşletme Bölümünü bitirmiştir. Eğitimini tamamladıktan sonra Almanya'da 1984 yılında alanında ilk Türk firması olan (Baumdienst Uzun GmbH) ağaç bakım hizmetleri işletmesini kurmuştur. Halen alanında Almanya'nın ve Berlin'in en önemli firmalarından biri olarak çalışmalarını sürdürmektedir. Almanya'daki başarılı ticari hayatını sosyal alana taşıyan Uzun, Alman Türk toplumunun gelişimine önder olan şahsiyetlerden biri olarak tanınmaktadır. Alman ekonomisinde ağırlıklı olarak yer almaya başlayan Türk işverenlerini bir çatı altında toplamak üzere 1994 yılında MÜSİAD Berlin'in Kurucu Başkanlığını üstlenmiştir. Uzun yıllar başkanlık yaptığı bu kurumda, Türk işverenlerin mesleki bilgilerinin artırılması ve birtakım haklarını alabilmeleri için çeşitli devlet kurumları ile projeler gerçekleştirmiş ve birtakım iş kollarında işverenlerimizin ilk kez yetki almalarını sağlamıştır. Ali Uzun, evli ve 2 çocuk babasıdır.

Fotoğraflar: Hakan YAZANEL

“Ağaç doktorluğu titizlik isteyen bir meslek, bir doktor hastasını nasıl muayene ediyorsa, bir anne bebeğine nasıl bakıyorsa ağaçlara da aynı özenle bakmak gerekir.”

karım, hemen işe alırım. Şartlar zor olsa bile onun adına müsaade alır, onu çalıştırırım. O dönem, bu yoktu. Bir oturum almak bile büyük bir başarıydı. O zaman paran da olsa iş yapma zorluğu vardı.

İlerleyen yıllarda, Ali Uzun ve eşinin kurduğu şirket Berlin'deki 3 büyük ağaç bakım şirketinden biri olur. Uzun ailesi, 2 kişi olarak başladıkları şirkette, Türklerle birlikte Alman ve Arapların da çalıştığı 150 kişilik dev bir ekip oluşturur. Artık Berlin'in yeşili bir Türk'e emanettir.

Ağaç doktorluğu son 30 yıl içinde Almanya'nın popüler mesleklerinden biri hâline geldi, Alman Hükûmeti yeşile ve doğaya çok önem veriyor. Çok ciddi çalışmalar yapıyoruz, ben bütün evrelerini yaşayarak geldim bu noktaya. Şu an Almanya'da bu, bir sektör. Ve bu işe oldukça yatırım yapıyorlar. Yalnızca biz yılda 15 bine yakın şehir ağacına bakıyoruz. Biz, şehir ve park ağaçlarının, anıtsal ağaçların bakımlarından sorumluyuz. Her yıl ağaçlar, bir yapraklı veya yeşil zamanında, bir de yapraksız zamanında yılda 2 kere kontrol edilir, Almanya'da bu ağaçların herhangi bir tehlike oluşturmadan şe-

hir iklimine uygun bir şekilde yaşamaları bizim gibi şirketler üzerinden yapılır. Ama meyve ağaçları hariç, koruma altındaki bütün ağaçların, sizin bahçenizde dahi olsa, kesimi bakımı ancak bizim gibi bilirkişi firmaları tarafından tespit edilir. Şahsi ağacınız bile olsa bakım ve kesim için devlet kurumlarından müsaade istenir.

Almanlar, uzun zaman Ali Uzun'un mesleğini tuhaf karşılar, hep işçi olarak görmeye alıştıkları Türklerin farklı meslek edinmeleri ve hatta isim yapmaları, uzun zaman sadece Almanları değil, Uzun ailesinin hemşehrilerini de şaşırtır...

Bırak Almanları Türkler bile garip-siyordu. Çünkü herkes işçiliğini kabul etmişti ve kabuğundan çıkan çok Türk yoktu. Ben ne iş yapıyorsunuz? diye sorulduğunda herhâlde bir yarım saat uğraşıyordum yaptığım işi izah etmek için. Nasıl böyle bir iş yaparsın, akıllı işi değil gibi yorumlar yapılıyordu. Ben tabii işçi olarak gelmedim buraya, bir işçi ailenin çocuğu olarak geldim ve okumak için geldim. Benim olaylara bakış açısıyla burada oturan insanların bakış açısı apayrıydı. Buradaki insanlar nasıl daha iyi bir iş yerinde

çalışırım diye düşünürdü... Aileler, çocuğunun üniversiteye gitmesini aklından geçirmez, bir an evvel nasıl işçi olur da bu meslekte çalışabilir diye yarışırdı. Türkler arasında meslek çeşidi çok sınırlıydı, branşlaşma yoktu. 90'lı yıllardan sonra, branşlaşma, şirketleşme gibi şeyler oldu. Çünkü işsiz kalan insanlar kendilerini bir şey yapmak zorunda hissettiler, iş bulamayınca işveren olma çabasına girdiler. Çok insanımız alt yapısı olmadan bu şekilde iş adamlığına itilmiş oldu, yani çoğunun kendi arzusu ve isteği değildi, boş kaldılar, işsiz kaldılar ve bir iş yapmak için işveren oldular. Çoğu da bu işi başardı. Zaten 90'lı yıllardan sonra burada iş örgütleri, iş organizeleri başladı. Bu son 20-25 yıllık bir süreç, ondan önce yoktu.

Ağaç doktorluğu titizlik isteyen bir meslek, bir doktor hastasını nasıl muayene ediyorsa bir anne bebeğine nasıl bakıyorsa ağaçlara da aynı özenle bakmak gerekir diyor Ali Uzun...

Ağaçların problemlerini yerinde takip etmek gerekir. Nasıl ki çocuk doğduğu zaman üniversiteye gidene kadar onunla babası, çevresi, devleti ilgileniyorsa ağaçlara da aynı ilgiyi göstermek gerekir. Bu süreç, çok

önemli bir süreç. Almanya bile ağaca, yeşile ayırdığı bu kadar büyük bütçeyle başaramıyor, zor bir süreç. Bakım yapılmayınca bir sürü ağaçta sıkıntı yaşanıyor. Yani siz çocuk yaptınız, hiçbir eğitimi beni ilgilen-dirmiyor diyemezsiniz, ağaç da böyle, sahibi vardır ve çevreye karşı ondan sorumludur.

Ağacın yaşamıyla insan yaşamı arasında hiçbir fark yok. Siz sorunu göreceksiniz, tehlike oluşmadan ona ulaşacaksınız ve müdahale edeceksiniz, yoksa İstanbul'daki gibi ağaç devrildi, iki kişi yaralandı gibi haberler okursunuz. Bizim görevimiz, ağaç o duruma gelmeden sorunu tespit edip doğacak tehlikeyi önceden engellemek.

“Ağaç bakımı, olası kazaları da engellemek için alınan bir önlem... Ağacın sağlam olması kazaları ortadan kaldırıyor... Bu sebeple Türkiye’de de doğaya yeşile sahip çıkılmalı.”

Türkiye’de böyle bir sorumluluk yok, birinin başına ağaç düşmüş, arabası dağılmışsa ya demek ki napsip böyleymiş der biter... Ama burada ağaç sahibi o ağacı dikmişse

sorumluluğu var. Ve bunlar olmasın diye, şimdi yeni kanunda da var, ağaçlar bilirkişiler tarafından devamlı kontrol altına alınsın istiyorlar. Bu da bizim gibi şirketlere devamlı iş imkânı doğuruyor. Bu da şehircilikte olması gerektir. İnaniyoruz, arzu ediyoruz ki Türkiye de buna ulaşsın.

16 yıl, MÜSİAD’ın Berlin temsilciliğini de yürüten Ali Uzun, Türklerin 50 yıllık Almanya serüveninde gelinen son noktayı değerlendiriyor...

Ben 50 yılın 33 yılını bilfiil yaşadım, içindeyim. Şunu söyleyeyim: Geçmiş 50 yılın değerlendirilmesinde insanlar ne Türk Hükûmeti ne de Alman Hükûmeti tarafından hak ettiklerine ulaştırılmıştır. Yani eksikleri çok fakat bu Hükûmet cesaretle bu işe el attı. Ben, Avrupa’daki Türklere daha farklı misyonlar yüklenmesini bekliyorum. Çünkü burada ilim adamımız, siyasetçimiz, sporcumuz her sahada insanımız yetmiştir. Bir kısmı kabuğunu kırarak bir yerlere ulaşmıştır. Bir kısmı ise hâlâ içine kapanık şekilde yaşamaya devam etmektedir. Bu insanların Türkiye’nin desteğine ihtiya-

cı vardır. Güçlü bir Türkiye’yi arkamızda hissetmemiz, hepimize güç verecektir. Şu an bu konuda Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının ekibini ve çalışmalarını takdir etmek lazım. Buradan yetmişmiş vatandaşları alıp Türkiye’de onlardan istifade etmeleri çok başarılı bir girişimdir.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, yurt dışında yaşayan milyonlarca Türk’e cesaret ve güven veriyor.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ile ilgili beklentimiz yüksek, yanımızda olmaları bize moral veriyor. Burada vatandaşın istekleri sorunları çok... Yurt dışında yaşayan vatandaşların sorunları biter mi? Bitmez ama ben Hükûmetin sorunlar konusunda iyi çalışmalar yaptığını düşünüyorum, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının kurulması bize cesaret ve güven verdi. Çalışmaların hızlanması ve hızlı çözümler üretilmesi hepimizin temennisidir. Ben Kurumun hepimize hayırlı olmasını diliyorum ve başarılı çalışmalar yapmasını temenni ediyorum.”

“Ali Uzun’a göre ağaçlar bizimle aslında konuşuyorlar. İyi baktığımızda bir ağacın damarlarında doğanın öyküsünü görebiliyorsunuz.”

NEONAZİ IRKÇI TERÖR SALDIRILARI

Hazırlayan: Mehtap ALTINOK / Ünal KOYUNCU
mehtap.altinok@ytb.gov.tr / unal.koyuncu@ytb.gov.tr

İrkçılık...Ortak düşman!..

Federal Almanya'da artan Neonazi saldırılar ve bu tür örgütlenmelerde bazı devlet yetkililerinin de görev aldığı yolundaki bilgiler Berlin ve Ankara'nın "alarmı geçmesine" neden oldu. Türkiye, Avrupa'da yaşayan insanların karşılaştığı saldırılardan rahatsız...Almanya ise demokratik kalitesinin düşeceği kaygısında...

İrkçılık, yalnız bu kıtada yaşayan Türkleri ve diğer Müslüman vatandaşları değil, esas olarak Avrupa demokrasilerini tehdit ediyor... Avrupa aşırı sağa kaydıkça ve oy avcısı politikacılar "yabancı düşmanlığını" körükledikçe ortaya çıkan tablo, gerçek demokratlarda endişe yaratıyor.

Almanya'da 2000-2006 yılları arasında 8 Türk ve 1 Yunan cinayete kurban gitti. Federal Başsavcılık, yıllar sonra, cinayetlerin Neonazi terör grubu tarafından işlendiğini ortaya çıkardı. Örgüt üyeleri Uwe Mundlos ve Uwe Böhnhardt'in cesetlerinin yanmış bir karavanda bulunmasının ardından cinayetlerdeki sır perdesi aralandı. Yıllardan bu yana gizli faaliyet gösteren "Nasyonal Sosyalist Yeraltı" (NSU) adlı Neonazi terör hücresi üyelerinin 7 yıl içerisinde 8 Türk ve 1 Yunan'ı, takip altına alarak acımasızca öldürdükleri ortaya çıktı.

Örgütün kanıtlarını ortadan kaldırmak için hücre evini ateşe vermesi istenen ancak bu emre uymayarak polise teslim olan diğer örgüt üyesi 36 yaşındaki Beate Zschaepe'nin ise sorgusu devam ediyor. Alman Bild gazetesi, sitesinde, cinayetleri işleyen ve daha sonra intihar eden iki aşırı sağcı Uwe Böhnhardt ve Uwe Mundlos'un oturduğu karavanda, Federal Anayasayı Koruma Dairesinden, sadece gizli servis çalışanlarına verilen pasaportlar bulunduğunu öne sürdü. Thüringen Eyalet Kriminal Dairesinin 10 yıl önce Beate Zschaepe (36), Mundlos (38) ve Böhnhardt (34) hakkında arama emri çıkarttığı ve bu kişileri bombalı eylem yaptıklarını gösteren fotoğraflarıyla birlikte aradığını bildirdi. İhmal ve suistimallerin olduğu olaylar, Alman makamlarında şok etkisi yarattı.

Almanya Başbakanı Angela Merkel, Neonazi çetesinin 8 Türk ve 1 Yunan dönercisiyi öldürmesine ilişkin olarak cinayetlerin Almanya'da bilinmeyen aşırı sağcı bir yapıyı ortaya çıkarttığını, iyice irdelenmesi gereken olağanüstü bir olay olduğunu söyledi. Merkel, "Bu olaylar, her türlü radikal akımlar karşısında daha dikkatli olunması gerektiğini gösterdi. Soruşturmanın kısa sürede sonlandırılmasını, cinayet ve katillerle ilgili ayrıntıların tümüyle ortaya çıkartılmasını ümit ediyorum." dedi. İçişleri Bakanı Hans-Peter Friedrich de aşırı sağcı terörizmin yeni bir şekliyle karşılaştıklarını bildirdi. Alman siyaset dünyasını karıştıran olaylar, Türkiye tarafından da yakından izlendi. Başbakanlık başta olmak üzere, Dışişleri Bakanlığı olayları, ardından gelen tutuklama ve soruşturmaları yakın takibe aldı. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, kurbanların yakınları ile tek tek görüşerek sorunlarını dinledi, çözüm önerileri geliştirdi.

Alman basını, özellikle Türklere yönelik olarak gerçekleştirilen bu cinayetleri, "dönerci cinayetleri" olarak tanımladı. Mak-tullerin tamamı dönerci olmamasına rağmen cinayetlerin bu isimle adlandırılması Alman makamlarına olan tepkiyi de artırdı. Yalnızca Türklere değil, Almanlar da "dönerci cinayetleri" tanımından duydukları rahatsızlığı dile getirdi. Alman yaygın organı Der Spiegel Online'ın Berlin bürosunda kültür-sanat editörü olarak görev yapan Stefan Kuzmany, 20 Kasım 2011 tarihinde Türkçeye çevrilen "Almanya ve Döner" başlıklı yazısında şu ifadeleri kullandı:

"Cinayete kurban gidenler terzilik yapıyor, büfe, çilingir veya manav işletiyordu. Kurbanların sadece ikisi döner dükkanında çalışıyordu. Ancak buna rağmen cinayetlere 'dönerci cinayetleri' ismi veriliyordu. 'Dönerci cinayetleri' nitelemesi ne yazık ki Alman toplumundaki gizli ırkçılığın bir ispatıdır. 'Dönerci cinayetleri' nitelemesi yaşananları küçümseyen insanlık dışı bir kavramdır: Kurbanların insan oldukları gözardı edilip 'döner'le ilişkilendirilir - sanki isimleri ve işleri yokmuş gibi. İtalyanları hedef alan benzer cinayetler işlense acaba o zaman da 'spagetti cinayetleri' mi denecekti? Gazeteci ve siyasetçiler, benzer cinayetler Türkiye'de Almanlara karşı işlense ve orada bu vakalara 'patates' veya 'lahana turşusu' cinayetleri dense kıyameti koparmazlar mıydı?" STEFAN KURMAY / DER SPIEGEL

NEONAZİ KURBANLARI

Almanya'da yaşananların adına ırkçılık dendi, yabancı düşmanlığı dendi hatta belki ötekileştirme dendi. Olaylar siyasi makamlarda tartışıldı, özürler dilendi, hatta tazminatlar teklif edildi ama bunların hiçbiri öldürülen 8 Türk'ün ailesinin acılarını dindirmeye yetmedi. Yetmez de... Ateş düştüğü yeri yakar misali, kimi eşini, kimi kardeşini, kimi de babasını kaybetti... Çoğu, işçi olarak gittiği Almanya'da para kazanıp belki de bir gün memleketine dönmeyi hayal ederken başlarına geleceklerden habersizdi...

ENVER ŞİMŞEK (1961-2000)

Nürnberg'de kendi hâlinde bir çiçekçi dükkanı işleten Enver Şimşek, örgütün ilk kurbanı oldu... 39 yaşındaki Enver Şimşek, 9 Eylül 2000 Cumartesi günü, dükkanından mobil aracıyla çıktı ve çiçek siparişini ulaştırmak için Liegnitzer Caddesi'ne gitti, sipariş edilen orkideleri müşteriye ulaştırdıktan sonra tekrar aracına geldi, aracı hareket ettirmeden aracın içinde öldürüldü... Enver Şimşek, tek kurşunla olduğu yere yığıldı, 2 çocuk babası Şimşek hayata gözlerini yumdu... Çocukları Kerim ve Semiya yetim, eşi dul kaldı...

ABDÜRRAHİM ÖZÜDOĐRU (1942-2001)

Enver Şimşek'in öldürülmesinin ardından 5 ay geçmişti, Almanya'da yaşayan Türkler tedirgindi, korkulan oldu, ırkçı saldırılar bitmedi, cinayetler de... Sıradaki kurban Nürnberg'de terzi olarak çalışan Abdürrahim Özudođru idi... Örgüt üyeleri, uzun süredir takip ettikleri Özudođru'nun müşterilerin siparişlerini yetiştirmek için geceleri de dükkanda çalıştığını biliyordu... Katil, 13 Şubat 2001 Çarşamba gecesi, çevrenin de sessiz olmasından faydalanıp Abdürrahim Özudođru'yu dükkânında öldürerek olay yerinden uzaklaştı. Tanıklar olaydan sonra "Doğu Avrupalı görünümünde bir kişinin kaçtığını" iddia etti. Ancak başka hiçbir ipucu bulunamadı. Öldürüldüğünde 49 yaşında olan Özudođru da evliydi... Kızı Tülin yetim kaldı... Babasının ardından gözyaşları dökken, aradan geçen 11 yıla rağmen olanlara hâlâ bir anlam veremeyen Tülin, 2005 yılında Elektronik Mühendisliği alanında öğrenime başladı. Ancak cinayetin ardından yaşanan sıkıntılardan dolayı öğrenimini tamamlayamadı... Anne, sağlık sorunları yaşıyor... Türk makamları, annenin sağlık sorunları ile yakından ilgileniyor.

SÜLEYMAN TAŞKÖPRÜ (1970-2001)

Abdurrahim Özudođru cinayetinin yankıları hâlâ sürüyordu... Cinayetin üzerinden 4 ay geçmişti... Almanya'da yabancı karşıtlığının su yüzüne çıktığına yönelik yorumlar giderek artıyor, ırkçı saldırıların artacağı yönünde haberler dilden dile dolaşıyordu... İşte tam bu zamanlarda Hamburg'da manav işleten Süleyman Taşköprü, ırkçı saldırganların üçüncü kurbanı oldu... Henüz 31 yaşındaki Süleyman Taşköprü, 28 Haziran 2001 Salı günü Hamburg'da saldırganlar tarafından öldürüldü. Babası tarafından ölü bulunan Taşköprü'ye iki farklı silahla üç el ateş edilmişti. Bunlardan biri, cinayetlerde en çok kullanılan Ceska 83 idi. Evli olan Taşköprü'nün 3 yaşında bir kız çocuğu vardı...

HABİL KILIÇ (1963-2001)

Saldırganların dördüncü kurbanı yine manav dükkânı işleten bir Türk oldu... 38 yaşındaki Habil Kılıç, Münih'te e Ramersdorf semtinde bulunan Bad Schachenerstra Caddesi'nde eşi ile birlikte manav işletiyordu. Taşköprü cinayetinden 2 ay sonra, 29 Ağustos 2001 Çarşamba günü sokak ortasında başından vurularak öldürüldü. Tanıklar, "bıyıklı, yabancıya benzeyen birini" gördüklerini ve arabayla kaçtığını iddia etti. Ancak katil, polis tarafından yapılan araştırmalara rağmen bulunamadı. Artvin Borçka doğumlu Habil Kılıç, evli ve bir kız evlat sahibiydi.

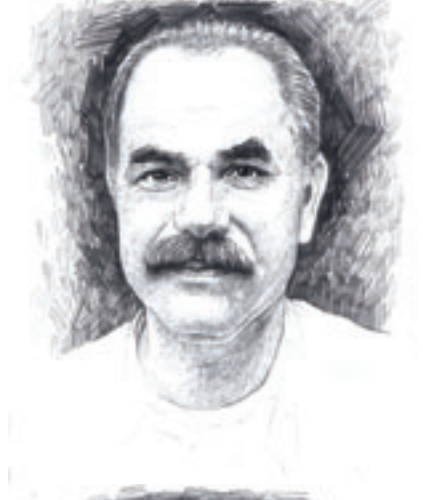

YUNUS (MEHMET) TURGUT (1979-2004)

Habil Kılıç cinayetinin üzerinden yaklaşık 3 yıl geçmişti... İrkçı saldırıların sona erdiği düşünölmeye başlanmıştı ama öyle olmadı... Saldırganların hedefinde bu kez bir dönerci vardı. Elazığ doğumlu olan Yunus Turgut, 27 Şubat 2004'te Rostock'ta Neudierkower Caddesi'ndeki döner büfesinde tek kurşunla öldürüldü. Olayla ilgili olarak 7 yıl sonra acı bir gerçek daha ortaya çıktı. Öldürölen kişinin Yunus değil, ağabeyinin kimliğini kullanan Mehmet Turgut olduğu belirlendi. Elazığlı Yunus ve Mehmet Turgut kardeşler, 2003'te kaçak yollarla Almanya'ya gitmişti. Ancak burada bir suçla karşılaşan Mehmet, cezaevine kondu. Çıktıktan sonra ise ağabeyi Yunus'un kimliği ile bir dönercide iş buldu. Ama bir ay sonra saldırıya uğradı. Üzerinden Yunus Turgut kimliği çıktı. Aile de kan davasından şüphelendikleri için bu sırrı yıllarca sakladı.

İSMAİL YAŞAR (1955-2005)

Son cinayetin üzerinden bir yıl geçmeden bir Türk daha ırkçıların hedefi olmuştu. Nürnberg’de döner büfesi işleten 50 yaşındaki İsmail Yaşar, 9 Haziran 2005 tarihinde bir Perşembe günü başına ve kalbine aldığı 5 kurşunla öldürüldü. İnşaatçı çalışanlar, iki kişinin bisikletlerini kapı önüne bıraktıktan sonra içeriye girdiğini, ardından büyük bir telaşla, bir sırt çantasının içine bir şey koyup kaçtığıını anlattı.

MEHMET KUBAŞIK (1967-2006)

39 yaşındaki Mehmet Kubaşık, 4 Haziran 2006’da Dortmund’da öldürüldü. Kiosk işletiyordu. Kioskun kapısına bağlı zilin sesini duydu, hemen ardından silah patladı. Büfeci Mehmet Kubaşık’ın bir yıl sonra öldürülmesi “dönerci cinayetlerini” tekrar gündeme getirmişti.

HALİL YOZGAT (1985-2006)

İrkçı saldırganların son kurbanı 21 yaşındaki Halil Yozgat oldu. Halil Yozgat, 10 Nisan 2006’da Kassel’de işlettiği internet kafede öldürüldü. Dört çocuklu bir ailenin tek oğlu olan Halil Yozgat, son ve en genç kurbandı. Cinayet sırasında içeride en az üç müşteri bulunmasına rağmen katil büyük bir soğukkanlılıkla içeriye girdi ve genci öldürdü. Halit Yozgat da başına iki el ateş edilerek öldürüldü.

THEODORUS BOULGARİDES (1964-2005)

8 Türk’ü öldüren saldırganlar, bir de Yunanı öldürmüştü. 41 yaşındaki Yunan Theodorus Boulgarides, 15 Haziran 2005’te Münih’te öldürüldü. Kentte anahtarcılık yapıyordu. Dükkanını henüz açmıştı. O da aynı silahla, Ceska ile, başına ateş edilerek öldürüldü. Yunanistan vatandaşı olan Theodorus’un birçoğu Türk arkadaşı vardı.

ADALET İLE SİYASET ARASINDA ALMANYA'NIN NEONAZİ CİNAYETLERİNDEKİ TUTUMU

Ünal KOYUNCU unal.koyuncu@ytb.gov.tr

“Suçun boyutuyla ilgili haberler çok edicidir. Vahşi bir cinayet serisi ve korkunç şiddet eylemlerinden sorumlu tutulan Zwickau’dan aşırı sağcı bir grup gündemdedir.”

Federal Şansölye Angela Merkel Neonazi teröristlerin ortaya çıkmasının ardından Federal Mecliste yaptığı konuşmada tepkilerini bu sözlerle ifade etmişti. 8 Türk ve 1 Yunan vatandaşının öldürüldüğü cinayetler serisinin failleri olan Neonazi teröristlerin intihar sonucu ortaya çıkması siyasi sorumluları şoke etmişti. 2000 yılından sonra Almanya'nın farklı şehirlerinde yabancı düşmanı saldırı ve cinayetler gerçekleşmiş ve devletin faillerden haberi olmamıştı. Bu durum karşısında Federal İçişleri Bakanı Hans Peter-Friedrich “Olay aşırı sağ terörün yeni şeklidir. Aşırı sağcı örgütlerin bu kadar etkili olabilmesi endişe vericidir.” yorumunda bulundu. Öte taraftan Federal Adalet Bakanı Sabine Leutheusser-Schnarrenberger’e göre, hukuk devletinin elindeki tüm imkânlarıyla aşırı sağ yapı ve organizasyonların hangi boyuta ulaştığının aydınlatılması gerekirdi. Almanya'nın bir türlü tedavi edilememiş yarası aşırı sağ, işlenen terörist eylemlerle tahminleri aşan bir şekilde patlak vermiş, siyasilerin açıklamaları da bu doğrultuda sert ve net olmuştu.

Korkunç olaya yönelik bu tür tepkiler yer alırken ülkenin güvenlik ve iç istihbarat birimlerine yönelik eleştiriler de gündemdedi. Nihayetinde cinayetlerin gerçekleşmesinde bu birimlerin zafiyetine ilişkin ciddi iddialar söz konusuydu. Dolayısıyla ilgili Anayasa Koruma Teşkilatlarının olaylardaki tutumu aydınlatılmıyordu. Teşkilat, bilgi alma yöntemi olarak aşırı sağ çevrelere mensup kişileri ajan olarak kullanmıştı. İşte bu ajanların işlenen cinayetlerde oynadığı rol, bir devlet organıyla ilgili hataları gündeme getiriyordu. Bu noktada ilk eleştiri Federal Meclis Anayasa Koruma Teşkilatını Kontrol Denetim Sorumlu Komisyon Başkanı Thomas Oppermann’dan (SPD) geldi. Oppermann açıklamasında haklı olarak istihbarat birimlerinin görevini terörist yapıların bilinmez bir şekilde gelişmesini engellemek olarak tanımlıyordu. İşlenmiş cinayetlerle ilgili olarak Anayasa Koruma Teşkilatı'nın görevini yapmadığına dikkat çeken Oppermann, “Söz konusu Nazi üçlüsünün 13 yıldır dikkat çekmemesi anlaşılır değildir. Bu üç terörist daha önce istihbarat kurumunun gündemindeydi. Zira daha önce suç işlemişlerdi. Bu üç tehlikeli ve şiddet eğilimli insanın yeraltında nasıl eylemde bulunabildikleri izaha muhtaçtır. Niçin bir defa olsun bunların nerede oldukları ailelerine sorulmadı?” eleştirisiyle yılların ihmalkârlığına dikkat çekiyordu.

İç güvenliği sağlamada önemli bir organ olan Anayasa Koruma Teşkilatına yönelik bu eleştiriler yapılırken kamuoyunda ürpertici haberler de yer alıyordu. Bu haberlerden birinde Thüringen Eyalet Kriminal

Kurumunun 1998 yılında terörist üçlüyü yakalamayı son anda durdurduğu bildiriliyordu. Daha korkuncu, Hessen Eyaleti Anayasa Koruma Teşkilatına mensup bir ajanın Kassel’de Neonazi cinayeti işlenirken olay yerine yakın bir yerde bulunduğu ilişkin haberi. Federal Anayasa Koruma Dairesi Başkanı Heinz Fromm Meclis Kontrol Komisyonuna verdiği bildiği, olayla ilgili hataların tümüyle incelenmesinin mümkün olmadığını bildiriyordu. Zira ilgili dosyalar imha edilmişti.

Gün yüzüne çıkan bu olayların ardından aşırı sağ çevrelere mensup kişilerin ajan olarak kullanılmasından vazgeçilmesi kanaati kamuoyunda ağırlık kazansa da Federal İçişleri Bakanı bu yöntemin gerekliliğini savunuyordu. Sayın Bakan buna karşın Neo-Nazilerle ilgili bilgilerin toplanacağı merkezî bir sistemin kurulmasını ve aşırı sağla mücadelede Federal Savcılığın güçlendirilmesini talep ediyordu. Siyasilerin neredeyse ortak bir kanaati olarak aşırı sağ parti NPD'nin yasaklanması gündemdedi. Ancak daha önceki yasaklama girişimi malum ajan yöntemi nedeniyle hedefe ulaşmamıştı ve aynı sorun yine gündemdedi.

Bir tarafta suistimaller ve yapılması gerekenler tartışılırken diğer tarafta cinayete kurban giden vatandaşların yakınlarına yönelik sorumluluklar ele alınıyordu. Nihayetinde devlet organlarının gazetelere konu olan suistimalleri yaşanmamış olsaydı cinayete kurban giden vatandaşlar hayatta olacaktı. Bu çerçevede ilk olarak Federal Adalet Bakanlığı tazminat konusunu gündeme getirdi. Bununla birlikte devletin tutumunu yansıtan ve sembolik anlam taşıyan adımların atılması, böylelikle hayatını kaybeden vatandaşların yakınlarından özür dilenmesi gerekirdi. Federal Mecliste düzenlenen törenle mağdurlardan özür dilendi.

Mecliste grubu bulunan beş partinin imzaladığı ortak bildiride iç güvenlikten sorumlu kurumların incelenmesi gerektiğinin altı çizildi. Aşırı sağcıların toplumda zemin kazanmaya başladığı bir durumda toplu hareket edilmesi gerektiği ifade edildi. Cinayetlere kurban gidenlerin yakınlarına taziyede bulunan partiler, ailelere cinayetlerin aydınlatılmasını borçlu olduklarını bildirdiler.

Federal Meclis Başkanı Dr. Norbert Lammert, törende yaptığı konuşmada öncelikle maktüllerin yakınlarından özür diledi. Federal Meclis Milletvekillerinin, olayların nedenlerinin aydınlatılması ve Anayasa tarafından garanti altına alınan “bedenin ve hayatın korunması ilkesinin” Almanya’da inanç ve köken fark etmeksizin herkes için geçerli olduğunu, gösterilmesi konusunda kararlılığını ifade etti. Yasama organı Federal Meclis, kurbanların yakınlarıyla ilgili olarak bu sembolik adımları atarken Cumhurbaşkanı Christian Wulff, ailelerle yaşadıkları acı süre-

ci Cumhurbaşkanlığında görüştü. Ayrıca Almanya kamuoyunda yabancılara yönelik yaptığı çalışmalarla tanınan ve 1981-2003 yılları arasında Berlin Senatosunda Yabancılar Sorumlusu olarak görev yapmış olan Barbara John Neonazi terörist saldırıların mağduru ailelerle ilgilenmek ve onları desteklemek üzere Ombudsman olarak tayin edildi.

Sembolik düzeyde tüm bunlar yaşanırken icraat düzeyinde, yargı organları, adaletin tesisi için gereken adımları atarak soruşturma sürecini başlattı. Bu arada yargıda, bazı faili meçhul olaylarla ilgili adeta bir paradigma değişiminin yaşandığı gözlemlendi. Neonazi bağlantısı olabilecek faili meçhul cinayet ve saldırılar tekrar masaya yatırıldı. Bu bağlamda örneğin Berlin eyaletinde 63 faili meçhul cinayetin Neonazilerle ilintilendirilerek incelendiği açıklandı. Adaletin tesisi için elzem olan yargı sürecinin ne zaman sonuçlanacağıyla ilgili tahminde bulunmak zor. Ancak sürecin yavaş işlediğine yönelik eleştiriler de kamuoyunda yer almaya başladı.

Öldürülen vatandaşların failleri olarak Neonazilerin ortaya çıkmasının ardından gelen üst düzey tepkiler ve siyasetçilerin eleştirileri göz önünde bulundurulduğunda Almanya’nın söylem düzeyindeki tutumunun sert ve net olduğu açıktır. Fakat adaletin tesisi için yapılması gereken, suçluların destekçilerinin ve suçlulara engel olmayan yetkililerin cezalandırılması ve mağdur ailelerin yıllar içerisinde uğradıkları zararların karşılanmasıdır. Bunun ne kadar gerçekleşeceğini de zaman gösterecektir.

TÜRKİYE VATANDAŞLARININ YANINDA

Burhan BAŞOĞLU burhan.basoglu@ytb.gov.tr

Almanya’daki yetkililerin ülkede gerçekleşen ırkçı cinayetlerin ardından yaptıkları açıklamalar ilk olmadığı gibi, yaşanan bu acı olay da Neonazilerin sebep olduğu ilk facia değildi. İkinci Dünya Savaşı’nın ardından, hemen hemen her dönem Avrupa’da aşırı sağın yükselişinden bahsedildiğine ve Almanya, Avusturya, Belçika, Hollanda gibi ülkelerde Neonazi gruplarının farklı şekillerde güç gösterilerine rastlanabilir. Ekonomik gelişmelerin de etkisi ile kimi zaman bu tür konular ülke gündemlerinin ilk sıralarına yerleşir. Özellikle Almanya’da Türk vatandaşlarına yönelik saldırılar günün başladığı ilk yıllardan itibaren devam etmiştir. Neonazi gruplar Türklerin yaşadıkları evleri işaretlemiş, “Türkler defolun!” (Türken raus!) diye pankart açmış, Türk işçilerine saldırılar düzenlemiş, Türk işletmelerini yağmalamış, dernek ve camilere saldırıda bulunmuşlardır. Almanya’nın Mölln kasabasında 1992 yılında öldürülen üç Türk’ün acısı dinmeden altı ay sonra bu defa Solingen’de beş vatandaşımız Neonazi saldırıları sonucu diri diri yanarak can ver-

miştir. Ludwigshafen’de vatandaşlarımızın kaldıkları bir evin kundaklanması sonucu dokuz vatandaşımızın hayatını kaybettiği olay ise yine herkesin aklına Neonazileri getirmiş ve nihayet 8 Türk’ün ölümünün failleri olarak Neonaziler ortaya çıkmıştır. Neonazi grupların farklı şekillerde örgütlenerek faaliyette buldukları ve adeta bir “hayalet” gibi Avrupa ülkelerinde varlık gösterdikleri gerçektir.

Ancak tesadüf sonucu sekiz vatandaşımızın kimler tarafından, ne şekilde öldürüldüğünün açıklığa kavuşmasıyla, yerel olarak örgütlenen bir Neonazi grubun 13 yıl boyunca Alman makamlarından habersiz varlık göstermesi gibi çok vahim bir durum ortaya çıkmıştır. Bu durum Almanya’nın bizzat kendi içinde büyük tartışmalara yol açmış; hükümet yetkilileri, Anayasayı Koruma Teşkilatı ve İçişleri Bakanlığından konuyla ilgili izahat beklendiği defalarca parti temsilcilerince dile getirilmiştir. Ortaya çıkan bu vahim durum, Türk makamlarınca da şaşkınlıkla izlenmiş ve konuy-

la ilgili olarak kapsamlı bir çalışma gerek Dışişleri Bakanlığı gerekse Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığınca başlatılmıştır. Sekiz vatandaşımızın Neonazilerce öldürülmesi ve muhtemelen hedef olarak belirlenen diğer kişilere ait listelerin Neonazilerin evinde bulunması haberleri Türk gazetelerinde ilk sıralarda yer almıştır. Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, bu olayla ilgili olarak Alman yetkililerle görüşmek, ırkçı cinayetlere kurban giden kişilerin ailelerini teselli etmek ve Türkiye Cumhuriyeti'nin desteklerini dile getirmek üzere

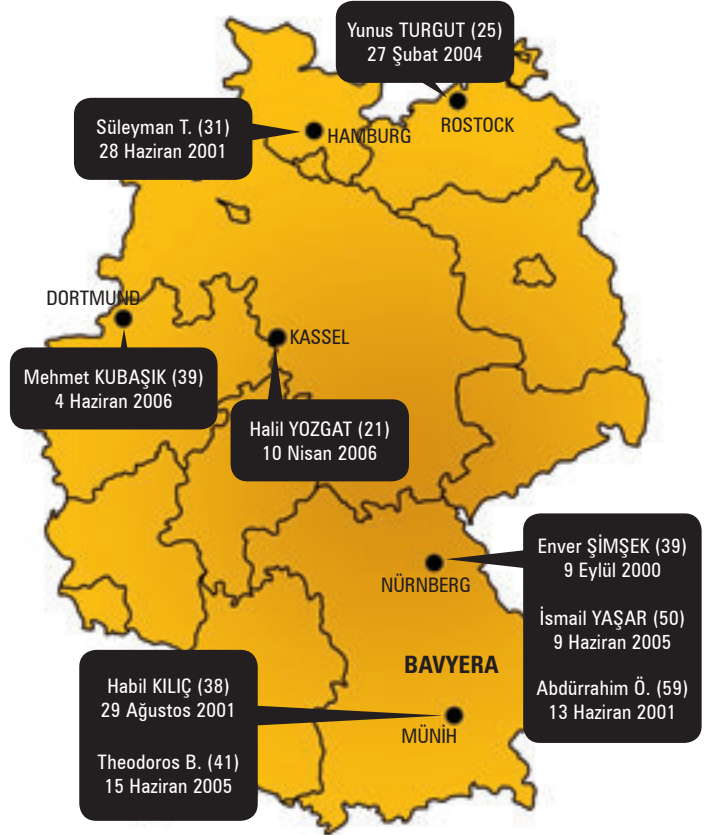
Almanya'nın Hamburg, Berlin, Frankfurt, Münih, Köln ve Bonn şehirlerinde temaslarda bulunmuş, kendisine bu ziyaret boyunca Türkiye'de konuyla ilgili olarak faaliyet gösteren kurum temsilcileri ve TBMM İnsan Hakları Komisyonu üyeleri eşlik etmiştir.

Bu ziyaret her şeyden önce Türkiye'nin Almanya'da yaşayan vatandaşlarına karşı sorumluluk taşıdığını ve onlara zarar verecek her türlü kişi, grup ve ideoloji karşısında onların arkasında olduğunu göstermiştir. Dışişleri Bakanı Davutoğlu, ilk defa bir ülkede 5 gün kaldığını, Ankara'da bile bu kadar kaldığının vaki olmadığını ifade ederek Almanya'da yaşayan vatandaşlarımızın başına gelen acı olayların takibine verdiği önemi ifade etmiştir. Sayın Bakanın yaşanan bu kötü olayları, Almanya dışında da Türkiye olarak masaya yatıracaklarını ve bundan sonra bir tek vatandaşın burnu kanaması hâlinde bile önce başkonsolosluk görevlilerinin yetişeceğini kaydetmesi, Türkiye'nin olaya ne kadar ciddiyet ve kararlılıkla yaklaştığının bir göstergesidir. Bakan Davutoğlu'nun "Sizin kaderiniz bizden önemli. Kendimizi ihmal ederiz ama sizi edemeyiz. Misyonumuz dünyanın neresinde olursa olsun vatandaşımıza sahip çıkmaktır. Sizleri mağdur ve huzursuz eden ırkçı, aşırı sağcı ve

yabancı düşmanı akımlarla mücadelede devletimiz bütün imkânlarıyla yanınızda olacaktır." sözleri Türkiye'nin olaylara yaklaşımını özetlemiştir.

Ayrıca, yakın zamanda kurulmuş Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının da konuyu gündemine alması, ırkçı cinayetlerle alakalı geçmişi ve bugünü irdeleyen kapsamlı bir çalışma başlatması, genel olarak Avrupa'da aşırı sağın yükselmesi vakasını inceleme ve herhangi bir ülkede vatandaşlarımıza yönelik yapılan her türlü saldırıyı takip konusunda Türkiye'nin ciddiyetini göstermiştir.

Şüphesiz vatandaşlarımızın yaşadıkları ülkede kendilerini güvende hissetmeleri için devletin birincil görevi, nerede bir vatandaşımız bu gibi vahim olaylar sonucu acı çekti ise derhal onların yanında olmaktır. Onları yaşadıkları ülkelerde ziyaret etmek bir başlangıç olarak vatandaşlarımıza psikolojik destek sağlamak ve onlara yaşadıkları acılara dayanma konusunda az da olsa yardım etmektedir. Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun 2 Aralık tarihinde kendisini ziyaret ettiğini dile getiren Bavyera Eyalet Meclisi Başkanı Barbara Stamm'ın, Bakanın "Neonazi kurbanlarının ailelerini size ve vicdanınıza emanet ediyorum." sözlerini hiç unutmayacağını, bunu bir uyarı ve görev olarak algıladığını belirtmesi, bu bilincin Alman makamlarını da etkilediğini göstermesi açısından ilginç bir örnektir.

DÜNYA MEDYASI NE DEDİ?

Can AYGÜL can.aygul@ytb.gov.tr

Almanya'da son on yılda bir kadın polisi ve 8'i Türk 9 yabancı kökenli esnafı katleden kişilerin aşırı sağcı Neonazilerin olması, ülkede büyük bir şok etkisi yarattı. Alman basını olayı 'dönerci cinayetleri' başlığı ile kamuoyuna taşıırken yaşananları, "II. Dünya Savaşı'ndan sonraki en büyük ırkçı motifli cinayet serisi" olarak nitelendirmektedir. Bu korkunç cinayetler, olayın öneminin anlaşılması ve olayla ilgili istihbarat zafiyetlerinin dile getirilmesi ile beraber uluslararası basında da gündeme geldi. Bu bağlamda özellikle ABD, İngiltere, Kanada, Fransa, Danimarka, Belçika, Avusturya, Hollanda, Yunanistan, Ermenistan, Hindistan, İran, Katar ve Avustralya basınlarında seri cinayetler ile ilgili haberler, gerek gazetelerde, dergilerde gerekse haber kuruluşlarının internet sitelerinde yer aldı.

Uluslararası basında yer alan haberlere ilk olarak ABD'den bir örnek verebiliriz. CNN'de Rick Noack imzalı haberde, Alman polisinin cinayetleri işleyen kişilerin aynı kişiler olduğunu düşünmediği öne çıkartılarak Alman yayın organlarının ve Alman makamlarının ifadeleri yer almıştır. The Christian Science Monitor gazetesinde Michael Steinenger'e ait "Neonazi Hücreleri Almanya'daki Aşırı Sağa Işık Tutuyor" başlıklı haberde özellikle aşırı sağ potansiyelinin hafife alınması eleştirilmiştir. ABD basınında yer alan konu ile ilgili diğer haberlere de göz attığımızda, Alman polisinin ve istihbaratının olayları araştırırken önyargılar ile hareket ettiği ve böylelikle kurbanların aileleri üzerine yoğunlaşarak asıl suçluları görmezden geldiği değerlendirilmiştir. Amerikan muhabirler bu durumu büyük bir hata olarak değerlendirmişlerdir.

Alman kamuoyunda cinayetlerle ilgili kullanılan "dönerci cinayetleri" kavramı İngiliz basınında da yer almıştır. Reuters Haber Ajansından Maria Sheahan imzalı haberde Alman polisinin "dönerci cinayetlerini" işleyen Neonazi grupla NPD arasındaki bağlantılara ve partinin kapatılmasını isteyen Alman İçişleri Bakanı Hans-Peter Friedrich'in açıklamalarına yer verilmiştir. The Economist dergisi olayları "Geçmişten Günümüze Uzanan Bir Nefret" başlığı ile okuyucuya duyurmuştur. Dergi önemli bir ayrıntıya dikkat çekerek katillerin duydukları iftiharın en az suçları kadar ürkütücü olduğunu belirtmiştir. The Times gazetesinden David Charter'in kaleme aldığı haberde ise Yeşiller Partisi Eş Başkanı Cem Özdemir'in devletin radikal sağcılarla mücadelede minimum gayret sarf ettiğini dile getiren düşüncesine yer verilmiştir.

Bir haber konusu olarak Neonazi cinayetleri İngilizce basında sadece ABD ve İngiltere'deki dergi ve gazetelerle sınırlı kalmamış, Kanada ve Avustralya'da yayın yapan gazeteler de olaya ilgi göstermiştir. Kanada'daki The Star gazetesi yazarlarından Melissa Eddy yazısında Almanya'daki aşırı sağ sorununun önemli bir parçası olan aşırı sağ parti NPD ile ilgili bir çelişkiye dikkat çekmiştir. Yazar, NDP'nin siyasi partilerin faydalandığı hazine yardımından 2010 yılında toplam 1.06 milyon avro (1.45 milyon dolar) aldığını belirtmiştir. Diğer taraftan Avustralya'daki ABC haber ajansı Reuters'e dayandırarak verdiği haberde, NDP'nin olayı kınadığını ancak medyanın özellikle örgüt içerisindeki kişiler ile NDP üyelerinin resmi olmayan ilişkileri olduğuna dikkat çektiğini dile getirmiştir.

Almanya'nın komşuları Fransa ve Avusturya'da da cinayetler yankı bulmuştur. AFP haber ajansı da Almanya Federal Kriminal Dairesi Başkanı Jörg Ziercke'nin "Nasyonal Sosyalist Yeraltı (NSU)" adlı grupla ilgili soruşturmalara 420 görevlinin katıldığını belirten açıklamalarına yer vererek Almanya'nın 23 Şubat'ta bir anma töreni düzenleyebileceğini dile getirmiştir.

Avusturya'nın önde gelen gazetelerinden Die Presse'de yazan Jan Keetman "Türkiye Cinayetlerin Hesabını Sormak İstiyor" başlıklı yazısında, Türkiye'nin, sekiz Türk'ün öldürüldüğü Alman Neonazilerin seri cinayetleriyle ilgili hukuki adımlar atmaya hazırlandığını ön plana çıkarmıştır. Aynı şekilde Yunanistan'daki Nooz internet gazetesi de Türkiye'nin olayla ilgili yaklaşımını işlemiştir. Gazetede, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ırkçı cinayetler ile Alman vakıf ve kredi kuruluşlarının ilişkilerinin Almanya tarafından derinlemesine araştırılması gerektiğini belirten sözleri yer almıştır.

Cinayetlerin faillerinin ortaya çıkması Orta Doğu'da da yankılandı. Katar'dan yayın yapan El Cezire haber kanalı, internet sitesinde gelişmeyi "Neonazilerin Dönüşü" başlığı ile haber yapmıştır. Haberde cinayetlerin Neonaziler ile bağlantısının olduğunun öğrenilmesinin Alman kamuoyunda şok etkisi yarattığı bilgisine yer verilmiştir. Bu gelişmeyle birlikte Neonazizmin Avrupa'da büyüyen bir sorun olup olmadığının tartışmaya açıldığı düşüncesinden hareketle uzmanların görüşleri aktarılmıştır.

Almanya'da vatandaşlarımıza yönelik yapılmış ırkçı saldırılar, Alman basınında olduğu gibi uluslararası basın da dikkatini çekmiştir. İlgili olay, farklı tarihlerde, farklı ülkelerde yayın yapan basın yayın organları tarafından da gündeme getirilip takip edilmiştir. Ancak birçok basın yayın organı, konuyu Alman kaynaklarından olduğu gibi alıp aktararak herhangi bir yorum ve değerlendirme yapmaktan kaçınmıştır. Aşırı sağ ve ırkçılığın fiziksel saldırılar ile kendini gösterip Avrupa'da giderek artması ile beraber, konunun önümüzdeki günlerde de gündemde kalacağı düşünülmektedir. Tüm bu haberler olayın uluslararası bir boyut kazandığını göstermektedir.

"MAĞDUR AİLELERE HER TÜRLÜ DESTEĞİ VERECEĞİZ"

KEMAL YURTNAÇ

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANI

Almanya'da 8'i Türk 9 kişinin öldürülmesinin arkasında Neonazi yapılanmasının olduğunun ortaya çıkmasının ardından Türk makamları gelişmeleri yakından takip ediyor. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanı Kemal Yurtnaç, "Bunun mazur görülebilecek bir yanı yok. Biz yurt dışındaki vatandaşımızın canını, malını o ülkeye emanet ediyoruz. Başka ülkelerden gelen insanlar da bize emanettir. 50 yıl önce oraya gitmiş, o ülkenin kalkınmasına destek vermiş insanlarımızın başına böyle olayların gelmesi son derece üzücüdür." değerlendirmesinde bulundu. Almanya'daki Türklere hem hukuki hem insani açıdan gerekli her türlü yardımı yapacaklarını, gerekli desteği vereceklerini belirten Yurtnaç, "Dışişleri Bakanlığımız da muhatap yetkililerle bu konuları müzakere edip gerçeklerin ortaya çıkmasını sağlayacaklardır." dedi.

TALEP BEKLEMEMEYECEĞİZ!

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Almanya Masasında 10 kişinin görev yaptığını, bunlardan 3'ünün orada doğup büyüdüğünü, diğerlerinin de Almanya'da eğitim aldığını anlatan Yurtnaç, "Bu arkadaşlarımız, bu menfur cinayetlere kurban giden vatandaşlarımızın aileleriyle irtibata geçmeye başladılar. Nihayetinde karşımızdaki farklı bir ülke. Onların içişleri, onların hukuki prosedürleri var. Ama Dışişleri Bakanlığımızın bünyesindeki hukuk müşavirleri çalışmalarını sürdürüyor. Ama biz de o acılı ailelerimizden yardım talebi gelmesini beklemeyeceğiz, biz teklif edeceğiz. Bu vatandaşlarımızın her türlü hizmetinde olacağız." dedi. Almanya'da Türkleri hedef alan şiddet eylemlerinin, son 15-20 yıldır meydana geldiğini ifade eden Yurtnaç, "Vatandaşlarımıza hukukun yolundan ayrılmamalarını, akliselim davranmalarını ve birlikte olmalarını tavsiye ediyorum." dedi.

ALMANYA'DA IRKÇI NEONAZİ CİNAYETLERİNE İLİŞKİN TÜRKLERİN GÖRÜŞ VE DUYGULARI ARAŞTIRMASI

Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (HÜGO) / Prof. Murat ERDOĞAN

Türkiye ile Federal Almanya arasında 31 Ekim 1961'de yapılan İşgücü Anlaşması ile başlayan süreç, 50 yıl sonrasında bambaşka bir yapıya ve görüntüye kavuştu. 1961'de 5 bin kişilik Almanya Türk toplumu dev bir kitleye ulaştı. Daha sonra kendi içinde çeşitlendi, gelişti ve Alman toplumunun her alanında var oldu. Ancak Alman toplumunda üreten, bütün mentalite farklılıklarına rağmen başarılı bir ortak yaşamı gerçekleştiren Türkler, tam da kalıcı olmaya başladıkları dönemde Almanya gündeminin en çok tartışılan konularından biri oldu. Bu tartışmaların fiziki saldırılara hatta cinayetlere dönüşmesi ise belirgin bir biçimde iki Almanya'nın birleşmesi sonrasında ortaya çıktı. Muhafazakar siyasi oluşumların genel tartışmalarda, sıradan Alman vatandaşlarını çekmek için popülist bir biçimde kullandıkları Türkler konusu, kısa zamanda aşırı sağcı-ırkçı, Neonazi örgütler tarafından fiilî saldırılara da dönüştürüldü. Solingen ve Möln 90'lı yılların başında yaşanan öncü eylemlerdi ama son olmadı ve Almanya'da 90 sonrasında büyük bölümü Türk olan yüzden fazla yabancı öldürüldü.

Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (HÜGO) Almanya'da aşırı sağcı Neonazi örgüt üyeleri tarafından 2000-2006 yılları arasında 8'i Türk 1'i Yunan, 1'i polis 10 kişinin öldürülmesinin ortaya çıkmasının ardından, bu ülkedeki Türklerin duygu,düşünce, tespit ve öngörülerini anlamaya yönelik.'Türklerin Görüş ve Duyguları Araştırması' başlıklı bir kamuoyu araştırması yaptı. Almanya'daki bütün Türkleri temsil eden 14 yaşından büyük 1058 kişilik bir örneklem ile 5-15 Aralık 2011 tarihleri arasında bilgisayarlı telefon yöntemi (CATI) ile 36 soru üzerinden gerçekleştirilen araştırmanın sonuçları oldukça çarpıcıydı. Ama en önemlisi Türklerin kendilerine yönelik bu sistemli eylemleri özenle Alman toplumuna mal etmemeleriydi. Türklerin çok önemli bir bölümüne göre (% 78) cinayetler çok küçük / radikal grupların işi olarak görülüyor. "Cinayetleri işleyen bütün Alman toplumdur.", önermesine katılanların oranı sadece % 2.30. Bu, Almanyalı Türklerin son derece soğukkanlı, "akıl" ve sorumluluk taşıyan bir tavır içinde olayları değerlendirdiklerini ortaya koyuyor. Ama aynı Türkler, Alman devletine yönelik güven sarsılmasını da net biçimde ortaya koyuyorlar. "Size göre bu cinayetleri işleyenler Alman Devleti tarafından desteklendi mi ya da hiç korundu mu?" sorusuna "evet" diyenlerin oranı % 55. Böyle bir bağlantı olmadığına inanan ve "Hayır" yanıtı verenlerin oranı sadece % 20,66. Bu sorunun % 24,37 oranında yanıtı bırakılması da ayrıca dikkat çekicidir.

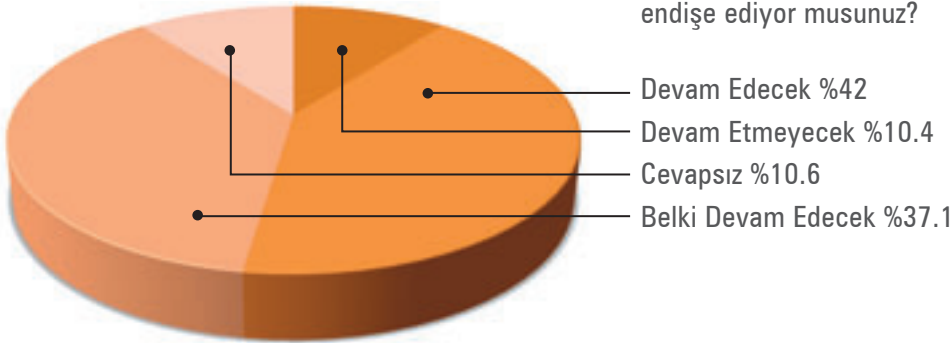
Türklerin endişeli ve güvensiz oldukları açıktır. Neonazi cinayetlerinin devam edeceğine dair yaygın inanca rağmen Türklerin olup bitenlerle ilgili hâkim duygusunun korku-öfke-üzüntü seçenekleri arasında % 73,88 ile "üzüntü" olması da dikkat çekicidir.

Alman Parlamentosundaki özür açıklamasına rağmen Türklerin Alman politikacılara yönelik güvensizliği, biçimde ortaya çıkıyor. Türklerin % 60'a yakın bölümü Alman siyasetçilerin bu özür açıklaması ile konuyu kapatmaya/ saptırmaya çalıştıkları, dünyayı ve Türkleri kandırmaya çalıştıkları ya da konuyu örtbas etmek istedikleri görüşündeler. Alman politikacıların bu olaylardan ders çıkardıklarını ve pişman olduklarını düşünenlerin oranı da oldukça düşük bir seviyede kalıyor.

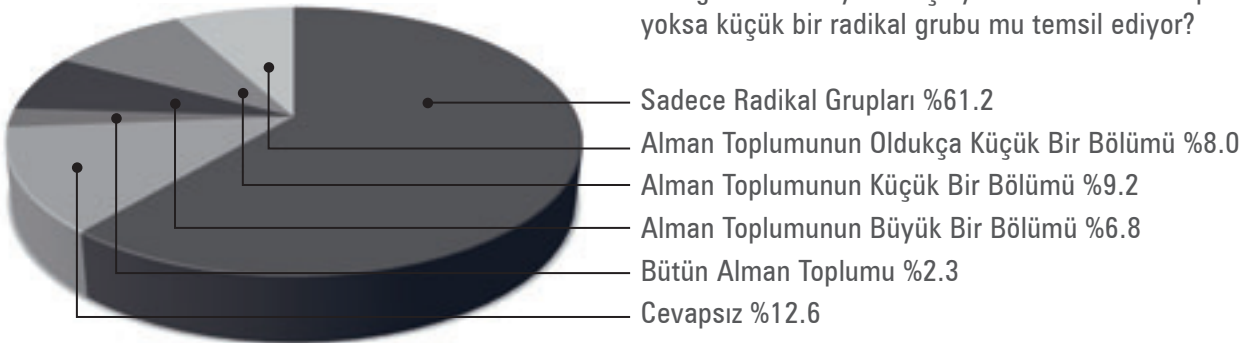
Ancak bütün bu olumsuz tabloya ve güvensizliğe rağmen araştırmanın belki de en dikkat çeken yönlerinden biri Türklerin Almanya'nın ayrılmaz bir parçası hâline geldiklerini ve Almanya'da kalıcı olduklarını ortaya koymasıydı. "Bu cinayet serisi sebebiyle Almanya'yı terk etmeyi ve Türkiye'ye geri dönmeyi düşünüyor musunuz?" sorusuna verilen cevaplarda % 9,62'lik kararsız (belki) bölümü dışarıda bırakıldığında Türklerin % 77,38 gibi çok önemli bir bölümünün Almanya'da yaşamaya devam etme iradesi içinde oldukları görülmektedir. "Kesinlikle Türkiye'ye döneceğim." ya da "Türkiye'ye döneceğim." diyenlerin oranı sadece % 9,5 olarak tespit edilmiştir. Yani cinayetleri işleyenlerin önemli hedefleri arasında yer alan Türkleri korkutma, yıldırma ve evlerine dönmeye zorlama stratejisi, Türkler tarafından neredeyse hiçbir şekilde ciddiye alınmamıştır.

"Almanya'da İrkçı Neonazi Cinayetler: Türklerin Görüş ve Duyguları Araştırması" sonuçları, aslında içinde Türklerin de yer aldığı barış, huzur ve uyum içinde bir Almanya için önemli bir kapı da aralamış oluyor. Türklerin en ciddi sorunu güvenliklerinin sağlanması ve Alman devletine yönelik güvensizliklerinin ortadan kaldırılması gibi görünmektedir. Almanya eğer bu ve benzeri çeteler konusunda hızlı, şeffaf ve sonuca ulaşan bir politikayı ortaya koyabilirse hem Türklere ve diğer yabancılara yönelik saldırılar azalacak hem de Türkler kendilerini yaşadıkları ülkeye ait hissedeceklerdir. Almanya'daki Türklerin iyi niyeti, olgunluğu ve kalıcılığı bu cinayetlerle bir kez sınanmış oldu. Makul politik akıl, artık Türklerin sömürülmesi üzerinden oy kazanma basitliği yerine, Türkleri kazanmayı ve dünyaya daha fazla rezil olmadan huzurlu bir Almanya toplumu yaratmayı gerektirir.

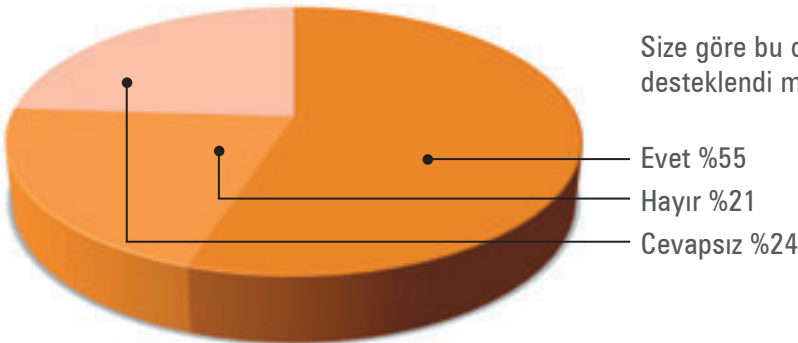
Almanya'da ırkçı cinayetlerin devam edeceğinden endişe ediyor musunuz?

Size göre bu cinayetleri işleyenler tüm Alman toplumu mu yoksa küçük bir radikal grubu mu temsil ediyor?

Size göre bu cinayetleri işleyenler Alman Devleti tarafından desteklendi mi ya da hiç korundu mu?

BİR “DİRENİŞ”İN SEMBOLÜ:

Osman Kalın...

Hazırlayan: Mehtap ALTINOK
mehtap.altinok@ytb.gov.tr

Onu yerleştiği topraktan kimse söküp atamadı... Berlin’in ortasında, eski “Duvar”ın hemen yanında kurduğu gecekonduda oturmakta kararlı... O, Doğu-Batı Berlin arasındaki bir toprakta bahçesini yarattı, hiçbir otoritenin de sözünü dinlemedi... Osman Kalın, Yozgat’tan başlayan yaşam öyküsünü bir Avrupa öyküsüne dönüştürdü...

Fotoğraflar: Hakan YAZANEL

Berlin’in tam orta yerinde Türklerin yoğun olarak yaşadıkları Kreuzberg ile Mitte arasında bir gecekondudayım. Derme çatma bir bina ama iki katlı... etraftan toplanan malzemelerle yapılmış... Girişinde bir masa, bir sedir, kara lahana ekili bir bahçe ve gerisi çer çöp... Üst katta Türk ve Alman bayrakları asılı. İçeride iki oda, biri yazlık diğeri kışlık... Yazlık odada kırık bir masa , üze-

rinde çaydanlık kışlık oda henüz boş, “İnşallah seneye döşeyeceğim burayı, nargile de koyacağım.” diyor ev sahibinin oğlu Mehmet Kalın... Kenarda bir çalı süpürgesi, duvarda ise sarkan tespihler ve namaz saatlerini gösteren bir takvim var.

Burası, Berlin şehir planında “Türk bahçesi-Osman Kalın” olarak geçiyor.

YOZGATTAN BAŞLAYAN ÖYKÜ...

Osman Kalın 86 yaşında, 6 çocuk babası, Yozgat Curalili... 1963'te Yozgat'tan önce Avusturya'ya, oradan da Berlin'e misafir işçi olarak gitmiş...

Osman Kalın için yaşamını kökten değiştiren gelişmeler zinciri, kafasında şekillenen "Acaba yapsam bir şey diyen çıkar mı?" sorusuyla başlar...

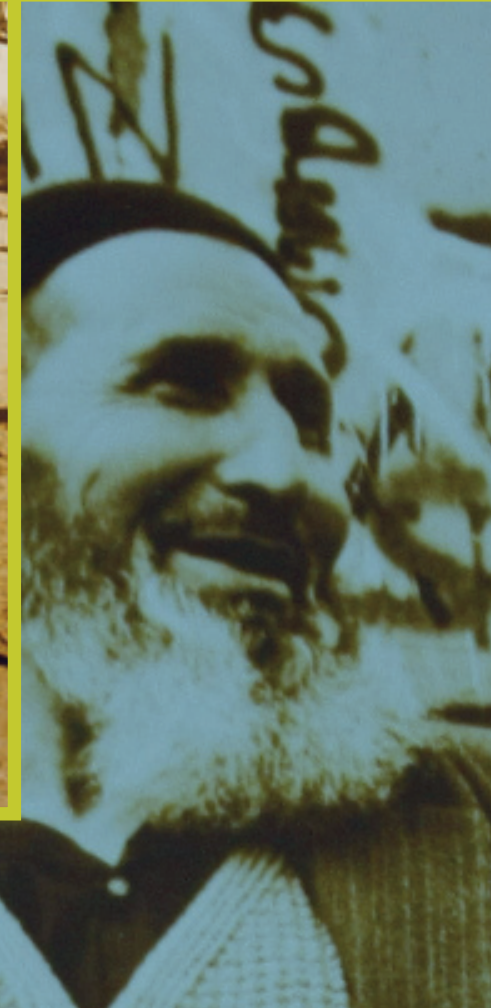
Berlin'de Türklerin yerleştiği "duvar dibindeki" noktada düzenli olarak camiye gidip gelirken gördüğü bir par-

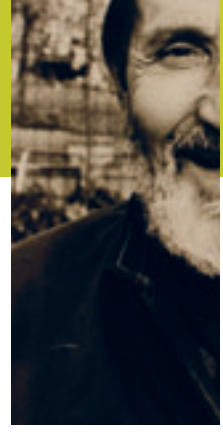
ça sahipsiz toprak, beyininde bu sorunun şekillenmesine yol açmıştır...

Osman amca Anadolu insanı, toprak görünce dayanmıyor... Doğu ile Batı Berlin'i birbirinden ayıran o ünlü "Utaç Duvarı"nın dibinde 25 metrekare kadar bir arazi görüyor... "Ben buraya bir şeyler ekerim, taze sebze falan yeriz." diye düşünüyor...

İşte sözünü ettiğimiz, "Acaba yapsam bir şey diyen çıkar mı?" sorusunun temelinde bu var!.. Berlin'in orta yerinde sebze bahçesi...

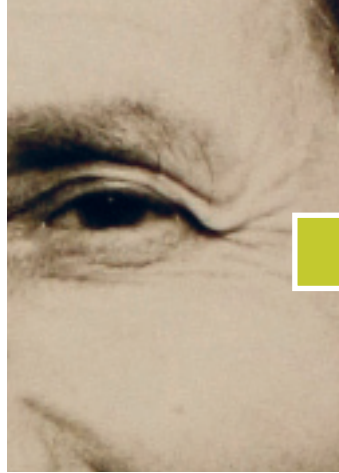

İŞ BÜYÜYOR...

Osman Kalın "bahçesini" kurar... Başta pek de kimse ilgilenmez işin doğrusu... Ama Osman Kalın'ı durdurmak ne mümkün... "Bahçe" genişlemeye başlar... Hatta orta yerine de -Almancaya tam olarak çevirdiğinizde bir Alman'ın hiçbir şey anlamayacağı-bizim "gecekondu" dediğimiz, bir ev yerleştirir... O dönemin Türkiye'sinde "varoş" diye adlandırılan bölgelerde bir gecede biriktiren yapılan evleri Alman ne anlarsın... Hele böyle bir ev Berlin'in orta yerine yerleşmişse...

Nitekim Batı Berlin Belediyesi müdahale eder... Daha doğrusu etmek ister ama başaramaz... Çünkü Osman Kalın'ın sahiplendiği toprak parçası, aslında Doğu Berlin'e aittir!.. Yani hesaplamalarda Duvar biraz önden geçmiştir ve Doğu Berlin'e ait bu toprak, Batı'da kalmıştır...

Almanya hukuk devleti... Kendine ait olmayan bir toprağa müdahaleyi düşünemez bile... Doğu Berlin yönetiminin Osman Kalın'dan haberi bile yok... Yozgatlı Osman Kalın, Berlin gibi bir kentin içinde gecekondu, adına "Türk Bahçesi" dediği araziyle yaşayıp gider...

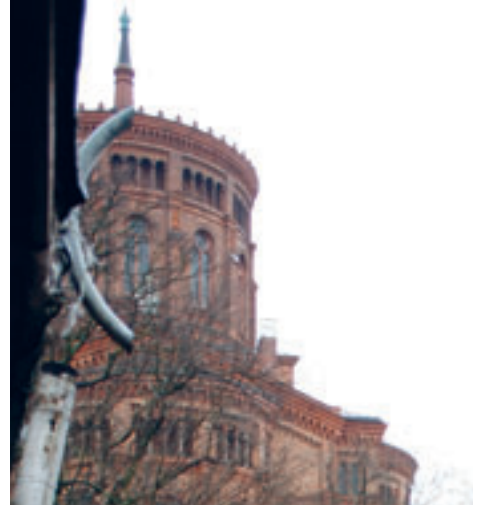
DUVAR YIKILINCA...

1989'da duvar yıkılır, 1991'de tamamen kaldırılır. Osman Kalın, bahçesinin duvardan sonra açıkta kalan kenarını "Ne olacak ki?" deyip iki metre daha genişletir... Bahçe büyüye büyüye sonunda 500 metrekareye ulaşır...

Ama sene 1991 olmuş, Berlin Duvarı kalkmış ve Berlin tek bir şehir olmuştur. Osman Kalın'a baskılar başlar, "Çık buradan." diyen yetkililerin evinin etrafında dört döner, yazılı uyarılar gelir fakat Kreuzberg ve Mitte ilçeleri arasında senin mi benim mi diye tartışma konusu olur arazi, sonuçta şans yine Osman amcanın yanındadır.

Belediye 1996'da evi yıkmak üzere dozerlerle kapıya dayanır. Osman Kalın, çatıya çıkar, "Ölürüm de yıktırmam!" der ve kürekle kovalar Alman polisini... Alman polisi çatıdan direnen Türk modeliyle de böylece tanışmış olur...

YAKIN DOST PAPAZ...

Derme Çatma evin arka tarafında ise tarihi bir kilise bulunuyor, Osman Amca komşusu Papaz Müller ile de bu süreçte yakın arkadaş oluyor hatta Alman polisi ve belediye yetkilileri ile tartışmalarında hep papaz Müller devreye giriyor ve arayı buluyor.. Aradan geçen yıllarda yıkım tartışması sürece yayılıyor ve senato da bir biçimde kabulleniyor Osman Kalın ve gecekondusunun varlığını...

2012: TAPU YILI...

Sene 2012... Osman Kalın, yaşı ve sağlığı nedeniyle evle ilgilenemiyor nöbeti oğlu Mehmet Kalın'a devretmiş... Bahçeyi ve evi boş bırakmıyorlar çünkü 2012'de 30. kullanım yılını doldurup tapu almaya hak kazanacaklar...

Şimdilerde Alzheimer hastası olan ve evinden çıkmayan Osman Kalın, çocuklarının annesi Fadik Hanımı geçen yıl kaybetmiş. Gecekondunun karşısındaki apartman dairesinde yalnız yaşayan Osman amca, halk dilinde unutkanlık olarak bilinen hastalığına rağmen Alman polisini kürekle kovaladığı anları hâlâ bugün gibi hatırlıyor ve büyük bir gururla anlatıyor... 2012'nin ilk gününde, 1 Ocak'ta evinde ziyaret ettiğim Osman Kalın'a oğlu ve gelini gündüzleri refakat ediyor, Osman amca geceleri ise yalnız... Bir zamanların asi Yozgatlısı artık ölümü beklediğini söylerken her şeye rağmen geçmişin izlerini taşıyan gözlerinin içi gülüyor...

Kazakistan

Hazırlayan: Ardan ZENTÜRK ardanzenturk@gmail.com

Geçmişin izlerini silmek...

Üzerinde konuştuğumuz topraklarda her şey, “askerî amaçlı” başlayınca, sanki o toprakların genetiğine “insan yapısı” farklı bir kromozom eklenmiş gibi oluyor...

Anlaşılan, insan, bölgelerin kaderini belirlerken seçimleriyle de yaşamı karşısına alabiliyor.

Kazakistan’ın doğu bölgesinin yükselen kenti Semey, bugünlerde yaşamakta olduğu gelişme çizgisini koruyabilirse 18’nci yüzyılın başlarında kendisi için çizilmiş talihsiz kaderi belki alt edebilir...

Semey, günümüzde, Orta Asya’nın petrol ve doğal gaz gelirleriyle zenginleşen ülkesi Kazakistan’ın çağdaş bir üniversite kenti olarak tanınıyor. Oysa takvimlerin 1718 yılını gösterdiği günlerde buralarda uçsuz bucaksız Orta Asya stepleri uzanıyor ve terk edilmiş bir Budist tapınağı yeni konuklarını bekliyordu.

Bölgeye Çarlık Rusyası’nın ordusu geldiğinde değişim kaçınılmazdı. Moskova, İrtiş Nehri yakınında kurulacak

bir garnizonun, stratejik olarak bütün bölgeyi kontrol altına alacağını düşünüyordu. Bu nedenle, terk edilmiş Budist tapınağının 7 binası, Rus askerlerinin kalesinin de temelini oluşturdu...

Bu nedenle Ruslar bölgeye, Semipalatinsk adını verdiler. Yani “yedi konaklı şehir.” Ama askerler kısa bir zaman içinde Budistlerin arkalarında tapınaklarını bırakarak neden kaçtıklarını anladılar çünkü İrtiş Nehri özellikle bahar aylarında eriyen karlar ile birlikte taşıyor ve kaleyi su basıyordu!..

Kale 18 kilometre öteye taşındı, etrafında büyüme başlayan şehirle birlikte... Çünkü İrtiş Nehri, Orta Asya’nın göçebe toplumlarıyla Rus İmparatorluğu arasındaki ticaretin ana yolu niteliğindedeydi...Hele devamında Türkistan-Sibirya tren yolunun yapılması kentin önemini daha da artırdı...

Kenti askerler kurmuştu ama büyüten ticaret oldu...

Bilinmeyen Tarihin İzleri...

Kent, 2007 yılına kadar Rusça ismiyle anıldı ama bu tarihten itibaren Kazakistan yönetiminin aldığı karar ile resmen Semey adını taşımaya başladı.

Bu kentin tarihinin içindeki yolculuk, bizleri kuşkusuz, çok ilginç kilometre taşlarına ulaştırıyor.

Semey, Çarlık Rusya'sının yıkıldığı, bütün bir coğrafyanın Bolşevikler ile onlara karşı "Beyaz Ordu"nun kanlı hesaplaşmaya girdiği bir dönemde, 1917-1920 yılları arasında, yakından tanımadığımız bir cumhuriyetin, özerk Alaş Cumhuriyeti'nin başkentliğini yaptı ve o yıllarda Alaş-Kale olarak adlandırıldı.

Alaş Cumhuriyeti, 13 Aralık 1917 gününü ilan edildi. Kazaklar, bölgede kurdukları özerk cumhuriyetin hükümetine Alaş-Orda adını vermişlerdi. Otonom yönetim, Beyaz Ordu'nun doğal müttefikiydi ve Bolşeviklere karşı direnmekte kararlıydı. 1919-1920 yıllarında yaşanan çatışmalarda Bolşevikler, Beyaz Ordu'yu yenilgiye uğrattılar ve Kazakistan topraklarını işgal ederek 26 Ağustos 1920 günü Alaş Otonom Cumhuriyeti'ne son verdiler...

Bölgenin tarihinde bir kez daha askerler söz sahibi olmuşlardı.

Nükleer Hesaplaşmanın Başlangıç Günleri...

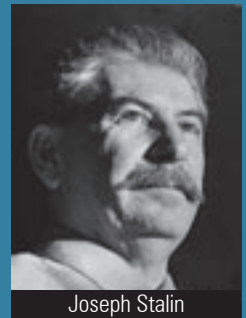
1917 Devrimi'nin ürünü olan Sovyetler Birliği için Orta Asya, bölünmüş bir coğrafyaydı. Geleneksel olarak "Türkistan" diye adlandırılan bu bölgede Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri'nin doğuşu yaşandı. Moskova, imparatorluk stratejisi doğrultusunda bu bölgede yaşayan toplumların sadece harita üzerinde gözüken sınırlar ile birbirlerinden ayrılmalarını uygun bulmuştu.

Levrenty Pavlovich Beria, Gürcü asıllı bir Sovyet kurmayıydı. Tıpkı çağdaşı, Sovyet lider Joseph Stalin gibi... 1899 yılında doğmuş, Bakü Politeknik Üniversitesinde okurken çok dindar bir annenin evladı olmasına rağmen Komünist Partiye katılmış, 1917 Devrimi'nde önemli bir rolü olmuştu. 1919 yılında henüz 20 yaşındayken Komünist Partinin istihbaratı için çalışmaya başladı, yıllar onun istihbarat dünyasında yükselmesine, Stalin'in en güvendiği adam olmasına ve Sovyet tarihinin en acımasız yöneticilerinden biri hâline gelmesine neden oldu. Ana vatanı Gürcistan'da yaşanan bir ayaklanmanın yaklaşık 10 bin kişinin idamıyla bastırılmasında oynadığı yönetici rol, onu Moskova'nın çok önem verdiği bir karakter hâline getirmişti.

Beria, II. Dünya Savaşı yıllarında Stalin'in gizli servisinin başındaki isimdi. Milyonlarca insanın ölümüne neden olan, yüz binlercesinin Gulag Takımadaları olarak adlandırılan toplama kamplarında yok olmasıyla sonuçlanan olayların bir numaralı mimarıydı...

Levrenty Pavlovich Beria

Joseph Stalin

Beria'nın savaştan sonra asıl görevlerinden biri, Naziler ile işbirliği yaptığını ileri sürdüğü ulusları yok etmekti!.. Bu nedenle, Kırım Tatarlarını, Çeçenleri, İnguşları ve Volga Almanlarını Orta Asya'ya sürdü, inanılmaz kıyımların yaşanmasına neden oldu.

Beria'nın konumuzla ilgisi ise günümüz modern Kazakistan'ın acı izlerini taşıdığı bir karardır.

II. Dünya Savaşı'nın, Amerika'nın Japonya'nın Nagazaki ve Hiroşima kentlerine attığı iki nükleer bomba ile sonlanması, insanlık için yeni bir dönemin de başlamasına neden olmuştu. Beria'nın liderliğindeki Sovyet Gizli Servisi, ülkenin nükleer silah geliştirme programından sorumlu kılınmıştı. 1944 yılındaki bu atamadan sonra Beria ve ajanları, Amerika'nın nükleer silah geliştirme programını yakın takibe almış, elde edilecek bilimsel veriler ile Sovyet nükleer bombasının üretilmesi için gerekenin yapılmasına çalışıyorlardı.

Takvimlerin 1947 yılını gösterdiği günlerde Sovyetler bu hedeflerine varmış oldular.

Korkunç Bir Seçim...

Igor Kurchatov

Beria, yürütülen çalışmanın sorumlu kişisi olarak Kazakistan'ın doğusundaki bu toprakları test alanı seçmişti!..

Toplam 18 kilometrekare büyüklüğündeki bu uçsuz-bucaksız steplerde insan yaşamadığını raporunda belirtmişti... Oysa orada bir kent, Semey vardı ve bütün o steplere kıldan çadırları ile yayılmış göçebe Türk boyları yaşıyordu...

Semey yakınlarındaki nükleer test alanına binaların yapımı Beria'nın başkanlığındaki gizli servis tarafından yönetilen toplama kamplarındaki siyasi mahkûmlar tara-

findan gerçekleştirildi. Mahkûmlar geldiler, son derece ilkel görünümlü test binalarını ve laboratuvarı inşa ettiler.

1949 yılında ilk Sovyet nükleer bomba denemesinin bu topraklarda gerçekleşmesiyle insanlık, Soğuk Savaş olarak adlandırılan yeni bir döneme de girmiş oluyordu. Devamındaki yıllarda ABD ve Sovyetler Birliği bir yandan dünyayı birkaç kez ortadan kaldıracak güçte binlerce nükleer bomba üretirken diğer yandan bu bombaları en uzak mesafelerdeki hedeflere ulaştıracak kıtalararası balistik füzeleri geliştiriyorlardı.

İnsanlık, bu süreçte, gerçek anlamda nükleer hesaplaşmayı 1962 yılında patlak veren ve dönemin Amerikan Başkanı J. F. Kennedy ile Sovyet lider Kruşçov'u karşı karşıya getiren Küba Krizi'nde yaşadı. Sovyetler'in nükleer kapasiteli ve Amerika'nın doğu kıyılarını vurabilecek füzeleri, Fidel Kastro'nun Komünist devrim gerçekleştirdiği Küba'ya yerleştirmeye kalkmaları bu tür bir hesaplaşmanın doğmasına hatta Sovyetler'in, topraklarındaki nükleer başlıklı Jüpiter füzeleri nedeniyle Türkiye'yi de hedef tahtasına oturtmasına neden olmuştu.

Kazakistan Steplerini, bölgede hiçbir bilimsel tedbir almadan nükleer test alanına çeviren Beria, 1962 yılında yaşanan bu ölümcül krizde aramızdan ayrılmıştı ama bölgeye bıraktığı miras uzun yıllar devam etti.

Ağır Nükleer Bedel...

Sovyetler Birliği, 1949-1989 yılları arasında Semey yakınlarındaki bu bölgede tam 456 nükleer deneme gerçekleştirdi!.. Bunlardan 116'sı atmosferde, 340'ı ise yer altında yapıldı. Bölge, yaklaşık 40 yıl boyunca olağanüstü boyutta nükleer atığa ve radyasyona maruz kaldı.

Bölgedeki laboratuvar birimleri ilk Sovyet nükleer bombasını yapan bilim adamı İgor Kurchatov'dan yola çıkılarak Kurchatov Kenti olarak adlandırılıyordu.

Nükleer denemeler süresince gelişmelere şahit olan binlerce Semeyli, patlamaların parlak ışıklarının kentten görüldüğünü, bu süre içinde hiçbir yetkilinin nükleer patlamalar ile ilgili kendilerine bilgi vermediğini, hiçbir alarmın çalmadığını, ışık ve yer sarsıntısı sonrasında kendilerinin bir nükleer deneme daha yapıldığını anladıklarını söylüyorlar.

Burada doğup büyüyen insanlar kırk yıl boyunca yüksek radyasyon ile karşılaştılar.

Bu denemelerin devamında bölgede lösemi, sakat doğum, adı bile konulamayan genetik bozukluklar ve çocuk düşürme olaylarının rekor seviyelere vardığı görüldü.

Sovyetler Birliği döneminde, bölgede yapılan sağlık kontrolleri ile ilgili raporlar saklanmıştı. Test alanının 1991 yılında resmen kapatılması ve bu konuyla ilgili Sovyet arşivlerinin araştırılmasından sonra, dönemin bilim adamlarının bölgede yaşayan 200 bin kişinin nükleer denemelerden ölümcül oranda etkilendiğini kabul ettikleri ortaya çıktı.

Semey Üniversitesi günümüzde bölgenin en güçlü Tıp Fakültesine sahip ve bu Fakülte'deki bilim adamları ağırlıklı olarak Sovyetler Birliği döneminden kalma genetik bozukluklar ve özellikle çocuklarda çok yüksek olan lösemi hastalığını kontrol etmek için var güçleriyle çalışıyorlar.

Japonlar Kadar Kurbanlar...

Dünya haritasında nükleer saldırının kurbanı olarak sadece bir tek ulus görünüyor: Japonlar. Hiroşima ve Nagazaki'ye atılan iki nükleer bomba, Japonları nükleer çağın ilk kurbanları hâline getirdi.

Ama Semey'de yaşanan gerçek, artık, nükleer çağın tek kurbanlarının Japonlar olmadığını ortaya koyuyor. Sovyet yönetimi, Kazak halkının topraklarında tam 456 adet nükleer bomba patlattı ve bu bombalar geride yüz binlerce ölüm ve sakat insan bıraktı...

Semey yakınındaki test alanı, bugün bile girilmesi sakıncalı kabul edilen bir bölge. Bölgede 22 yıldır en ufak bir nükleer çalışma olmamasına rağmen Semey ve çevresinin doğal yaşam için daha çok uzun yıllar beklemesi gerektiği biliniyor.

Bağımsızlığın 20'nci yılında... ORTA ASYA

Hazırlayan: Suat BEYLUR suat.beylur@ytb.gov.tr

Orta Asya'nın yükselen değerleri, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan ile Kafkasya'daki ekonomik mucize olarak anılan Azerbaycan, bağımsızlıklarının 20 yılını geride bıraktılar. Geride kalan 20 yıl, aslında Türk dünyası için çok önemli gelişmelere sahne oldu.

“ Bugün Sovyetler Birliği dostumuz, müttefikimizdir. Bu dostluğa ibtiyacımız vardır. Fakat yarın ne olacağını kimse kestiremez. Tıpkı Osmanlı gibi, Avusturya-Macaristan gibi parçalanabilir... Bugün elinde sımsıkı tuttuğu milletler avuçlarından kaçabilirler. Dünya yeni bir dengeye ulaşabilir. İşte o zaman Türkiye ne yapacağını bilmelidir... Bizim bu dostumuz idaresinde, dili bir, inancı bir, özü bir kardeşlerimiz vardır. Onlara sahip çıkmaya hazır olmalıyız.”

M. Kemal Atatürk, 1933

Soğuk Savaşın sona ermesi ve ardından Sovyetler Birliği'nin beklenenden çok daha hızlı bir şekilde dağılma sürecine girmesi, tüm dünyada özellikle Kafkasya, Orta Asya, Doğu Avrupa ve Balkanlar'da köklü değişikliklerin yaşanmasına neden oldu. Yarım asırdır devam eden iki kutuplu sistem yerini, ABD'nin ağırlığını hissettirdiği bir ara döneme bıraktı. Bu ara dönem, Orta Asya ve Kafkasya'da, hâlen devam eden siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel dönüşümlere neden oldu.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra, Azerbaycan, Özbekistan, Kırgızistan, Türkmenistan ve Kazakistan 1991 yılı içinde bağımsızlıklarını kazandılar. 74 yıllık Sovyet rejimi, bağımsızlık sonrası bu ülkelerin siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel bir dizi sorunla karşı karşıya kalmalarına neden oldu. Bunun yanında sahip olunan doğal kaynaklar, millî ekonomiler oluşturulmak sureti ile ekonomik kalkınma, toplumun refah düzeyinin artırılması ve modern kentleşmenin gerçekleştirilme-

si amacıyla kullanılmaya başlandı. Aradan geçen yirmi yıl, Türk cumhuriyetlerinin, mevcut sorunlarına rağmen bu süreci başarıyla tamamladıklarını, kendi aralarındaki iş birliği zeminini önemli ölçüde oluşturduklarını ve bölgedeki barış, istikrar ortamının tesis edilmesine önemli katkılar sağladıklarını göstermektedir. Orta Asya ve Kafkasya'nın bu kardeş ülkeleri arasındaki yirmi yıllık gelişim sürecine sosyal, kültürel, siyasal ve ekonomik açılardan kısaca bakmak faydalı olacaktır.

Sosyal ve Kültürel İlişkiler

Soğuk Savaş sonrası oluşan yeni dünya dengelerinin temelinde iletişim alanında yaşanan olağanüstü gelişme yatıyor. Bu nedenle, Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra özellikle Türk Cumhuriyetleri arasında doğan sınırların hızla sanallaştığı bir dönemden geçiyoruz. Bu gerçek, dünyanın birkaç istisna ülkesi haricinde bütün uluslar için geçerlidir. Türk Cumhuriyetleri de yeni dönemin gerçekleri doğrultusunda yüzleri Batı'ya dönük olarak gelişimi tercih ediyorlar ve küresel iletişimin de arttığı bu dönemde, bütün uluslar için olduğu gibi ciddi bir kültürel riskle karşı karşıyalar. Kültürel değişim ve giderek yozlaşmanın en önemli iki aracı olarak dil ve eğitim öne çıkmaktadır.

Avrasya'da bulunan Türk devlet ve toplulukları, doğudan batıya doğru belirginleşen bir şekilde birbirinden farklı lehçeler ve çok sayıda konuşma ve yazı dili kullanmaktadırlar. Daha çok dış siyasi nedenlerden kaynaklandığı bilinen ortak dildeki bu farklılaşma, kardeş devlet ve toplulukların kendi dillerin-

de birbirleri ile iletişim kurmalarını güçleştirmektedir. Bunun yanında, uzun dönem Sovyetlerin baskıcı idaresi ve asimilasyon politikalarına maruz kalmaları sonucu, bu ülkelerde hâlâ çok yaygın olarak kullanılan Rusça ve dünya genelinde hâkim dil olan İngilizcenin, özellikle kitle iletişim araçları ile, giderek sosyal ve kültürel alana sirayet etmesi, Türk dilini ve Türk kültürünü olumsuz yönde etkilemektedir. Türk dili lehçelerinin ve Türk kültürünün korunup geliştirilmesi ve kardeş topluluklar arasındaki iletişimin tesis edilmesi için Türkiye'nin de içinde bulunduğu Türk devletleri birtakım ortak çalışmalar ve projeler yürütüyor. 1990'ların başında, Türkiye'nin öncülüğünde başlatılan Latince ortak alfabe çalışmaları sonucunda 34 harften oluşan ortak bir alfabe kabul edildi. Kabul edilen bu ortak alfabe, daha sonra çeşitli gerekçelerle tam olarak uygulamaya geçirilemese de bugün Azerbaycan, Özbekistan ve Türkmenistan Latin alfabesine geçerek bu sürece biraz daha yaklaşmışlardır. Kazakistan'ın da yakın zamanda Latin alfabesine

geçmesi beklenmektedir. Dildeki ahengi oluşturacak ve yazı dilindeki iletişimi kolaylaştıracak olan ortak alfabe üzerindeki çalışmalar, bugün de güncelliğini korumakta ve resmi düzeyde takip edilmektedir.

Kültürel değerlerin korunması ve kültürel iş birliğinin geliştirilmesinde dilin yanında diğer önemli bir araç da eğitimidir. Asya ve Kafkasya'daki Türk devletleri bağımsızlıklarından günümüze kadar büyük ölçüde kendi millî eğitim sistemlerini oluşturmuşlardır. Ancak dil ve alfabedeki farklılıklar, doğal olarak eğitim politikalarına yansımış, mevzuat ve uygulamada bir uyum sağlanamamıştır. Türkiye Cumhuriyeti, en başından beri kardeş ülkelerin eğitim alanındaki çalışmalarına destek olmuştur. 1992'den günümüze kadar bu ülkelerle eğitim, bilim ve kültür alanında imzalanan yüzün üzerindeki anlaşma ve iş birliği protokolleri bunu açıkça göstermektedir. Bu anlaşmalara dayanarak 1992 yılında başlatılan Büyük Öğrenci Projesi, eğitim alanındaki iş birliğinin başlan-

gıcını oluşturdu. Proje kapsamında Orta Asya ve Kafkasya'dan, bu ülkelerin yetişmiş personel ihtiyacını karşılamak üzere Türkiye'ye öğrenciler getirilmiştir. Başlangıçta ki bütün eksiklerine rağmen bugün ulaştığı nokta itibariyle bu projenin, kardeş ülkeler arasındaki ilişkilerin

geliştirilmesinde önemli rol oynadığı görülmektedir. Diğer taraftan, ikili ortaklık anlaşmaları ile kurulan ve bütün Türk ve akraba topluluklardan gelen öğrencilere hizmet veren Kazakistan'daki Ahmet Yesevi Üniversitesi ile Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi de kardeş ülke-

ler arasında eğitim alanındaki ilişkilerin gelişmesini sağlamışlardır. Bunun yanında bölge ülkelerinde faaliyet gösteren özel Türk okulları ve sivil toplum kuruluşları tarafından yürütülen faaliyetler de bu sürece katkı sağlamaktadır.

TÜRKSOY çok önemli...

Kültürel alandaki iş birliğini geliştirmek üzere kurumsal düzeyde başlatılan girişimlerden birisi de Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan, Türkmenistan, Kırgızistan ve Özbekistan'ın 1993 yılında imzaladıkları anlaşmayla TÜRKSOY'un kurulmasıdır. Amacı, Türk dili konuşan ülkeler ve topluluklar ara-

sında dostane ilişkiler kurarak, ortak Türk kültürünü, dilini, tarihini ve sanatını araştırarak geliştirmek ve korumak olan örgüt, kuruluşundan günümüze kadar yürüttüğü faaliyetlerle ortak değerlerin korunmasında, kardeş ülke ve topluluklar arasındaki ilişkilerin geliştirilmesinde önemli rol oynamıştır. Aynı şekil-

de Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu ortak dil ve tarih alanlarındaki çalışmalarıyla, TRT ve özel televizyon kanalları Türkiye Türkçesi ve Türk dili lehçelerinde yaptıkları yayınlarla bu sürece aktif olarak katılmaktadırlar. 1992 yılında, Türk cumhuriyetlerinin yeniden yapılanma ve kalkınmalarına destek sağlamak üzere kurulan TİKA, teknik yardımların yanında, sosyal, kültürel ve eğitim alanlarındaki projelere sağladığı desteklerle bu sürecin en önemli unsurlarından birisi olmuştur. Bu kurum ve kuruluşların yanında, 2010 yılında kurulan ve yapılanmasını tamamlayarak faaliyetlerine başlayan, Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı da hem kendi çalışmaları ile hem de diğer kurum ve kuruluşların soydaş ve akraba topluluklarla iş birliğinin geliştirilmesine yönelik faaliyetlerinin, bir plan dahilinde koordine edilmesini sağlayarak bu sürece artı bir ivme kazandıracaktır.

Siyasi ve Ekonomik İlişkiler

Türk dili konuşan ülkeler ve toplulukların, kendi aralarında ortak siyasi ve ekonomik bir platform oluşturma düşüncesi, Sovyetler Birliği'nin dağılmasının hemen sonrasına rastlamaktadır. Bu istek doğrultusunda, 1992'den beri belirli aralıklarla yapılan Türk Dili Konuşan Ülkeler Devlet Başkanları Zirveleri sonucunda 2009 yılında Nahcivan Anlaşması ile kurulan TDİK (Türk Dili Konuşan Ülkeler İş birliği Konseyi), 2010 yılında İstanbul'da yapılan 10. Zirve toplantısında kurumsal bir kimliğe

kavuşmuştur. Türk devlet ve topluluklarının en üst düzeyde temsil edildiği siyasi ve ekonomik iş birliği organı olan TDİK'in şu anki asil üyeleri Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan ve Kırgızistan'dır. Sekreteryası İstanbul'da bulunan TDİK, yapılanmasını, Devlet Başkanları Konseyi, Dışişleri Bakanları Konseyi, Kıdemli Memurlar Komitesi ve Aksakallar Konseyi olarak oluşturmuştur. Bunun yanında TÜRKSOY, TÜRKPA ve Astana Türk Akademisi, ilişkili kuruluşlar olarak TDİK organizasyon şemasına

dahil edilmiştir. Ekim 2011 Almatı Zirvesi'nde kurulması kararlaştırılan Türk İş Konseyi de TDİK'in önemli bir organı hâline gelmiştir.

Türk cumhuriyetlerinin 20 yıllık ekonomik gelişimini ve kendi aralarındaki iş birliği düzeyini görebilmek için bazı temel ekonomik göstergelere bakmak gerekir. Örnek vermek gerekirse 2010 yılı itibariyle, toplam 260 milyar dolarlık GSYİH ile Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan ve Özbekistan'ın dünya hasılasından aldığı pay %1'in altındadır. Bu beş

ülkenin kişi başı GSYİH'nin ortalaması ise 6.450 dolara denk gelmektedir. Dünya ortalamasının hâlâ çok altındaki GSYİH'ye rağmen son yıllara ait ortalama %5 civarındaki reel büyüme hızı ve diğer ekonomik parametreler, Türk cumhuriyetlerinin istikrarlı bir büyüme sürecinde olduklarını göstermektedir. Bölgedeki yabancı sermaye yatırımlarındaki artış da bunu desteklemektedir. Bağımsız Devletler Topluluğu (CIS), Avrasya Ekonomik Toplu-

luğu (EurAsEC) Ekonomik iş birliği Örgütü (ECO) gibi bölgesel oluşumlar bünyesinde ekonomik ve ticari ilişkilerini geliştirmeye çalışan Türk cumhuriyetlerinin kendi aralarındaki ilişkiler de giderek artmaktadır. Buna rağmen bu beş ülkenin, kendi aralarındaki dış ticaretinin, toplam dış ticaret hacminin henüz % 3'ünü geçememiş olması, bölge içi ekonomik ve ticari ilişkilerin beklenen düzeye ulaşamadığını göstermektedir.

Arzu edilen hedeflere ulaşılabilmesi açısından TDİK bünyesinde kurulan Türk İş Konseyi'nin Özbekistan ve Türkmenistan'ı da kapsayacak şekilde ortak bir platforma dönüştürülmesi önem arz etmektedir. Daha sonra, çeşitli alanlarda yapılacak mevzuat uyumlaştırılması suretiyle malların, hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımı ve yatırım imkanlarını artıracak vize ve çalışma izinlerinin kolaylaştırılması gerekmektedir. İş birliği ortamını geliştirmeye yönelik söz konusu yapısal düzenlemelerin yanında, bölge ülkelerinin jeopolitik ve jeoekonomik konumları ile Türkiye'nin kıtalar arası jeostratejik konumunun birlikte değerlendirilmesi, hem bölge ülkeleri hem de Türkiye için önemlidir. Bu bağlamda, Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı, Bakü-Tiflis-Erzurum Doğalgaz Boru Hattı, Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu Hattı ve bunlara eklenecek yeni ulaşım ve enerji koridorlarının, "tarihi İpek Yolu" benzeri bir etki yaparak bölge ülkelerinin ekonomik kalkınmasına önemli katkılar sağlayacağını söylemek yanlış olamaz.

➤ Türkiye-Türk Cumhuriyetleri İlişkileri

Türkiye, Orta Asya ve Kafkasya'daki Türk cumhuriyetleri ile bağımsızlıklarının ardından hemen her alanda resmi ilişkiler başlatmıştır. Ancak, karşılıklı duygusallık ve aşırı beklentilerin hâkim olduğu 1991-1993 dönemi, her iki taraf açısından da bekleneni verememiş kardeş ülkeler arasında birtakım kırılganlıkların oluşmasına neden olmuştur. Türkiye, 1990'ların ikinci yarısından itibaren, bu ülkelerle olan ilişkilerini, karşılıklı çıkar ve egemen eşitlik ilkesi temelinde yeniden düzenlemiştir. 2000'li yıllardan sonra ise kardeş ülkelerle olan ilişkilerin daha da geliştirilmesine çalışılmıştır. Bu bağlamda Türkiye, bir yandan ekonomi, ticaret, eğitim, bilim, kültür, spor ve benzeri alanlarda yapılan anlaşmaları revize ederken di-

ğer taraftan da bu ülkelerle stratejik ortaklık anlaşmaları yapmaktadır. Uluslararası alanda da Türkiye, her zaman kardeş ülkelerle birlikte olmuş ve onların Avrupa-Atlantik kurumlarıyla bütünleşmelerine destek olmuştur.

Türkiye, kardeş ülkelerle sosyal ve kültürel iş birliğini pekiştirmek üzere kurumsal düzeyde de yeni yapılanmalara gitmiştir. Bu dönemde, TİKA ve diğer kurumların yanında, yeni kurulan Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ile Yunus Emre Enstitüsü de Türkiye ile Türk cumhuriyetleri arasındaki iş birliği ve bütünleşme sürecine önemli katkılar sağlayacaktır. Bu resmî kurum ve kuruluşların yanında, sivil toplum örgütleri de bölgede önemli faaliyet-

ler yürütmektedirler. Genel olarak bakıldığında zaman, Türkiye ile kardeş ülkeler arasındaki kültürel ve sosyal ilişkilerin hissedilir düzeyde artış gösterdiği, siyasi ve ekonomik ilişkilerin ise arzu edilen seviyeye ulaşamadığı görülmektedir. Bu ikili yapının birbirinden ayrılmaz ve birbirinin itici gücü olduğu dikkate alınarak siyasi ve ekonomik ilişkilerin de hızlı bir şekilde geliştirilmesi önemli görülmektedir.

Sonuç olarak Türk cumhuriyetleri, geçen yirmi yıllık süreçte siyasi ve ekonomik alanda önemli mesafeler kat ederek sahip oldukları tarihi kültürel zenginlikler, doğal kaynaklar, genç ve yetişmiş insan gücü ile geleceğe daha güçlü ve emin adımlarla yürümektedirler.

Bir Sürgün Acısı AHISKA TÜRKLERİ

Hazırlayan: Gürkan POLAT gurkan.polat@ytb.gov.tr

Ahıska vatani, Türkiye'nin Gürcistan topraklarına doğru sadece 15 kilometre ötesinde bir coğrafya ama bu topraklarda 1944 yılından bu yana Ahıska Türk'ü yaşamıyor. II. Dünya Savaşı sonrasında dönemin Sovyet lideri Stalin tarafından sürgüne gönderildiler, bir daha geri dönemediler...

Sadece bir belge bile Ahıska Türklerinin sürgün sırasında yaşadıklarını anlatmaya yeterlidir: "Kuzey Kafkasya'dan getirilenler dışında Devlet Savunma Komitesinin 31.07.1944 tarih ve 6279 Sayılı kararı uyarınca Kazakistan'da özel iskâna tabi tutulmak üzere geçen yıl sonunda Gürcistan SSCB'den 28.669 kişi getirilmiştir. Bu göçmenlerin durumları da oldukça ağırdır. Çünkü çoğu yanlarına yiyecek alamamıştır. Yaşlılar ve özellikle de çocukların giyecekleri ve ayakkabıları yoktur."

II. Dünya Savaşı sırasında Sovyetler Birliği'nin sürgün ettiği, Çeçenler, İnguşlar, Balkarlar, Karaçaylar, Kamlıklar, Volga Almanları, Kırım Tatarları ve Ahıskalılar içinde olduğu bu sekiz topluluktan sadece Ahıskalılar hâlen ata yurtlarına geri dönüş mücadelesi vermektedirler. 1956 yılında Yüksek Sovyet Kararı ile Çeçenler, İnguşlar, Balkarlar, Karaçaylar ve Kamlıkların geri dönmesine izin verilmiş, Volga Almanları Sovyet döneminin sona ermesi ile Almanya'ya dönmüş ve Volga bölgesine dair talepte bulunmamış, Kırım Tatarları ise yine Sovyetlerin dağılışını müteakiben Kırım'a dönmeye başlamışlardır. 15 Kasım 1944'te sürgün edilen Ahıskalılar ise Gürcistan'ın 2007 yılında çıkarmış olduğu "Yirminci Yüzyılın Kırklı Yıllarında Sovyetler Tarafından Gürcistan'dan Sürülen Şahısların Geri Dönmesi Hakkında" Kanuna rağmen bireysel çabaların haricinde hâlen Ahıska'ya yerleşmemişlerdir.

TARİHİ

Anadolu coğrafyasının doğal uzantısı olan ve bugünkü Gürcistan sınırları içinde yer alan Ahıska bölgesi Türkiye'nin kuzeydoğusunda Ardahan iline komşu, sınırdan 15 km içeride bir yerleşim yeridir. Abastuban, Adigön, Aspinza, Ahılkelek, Azgur ve Hirtız gibi belirli kasabalar ve bu kasabalara bağlı yaklaşık 200 köyden oluşur.

Ahıska bölgesi, 1068 yılında Kıpçakların yerleşmesinden 1944'teki sürgüne kadar Türk yurdu olarak kalmıştır. III. Murat döneminde 1578'de Osmanlı yönetimi altına giren Ahıska bölgesi 250 sene boyunca Çıldır Eyaleti'ne bağlı olarak yönetildi. Rusların 1807, 1810 ve 1811'deki şiddetli kuşatmalarına rağmen düşmeyen Ahıska, yeniçeri ordusunun ilgası ile düzenli ordunun kalmaması akabinde 1828 yılındaki kuşatma ile Rus yönetimi altına girmiştir. 14 Eylül 1829 tarihinde imzalanan Edirne Anlaşması ile Ahıska ve Ahılkelek bölgeleri savaş tazminatı yerine Ruslara bırakılmış, böylece bölge üzerindeki Rus hâkimiyeti resmen başlamıştır. Bölgede süren direniş hareketlerine rağmen 16 Mart 1921 yılında imzalanan Moskova Anlaşması ile Ahıska, Batum-Acara bölgesi ile birlikte terk edilmiştir. Ahıska'nın Batum-Acara bölgesinden farklı durumu ise Batum-Acara'nın muhtariyeti Moskova Anlaşması ile garanti altına alınmışken Ahıska için bu tip bir hak elde edilememesidir.

SÜRGÜN

Ahıska Türkleri Sovyetler rejimi altında Türk ve Müslüman kimliğiyle yaşamaya çalışırken ağır bedeller ödemişlerdir. Bu bedellerin doruk noktası ise Stalin döneminde olmuştur. Soy isimlerini Gürcü isimleri ile değiştirme uygulamaları da bu döneme rastlar.

İkinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesi ile beraber Türkiye sınırında stratejik bir konumda olan Ahıska'da Türklerin yaşaması, olası bir Türkiye hareketi için tehlike olarak görülmeye başlanır. Daha evvel askere alınmayan Ahıska Türklerinden yaklaşık 40 bin kişi silah altına alınarak cephelere gönderilir. Cephe gerisinde kalan kadınlar ve yaşlılar ise Ahıska-Borcom demiryolu inşaatında çalıştırılır. Tarihin en acımasız ironisi olarak Ahıskalılar kendilerini yurtlarından ayırıp on yıllar sürecek olan sürgün hayatına götüren tren yollarının inşaatını da kendileri yapmışlardır.

31 Temmuz 1944 tarihinde "Devlet Savunma Komitesi"nin "gizli" kaydıyla kaleme aldığı ve altında Stalin'in imzası bulunan karar şöyle diyor:

"Ahıska, Adigen, Aspinza, Ahılkelek ve Bogdanova rayonları ile Acaristan Özerk SSC'den Türk, Kürt, Hemşin olmak üzere toplam 86.000 kişiden meydana gelen 16.700 hanelik nüfustan 40.000'i, Kazakistan SSC'ye, 30.000'i Özbekistan SSC'ye ve 16.000', de Kırgızistan'a tahliye edilsin."

Sürgün sonrası Ahıska Türklerinin hâlini en iyi anlatan belgelerden biri, yine Sovyet arşivlerinde karşımıza çıkmaktadır. Kazakistan SSC Halk İçişleri Komiseri Vekili Meyer, Merkeze gönderdiği yazıda şöyle diyor:

“Kuzey Kafkasya’dan getirilenler dışında Devlet Savunma Komitesi’nin 31.07.1944 tarih ve 6279cc sayılı kararı uyarınca Kazakistan’da özel iskâna tabi tutulmak üzere geçen yıl sonunda Gürcistan’dan 28.669 kişi getirilmiştir. Bu göçmenlerin durumları da oldukça ağırdır. Çünkü çoğu yanlarına yiyecek alamamıştır. Yaşlılar ve özellikle de çocukların giyecekleri ve ayakkabıları yoktur.”

1946 yılında savaş sona erdiğinde iki yıl boyunca ailelerinden haber almamış olan, silah altındaki Ahıska Türkleri döndüklerinde Ahıska’ya alınmamış, savaş sonrası sendromlarına bir de ailelerini bulma derdi eklenmiştir. Birçok Ahıskalı ailelerini bulmak için Orta Asya yollarına düşmüş, bir kısmı amacına ulaşırken bir kısmı ailelerini görmeden ölmüştür.

1989 yılının Nisan ayında meyve fiyatı yüzünden çıkan bir pazar kavgası olarak başlayan olaylar Özbekistan’da meskun Ahıskalılar için, ilkinin acı hatıraları hafızalardan silinmeden ikinci bir sürgünün habercisi olmuştur. Yaklaşık iki hafta süren olaylar sırasında yüzlerce ölü ve yaralı veren Özbekistan’daki Ahıskalılar civar ülkelere ve Krosnodar bölgesine yerleştirilmiştir. Yaklaşık 20.000 Ahıskalı ikinci defa hayatına sıfırdan başlamak zorunda kalmıştır.

1944 sürgününde yurtlarından edilen Ahıskalıların tamamının 208 köyden müteşekkil 115.000 kişi oldukları tahmin edilmektedir.

Sonuç olarak, bugün Ahıska Türkleri, Bakanlar Kurulunca 2010 yılında Ankara merkezli ve uluslararası faaliyette bulunmak üzere kurulan Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) çatısı altında, meseleyi uluslararası alanda canlı tutmakta, Gürcistan ile görüşmeler gerçekleştirip bahsedilen sıkıntıları dile getirmekte, geri dönüş sürecini konuşmaktadırlar. Geri dönüş mücadelesi verirken bir yandan da sivil toplum alanında gelişmeler gösteren Ahıska Türkleri, konuyu Türkiye makamları başta olmak üzere Avrupa Konseyi ve Birleşmiş Milletler gibi uluslararası kuruluşların gündemine taşımaktadır.

20 yıldır Ahıska davasının uluslararası arenada takipçisi olan Türkiye, ilgili kurumları ile süreci bugün de yakından takip etmektedir. Gürcistan ile çok iyi seyreden ikili ilişkileri bu konuda avantaja çevirmek isteyen Türkiye, son yüzyılda iki defa zorla yerlerinden sürülen Ahıska Türklerinin gönüllü olarak gerçekleştirecekleri üçüncü göçün en sağlıklı şekilde sonuçlanması için Ahıska Türklerine gerek geri dönüş sürecinde gerekse de dönüş gerçekleştikten sonra her türlü yardımı yapacağını en yetkili ağızlardan ifade etmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin soydaş-akraba topluluklara yönelik olarak yürüttüğü hizmetlerin koordinasyonunu kuruluş yasası ile uhdesine alan Başkanlığımız, bünyesinde Ahıska masası oluşturarak ilgili kamu kurumları ile beraber süreci yürütmekte ve koordinasyonu sağlamaktadır. Geri dönüş ve sonrası için tüm seçenekler masaya yatırılarak Ahıska Türklerine, Türkiye Cumhuriyeti'nin yapacağı yardımlar değerlendirilmektedir.

“Gürcistan vatandaşlığı önemli...”

Dünya Ahıska Türkleri Birliği Genel Koordinatörü Prof. Dr. İlyas Doğan, Gürcistan hükümetinin Ahıska Türklerine ikamet sözü vermiş olmasının önemli olduğunu ama bu devletin topraklarına gelecek Ahıska Türklerini vatandaşlığına alacağına ilişkin daha açık bir irade ortaya koyması gerektiğini savunuyor.

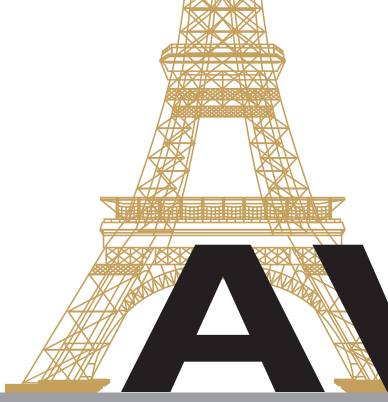
Ahıska Türklerinin Gürcistan'a dönüşlerini düzenleyen yasada, Gürcistan'dan sürgün edilen Ahıska Türklerinin haklarıyla ilgili herhangi bir tanımlama yer almıyor. Yani geri döndüklerinde malları, mülkleri iade edilecek mi edilmeyecek mi; böyle bir açıklama yok. Bunun yanında, soyadlarını değiştirmeye dönük teşvik edici hükümler var. Aynı zamanda bu kanunda, geri dönenlerin Ahıska'ya değil Gürcistan'a dönmeleri öngörülüyor. Daha da önemlisi Gürcistan'a kabul edilen kişilerin vatandaşlığı otomatikman verilmiyor. Ama Ahıskalıların böyle acı bir tecrübesi var. Rusya Federasyonu'ndayken vatandaşlıkları iptal edildiğinde ortada kaldılar, vatansız kaldılar. Dolayısıyla Gürcistan Hükümeti'nin en azından ikamet verdiği, dönüş statüsü verdiği kişileri, vatandaşlığa alacağına dair açık bir irade ortaya koyması lazım. Gürcistan Hükümeti'nin 2011 yılı sonuna kadar bu dönüş statülerini vermesi gerekirdi ama şu anda sayı 250 aileyi geçmiş değil. Normalde 5800 aile yaklaşık 15 bine yakın bir nüfus demektir ama bunlardan sadece 250 aileye dönüş statüsü verildi.

Ahıskalılar Sovyetler Birliği'nin sınırları içerisinde pasaportunda, kimliğinde Türk yazan tek toplum. Tabii ki kimse Türklüğünden vazgeçmez ama böyle bir idari dayatma olduğunda bu sefer insanlar Ahıska'ya, Gürcistan'a dönmekten vazgeçmek zorunda kalıyorlar.

Türkiye Devleti'nin büyüklüğünü göstereceğini ve nasıl Somali'ye, Bosna'ya, Filistin'e bir katkı yapmışsa Ahıskalılara da böyle bir katkı sağlayacağını umuyoruz...

1956'dan beri Ahıskalılarca oluşturulan sivil toplum kuruluşları Ahıskalıların vatana dönüş mücadelesi için çaba harcıyorlar. Ahıska Türklerinin Ahıska'ya dönüşünü sağlamak için Türkiye'den destek bekliyoruz, nasıl Somali'ye, Bosna'ya, Filistin'e bir katkı yapmışsa Ahıskalılara da böyle bir katkı sağlamasını bekliyoruz. Gürcistan Hükümeti geri dönüş statüsü verdiğinde insanların konut ihtiyacı, eğitim kurumları ihtiyacı, hastane ihtiyacı olacak.

Ahıska Türkleri birkaç sefer sürgün oldular. 1944'te oldu, 1989'da oldu, 1999'da vatandaşlıkları iptal edilince Amerika'ya gitmek zorunda kaldılar. Her sürgün edildiklerinde de gittikleri ülkelerde sıfırdan başladılar. Bu anlamda yurdundan atılan insanların yeniden kendi yurtlarına yerleşmesi konusunda Türkiye'nin maddi desteğine ihtiyacı var. Türk yetkililerle yaptığımız görüşmelerde de bu ümidimizi kıracak hiçbir belirti görmedik. Bu bakımdan da Türkiye'ye her zaman için müteşekkirimiz, bunu da ifade etmek istiyorum.

Türkler siyasete “SOĞUK” olunca...

Fransa’da yaklaşık 500 bin Türk yaşıyor ve bunların ancak 100 bini çifte vatandaşlık uygulamasından yararlanmış durumda. Daha da vahimi, Fransız vatandaşlığı hakkını kazanan Türklerin büyük bölümü, seçmen kütüğüne yazılı değil!.. Oysa dünyanın her yerinde yaşayan Türklerin buldukları yörelerdeki sorunlarının çözümü aktif siyasetten geçiyor...

Hazırlayan: Deniz DOĞAN deniz.dogan@ytb.gov.tr

Türklerin Almanya’dan sonra en yoğun şekilde yaşadığı ikinci Avrupa ülkesi olan Fransa’daki nüfusu, 500 bine ulaştı... Fransa yasalarının çifte vatandaşlığa izin vermesi ve yaklaşık 100 bir Türk’ün bu ülkenin vatandaşı olması Türkiye’nin Avrupa’daki siyasi gücü açısından çok anlam ifade ediyor.

Türk nüfusunun büyük bir çoğunluğu Paris, Lyon, Strazburg ve Marsilya gibi büyük şehirlerde yaşamaktadırlar. Fransa’da yaşayan yarım milyonluk Türk toplumu “misafir işçi” olarak geldikleri Fransa’da artık kalıcı hâle gelerek Fransa ekonomisine iş gücü ve işveren olarak ciddi katkı sağlamaktadır. Ne var ki Türk toplumunun Almanya, Belçika, Hollanda gibi Avrupa ülkelerinde yaşayan diğer vatandaşlarımıza oranla ve Fransa’daki büyük nüfusuna göre siyasete aktif katılımı yeterli seviyede değildir. Fransa’da henüz Türk kökenli milletvekili ve senatör bulunmamaktadır.

Mevcut siyasal sisteme göre Fransa’da yasal çalışma ve oturma izni bulunan göçmenlerin seçimlerde oy kullanabilme hakkı bulunmamaktadır ancak Fransa vatandaşı olsun olmasın her üye, parti içi örgütlenmeler için oy kullanabilmektedir. Parlamento ve senatoda seçilmek için öncelikli şart

Fransız vatandaşı olmaktır. Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Fransa raporuna göre, Fransa’daki Türk nüfusunun ancak beşte birinin Fransa vatandaşı olması, Fransız vatandaşı olanların ise seçmen kütüğüne kayıt yaptırmamaları veya oy kullanmamaları, vatandaşlarımızın Fransa’da seslerini daha fazla ve güçlü duyurabilmelerini engellemekte, siyasal hayatta pasif kalmalarına sebep olmaktadır.

SORUNU AKTİF SİYASET ÇÖZER...

Türklerin sorunlarını çözebilmeleleri için aktif bir şekilde siyasetin içinde yer almaları gerekmektedir. Dolayısıyla, çift vatandaşlığa imkân veren Fransa’da, vatandaşlarımız Fransız vatandaşlığını alma konusunda kararlı bir tavır sergilemelidirler.

Türk toplumu ancak siyasi haklarını kullanarak gelecekleri hakkında söz söyleyebilirler. Vatandaşlarımızın iç siyasette aktif rol almaları, Fransız toplumuna uyum sağlamalarının yanı sıra Türkiye’nin uluslararası alanda başını ağrıtmaya dönük birçok girişimle mücadeleye katkısı noktasında önemli bir yere sahiptir. Fransa siyasal sistemi, göçmen sorunları, vatandaşlarımızın Fransız toplumuna uyum sağlama, sosyal hayata katılım

ve dil konusunda zorlanmaları, politikaya ilgilerinin yüksek olmasına rağmen onları aktif siyasetten uzak bir hâle getirmiştir.

FRANSA'DAKİ TÜRK DERNEKLERİ...

Öte yandan Fransa’da 500 civarında Türk Derneği bulunmaktadır. Önde gelen çatı kuruluşları Diyanet İşleri Türk İslam Birliği (DİTİB), COJEP International, Fransa Millî Görüş Teşkilatı, Avrupalı Türk Demokratlar Birliği (UETD), Fransa Türk Federasyonu, Alevi Dernekleri Federasyonu, Batı Fransa Türk Dernekleri Birliği, Orta Fransa Türk Dernekleri Birliği, Normandiya Bölgesi Türk Dernekleri Birliği adlı sivil toplum örgütleridir.

Vatandaşlarımızın öz kültürlerini ve değerlerini devam ettirmeleri noktasında önemli görevler üstlenen bu dernekler, göçmenlerin sorunlarına dikkat çekmek ve siyasi katılım sürecinde tek bir platformda buluşmak konusunda organize olamamaktadır. Fransa’da faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarımızın iş birliği ve dayanışma içinde olması Türk toplumunun Fransa’da karşılaştığı zorluklarla mücadele konusunda ve Fransa seçimlerinde dikkate alınması açısından son derece önemlidir.

FRANSA'DA UYUM SORUNU VAR...

PROF.DR.NUR VERGİN
SİYASET SOSYOLOGU

Fransa'da sadece Türkler veya Türk kökenli Fransız vatandaşları için değil, genel olarak Avrupa dışı ülkelerden gelen göçmen iş gücünü oluşturan diğer otokton olmayan gruplar için de bir entegrasyon sorunu var.

Ancak Türklerin Fransız toplumuna entegre olmakta karşılaştıkları engel ve zorluklar diğer göçmenlerinkinden daha belirgin ve daha vahim. Bir kere, eski Fransız sömürgesi olan Kara ya da Kuzey Afrika ülkelerinden gelenlerin dil sorunu yok, Türklerin var. Çalışan erkek nüfus, işinin gerektirdiğinin ötesinde Fransızca bilmiyor. Çocuklar evde Fransızca bilmeyen anneleri tarafından büyütülüyorlar. Evde Türkiye televizyonlarını seyrediyorlar. Türk ailelerinin Türk olmayan konu komşuyla ilişkileri yok ya da asgari ölçüde ve çok sınırlı. Fransızlarla arkadaşlık yok. İçer kapalı, Fransız toplumundan bir nevi tecrit edilmiş bir getto hayatı. Demek ki Fransa Türklerinin yaşadıkları toplumla bütünleşmelerinde her şeyden önce dil sorunu engel teşkil ediyor. Bu nedenle de genelde Türk çocuklarının okulda elde ettiği başarı sadece Fransızlardan değil, yabancı kökenli diğer öğrencilerden de daha düşük oluyor.

Ayrıca Türklerin entegre olmakta karşılaştıkları başka sosyokültürel engeller de var. Göç etikleri toplumla örf adet farklılıkları, gelenekle-

re bağlılık ve bu geleneklere bağlılığın özellikle yabancı bir ortamda yaşandığında kimlik kaybetme kaygısını daha da kamçılması, entegrasyona set çeken önemli bir olgu. Yapılan araştırmalar Fransa Türklerinin %80'den daha büyük bir oranda, ailelerinin Türkiye'den buldukları bir eşle evlendiklerini gösteriyor. Tabii bunda, din faktörünün önde gelen bir etken olduğuna şüphe yok.

Bu durumda, Fransa Türklerinin öncelikli kaygısı Fransa'da sosyal hayatta etkin bir yabancı olmak değil. Siyasal hayata katılan etkin bir yurttaş olmak da değil. Çoğunluğun hedefi ticari faaliyetlerde başarılı olmak. Ekonomik alanda birikim önceleniyor. Başarı edebiyat, sanat veya medya gibi kültürel alanlarda aranmıyor. Hâl bu iken Fransa'da yaşayan ya da Fransız vatandaşlığını almış Türklerin etkin bir siyasal aktör olmaları zordur. Oysa Fransa'da yaşayan Türklerin takriben %60'ı Fransa doğumlu ve Fransız vatandaşı! Ne var ki siyasete katılım entegrasyondan geçer. Entegrasyona karşı direnç kırıldıkça siyasete ilgi ve katılım artacaktır. Entegrasyonu desteklemek ve teşvik etmek, bunun asimilasyon olmadığını, kimliklerine ve ana vatanlarına bir çeşit ihanet olmadığını savunmak sadece ev sahibi ülkenin değil, Türkiye'nin de üzerine düşen bir görevdir.

FRANSA "ÖTEKİ KÜLTÜRLERE" KAPALI!..

VEYSEL FİLİZ
COJEP INTERNATIONAL GENEL BAŞKAN YARDIMCISI

FRANSA "ÖTEKİ KÜLTÜRE" KAPALI!..

Fransalı Türkleri konu ederken onların tarihçesine göz atarak değerlendirme yapmak kaçınılmaz olacaktır. Avrupa'ya göçümüzün 50'nci yılında birçok tartışma yaşıyoruz. Oysa Avrupa'da bunca zamandır var oluşumuzun neticesinde, kat edilen mesafe ve gelinen noktada varlığımızın niteliğini her zaman konuşmak zorundayız. Ancak Fransa denildiğinde temel farkındalıklar nelerdir, önce bunlara bakmalıyız. Fransa'nın dış ülkelere işçi alımı 1974 yılında resmî olarak sona ermiştir. Bu nedenle birçok insan bu ülkeye 1970 sonrasında özellikle Almanya'da iş sahaları darılırken yerleşmiştir. Sonraki yıllarda aile birleşimi, evlilikler ve iltica nedeniyle Türkiye'den göç akımları devam etmiştir. Bu süreç aynı zamanda vasıf anlamında en zayıf olan işçi kitlesinin de bu ülkede imkân bulması anlamına gelmektedir. Bu göç dalgası Strazburg, Paris ve Lyon bölgelerinde yoğunlaşmıştır. Sonraki yıllarda bir yayılma gözlenirse de bu 3 bölge hâlen Türklerin nüfus anlamında en fazla temsil edildikleri yerleşim yerleridir.

KORUNMACI REFLEKS

Siyasi arenada Fransalı Türklerin geç kalmalarının birinci sorunu içe kapanan bir Türk toplumunun doğal refleksi olmuştur. Özgürlük, eşitlik ve kardeşlik sloganları üzerine kurulu olan Fransa Cumhuriyeti'nde aslında kültürel farklılıklara yer yoktur. Fransız İhtilali'nden bu yana oluşmuş devlet anlayışında farklılıklar, ayrımsızdır ve toplumsal bütünlük için zedeleyicidir. Laiklik kavramının da eklendiği değerler zincirine tamamen katılarak uyum sağlanması tek formüldür ve bunun dışında kalanlar toplumculuk (communitarisme) yaparak sistemi sarsmaktalar diye düşünülmektedir. Kendi toplumsal yapısına tamamen yabancı olan ve batılı toplumlara uyarlanmış bu kriterler ölçüsünde entegre olma ihtimali, Fransalı Türklerin büyük çoğunluğu için mümkün olamayacak kadar uzak görünmüştür. Çoğunluğu muhafazakâr geleneklere sahip olan bu kitlenin aynı zamanda Sosyalist Parti lehine yıllarca oy kullanmış olması, tamamen sosyal politikalar nedeniyle olmuştur ve özellikle kimlik meseleleri gündeme gelmedikçe bu durum devam etmiştir.

ARTIK YERLEŞİK BİR TOPLUM

Fransalı Türkleri için en önemli gelişme 2000'li yıllara girerken yaşanmıştır. O günlere kadar hâlen ana vatana geri dönme hayali canlı tutulmaktadır. Oysa yavaş yavaş kalıcılığın sinyalleri verilmektedir. Konut alımları, iş yerleri kurulması,

çocukların eğitim sistemi içinde yol bulmaları, daha değerli mobilyalar ve arabalar alınması bunun bir kısım göstergeleridir. Hâl böyle iken siyasal temsil oranları yok denilecek kadar azdır. Aslında siyasal talep anlamında da ciddi eksiklikler gözlenmektedir. Ne devlet ciddi anlamda Türklerin toplum yapısına dokunmaktadır ne de Fransalı Türklerin devletten ciddi beklentileri vardır. Bir şekilde anlaşma yapılmış gibi herkesin birbirini idare ettiği sanılmaktadır. Diğer önemli bir husus, aslında Fransa'daki Türk toplumu ciddi şekilde politize edilmiştir. Nerdeyse herkesin bir siyasi görüşü vardır ve birçoğu Türkiye'deki siyasal hareketlerin ya militanı ya da sempatanıdır. Diğer taraftan COJEP hareketi olmak üzere, birçok kurum ve kuruluş, hem Avrupa'da hem de Fransa'da azınlıkları topluma daha iyi dahil etmek için gayret göstermeye başlamıştır ve ilk geri dönüşler alınmaktadır. Tespit edilen en önemli arıza, bu gruplar konu edildiğinde kültürel, dinsel veya etnik özelliklerinin tüm yaklaşımlarda en belirleyici rol oynamasında yatmaktadır. Oysa en önemli sorun tamamen demokratiktir ve katılım ile iktidar paylaşımı noksanlığında yatmaktadır.

İyi gözlemlendiği zaman, bugün bir geçiş döneminin yaşandığına şahidiz. Özellikle son 5 yıldır Sarkozy hükûmetiyle birlikte yaşanan süreçte Fransalı Türkler için olumsuz iki önemli gelişme uyarıcı nitelik taşımıştır. Bir taraftan "Ermeni Soykırımı" konusundaki inkâr yasası girişimleri bir topluluğun diğer bir topluluk karşısında savunulmasını gündeme getirmiştir. Ermeni kökenli Fransız Yurttaşlarının bu denli kollanmasının altında, siyasal açıdan Türkiye kökenli Fransız yurttaşlarına göre çok daha fazla politikleşmiş olmaları gerçeği yatmaktadır. Bu durum Fransa'nın eşitlik değerine tamamen ters düşse de lobinin gücünü gösterme açısından son derece somut olmuştur. Diğer taraftan yükselen İslamofobi dalgası Fransalı Türkleri atlamamıştır ve artan saldırılarla birlikte kendilerinin ciddi bir güvenlik zaafı içinde olduklarını hissetmişlerdir.

Sonuç olarak bugün Fransalı Türkler bütünlük içinde hareket etmek zorundalar. Lobi çalışmalarında başarılı olan diğer topluluklar bunun için en güzel örneği sunmaktadır. Ancak bu siyasal katılım yalnızca korunma refleksi olmamalıdır. Kalıcı olmak için siyasal açıdan tüm partilerin içinde aktif olunarak kendi medeniyet köklerinden alınacak oksijen ve dinamizmle sunulacak reçeteler oluşturulmalıdır. Artık partilerin yönetim kadrolarında daha önemli roller oynayarak şehirlerin, bölgelerin ve ülkenin yönetimlerinde baskın olmalıdır; bilgi, tecrübe ve beceriler Fransa ulusunun hizmetine sunulmalıdır.

AVRUPA

SCHAERBEEK

Söyleşi: Mehtap ALTINOK
mehtap.altinok@ytb.gov.tr

“KÜÇÜK ANADOLU” bir sembol...

Brüksel'in orta yerindeki Schaerbeek, Türklerin yaşadığı bir ilçe... Görüntüsü, yaşam biçimi ile Avrupa'daki Türk varlığının çok özel bir mahallesi... Çok kültürlü yapısıyla Belçika, “öteki kültürlerle” kapılarını açmış bir demokrasi ve Schaerbeek bu yapısıyla Avrupa'daki hoşgörünün özel bir örneği olarak değerlendiriliyor.

Mahinur Özdemir, Schaerbeek'te doğmuş ve siyasetteki başarısını milletvekilliğine kadar tırmandırmış bir isim... Özdemir, doğduğu mahalleyi, birlikte yaşamının ve kendi kültürünü, değerlerini korumanın en güzel alanı olarak tarif ediyor.

Brüksel, Avrupa'da yaşayan farklı kültürlerin buluşma noktası.. Flamanca ve Fransızca konuşulan önemli bir şehir ve yaklaşık 2 milyon insana ev sahipliği yapıyor.

“Brüksel isminin nereden geldiğini soracak olursanız bu konuda çeşitli teoriler ortaya atılmış durumda. Ancak bunlardan en çok kabul göreni, eski Flamanca bataklık anlamına gelen “broek” ve ev anlamına gelen “sel”in birleşmesiyle “Broeksel” yani bataklıkta ev anlamına geldiği... Günümüzde Brüksel hiç de isminin anlamındaki gibi gözüküyor tabii... Burası Avrupa'nın en güzel kentlerinden bir tanesi...

Brüksel'in oluşumu 580 yıllarında Senne Nehri'ndeki bir adada yapılan Saint Gaugericus Kilisesi'ne dayanıyor. Ancak isim olarak tarih notlarına düşmesi, ilk olarak 695'te Brüksel Cambria'nın Piskoposu Saint Vin-

dicianus tarafından yazılan bir belgede isminin “Brosella” olarak geçmesiyle başlıyor.

979 yılında, Aşağı Lotharingia Dükü Charles'ın Aziz Gudula kutsal emanetlerini Saint Gaugericus'a taşımasıyla bu çevrede ilk kalıcı yerleşim yeri kuruluyor. Senne kıyısında, ticari açıdan önemli konuma sahip olan Brüksel, ilerleyen tarihlerde hızla büyüyerek gelişiyor ve 15. yüzyıla doğru Flamenk ülkeleri arasında en önemli merkezlerden biri oluyor.

Brüksel'in 11'inci yüzyılda Leuven Kontluğu'nun kontrolüne geçmesi ve 13'üncü yüzyılda da kent surlarının yapılmasıyla büyük bir gelişme yaşadığını biliyoruz.

ÇOK KÜLTÜRLÜLÜĞE SAYGI...

Belçika, her zaman çok kültürlü bir yapının ülkesi oldu. Bağımsızlığını resmi olarak 4 Ekim 1830'da ilan

eden, dünya tarafından tanınması ise 19 Haziran 1839'u bulan bu 11 milyon nüfuslu ülke, sadece anayasal monarşi olarak değil, federal demokrasi olarak da adlandırılıyor.

Belçika nüfusunu, esas olarak iki farklı grup oluşturuyor. Fransızca konuşan Valonlar ve Hollanda ile akrabalıkları olan Flamanlar. 30 bin 528 kilometrekarelik Belçika'da üç yönetim bölgesi bulunuyor. Beş bölgenin toplamından oluşan ülkenin kuzeyindeki Flaman bölgesi, hemen hemen aynı yüz ölçümüne sahip Fransızca konuşan Flaman bölgesi ve çok küçük Alman bölgesi.

Ulusal-etnik kimliklerin ve kültürlerin koruma altına alındığı Belçika'nın başkenti Brüksel ise farklı ve özerk bir yönetim bölgesi olarak federal hükümetin çalışmalarını sürdürdüğü bir kent.

Bir dünya kenti olarak tanımlanan Brüksel'in bu yapısı, aslında Avrupa açısından da çok önemli bir deneyim. Çünkü Belçika'nın demokratik anayasası ile topraklarında yaşayan tüm kültür gruplarını ve ulusal kimlikleri barış içinde bir arada tutabilmek yeteneği, Avrupa'nın geleceği açısından çok önemli görülüyor.

Bu nedenle, Brüksel'in orta yerinde yaşanan bir değişim, özellikle Avrupa'daki Türkler açısından çok önemli.

BİR TÜRK MAHALLESİ...

Tarihi kayıtlar, Schaerbeek'in on ikinci yüzyıldan bu yana varlığını koruduğunu gösteriyor. Brüksel'in merkezindeki bu önemli semtin son hâlini 18'inci yüzyıl sonlarında aldığını da biliyoruz. Tarihî kiliseleri, klasik mimarisi ile tipik bir Brüksel bölgesi. Zaten kenti oluşturan 17 belediyeden biri de Schaerbeek belediyesi.

Belçika'nın 1960'lı yıllardan sonra büyüyen ekonomisi, yabancı işçilerin bu ülkeye yerleşmesine yol açtı. Artan iş gücü talebini karşılayan ülkelerin başında ise Türkiye geliyordu. Müslüman kültürün insanları olarak Türkler, çalışkandılar ve Belçika ekonomisinin o yıllarda yükselmesinde çok önemli roller oynadılar.

Çoğunluğu Türkiye'nin Afyonkarahisar kentine bağlı Emirdağ ilçesinden gelen Türkler, Schaerbeek'i küçük Anadolu'ya çevirdiler. Eğer Türk mutfağına meraklıysanız veya taze meyve sebze almak istiyorsanız yolunuzu Schaerbeek'e düşürmek zorundasınız. Burada yaşayan Türkler, kültürlerini korurken vatandaşlık haklarından yararlanarak Belçika'nın geleceğinde de söz sahibi oluyorlar.

HERŞEY BİR YASAKLA BAŞLADI...

Başkent Brüksel'in belediyeleri için

de ikinci büyük ilçe olan ve Türk Mahallesi olarak da bilinen Schaerbeek, 1974 yılından itibaren özellikle Afyon ili ve çevresindeki Haşhaş ekiminin yasaklanması ile birlikte büyük bir Türk göçü aldı. Kömür havzalarında iş bulamayanlar, Brüksel gibi kentlere dağılmaya başladılar. Daha uygun ve ucuz kiralık ev bulunması Schaerbeek'i cazip hâle getirdi. Eski evleri kiralaayan Türkler, yıllar sonra bu evleri satın alacaklarını bilmeden Schaerbeek'e yerleştiler. Schaerbeek gibi, Türklerin tercih ettiği Anderlecht, Saint-Josse ve Molenbeek ile Brüksel Merkez, artık Türklerin yoğun olarak yaşadıkları yerler olarak öne çıktı... Bu mahallede doğmuş büyümüş Mahinur Özdemir, genç yaşta siyasete girdi ve bir Schaerbeekli olarak hem Türkiye gündeminde hem de Avrupa siyasetinde en çok konuşulan isimlerden biri oldu. Brüksel'in ortasındaki "Emirdağlılar Mahallesi"ni, Mahinur Özdemir'den dinleyelim...

BEN SCHAERBEEK'LİYİM...

Ben de birçok Brükselli Türk gibi Küçük Anadolu olarak adlandırılan Schaerbeek'de doğdum ve üç kuşaktır ailecek bu semtte yaşıyoruz. Gösterişli binaları, yeşil alanları ve Türkçenin verdiği tat ile Schaerbeek, ge-

lenin kendisini yabancı hissetmediği, Türkiye'den esintiler bulunduğu adeta küçük bir Anadolu.

Pek çok Türk sivil toplum kuruluşunun da faaliyet gösterdiği Schaerbeek'te sıklıkla Türkler ile alakalı değişik programlar görmek mümkün. Schaerbeek, Türkleri ve Türk kültürünü de bir anlamda benimsemiş bir belediye. Anadolu'nun sevilen karakterlerini bağrına basabiliyor mesela.

Türkiye Belçika Büyükelçiliğiyle, Schaerbeek Belediyesinin iş birliğiyle, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yaptırılan "Nasreddin Hoca" heykeli 2005 yılında dikildi. Schaerbeek Belediye Başkanı Bernard Clorfayt, Nasreddin Hoca heykelinin sadece Belçika - Türk dostluğunu değil, evrensel değerleri de temsil edeceğini söyler.

BİRLİKTE YAŞAMANIN ÖRNEĞİ...

Türk Mahallesi kimilerinin gözünde Anadolu'ndan güzel bir ses, kimileri için birlikte yaşama kültürünün en güzel örneği, kimileri için tam olarak entegre olunamadığının göstergesi, kimileri için de henüz 50 yıl önce göç etmiş fakat kısa zamanda her alanda büyük başarılarla imza atmış Türklerin örnek gösterilebileceği bir semt. Nasıl bakmak istediğinize bağlı...

SIYASETE GİRMEMDE EN BÜYÜK DESTEĞİ AİLEMDEN ALDIM...

Siyaset benim için, tamamen yurttaşlık bilinci ile başlayan bir süreçti. İnsan hayatında ya aktördür ya da figürandır, inancındayım. Ben de yaşadığım, gözlemlediğim toplumda şikâyetçi vatandaş modundan çıkıp sorumlulukların içinde çözümün bir parçası olmak gerektiğine ve bunun için en doğru kapının siyaset olduğuna karar verdim. Siyasi kariyerimden önce sivil bir aktivisttim. Üniversitemizin bünyesinde ilk Türk öğrenci derneğinin kardeşimle birlikte kurucusuyuz. Yüksek lisans tezim esnasında siyasetle ilgilenmeye başladım ve evvela üyesi olduğum partinin çeşitli kademelerinde görevler aldım. Partinin teklifi ile aday olduğum 2006 yılında Schaerbeek belediye meclis üyesi seçildim. 2 sandalye çıkaran partimin 18. sıradaki adayydım ve tercihli oylarla Belediye Meclisine girdim. Seçimden sonra partide genel başkan özel kalemi ve genel başkan danışmanı olarak görev yaptım. Parti Siyaset Akademisinde “Belçika’da aktif yurttaşlık” üzerine dersler verdim. 2009 yılında bölge seçimlerine 21. sıradan aday gösterildim ve tercihli oylarla Brüksel Parlamentosuna seçildim. Siyaset ve sivil toplum çalışmalarımı her zaman birlikte yürüttüm. Toplumdan ve çevremden kopuk bir politika yapmadım. Beni her gün Schaerbeek sokaklarında yürürken, çoğu zaman da işime giderken görebilirsiniz. Ailemin desteği olmadan bu süreci bu kadar kolay yürütmem elbette mümkün değildi. İnsanın ailesi, motivasyon ve başarı için en büyük etken. Bu sadece siyaset için değil, aslında her iş için geçerli...

BELÇİKA PARLAMENTOSUNUN TARİHİNDEKİ EN KALABALIK ANINDA YEMİN ETTİM...

Vekil sayısından çok uluslararası basın mensubunun yer aldığı bir yemin töreni gerçekleşti. Parlamenter arkadaşlarımın ifade ettiğine göre Parlamentonun tarihindeki en kalabalık ve medyatik yemin töreniydi. Avrupa basınında bu durum, olduğu gibi, objektif yansıtılırken bazı Türk medyasının, yemin törenini canlı yayında vermekle birlikte bir de bunu gerçeğe ayrı bir şekilde ‘kriz’ olarak yorumlayıp duyurmasına çok şaşırımdım. Ailem, dostlarım o gün beni yalnız bırakmadı. Sakin bir ortamda, alkışlar arasında yemin ettim. Kameralar karşısında, birçok Parlamenter, Bakanlar beni tebrik etti. Çok renkli ve çok sıcak karşılandığım bir yemin töreni oldu.

TÜRK KADINLARI GİDEREK GÜÇLENİYOR... YAŞADIKLARI ZORLUKLAR, KADINLARI GÜÇLENDİRİYOR...

Türkiye’de kadın yasalar nezdinde siyasal haklarını birçok Avrupa ülkesinden çok daha önce elde etti. Buna rağmen sosyal ve siyasal alanda yeri Avrupalı kadınlara oranla daha sonra güçlendi.

Türk kadını bu süre zarfında eğitimi ile orantılı işlerde maalesef çoğu zaman kılık kıyafetinden, görünüşünden, değişik yargılardan dolayı birçok ayrıma uğradı gerek iş gerekse de eğitim hayatında. Fakat bu süre zarfında son derece bilinçli, eğitilmiş ve idealist bir Türk kadını oluştuğu muhakkak. Yaşadığı zorlukların Türk kadınına güçlendirdiğine inanıyorum.

Son zamanlarda Türkiye’de başarılı akademisyenler, iş kadınları, siyasetçiler, yazarlar görmekteyim. Türkiye’de, Belçika’da ve uluslararası toplantılarda... Bu da Türk kadınlarının son zamanlarda yerini gitgide güçlendirdiğinin, sağladığının bir göstergesi.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI TÜRKİYE’DEKİ VİZYON DEĞİŞİKLİĞİNİN BİR GÖSTERGESİ...

Türkler ve akraba topluluklarla iletişim kurulması, sorunların anında tespit edilip takip edilmesi adına son derece isabetli. Türkiye’deki vizyon değişikliğinin bir göstergesi. Yıllar evvel kurulması gerektiğine inanıyorum. İşinizin kolay olmadığını biliyorum. Başarılar diliyorum.

Mahinur ÖZDEMİR

RAUF DENKTAŞ (1924-2012)

Bir “dava adamı”nın hayatı...

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kurucu cumhurbaşkanı, Kıbrıs Türk halkının büyük mücadele lideri Rauf Denktaş'ı ebediyete uğurladık. O, büyük bir lider ve kararlı bir dava adamıydı...

27 Ocak 1924 yılında doğan Rauf Denktaş, Kıbrıs'ın fırtınalı siyasi yaşamının içinden gelip yaşadığı döneme damgasını vuran bir lider oldu.

Rauf Denktaş 1,5 yaşındayken annesini kaybetti. Babası Hâkim Raif Bey'dir. Anneanesi ve babaanesi tarafından büyütülen Denktaş, 1930 yılında eğitim için

İstanbul'a gönderildi. Arnavutköy'de ilkokuldan liseye kadar eğitim veren Fevzi Atı Lisesi'nde yatılı okumaya başladı. Ortaokuldan sonra Kıbrıs'a döndü ve liseyi Kıbrıs'ta bitirdi. II. Dünya Savaşı'ndan sonra hukuk eğitimi için İngiltere'ye gitti. Mezun olduktan sonra avukatlığa başladı.

Çok genç yaşta...

27 Kasım 1948 tarihinde Kıbrıs Türklerinin düzenlediği ilk mitingte Dr. Fazıl Küçük ile beraber hatiplik yaptı. Türk cemaatinin iki önemli ismi Faiz Kaymak ve Dr. Fazıl Küçük arasında ara bulucu rolünü üstlenip toplumun çıkarlarının takipçisi oldu. Faiz Kaymak'ın teklifi ve Dr. Fazıl Küçük'ün tasvibiyle Kıbrıs Türk Kurumlar Federasyonu Kongresi'nde başkanlığa seçildi. Savcılık görevinden İngiliz yönetimini zorlukla ikna ederek istifa etti ve cemaat sorunlarıyla uğraşmaya başladı. 1949 yılı yaz aylarında savcılık yapmaya başladı. Yine aynı yıl Aydın Hanım'la evlendi. 1955'te terörist bir hüviyete bürünen ENOSİS'le mücadelede ve EOKA karşısında Kıbrıs Türklerinin direnişine yön veren Denktaş, 1958 yılında hükümetteki görevinden istifa etti. Arkadaşlarıyla 1 Ağustos 1958'de Türk Mukavemet Teşkilatını (TMT) kurdu.

1958 yılında Rum tedhişçiler, Türk köylerine saldırınca, Türkler de bu olayları protesto etti. Zürih-Londra antlaşmaları öncesinde Dr. Fazıl Küçük ve Rauf Denktaş, Ankara'ya, Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu ile görüşmeye gitti. Bu görüşmede Denktaş, adaya Türk askeri gönderilmesi teklifini dile getirdi. 1959 Zürih ve Londra Antlaşmaları ile, 1960 Antlaşmaları ve Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası'nın hazırlanmasında emeği geçti. Aynı yıl Türk Cemaat Meclisiyle İcra Komitesi Başkanlığına seçildi. 16 Ağustos 1960 tarihinde 650 kişilik Türk Alayı, Magosa Limanı'na ayak bastı. 1963 olaylarından sonra Denktaş temaslarda bulunmak üzere Ankara'ya gitti. Temaslarını tamamlayan Denktaş bir sandalla Kıbrıs'a geçti ve Türk direnişini örgütlemeye başladı.

Erenköy Direnişi'nde savaştı!..

1964 Londra Konferansı'ndan sonra Makarios tarafından “istenmeyen adam” ilan edildi. Yeşilada'ya girme si yasaklandı. Gizlice Erenköy'e çıkarak savaşa katıldı. 1967'de adaya gizlice girerken tutuklandı. Yoğun girişimler sonucu Türkiye'ye geri verildi. 1968'de adaya giriş yasağı kaldırıldığından Kıbrıs'a döndü.

1970 seçimlerinde Türk Cemaat Meclisi Başkanlığına seçildi. 28 Şubat 1973'e kadar Kıbrıs Cumhurbaşkanı Muavini ve Kıbrıs Türk Yönetim Başkanı seçildi. 13 Şubat 1975'te Kıbrıs Türk Federe Devleti'nin ilanından sonra devlet ve meclis başkanı görevlerini de yürüten

Denktaş, anayasa uyarınca 1976'da yapılan ilk genel seçimlerde devlet başkanlığına seçildi. 1981 yılında ikinci kez devlet başkanı oldu. 15 Kasım 1983'te Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ilanından sonra tekrar cumhurbaşkanlığına seçildi. 22 Nisan 1990'da yapılan erken seçimde ikinci kez cumhurbaşkanı seçildi. 1995'teki seçimlerde de cumhurbaşkanı seçildi. 17 Nisan 2005'te yapılan cumhurbaşkanlığı seçimlerinde aday olmayan Denktaş, 24 Nisan 2005'te görevi Mehmet Ali Talat'a devretti. Ve 13 Ocak 2012 tarihinde 88 yıllık mücadelesini tamamladı.

Nuh ALBAYRAK
nuh.albayrak@ytb.gov.tr

“ Almanya Türklere kalıyor ” ama...

Yukarıdaki başlık, 19 Ocak 2011 tarihli sürmanşetimizde yayımlandı.

Haberde, genç nüfusunu koruyamayan Almanya'nın çocuk sayısındaki büyük düşüş sebebiyle, bu yılın sonlarına doğru kendi ülkesinde Türklere daha az bir nüfusa sahip olacağı konu ediliyordu.

Bu öngörü gerçekleşir mi bilmiyorum ama bugün Almanya, Hollanda ve Belçika meclislerinde Türk vekiller, hatta Türk bakan, Türk parti başkanı görebiliyoruz.

EURO 2008'de karşımıza çıkan İsviçre'nin dörtte biri Türk'tü...

Alman A Milli Takımında 2, Ümit Milli Takımında 7 Türk futbolcu bulunuyor.

Real Madrid'e giden 3 Türk futbolcunun da gurbetçi olması tesadüf değil.

İşçi olarak giden binlerce Türk'ün bugün işveren olduğu hepimizin malumu...

Son yıllarda Eurovision'da genellikle ilk 5'te yer almamız, Sertab Erener'in kazandığı birincilik, yarışmanın telefonla oylama sistemine (televoting) geçmesi sonrası gurbetçilerin gücü sayesinde oldu. Malum, bu yarışmada bir ülke kendi sanatçısına oy veremiyor. Ama Türkiye'nin gurbetteki büyük gücü, Almanya, Belçika, Hollanda hatta çoğu zaman Fransa'dan tam puan almamızı sağladı.

Velhasıl zamanın bizim lehimize işlediği bir gerçek.

Yeter ki yurt dışındaki kardeşlerimiz "hemşehrilik" ortak paydasında birlik beraberliği sağlasın ve buldukları ülkelerde her alanda, özel-

likle de sivil toplum faaliyetlerinde aktif olsunlar.

Bu, aynı zamanda Türkiye'nin uluslararası platformda ihtiyaç duyduğu lobi desteğini de sağlayacaktır.

Üstelik artık yalnız değiller... Başbakan yardımcısı Bekir Bozdağ'a bağlı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, yurt dışında yaşayan vatandaşların yanında... 1-2 Kasım 2011 tarihlerinde Almanya'nın başkenti Berlin'de yapılan Almanya'ya İşçi Göçünün 50. yılı Etkinlikleri, yurt dışında yaşayan vatandaşlara verilen değeri ortaya koyan önemli bir çalışmaydı. Benim de bizzat yerinden takip ettiğim sempozyumun gala yemeğine Başbakan Erdoğan'ın katılması ve vatandaşlara verdiği "yanınızdayız" mesajı salonda büyük bir coşkuya karşılındı. Görünen o ki Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, büyük bir boşluğu doldurdu, ilerleyen zamanlarda bu kurumun çok daha önemli işlere imza atacağına dair kuşku yok.

NUH ALBAYRAK
Türkiye Gazetesi
Genel Yayın Yönetmeni

Küresel “girişim” gücü: TÜRK DİASPORASI...

Her şey, Türkler’in “emek göçü” ile başladı ama bugün dünya ekonomisi içinde dikkatle takip edilen “Türk girişim gücü” var artık... Dünyanın dört bir yanına yayılmış insanlarımız buldukları ülkelerde başarılarla imza atıyorlar. Bu gelişme, Türkiye’nin “2023 Hedefleri”ni daha kolay ulaşılabılır noktaya taşıyor...

Avrupa’da çalışmalarını sürdüren Türk girişimcilerin sayısı 120 bine, yıllık toplam ciroları da 50 milyar euro’ya ulaştı bile... Türk girişimcisinin 2023 yılında yalnız Avrupa’da 1 milyon insana iş sağlayan ve cirosunu katlayan bir güce ulaşması bekleniyor.

“Türk Diasporası, küresel aktör olabilmemiz ve dünyanın ilk 10 ekonomisi arasına girme hedefini gerçekleştirebilmemiz için en önemli değerlerimizden biridir. Çin’i dünyanın üretim üssü, Hindistan’ı dünyanın yazılım merkezi, İsrail’i inovasyon merkezi yapan kendi dinamik diasporaları ile etkin iletişim içinde olmaları ve onları ortak hedefler doğrultusunda birleştirmeleridir.”

Rifat Hisarcıklıoğlu - DEİK ve TOBB Başkanı

2012 yılının ilk aylarını yaşadığımız şu günlerde Türkiye’nin ekonomik vizyonunda, Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunun 100’üncü yılını kutlayacağımız 2023 yılı hedefleri durmakta. Diğer bir deyişle içinde bulunduğumuz yılı saymazsak bu hedefleri gerçekleştirmemiz için önümüzde bir on yıl bulunuyor.

Türkiye içinde bu hedefler konurken Türkiye dışına bakan tarafta, bir tahminle sayıları 6 milyonu geçecek olan, dünyanın 10’uncu büyük diasporası yani Türk diasporasına yönelik birtakım planlar ve projeler de elbette hız kazandı. Daha önceki dönemlerde olmayan biçimde ve içerikte

Türkiye’nin yurt dışında yaşayan vatandaşlarına yönelik her türlü sosyal, kültürel ve psikolojik destek programları bir bir yürürlüğe konurken bizim konumuz itibarıyla Türk diasporasının alt grubunu oluşturan Türk kökenli girişimciler 2023 hedeflerini gerçekleştirmek için en önemli ayaklardan birini oluşturmaktadır.

Sayıları 2006 yılı sonundaki rakamlarla Almanya da 70 bine yaklaşmışken o yıldan bu yana Bulgaristan’ın ve Romanya’nın tam üye olması ve bu ülkelerde iş yapan Türk insanların da ilave edilmesiyle birlikte AB’deki Türk girişimcilerinin toplam sayısı 120 bin sınırını aşmaktadır. Son yapılan tahminlerde Avrupa’da faaliyet gösteren Türk iş yerlerinin cirosu 50 milyar avroyu aşmış bulunuyor.

Türk Ekonomik Araştırmalar Vakfının “Avrupa Birliği ve Avrupa’da Türk Girişimcilerinin Ekonomik Gücü” isimli raporuna göre 2015 yılına yönelik bir projeksiyonda, 160 bin Türk girişimcisinin bugünkü gibi AB’de başarılı bir şekilde yaşamlarını sürdürecekleri ve birçok kişiye iş yeri sağlayıp meslek eğitimi verecekleri tahmin edilmektedir.

2023 yılında Cumhuriyet’in 100. yılı kutlanırken bu sayının 200 bin sınırını aşı-

cağından hareket eden söz konusu rapor Cumhuriyet’in kuruluşundan 100 yıl sonra Avrupada ilk defa 1 milyon üzerinde insana iş sahası sağlayan bir girişimci Türk varlığından söz edilebileceğini dile getirmektedir.

Dünyanın neresinde olursa olsun Türk insanının girişimciliği ve bu konudaki cesareti kendini belli etmektedir. Nitekim yukarıdaki rakamsal gerçeklerin en ilginç yanı Türklerin uğraştığı ya da bir şekilde faaliyet gösterdiği iş sahalarının çeşitliliğinde görülmektedir. Türkler, 115 ayrı sektörde başarılı bir şekilde Avrupadaki faaliyetlerini sürdürmektedir.

Ekonomik olarak kayda değer büyüme gösteren ülkelerin dünyanın diğer ülkelerindeki diasporalarına kültürel ve sosyal anlamda verdikleri önem bilinen bir gerçek çünkü bu ilginin beraberinde getirdiği önemli avantajlar mevcut. Diaspora gücünün muhatap ülke nezdinde buldukları faaliyetlerde işlerini kolaylaştıran lobicilik gibi bir etkisi mevcut. Diasporanın kültürel ve sosyal alandaki önemi çağımızın dünyasında bir de ekonomik boyut eklenmiş durumda.

Son zamanlarda, bir ülke için diasporasındaki girişimci gücünün ne kadar önem-

li olduğunun farkına varmış olan devletlerden birisi olan Hindistan'ın Denizaşırı Hint İlişkileri Bakanı Vayalar Ravi'ye göre önümüzdeki yıllarda Hindistan'ın dış dünya ile her türlü ticari ve kültürel ilişkisinin şeklini dünyanın dört bir tarafındaki Hint diasporası belirleyecek.

“Dünya genelindeki Hintli yurttaşlarımız, yaklaşık 400 milyar dolarlık ekonomik çıktı üreten marka elçileri hâline gelmişlerdir... Her on Hintli Amerikan vatandaşından biri milyoner iken Silikon Vadisi'nde kuruluş aşamasındaki her beş şirketten birinin sahibi Hintli yurttaşlardır. Kuşkusuz bu durum, Hindistan'ın görünümünü değiştirmektedir.”

Vayalar Ravi, Denizaşırı Hint İlişkileri Bakanı, 2007

Diaspora aynı zamanda, bir ülkenin sahip olduğu yumuşak güç (soft power) unsurları arasında önemli bir yere sahiptir. Dünyanın lobicilikte en etkili milletlerine bakıldığında bu gücün önemi daha anlaşılır hâle gelmektedir.

Türkiye olarak son yıllarda, çağımızın etkin diasporalarına sahip ülkelerin kendi diasporalarına özel olarak oluşturduğu kurumlara ve bu kurumların üstlendikleri işlevlere sahip olmamamızın yarattığı boşluklar devlet tarafından da hissedilerek bu boşluklar doldurulmaya başlandı.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının kurulması, Türk Kültür Merkezleri'nin Yunus Emre Enstitülerine dönüştürülmesi, TİKA'ya verilen önemin ve bütçesinin artırılması gibi adımlar Türkiye'nin 'birinci nesil' diaspora mekanizmalarını oluşturmaya başlamasına denk düşmektedir.

Bir ülkenin diğer bir ülke ile ticaretinin gelişmesi için gerekli bir takım şartlar vardır. İki ülkenin karşılıklı çıkarları ile doğru orantılı olarak imzaladıkları serbest ticaret anlaşmaları, ekonomilerinin yapısına ve üretim ihtiyaçlarına göre birbirlerinin gereksinimlerini aralarındaki pazarlamaları, fiziki olarak birbirlerine yakın mesafelerde (sınır komşusu vs.) olmaları gibi nedenlerden ötürü iki ülke arasında ticaret hacmi ve faaliyeti artmaktadır.

Bunlara ek olarak son yıllarda, ülkelerde bulunan diaspora gruplarının üyelerinin de ülkelerin birbirleri ile ticari faaliyetlerinin artmasında çok önemli katkıda bulunduğu görülmüştür. Örneğin ABD'de bulunan Çinli iş adamları, bu ülke ile Çin arasında ticari köprü kurulmasına ve hâlihazırda iki ülke arasında bulunan ticari faaliyetin seviyesinin üst noktalara taşınmasında çok önemli rol oynamaktadırlar.

Bu gerçeğin en önemli itici gücü kuşkusuz bir ülkede bulunan diaspora üyesi iş

adamlarının buldukları ülke ile köken olarak mensup oldukları ülkenin ticari ve hukuki şartlarını iyi bilmeleridir. Diaspora üyesi iş adamları bu konudaki bağlantılarını, amaçları doğrultusunda kullanarak iki ülke arasındaki ticarete avantajlı konuma gelmektedir.

Nitekim yıllardan beri Almanya'nın Türkiye'nin uzak ara en büyük ticari partneri olması, bu ülkede yaşayan ve sayıları 3 milyona dayanan Türklerin varlığı göz önünde bulundurulduğunda bir tesadüf değildir.

Türk diasporasını, Türkiye'nin bir küresel güç unsuru olarak görme fikri çeşitli mahfillerde gittikçe artan dozda bir söylem hâline gelmeye başladı. Bu amaçlarla devlet hiyerarşisinde, kurum ve kuruluşlarında son zamanlarda oluşan iradeye paralel olarak özel sektörde de çeşitli girişimler göze çarpmakta. Bunlardan en önemlisi geçtiğimiz aylarda İstanbul'da Dünya Türk İş Konseyi (DTİK) tarafından düzenlenen ve dünyanın çeşitli ülkelerinden Türk diasporasının seçkin temsilcilerini “Değişen Dünyada Yükselen Türkiye” sloganı ile bir araya getiren Dünya Türk Girişimciler Kurultayı idi.

Kurultay'ı organize eden yetkililerin verdiği bilgiye göre 2009'daki ilk kurultay kapsamında yürütülen ikili iş görüşmeleri, yurt dışında yerleşik Türklere ait 400 firmanın Türkiye'de veya yurt dışında faaliyet gösteren farklı firmalarla bir araya gelmesini sağlam ilişkiler kurulmasını sağladı. 2011 yılındaki son Kurultay'da ise 80 ülkeden yaklaşık 2200 Türk iş adamı 800'e yakın yüz yüze görüşme yaparak bir anlamda ortamın dinamik bir iş kulisi hâline gelmesini sağladılar.

DTİK'in Kurultay'la ilgili yayınladığı bülteninde kullanılan dil bile Türkiye'de bu konuda önümüzdeki yıllarda izlenecek politikanın kamu ve özel sektör olarak or-

tak bir eylem planı hâlinde uygulanacağını gösterir nitelikte:

“Türkiye'nin küresel bir aktör olması, dünyanın ilk 10 ekonomisi arasına girme hedefini gerçekleştirmesi için en önemli varlıklarımızdan biri olan Türk diasporası, Kurultay'da ortak geleceğimizi, ortak akıl mekanizmasını çalıştırarak kamu-özel sektör diyaloguyla tasarlayacak, önümüzdeki 10 yılın eylem planını çizecek. Vancouver'dan Vladivostok'a, Helsinki'den Cape Town'a kadar olan geniş coğrafyada iş yapan Türk girişimcileri bir araya gelerek Türkiye'nin sürdürülebilir diaspora stratejisini nasıl tasarlayabileceğini ve tasarlanan stratejiyi nasıl uygulamaya sokabileceğini tartışacak.”

Özel sektörün inisiyatif olarak yurt dışındaki Türk girişimcileri Türkiye ile bağlantıya geçirme çabaları ve bu çalışmaları gerçekleştiren devlet iradesini ve desteğini arkalarında hissetmeleri çok büyük öneme sahiptir. Nitekim Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK)'nin 'Dünyada Diaspora Stratejileri' isimli çalışmasında görüşlerini paylaşan, DEİK'in ve aynı zamanda Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)'nin başkanlığını yapan Rıfat Hisarcıklıoğlu, bu gerçeği dile getirirken Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı gibi kuruluşları ihdas eden Hükümetin Türk diasporasına yönelik kurumsal adımlar atmasının özel sektörü de motive ettiğine vurgu yapıyor.

Bu motivasyonla yola çıkan Türk özel sektörü Türkiye Devleti'nin de tam desteğini alarak önümüzdeki yıllarda diasporadaki Türk iş gücü ile Türkiye arasında yeni ve sağlam köprüler kurma yolunda çok önemli bir rol üstlenecek görünüyor. Dünyanın dört bir tarafına dağılmış Türk iş gücünü Türkiye'deki muadilleri ve muhatapları ile bir araya getirme girişimleri bu noktada hayati önem taşımakta.

Dünya Türk Girişimcileri Kurultayı'nın ikinci gününde bir konuşma yapan Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın konuşmasında dünyanın çeşitli yerlerinde faaliyet gösteren Türk girişimcilerini birer “akıncı”ya benzetmesi aslında yeni Türkiye vizyonunda diasporadaki Türk girişimcilere biçilen rolü de özetlemiş görünüyor.

Bundan sonra yapılması gereken bu ‘akıncı’ların her nerede bulunurlarsa bulunsunlar ana vatanları ile buldukları yerler arasında birer kültürel ve ekonomik barış köprüsü inşa etmeleri olacak. Sonuçta 2023 hedeflerine yürürken yeni Türkiye'nin girişimci insanların bu köprülerden geçerek dünyanın en uç noktalarına kendi kültürleri ile yoğrulmuş, öz geleneklerinin rengini taşıyan mal ve hizmetler götüreceği modern İpek Yollarına ihtiyaçları olacak.

Söyleşi: Mehtap ALTINOK
mehtap.altinok@ytb.gov.tr

“KIRSAL KALKINMA”

› Tarım yatırımı artık çok kolay...

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, Avrupa Birliği fonlarının bölgesel kalkınmada yatırıma dönüşmesini ve yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın da birikimlerini sağlıklı yatırımlarda kullanmalarını hedefliyor. 900 milyon Avro Avrupa Birliği bütçesi yatırımcının emrinde... Projelerin yüzde 50-65'i hibe yoluyla destekleniyor.

Kurum Başkanı Akgündüz: “Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın giderken burada bıraktıkları tarım arazileri var. Bir kısmı boş duruyor bir kısmı ise uygun olmayan gübreleme ve sulama teknikleriyle değerlendirilmeye çalışılıyor. Vatandaşlarımız bu arazilerini bizim kurumumuzdan yapacakları projelerle çok ciddi olarak değerlendirerek hem ülke ekonomisine katkı sağlayabilir hem de Avrupa Birliğine ürün ihraç edebilecek işletmelerin sahipleri olabilirler.”

Türkiye'nin kırsal kalkınma programlarında artık önemli bir kaynak var: Avrupa Birliği fonları... Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, fonların Türkiye'ye sağlıklı bir şekilde aktarılmasında, projelerin bölgesel kalkınmada önemli rol oynamasında, birikimlerini doğup büyüdüğü yörelerde tarımsal yatırımlar ile değerlendirmek isteyen, yurt dışında yaşayan vatan-

daşlarımızın yönlendirilmesinde çok önemli rol oynuyor. Kurum Başkanı Kerem Akgündüz, hibe programlarına, proje destek kriterlerine ve değerlendirme süreçlerine ilişkin bilgiler verdi.

› Yatırımcıya en geniş desteği veriyoruz...

Türkiye Cumhuriyeti'nin kırsal alanda kullanacağı Avrupa Birliği fonlarının kullanılmasını sağlamak üzere 2008 yılında başlayan çalışmalar 2011 yılının Ağustos ayında tamamlandı. Kurumumuz 20 ilde teşkilatlandı. Sektörel bazda ayırırsak et, süt, yaş sebze meyve, su ürünleri, akuakültür balıkçılığı, el sanatları, kırsal turizm ve yöresel ürünlere yönelik projelere destek veriyoruz. Ayrıca inşaat kalemlerine, makine, ekipman, bilgi sistemleri alt yapısının oluşturulması için gerekli harcamalara ve ar-ge faaliyetleri gibi teknik çalışmalara belli bir oranda destek veriyoruz. Bunların dışında üretici örgütlerine, üretici birliklerine ve kırsal alanda yaşayıp küçük çaplı faaliyet gösteren mikro ölçekteki işletmelere yapacağımız destekler var.

› Proje başvurularında meslek önemli...

Hem genel uygunluk kriterlerimiz var hem de spesifik uygunluk kriterleri var. Bir defa bize başvu-

racak gerçek kişinin ziraat mühendisi, gıda mühendisi ya da veteriner hekim olması veyahut da tarım meslek lisesi mezunu olması şart. En az 3 yıl bu alanda bir şekilde iştiğal konusunu ispatlayabilmesi lazım. Fakat başvuruyu yapan kişinin kendisinde bu özellikler yoksa en azından şirketin birinci derece imza yetkili bir şirket müdüründe ya da başvuruyu yapan tüzel kişiye yönetim kurulundaki yetkili bir kişide bu uygunluk kriterinin olması yeterli. Hayvancılık veya çiftçi kayıt sistemine kayıtlı olmalı. Tabii ki ulusal vergi sistemine de kayıtlı olmalı. Bununla beraber faaliyetleri kesinlikle bizim programlarımız dahilindeki illerin kırsal alanında olmalı.

› Yüzde 50-65 hibe veriyoruz

Yaklaşık olarak kullanılabileceğimizi bütçe 900 milyon euro Avrupa Birliği bütçesi. Projelere Yüzde 50 ile yüzde 65 aralığında hibe desteği veriyoruz. Desteklenen en küçük projemiz 10 bin euro, en büyük projemiz 3 milyon euro. Hedefimiz 2016 yılının sonuna kadar bütçenin tamamını kullanmak...

Birtakım pozitif ayrımcılıklar da var bizim programımızda. Örneğin kadınlar için yüksek puan veriyoruz. 40 yaşın altında olan gençlere yüzde 5 ekstra destek veriyoruz. Bir de yer şe-

killeri açısından daha dezavantajlı bölgede yaşayan yani dağlık alanlarda yaşayan vatandaşlarımıza yüzde 17, rakımı 500 ile 1000 arasında olan yerlerdeki projelere de yüzde 10 daha destek vererek destek oranını yüzde 65'e kadar çıkartabiliyoruz.

› Taahhüt süresi önemli...

Projelerin tipine göre bunu belirliyoruz. İlk başlarda daha hızlı fon kullanımlarını diye daha kısa süreli projelere yer verdik. Bizim proje destek askı süremizin sonunda resmî olarak proje başvuru süresi 1 ay, projeleri değerlendirmemiz ise yaklaşık 3 ay sürüyor. Kişi de yaklaşık olarak 4 ile 6 ay arasında yatırımını tamamlamayı bize taahhüt ediyor. Denetim neticesinde 90 gün içerisinde bizden alacağı desteği kişinin hesabına yatırıyoruz. Kırsal alanda yaşayan vatandaşlarımızın ön finansman problemini çözebilmek için ise 14 tane bankayla protokol imzaladık.

› Projeler, 42 ili kapsıyor

Tarım Bakanlığı ilk müzakerelere başladığında projelerin 81 ilin tamamını kapsamı için görüşmeler yapmış. Ancak Avrupa Birliği Komisyonu hem kullanılacak fon rakamının 81 il için yeterli olmayacağını düşündüğünden hem de kırsal alanda yaşayan vatandaşın göç etmesini engelleyip mevcut kapasiteyi değerlendirmeyi hedeflediğin-

den 42 ilde anlaşılmış. Bu 42 il belirlenirken illerin gayri safi yurt içi hasıladaki Türkiye ortalamasının yüzde 75'inin altında kalıp kalmamasına, net göç oranına ve ilin tarım potansiyeline, üretim potansiyeline bakıldı.

› Vatandaşlarımızın geride bıraktıkları araziler...

Türkiye'deki temel problemlerden bir tanesi tarım arazilerinin etkin ve verimli olarak değerlendirilememesi. Bu anlamda da Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının çok ciddi çalışmaları var. Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın giderken burada bıraktıkları tarım arazileri var. Bir kısmı boş duruyor bir

kısmı ise uygun olmayan gübreleme ve sulama teknikleriyle değerlendirilmeye çalışılıyor. Vatandaşlarımız bu arazilerini bizim kurumumuzdan yapacakları projelerle değerlendirerek hem ülke ekonomisine katkı sağlayabilir hem de Avrupa Birliğine ürün ihraç edebilecek işletmelerin sahipleri olabilirler. Bu anlamda kendilerine programlarımızı incelemelerini tavsiye ediyorum. Buraya gelmeleri hâlinde ise kurumumuz tarafından kendilerine tanıtım yapılacaktır. Projeye başvurmak için Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak gerekiyor. Fakat Türkiye'de kurulacak bir şirketin ortağı olarak başvurabilirler.

› Destek Kapsamında Olan İller:

Afyon	Erzincan	Muş
Ağrı	Erzurum	Nevşehir
Amasya	Giresun	Ordu
Ankara	Hatay	Samsun
Ardahan	Isparta	Sivas
Aydın	K.maraş	Şanlıurfa
Balıkesir	Karaman	Tokat
Burdur	Kars	Trabzon
Bursa	Kastamonu	Uşak
Çanakkale	Konya	Van
Çankırı	Kütahya	Yozgat
Çorum	Malatya	
Denizli	Manisa	
Diyarbakır	Mardin	
Elazığ	Mersin	

Hazırlayan: Muhlis KAÇAR
muhlis.kacar@ytb.gov.tr

Kızılderililer

› Türkiye'ye ABD'de "ekonomik üs..."

Türkiye, Amerikan Kongresinden bugüne kadar, hiçbir ülkeye tanınmayan bir imtiyaz alıyor: Türk girişimcisi artık Kızılderili topraklarında yatırım yapma hakkına sahip olacak!..

"Bazı lobilerin" engelleme çabalarına rağmen Amerikan Temsilciler Meclisi Doğal Kaynaklar Komitesi'nde kabul edilen yasa tasarısı Türk şirketlerinin 6 Kızılderili kabilesine ait özel topraklarda "serbest bölge" uygulaması çerçevesinde yatırım yapmalarını ve bunun için de herhangi bir federal izne zorunlu olmalarını karara bağlıyor.

Bugünlerde Türkiye'den çok uzaklarda, Amerika'da Türk girişimcilerini yakından ilgilendiren bazı gelişmeler yaşanıyor. Amerikan Kongresi'nde Türk şirketlerine Kızılderili yerlilerin sahip oldukları topraklarda yatırım yapma imtiyazı tartışıldı. İlginç olan, tasarının yasallaşması hâlinde Türkiye bu konuda 'monopol' olacak, yani ABD'de böyle bir imtiyazın kendisine tanındığı ilk ve tek ülke olacak.

Bir kısım yorumculara göre bunun arkasında Türk Hükümetinin akıllı hamleleri yatıyor, bir kısmına göre ise bu Amerika'daki Türk lobisinin diğer güçlü lobiler karşısında kazandığı bir zafer. Şimdilik koparılan fırtınada ortalığın toz duman olmasına takılmadan gelin bu konudaki gerçeğe hep birlikte göz gezdirelim.

Olayın genel olarak özeti şöyle: ABD Kongresinin tek yerli (Kızılderili) milletvekili ve aynı zamanda Yer-

li Amerikan Dostluk Grubunun Eşbaşkanı ve Türkiye Dostluk Grubunun da üyesi olan Tom Cole, geçtiğimiz günlerde ABD Kongresine bir yasa önerisi vererek Türk şirketlerine yerli topraklarında yatırım yapabileme fırsatı verilmesini teklif etti.

Bunun üzerine Kasım 2011'de 2362 sayılı ve "Amerikan Yerlileri Ticaret ve Yatırım Yasa Tasarısı 2011" başlıklı tasarının, Temsilciler Meclisi Doğal Kaynaklar Komitesi Kızılderili ve Alaska Yerlileri İşleri Alt Komitesinde tartışılarak Kongreye gönderilmesi kararlaştırılır.

Kararlaştırılır kararlaştırılmasına ama tabii olarak Türk şirketlerine imtiyaz ve imkân tanıyan bu çekici yasanın Amerika'da bulunan ve geleneksel olarak Türkiye karşıtlığı ile bilinen güçlü lobilerin radarına girmesi uzun sürmez.

Peki yasallaşması için daha Kongre Genel Kurulunda görüşülüp kabul

edilmesi gereken tasarının bu aşamada bile bu kadar gürültü koparmasının sebebi ne olabilir? Belki tasarı hakkında vereceğimiz teknik detaylar bir nebze olsun bu sorunu zu aydınlatılabilir.

Tasarı, Amerikan yerli kabileleri ve Türk şirketleri arasında ticaret ve yatırım ilişkilerini destekleyerek yerli Amerikalıların ekonomik kalkınmasının kolaylaştırılmasını amaçlıyor. Buraya kadar gayet insanı bir yaklaşım söz konusu, özellikle diğer toplumdan hem ekonomik hem de sosyal anlamda geride kalmış Amerikan yerlileri için.

› Önemli olan önerinin bundan sonraki getirileri...

Tasarı, kanunlaşması hâlinde, sayıları 6'ya kadar çıkabilecek kabile veya kabile konsorsiyumuna, Türk şirketleriyle federal hükümetin onayına gerek kalmadan ticari bağlar kurma yetkisini tanıyor. Böylece Türkiye,

federal hükümetin iznine gerek kalmadan Amerikan yerlilerinin çalışabileceği tek ülke konumuna geçecek.

Bu düzenlemenin başarılı olması hâlinde, istenirse uzun vadede başka ülkelere yönelik de benzer düzenlemelerin gündeme getirilebileceği belirtiliyor.

Düzenlemeyle ayrıca, tasarı kapsamındaki faaliyetler, federal fonlardan harcama gerektirmeden özel sektör tarafından fonlanacak. Bunun da federal hükümet açısından, yerli Amerikalıların ekonomilerini düzeltmeye yönelik çabalarında kolaylaştırıcı unsur olacağı kaydediliyor.

Yasa teklifinin, daha Kongre tarafından onaylanmadığı hâlde bu aşamaya gelmesi bile büyük başarı sayılmalı. Nihayetinde Türkiye, ikili ilişkilerin sıklaştığı ve daha sonraları stratejik ortaklık hâline dönüştüğü 1950'li yıllardan bu yana dünyanın en büyük ekonomisine sahip ABD ile serbest ticaret anlaşması için birçok defa girişimlerde bulunan bir ülke.

Belki de bu yasa, ABD ile bugüne kadar elde edilemeyen ticari anlaşmalara başka bir yoldan, başka bir biçimde ulaşmanın ilk aşaması olacak Türkiye için. Ermeni ve Yunan lobilerinin itiraz ettikleri esas nokta tam da burası olabilir.

Böyle bir teklifin gündeme gelmesi, yıllarca Türkiye olarak Amerikan yerlileri ile kurulan sıcak ve samimi temasın da bir sonucu. Yasa teklifini veren Cole'ün, tasarı komisyonda görüşülmesi sırasında yaptığı şu konuşma aydınlatıcı nitelikte:

"Bana, birçok çevre tarafından 'Neden Türkiye?' diye soruluyor. Bunun yanıtı çok basit. Türkiye, yerli kabilelerle ekonomik ortaklık kurmaya yoğun ilgi gösterdi. Türkiye, Amerikan yerlilerinin bu yılki yıllık zirvesine heyet göndererek bu zirveye katılan ilk yabancı hükümet oldu. Türk halkı da Amerikan yerlilerine karşı gerçek anlamda bir yakınlık duyuyor. Birçok Türk, yerlilerle aynı soydan geldiklerine inanıyor. Buna inanırsınız ya da inanmazsınız ama şu bir gerçek ki Türkler yerlilere yardım etmek istiyor. Tasarı da kilit bir müttefikle bağları güçlendirmek ve ekonomik zorluklar yaşayan yerli ekonomilerine katkı sağlamak için Türklerin hissettiği bu yakınlıktan faydalanacak."

Türk toplumu olarak Amerikan yerlilerine olan ilgimiz yeni değil. TRT'nin tek kanallı olduğu dönemlerde pazar günleri oynattığı Western film kuşağında, toplumumuzun ekseriyeti kovboylara karşı topraklarını savunan Kızılderilileri tutmuştur. Bunun ötesinde, Türklerle Kızılderililer arasında öteden beri Orta Asya'ya dayanan bir bağ kuranlar vardır. Ama Orta Asya'daki bu ortaklık, iki kardeşten birinin batıya doğru, diğersinin ise doğu tarafına yani Bering Boğazı'ndan geçerek aşağılara doğru göç etmesiyle son bulmuştur. Ta ki iki kıtanın insanlarının birbirini Atlantik'i aşarak yeniden keşfetmesine dek...

› Güçlü lobi çalışması...

Konumuza dönecek olursak tasarı bu aşamaya gelmesinde çok büyük payı olan Türk lobisinin aktörlerini de unutmamak gerekiyor. Tasarının sunulmasında ciddi çabalar sergileyen Turkish Coalition of America (TCA) adlı kuruluşun başkanı Lincoln McCurdy'e göre iki köklü müttefik olan Türkiye ve ABD şu ana kadar aralarındaki ortak ekonomik çıkarlardan yeterince yararlanamadı.

TCA bu süreçte sponsor olarak Amerika yerlilerinin önemli 20 temsilcisini bir haftalığına Türkiye'ye getirdi. Oklahomadaki Quapaw Kabilisi İş Komitesi Başkanı John Berrey bunlardan biri. Barry, yaşadıkları finansal kriz ve bazı kabile topluluklarında yüzde 80'lere varan işsizlik oranlarına işaret ederek tasarı görüşüldüğü komisyona yerli Amerikan kabilelerinin ekonomik kalkınmalarını geliştirmek ve onları refaha

ulaşmak için yaratıcı yollar bulmaları gerektiğini söylemiştir.

Ayrıca aynı görüşmede Barry, TCA sponsorluğunda 2010'un Kasım ayında Türkiye'ye düzenledikleri ziyarete dair izlenimlerini de ak-

tarırken bu ziyaret sırasında Türk Hükümeti tarafından çok güzel şekilde ağırlandıklarını ve Türkiye'de yerli Amerikalılara karşı yoğun bir ilginin bulunduğunu gözlemlediğini de aktarmıştır.

Bütün bu girişimlerden sonra tasarı, komisyon tarafından yeşil ışık yakılarak Kongre Genel Kuruluna gönderilmek üzere geçer not aldı. Bundan sonrası için önümüzdeki günlerde Kongre tarafından görüşülmesi beklenen tasarı Kongreden olur alacağına dair kuvvetli işaretler olduğu söyleniyor.

Eğer bu yöndeki tahminler doğru çıkarsa Türkiye yıllardır üzerinde uğraştığı ABD ile serbest ticaret yapma fırsatını, en azından şimdilik, Amerikan yerlilerinin topraklarında yapacağı yatırımlarla yakalayacak. Hem de bu imtiyazın sadece kendisine verilmesinin keyfini çıkararak. Üstüne üstlük Ermeni ve Rum lobilerine karşı kazandığı psikolojik zafer de cabası olacak.

EL TURCO

Güney Amerika'daki Kayıp Osmanlılar...

Hazırlayan: Zafer ÖZCAN

Güney Amerika'da çok sayıda "Osmanlı" yaşıyor... Hepsinin ortak adı zaten, "El Turco" Güney Amerika'nın insanları için 19'uncu yüzyılda Osmanlı topraklarından gelen bu insanların milliyetleri hiç önemli olmamış, hepsini Türk olarak adlandırmışlar...

Arjantin, Şili, Uruguay gibi ülkelerde yaşayan Osmanlı torunu Ermeni ve Yahudilerin Türkiye'ye bakışı çok farklı... Onlar, bu topraklar ile "akrabalıklarını" sürdürüyorlar hatta olanak bulduklarında yeniden dedelerinin vatanının, Türkiye'nin vatandaşlığını istiyorlar...

Bize göre dünyanın öbür ucu sayılabilecek Şili, Arjantin, Uruguay gibi ülkelerde tanıştığımız insanların aslında İzmirli, Tokatlı, Antepli, Çanakkaleli veya Ordulu olduğunu öğrenseniz ne hissederdiniz? Santiago, Montovideo ve Buenos Aires'te tanışacağınız insanlardan bazıları, dedelerinin Türkiye doğumlu olduğunu söylediğinde ne düşünürsünüz? Ya sizinle diyalog kurarken Türkçe konuşmayı tercih ettiklerinde... 1800'lerin sonlarında başlayan ve İkinci Dünya Savaşı yıllarına kadar devam eden bir göçün günümüze ulaşan hikâyesinden bahsediyoruz. Hikâyenin kahramanları, Osmanlı Devleti'nin pasaportu ve nüfus kâğıdıyla yeni vatanlarına yerleşen Türkiye kökenli Yahudi ve Ermeniler. Bugün onların izini torunları vasıtasıyla sürmek mümkün.

"Dedelerimden biri, Osmanlı sultanlarına hizmetkârlık yapmış. Bu sebeple soyadımız Sultani olarak kalmış." Halen Buenos Aires'te tekstil işiyle uğraşan Osvaldo Sultani'ye ait bu ifadeler. Aynı zamanda Arjantin Seferadi Federasyonu Başkanı olan Sultani'nin babası İzmir, dedesi ise İstanbul doğumlu. Arjantin'de doğmasına rağmen kendisini İzmirli görüyor. 1492'de

İspanya'da başlayıp Osmanlı topraklarında 400 yıl devam ettikten sonra Güney Amerika'ya kadar uzanan Seferad Yahudilerinin ilginç göç hikâyesinin yüz binlerce kahramanından biri o. Dedelerinin tebaası olduğu Osmanlı ve Türkiye'ye karşı büyük bir hayranlık besliyor.

Nazi Korkusu Göçleri Hızlandırdı

Resmî rakamlara göre Arjantin'deki Yahudi varlığı 250-260 bin arasında. Yine resmî rakamlara göre bunların yüzde 30'u Seferad Yahudisi. Seferad Yahudilerinin Arjantin'deki sayısı 100 bini aşıyor. Şili'de rakam 2-4 bin civarında. Güney Amerika ülkelerinde yaşayan Seferadilerin yüzde 50'si Arjantin'de bulunuyor. 30 üyeli Dünya Seferadiler Federasyonunun Yönetim Kurulunda yer alan Osvaldo Sultani, 30 kişinin 15'inin İsrail'de yaşayan üyelerden oluştuğunu belirtiyor. Peki, 1492'de İspanya'dan kovulduktan sonra kendilerine kucak açan tek ülke olan ve yüzyıllarca sancağı altında huzur içinde yaşadıkları Osmanlıya büyük minnet duyan Seferadiler, neden yüzyılın başında Güney Amerika'ya göç etti?

EL TURCO

Bu sorunun farklı cevapları var ancak temel gerekçeleri üç başlık altında özetlemek mümkün: Savaş şartları, yoksulluk ve Nazi tehdidi. Tercihin Güney Amerika olmasının sebebi ise bu ülkelerde İspanyolca konuşulması ve ekonomik imkânlar. İspanya kökenli Seferadiler göçten önce de zaten bu dili konuşuyordu. Onların kendilerine özgü diline ise Ladino adı veriliyor. Şili'de yaşayan Seferadilerden Metin Mizrahi, "İkinci Dünya Savaşı yıllarında bölgenin süper gücü Arjantin'di. Neredeyse bütün dünyayı besleyecek bir tarımsal kapasiteye sahipti. O açıdan bizim için bu topraklar çok cazip bir göç alanıydı." diyerek Güney Amerika tercihinin altında yatan gerçeğe dikkat çekiyor. Şüphesiz o dönemde Nazi Almanya'sı ve Mussolini İtalya'sının etkisini de unutmamak lazım. Bulgaristan sınırına dayanan Alman Ordusu'nun, İstanbul'u da işgal ederek bütün Yahudileri yok edeceği haberlerinin göçleri hızlandırdığı da muhakkak.

Arjantin'de yaşayanlar zaman içinde Türk vatandaşlığı haklarını kaybetmiş. Yeni nesil ise çoğunlukla sadece Arjantin vatandaşı. Buna rağmen kökenlerinden kopmayanlar tekrar Türk vatandaşlığına geçebilmenin yollarını araştırıyor. Türkiye ile Güney Amerika arasındaki ilişkilerin çok zayıf olması birçoğuna, baba ve dedelerinin dili olan Türkçeyi de unutturmuş. Birinci ve ikinci nesilden hayatta olanlar hâlen Türkçe konuşuyor ancak orada doğanlar için Türkçe artık sadece nostaljik bir tat. Kısa süre önce Buenos Aires'te faaliyete geçen Arjantin-Türk Dostluk Vakfı ise dedelerinin dilini öğrenmek isteyenler için bir heyecan dalgasına sebep olmuş. Vakıftaki Türkçe dersleri, Seferadiler, Ermeniler ve diğer Türkiye kökenlilerden büyük ilgi görüyor.

Tekstil işiyle uğraşan David Saban, 1942 İzmir doğumlu. 1951'de ailesiyle Arjantin'e göç eden Saban, ilerleyen yaşına rağmen Türkçe derslerini kaçırmayanlardan. Türkiye'den gelenleri karşısında görünce hemen nüfus cüzdanını çıkararak Esmirna (İzmir) Turquia (Türkiye) yazan doğum yerini gösteriyor büyük bir heyecanla. Aslında o, 18 yaşına kadar Türk vatan-

daşymış. Hatta askerlik görevini yaparak vatandaşlığını sürdürmek için Türk Elçiliğine başvurmuş ancak netice alamamış. 24 yaşında askerlik için tekrar müracaatta bulunduğunu ancak o zaman da vatandaşlıktan çıkarıldığını öğrendiğini söylüyor. Seferadilerin hemen hepsi Osmanlı hayranı. İspanya'dan kovulan ilk grubu kabul eden Sultan II. Bayezit'in ismine ve resimlerine her ortamda rastlamak mümkün. Yüzyılın başına kadar, hayat tarzlarına ve inançlarına büyük saygı gösteren Osmanlıyı unutmuyorlar. Dedelerinden kalan Osmanlı pasaportları ve Osmanlı nüfus kâğıtlarını özenle muhafaza ediyorlar.

Arjantin'e Seferadi göçleri, 1890'lardan başlayarak yüzyılın başında hız kazanmış. İzmir'in göç vermeye başlaması ise 1903-04 yıllarına rastlıyor. Ülkedeki ilk resmi Yahudi kuruluşu olan Arjantin Seferadi Derneği 1914'te kurulmuş. Rodos, Selanik, İzmir gibi yerlerden gelenler de kendi derneklerini kurmuş.

Matbaayı Osmanlıya Seferadlar Getirdi

1937 İstanköy Adası doğumlu Dr. Jose Menasce, henüz üç yaşındayken ailesiyle birlikte Arjantin'e göç etmiş. Şimdi bir Yunan adası olan İstanköy'ün, o zaman İtalyanların denetiminde olduğunu hatırlatıyor: "Bizi buralara kadar getiren o zamanın faşist İtalyan kanunlarıdır. Onların zulmünden kaçmak için doğduğumuz toprakları bırakmak zorunda kaldık." Dr. Menasce'nin annesi Muğla Milas doğumlu. Dedesi ise Osmanlı askeri olarak Birinci Dünya Savaşı'na katılmış ve bir daha geri dönmemiş. Arjantin'de üç farklı Seferad grubu bulunuyor. Bunlar, Halep-Şam kökenliler, Fas kökenliler, Balkan ve Türkiye kökenliler (Selanik-İstanbul-Anadolu illeri İzmir ve Adalar). Türkiye ve Balkan kökenliler, Güney Amerika'ya Osmanlı pasaportu ve nüfus kâğıtları ile gelenler.

Osvaldo Sultanî'ye göre ailesinin göç sebebi daha çok ekonomik sıkıntılar. "Babam ve dedem buraya geldiklerinde kendilerine küçük bir İzmir kurmuşlar." diyor. Türk yemekleri ile büyümüş. Baklava, kadayıf, sarma hâlen çok iyi bildiği lezzetlerden. Üçüncü nesle ulaşılmasına rağmen Türkiye'den kalma alışkanlıkların devam ettirildiğini söylüyor. Osmanlı'nın din özgürlüğüne gösterdiği saygının neticesi olarak İzmir'in Seferadları için çok önemli bir merkez hâline geldiğini belirterek "Yıllarca hahamlar orada yetişip ihtiyaç olan noktalara gönderilmiş. Günümüzde Yahudilerin merkezi İsrail olmasına rağmen hâlen oradaki hahambaşının giydiği altın işlemeli elbise İzmir'de hazırlanıp gönderiliyor." diyor.

İşimizi Bırakıp 29 Ekim'e Katılırsınız

Dr. Menasce gördükleri ilgi ve korumaya karşılık, Seferadların da Osmanlıya önemli katkılar yaptığı görüşünde. İspanya'nın o zamanki bilgi ve teknolojisini Osmanlıya onlar taşımış. İlk matbaaları da onlar kurmuş. Kendilerini İspanya'dan kovmalarına rağmen İspanyol dilini hiç unutmadıklarını da hatırlatıyor Menasce: "Osmanlıdan ise bu kadar ilgi ve himaye gördük, bunu nasıl unutabiliriz."

Arjantin'deki Seferad toplumunun temsilcileri, Türk Elçiliğindeki 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı resepsiyonlarına düzenli olarak katılıyor. Osvaldo Sultani, "Her işimizi bırakıp mutlaka 29 Ekim'de bulunuruz." diyor.

Osmanlı Sistemi Henüz Anlaşılamadı

Metin Mizrahi, Şili'nin başkenti Santiago'da yaşıyor. İş adamı olan Mizrahi, makine mühendisi. O da kardeşi Sami gibi 6 yıllık bir Arjantin macerası sonrası, 1955'te Şili'ye taşınmış ve devamında 1992'ye kadar Venezüella'nın başkenti Caracas'ta yaşamış. 6 yıl önce Osmanlı sistemini incelemeye başlayan Metin Mizrahi'ye göre Osmanlı'nın hayatı organize eden prensipleri ve insanlara duyduğu saygı muhteşem. Hristiyan ve Ortodokslarla kıyaslandığında Osmanlıların çok üstün bir sistem kurduğunu ama bundan ne Yahudilerin ne Yunanların ne de Avrupalıların haberi olduğunu söylüyor: "Farklı dinî gruplara karşı saygı üzerine kurulu sistemin prensiplerini bilmek lazım. İnsanların düşüncelerini değiştirmeye çalışmadılar. Cemaatlerin kurulmasına izin verdiler. Küçük küçük dahi olsa cemaatler kendilerini koruyabiliyorlardı."

Ailesinin yaşadığı Tokat hakkında da araştırma yapan Metin Mizrahi, "Babam Tokat'ta doğmuş. Büyük babam ve onun babası da orada yaşadı. Oraya nasıl ulaştıklarını merak ediyorum. Babamın anlattığına göre onun büyük büyük babası 106-107 yaşına kadar yaşamış. Çok iyi at binermiş." diyor. Atalarının kervansaraylarda çalıştığını, kervanların organizasyonuyla uğraştığını, ticaret rotasında malların hareketini takip ettiğini belirtiyor. Hem İpek hem Baharat Yolu güzergâhındaki Tokat'ın 6000 yıllık bir geçmişe sahip olduğunu vurgulayarak her yıl buraya gezi organize ettiğini, bu sene akrabalarından bir kısmını götürmeyi planladığını dile getiriyor.

Mizrahi'ye göre, Şili'de Yahudilere yönelik bir ayrımcılık yok. Şu anda üç büyük Yahudi grubundan bakanlar var. Birisi Seferadlardan. O bakanın büyük babası İzmir'den gelmiş. Büyükannesi de İzmir'in hemen önündeki Kios Adası'ndan. Elinde Türk musikisi derlemeleri (1920'lerden) olduğunu hatırlatan Mizrahi, "Oğlum ve kızım Tarkan'ı dinliyor. Ben genelde Türk müziğini seviyorum." diyor.

Türk Ordusu'ndan Madalya Alan Ermeni

Mıgırdiç Bilir, nam-ı diğer Mithat Bilir. 1926 Ordu doğumlu bir Ermeni. 1957'de Türkiye'den ayrılmış. Avrupa'da işçi olarak tutunamamış. Paris'te tanıştığı bir Arjantinlinin önerisi ile bu ülkeye gelmiş. İşin ilginç yanı hâlen Türk vatandaşı olması. Arjantin'de vatandaşlığa geçmemiş. Nüfus kağıdını gururla gösteriyor. Çevresindeki Türklerin, 'Mıgır amca' hitabından oldukça memnun. Askerliğini Erzurum İspir'de yaptığı için, vatandaşlık sorunu yaşamamış. Söz askerlikten açılınca başlıyor hatıralarını anlatmaya: "1946 yılıydı; bir haber geldi, Sovyetler sınıra asker yığmış diye. Bölükle birlikte 5 gün yürüdük ve Hasankale'ye geldik. Yüzbaşım Mustafa Topbaş'tı. Bana görev verdi. Ben de askere, 34 model makineli tüfeği gözleri kapalı olarak açıp temizlemeyi öğrettim. Sonra Alvar köyündeki çavuş kursuna gittim. Erzurum'a bölüğe dönünce bu kez askerlere kızakla kaymasını öğrettim. Atlet olduğum için bölüğü yarışmalara hazırladım ve bizim bölük 3. ordu atletizm şampiyonu oldu. Türk Ordusu'ndan aldığım başarı nişanları ve madalyalarım var." Bu yaz Erzurum'a giderek askerlik yaptığı birlikleri ve Abdurrahman Gazi Türbesi'ni ziyaret etmek istiyor.

Mithat Bilir'e göre Osmanlıyı İngilizler yıktı. Millet-i sadıka olarak yaşayan Ermenileri Osmanlıya karşı kıskırtan da yine İngilizler. Bu ülkeye karşı öyle bir öfkesi var ki 1982'de Arjantin ile İngiltere arasındaki Falkland Adaları Savaşı'nda, Arjantin saflarında savaşa katılmak için müracaat bile etmiş. Yaşlı olduğu için bu talebinin geri çevrildiğini söylüyor. Türkiye karşıtı Ermenilere de prim vermiyor: "Türkiye'den geldiğimiz için onlar bize bile kızıyor, düşmanlık yapıyor. 1940'lardan itibaren Türkiye'den ayrılan Ermenilerin hepsi Türkiye için canlarını verir. Sultan II. Mahmut zamanında Ermeniler vezirlik makamına bile yükselmişti. Batılılar bu gerçeği bildikleri için iki millet arasına fitne soktu."

Mithat Bilir'in hikâyesini ilginç kılan bir başka unsur ise dayısının bir cami imamı olması. Dayısının Ermeni

bir evlatlık olduğunu belirterek “Tehcir sırasında Müslüman bir aile dayımı evlatlık almış. Müslüman olarak yetiştirilmiş. Önce hafız, sonra cami imamı olmuş. İmam olarak da vefat etmiş.” diyor. Çocuklarına da iyi derecede Türkçe öğrettiğini söyleyen Mithat Bilir’in Arjantinli eşinden bir kızı, bir oğlu ve onlardan da torunları var.

Ermeniler Aralarında Türkçe Konuşuyor

Güney Amerika’da Osmanlı topraklarından göçen Ermeniler de yaşıyor. Günlük hayatlarında Türkçe konuşan Ermenilerin Arjantin’de yaşayanlarından bir kesim Türkiye aleyhtarı. Her yıl 24 Nisan’da Türk Büyükelçiliğine siyah çelenk bırakıyor, Türk kökenli girişimci ve eğitimcilere sözlü tacizde bulunuyorlar. Arjantin’de önemli makamlara gelen, siyasette etkin Ermeni kökenliler de var. Mesela Buenos Aires eyaletinin Güvenlik Bakanı Ermeni kökenli bir Arjantin vatandaşı. Ermenilere sorulduğunda bu ülkedeki varlıklarının 300 bini bulunduğunu söylemelerine rağmen, resmi rakamlara göre bu sayı 150 bini aşmıyor. Türkiye’nin Buenos Aires Büyükelçisi Şükrü Tufan’a göre ise Arjantin’de 80 ile 150 bin arasında Ermeni kökenli yaşıyor.

Şüphesiz ‘Türkiye’ denilince gözleri parlayan Ermeniler de var. Onlardan biri Eliza Tachar. Babası Konya Akşehirli. 1930’da Arjantin’e göç etmiş. Kendisi ise Buenos Aires doğumlu. Babasının çalışmak için Arjantin’e geldiğini söylüyor. Bu kadar iyi Türkçe konuşmasının

sebebi ise ailede hâlen bu dilin konuşulması. “Benim bütün sülalem Türkçe konuşur. Ben Türkçeyi ninemden öğrendim. Burada kardeşim var. Aramızda Türk-

çe konuşuruz. Ailenin iletişim dili Türkçedir.” diyor. Bayan Tachar bir öğretmen emeklisi ve hâlen psikolog olarak çalışıyor. Türkiye’ye ilk ziyaretini 1985’te yapmış. Biraz geç tanımış olsa da Türkiye’yi ve Türk dostlarını çok seviyor. Şimdi Arjantin’de yaşayan Türklerin en yakın dostu olarak görüyor kendini.

LATİN AMERİKA-OSMANLI GEMİSİ

Hazırlayan: Ardan ZENTÜRK
ardanzenturk@gmail.com

Osmanlı tarihinin bilinmeyen sayfası...

1865 yılında yaşanan bir olay, belki Osmanlı tarihi içinde derin izler bırakmadı ama gerek yaşayanlar gerek devamında tanık olunan olaylar nedeniyle bir hayli ilginçti... Aslında yaşanan Türklerin Latin Amerika ile ilk temasıydı denebilir... Başlangıç noktasında ise bir okyanus fırtınası vardı...

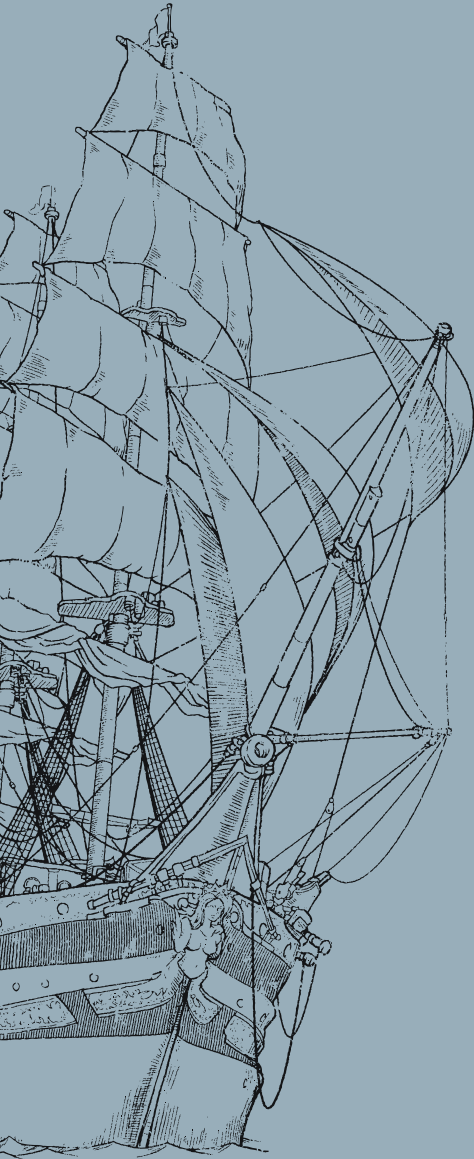
“Yolculuk ve seferleri takdir buyuran, yücelik ve büyüklüğünü insan aklının kavrayamayacağı yüce Tanrı, deniz ve karaların padişahı, güzel ahlakın yayıcısı, şahlar şahı, cihanın velinimet, tüm insanların güvenlik sebebi padişahımız, efendimiz hazretlerini, kıyamet gününe kadar, tam bir başarı ve sevinçle feleğin süsleyicisi; mutlu devletini ve şehinşahlarının hep amaca ulaşan gemisini, tanrısal başarı rüzgarlarıyla ezici güç, heybet fırtınaları koparıcı ve kahramanlık kılıçlarını, soysuz düşmanların ocaklarını söndürücü eylesin. Amin!

Hazreti Padişahın başarılar bağışlayan sayelerinde Basra Körfezi'ne gitmek üzere tayin buyrulmuş devlet tersanesinde bakımı yapıp hazırlanan Bursa ve İzmir adlarındaki korvet-i humayunlar bahriye yarbaylarından izzetli Ali Bey'in kumandasında Hicri 1282 yılının Cemaziyelevvel ayının üçü ve Rumi (mildi 1865) Eylülünün on ikisi Pazar günü akşamı saat on iki dolaylarında Tophane önlerinden Allah'ın lütfundan yardım dileyerek demir alıp Dersaadet'ten yola çıktık.”

Bu hayli uzun giriş, dönemin Osmanlı donanmasında mühendis olarak görev yapan Faik Bey'in seyahat notlarından... Faik Bey, iyi ki o notları daha yolculuklarının ilk günü tutmaya başlamış, böylece bizler de o dönem bütün Afrika Kıtası'nı dolaşarak Basra Körfezi'ne intikal edecek iki Osmanlı korvetinin yaşadığı bu çok farklı serüveni öğrenebiliyoruz.

Faik Bey'in belirttiği tarihte yola çıkan, İspanya'ya da 30 Ekim günü ulaşan gemiler burada 6 ay beklemek zorunda kalırlar. Ama asıl serüven onları Okyanus'ta beklemektedir. 30 Nisanda Kadis Limanı'ndan demir alırlar, Kanarya Adaları'na uğrayıp yollarına devam

eder ve 14 Mayıs'ta da Yeşilbaş Adaları'na ulaşırlar. İki günlük bir moladan sonra buradan da ayrılan gemiler, 19 Mayıs günü büyük bir fırtınaya yakalanırlar ve rotalarını yitirirler. Ama onları bekleyen asıl tehlike haziran ayındadır...

TARİHİ DEĞİŞTİREN FIRTINA

"Haziranın ilk günü olan çarşamba günü, yukarıda andığım boradan daha şiddetli bir bora çıktı. Derhal yelkenler toplandı ve çubuklar indirildi. Fırtına hayli sürdü. Haziranın üçüncü günü rüzgarın uygun hâle gelmesi üzerine çubuklar sürüldü, babafingolar abure ve tüm yelkenler fora edildi. Saat dokuz sıralarında Amerikan bandralı bir gemi görüldü, gemiyi sancak tarafından geçtik. Uygun bir havada üç gün yol aldıktan sonra Haziranın altısı Pazartesi gecesi Güney Amerika'da bulunan Brezilya ülkesinin Frio Burnu'ndaki fener görüldü. Sabahleyin de burnun kendisi görülmeye başlandı. Hava sakin olduğu için makinalar çalıştırıldı. Bugün millerce yol aldık ve birkaç Brezilya gemisi gördük. Ertesi günü sabahleyin Rio Limanı'nın ağzında bulunan son derece yüksek ve Şeker Külâhı adıyla ünlü dağ görüldü. Zevâli saatle on sıralarında Rio de Janeiro Limanı'na girerek on iki kulaç derinlikteki bir yere demir attık. İzmir korveti ile de burada buluştuk. Biz Rio de Janeiro Limanı'na gelen ilk Osmanlı gemisiydik. Brezilya tarih kitaplarında Osmanlılar hakkında, 'Son derece cesur ve kahraman olmakla birlikte yamyamdırlar!' gibi bilgiler yazılıydı. Hakkımızda bu kitaplarda okuduklarından başka bir bilgiye sahip olmayan Brezilya halkı, biz limana girince sahile üşüştü. Sonra da kayıklara binerek akın akın gemimizi ziyarete geldiler. Ama daha önce Deniz Kuvvetleri komutanlığınca görevlendirilen bir deniz subayı sorduğu sorular ile yamyam olup olmadığımızı araştırırdı...

Mühendis Faik Bey'in notlarına göre, iki Osmanlı gemisinin Okyanus'ta yaşadıkları fırtına sonrasında Basra Körfezi yerine vardıkları Rio de Janeiro'da halk tarafından yamyamlık endişesiyle karşılanmış olmaları ilginçtir...

Demek Türklerin dünyaya kendilerini gerçek yüzleriyle anlatmalarında yaşanan sorunlar sadece bugüne ait değil, tarihsel bir boyut taşıyor...

MÜSLÜMANLAR İLE BULUŞMA

Osmanlı donanmasının bu serüveni aslında, Brezilya'da yaşayan Müslümanlar açısından büyük bir şansa dönüşür.

Çünkü Brezilya, tıpkı Amerika Birleşik Devletleri gibi, özellikle büyük kahve çiftliklerinde çalıştırılmak üzere çok sayıda Afrikalı köleyi topraklarında barındırmaktadır ve bu kölelerin önemli bir bölümü de Afrika'nın Müslüman kesimlerinden gelmişlerdir.

Bölgeye Osmanlı topraklarından da göç vardır...

Ama Brezilya'da yaşayan Müslümanlar ne yazık ki dini iyi bilen ilim adamlarına sahip olmadıkları için dinin kurallarını ya unutmuştu ya da çok yanlış uygulamaktadırlar...

Mühendis Faik Bey, notlarında iki Osmanlı korvetinin dinî yetkilisi olan Bağdatlı Abdurrahman Efendi'nin Brezilya'daki zengin Müslümanların maddi tekliflerinin cazibesine kapılarak kendilerini terk ettiğini ileri sürmektedir.

Oysa gerçek çok başkadır ve Osmanlı'nın o dönemde tüm dünya Müslümanları için ne anlama geldiğini göstermesi bakımından önemlidir.

ABDURRAHMAN EFENDİ'NİN ÇALIŞMALARI

Abdurrahman Efendi'nin anılar kitabından, kendisinin gemi kumandanı tarafından görevlendirildiğini, bu görevlendirmenin de İstanbul'daki Halife Padişah adına yapıldığını öğreniyoruz.

Abdurrahman Efendi özellikle Afrika kökenli Brezilyalı Müslümanlar arasında yıllar süren dinî eğitim çalışmalarını gerçekleştirmesiyle ünlüdür.

Abdurrahman Efendi'nin anılarından o dönemin Brezilyalı Müslümanları hakkında çok geniş bilgi edinebiliyoruz.

Hazırlayan: Ardan ZENTÜRK
ardanzenturk@gmail.com

Marmaray Türk Mucizesi...

30 Ekim 1973 günü, insanlık yalnız Türkiye açısından değil, bütün dünya açısından da çok anlamlı bir törene şahitlik ediyordu. Avrupa ile Asya, ilk kez “insan yapısı bir eser” olan Boğaziçi Köprüsü ile birbirine bağlanıyordu... Dünyanın iki kıtaya yayılmış tek kenti olan İstanbul, böylece insanlığın düşlerinde yatan bir işi başarmış oluyordu.

İstanbul, bir kez daha çok anlamlı ve tarihî bir buluşmaya hazırlanıyor: MARMARAY... Boğaz'ın iki yakasını suyun altında inşa edilen tüp geçitle buluşturan, bu yolla, Asya-Avrupa demiryolu bağlantısını tamamlayan dev bir proje...

İstanbul... Dünyanın iki kıtaya yayılmış tek kenti...

İstanbul, olağanüstü coğrafi yapısı ve tarihin her döneminde zenginliği, ticareti ve üretimi temsil etmesi nedeniyle büyük hayallerin de kenti oldu...

Özellikle, “Altın Boynuz” olarak da adlandırılan Haliç'in ve Boğaz'ın iki yakasını bir köprü ile buluşturmak sanki insanlığın ortak hedefi gibiydi...

Bu kadar iddialı cümleler ile aktarıyoruz çünkü İstanbul ve köprü kelimelerini bir araya getirdiğinizde karşınıza çıkan isimlerden birinin Leonardo da Vinci olması önemlidir.

Yalnız Mona Lisa tablosu ile değil, ürettiği projelerdeki dehası ile de anılan rönesansın bu büyük isminin İstanbul ile ilgilenmesi, dünya kenti ile ilgili projeler üretmesi anlamlıdır...

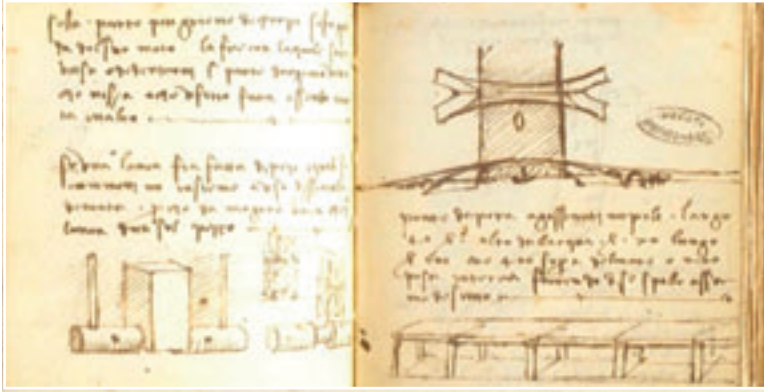
Leonardo “usta”dan sultana...

Eğer Leonardo da Vinci'nin Haliç'e köprü yapma fikrine, dönemin padişahı II. Bayezid olumlu yanıt verseydi, İstanbul ilk köprüsüne kavuşmak için 19'uncu yüzyılı beklemek zorunda kalmayacaktı.

Vahdettin, Engin ve Erhan Afyoncu'nun hazırladığı “Payitaht-ı Zemin Eminönü: Bir Dünya Başkenti” adlı kitaptan derlenen bilgilere göre, Fatih Sultan Mehmet zamanında birçok sanatçının Osmanlı Devleti'nde faaliyet göstermesi, oğlu II. Bayezid'in de Batı'yla ilgilenmesinden dolayı bazı Avrupalı sanatkârlar, araştırmalarına maddi destek sağlamak için sultanla temas kurmaya çalıştı. Bunlardan ilki Rönesans döneminin en önemli isimlerinden ressam ve bilim adamı Leonardo da Vinci oldu.

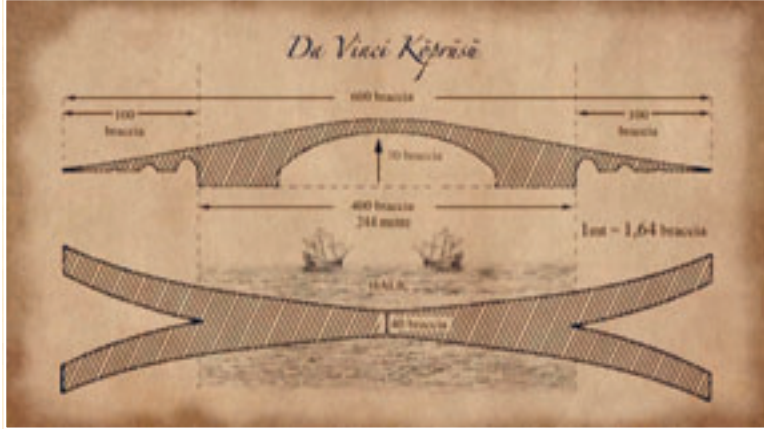
Tarihçi Semavi Eyice, Leonardo da Vinci'nin Osmanlı Devleti'nde görev yapmak istediğine dair ilginç bir makale yayımlamıştı.

Buna göre, İstanbul, köprü ile 1800'lü yılların sonunda tanışırken Leonardo da Vinci 500 yıl önce Haliç'e ve Boğaziçi'ne köprü yapmayı önerdi ancak bu öneri kabul görmedi. Makaleye göre, Leonardo da Vinci, 1500'lü yılların başında yapmayı düşündüğü bazı işleri bir mektupla II. Bayezid'e bildirdi. Leonardo da Vinci'nin mektubu Türkçe'ye çevrilerek “Ceneviz'den Leonardo isimli kafirin gönderdiği mektubun suretidir.” başlığıyla sultana sunuldu.

Mektubunda gerçekleştirmeyi düşündüğü birkaç projeden bahseden Leonardo da Vinci, gemilerdeki suyu çekmek için bir pompa ve sadece rüzgarla çalışan yeni bir değirmen önerdi. Leonardo da Vinci'nin Osmanlılar için asıl önemli teklifi ise Haliç üzerinden Galata'ya ulaşımı sağlayacak bir köprü yapmaktı.

Vinci mektubunda, II. Bayezid'in Galata ile Eminönü arasında bir köprü yaptırmak istediğini ancak bu düşüncesini gerçekleştirecek bir mimar bulamadığını duyduğunu, istenirse köprüyü kendisinin yapacağını ifade etti. Vinci'nin yapmayı tasarladığı köprü, tek gözlü ve çok yüksek olacaktı, köprü yüksek olduğu için de altından geçecek gemiler, yelkenleri problem olmadan Haliç'e girebilecekti.

Mektubunda, talep edildiği takdirde İstanbul Boğazı'nın iki yakası arasında ulaşımı sağlayabilecek bir köprü yapabileceğini de belirten Vinci'nin teklifleri karşısında, II. Bayezid'in ne düşündüğüne dair bir bilgi bulunmuyor.

Bu mektuptan sonra İstanbul, gerçek anlamda bir Haliç Köprüsü'ne kavuşabilmek için 3 Eylül 1836 tarihini, yani Sultan II. Mahmud'un saltanat dönemini beklemek zorunda kalacaktı.

Boğaz'ı buluşturmak...

Leonardo da Vinci, Haliç için yüksek bir köprüyü öngörmüştü ama Boğaz için ne düşündüğünü bilmemiz mümkün değil çünkü bu konuda elimizde herhangi bir belge yok.

Türkiye ve insanlık, İstanbul'un Avrupa-Asya yakalarını bir köprü ile 30 Ekim 1973 günü buluşturdu. 20 Şubat 1970 tarihinde temeli atılan Boğaziçi Köprüsü, Cumhuriyet'in 50'nci kuruluş yıl dönümü çerçevesinde 30 Ekim 1973 günü hizmete açılacak ve böylece Avrupa ile Asya tarihte ilk kez insan yapısı bir eser ile birleşmiş olacaktı...

Bu köprüyü 3 Temmuz 1988'de devreye giren ikinci köprü, yani Fatih Sultan Mehmet takip edecekti...

İstanbul'a günümüzde bu iki köprü de yetmiyor ve Türkiye, büyük bir Avrasya ulaşım projesinin merkez unsuru olan 3'üncü Köprü'yü yaşama geçirmeye hazırlanıyor. Bu köprü tamamlandığında tarihî İpek Yolu, yine tarihte ilk kez, Türkiye üzerinden Avrupa'ya ulaşmış olacak!..

Geleceğe ray döşemek...

Avrupa ile Asya'yı Boğaz'ın altından geçecek bir demiryolu ile birleştirmek fikri, ilk olarak 1860 yılında ortaya atıldı. Demiryolu ulaşımının Sanayi Devrimi'nin ana unsuru olarak kabul edildiği dönemde, büyük yerleşim birimlerinde "yer altından demiryolu ulaşımı" fikri de öne çıkıyordu...

Devir, Fransız mühendis Eugène-Henri Gavand gibi ileri görüşlü insanların dönemi idi. Fransız mühendis İstanbul'a gelmiş, kentin ticari yaşam açısından çok hareketli iki bölgesi Karaköy (Galata) ile Beyoğlu (Pera) arasında çok yoğun insan trafiği olduğunu görmüştü. Yaptığı araştırmalara göre günde ortalama 45 bin İstanbullu, son derece dik yokuşu yaya olarak tırmanmakta, bu da insanların yaşamına olumsuz etki yapmaktaydı.

Projesini 1867 yılında hazırlamış, 1869 yılında da Osmanlı tarihinin en yenilikçi padişahlarından Sultan Abdülaziz'den inşaat için gerekli izni almıştır. Osmanlı, Gavand'a inşaatı bitirmesi karşılığında 42 yıl işletme imtiyazı verecekti.

İnşaat 1871'de başlar, Tünel'in hizmete girmesi 1875 yılını bulur. Bu hâliyle Tünel, Londra Metrosu'ndan sonra dünyanın "ikinci" yer altı raylı ulaşım sistemidir.

Bugün de kentin en önemli toplu taşıma araçlarından biri olma özelliğini koruyor...

Tünel projelendirilirken aynı dönemde Boğaz'ın altına ray döşeme fikri de öne çıkmaktaydı.

Fakat dönemin teknolojisinde böyle dev bir proje için hayli zorluk vardır. Bu nedenle tasarımlarda Boğaz'ın derinliklerine tünel yapmak veya zemine yerleştirilecek tüp yerine, beton kazıklar üzerine yerleştirilmiş bir yapı öngörülmekte, bu tür bir çalışma da imkânsız olarak değerlendirilmekteydi.

1902 yılında geliştirilen projede ise ilk kez deniz dibine yerleştirilecek tüplerden söz edilmiştir.

*"Çuruc
duydüğümüz eser..."*

Projenin Kadıköy-Ayrılıkçeşme İstasyonu'nda gerçekleşen ilk ray döşeme töreninde konuşan Başbakan Tayyip Erdoğan'ın şu sözleri, Hükümetinin Türkiye'ye kazandırdığı bu esere dönük duygularını göstermesi bakımından önemliydi:

"1860 yılında hayali kurulan, taslağı hazırlanan bir projeyi, 150 yıllık bir hayali, nihayet rayların döşenmesi aşamasına kadar getirdik. Bugün burada, sadece 150 yıllık bir hayali somutlaştırmıyoruz. Bugün, dünyanın en özgün projelerinden birini, bir ulaşım harikasını, bir mühendislik şaheserini de artık ete kemiğe büründürüyoruz." diye konuşan Erdoğan, yapılan işin kolay bir iş olmadığını ifade etti. Erdoğan, "Marmaray'ı, denizin altına tüpler döşeyip içine ray yerleştirmek olarak görmek, onu hafife almak olur. Ters yöne iki akıntının olduğu bir denizin altında bu işi gerçekleştiriyoruz. Yüzeyin 60 metre derinliğinde, dünyanın en derin batırma tüpü tüneliyle bu projeyi gerçekleştiriyoruz. Sadece bir raylı ulaşım sistemi kurmakla kalmıyoruz, adeta ince işçilikle bir sanat eseri inşa ediyoruz. Burada şu hususu özellikle ifade etmek istiyorum. Marmaray Projesi, bakın bunun da altını özellikle çizerek söylüyorum, bir İstanbul Projesi değildir. Marmaray, bir Türkiye projesidir, Avrupa ile Asya'yı birbirine bağlayan birleştiren kıtalar arası bir projedir, Marmaray bir dünya projesidir.

Bu proje, ne kadar İstanbul projesiyse o kadar Van projesidir, Tekirdağ projesidir, Antalya, Yozgat, Erzurum, Kars projesidir. Hatta bu proje, Batı'da Londra'yı, Doğu'da Pekin'i çok yakından ilgilendiren bir projedir. Marmaray'ın tamamlanmasıyla birlikte, sadece Anadolu ve Avrupa yakaları raylı sistemle birleşmeyecek. Bu projeyle, Pekin ile Londra arasında, kesintisiz bir demiryolu hattı tesis edilmiş, 'modern bir ipek yolu' inşa edilmiş olacak.

Aslında bu fikrin bilimsel bir temeli vardır çünkü "batırma tünel" olarak adlandırılan bu teknik ilk kez 1894 yılında su altından inşa edilen büyük bir kanalizasyon inşaatı nedeniyle Amerika Birleşik Devletleri'nde kullanılmıştır.

1906-1910 yılları arasında inşa edilen Michigan Merkez Demiryolları tüneli de bu teknik ile yapılmış ilk trafik geçiş örneğidir. Avrupa ise Amerika'daki bu teknolojiyle ancak 1942 yılında Hollanda'nın Rotterdam şehrinde inşa edilen Maas Tüneli sayesinde tanışmıştır.

Asya'daki uygulama ise Japonya'nın Osaka kentinde yapılan iki geçişli su altı tüneli ile gerçekleştirilmiştir.

Türkiye, İstanbul'un kentsel gelişimi çerçevesinde, Boğaz'ın altından iki kıtayı demiryolu ile birleştirecek proje üzerinde ilk ciddi adımı 1987 yılında atıyor ama projenin hayata geçirilmesi için kararlı çalışmaların başlatılması 2003 yılını buluyor.

Marmaray: Büyük eser...

Marmaray, denizin altında "batırma tünel" tekniği ile yapıldı.

Batırma tüneller, genel olarak karada, 100 metre uzunluğunda tıpkı bir gemi gibi inşa ediliyor ve projede monte edilecekleri yere yüzdürülerek getiriliyorlar. Yüzmeleri için yapıldıkları tersanelerden içleri kuru bir şekilde iki uçları kapatılmış olarak denize indiriliyorlar.

Bir kuru dok içerisinde veya bir tersanede üretilmiş ve tamamlanmış olan batırma tüp elemanları, daha sonra sahaya çekiliyor; bir kanal içerisine batırılıyor ve tünelin son hâlini oluşturacak şekilde bağlanıyor.

Projenin gerçek anlamda ustalık isteyen yönü, bu dev tüplerin deniz dibine yerleştirilmesi sürecindeki batırılma manevralarıdır. Daha da önemlisi, teknoloji, batırılan bu tüplerin daha önce batırılmış olanlar ile uç uca bağlanmasına ve ortaya dev bir tünelin çıkmasına olanak sağlıyor.

Takdir edersiniz ki bu gerçek anlamda bir mühendislik harikası!..

Denizin dibinde yan yana iki tüp geçit oluşturuyorsunuz ve bunu toprak altında kazı yapmadan tamamen tersanelerde üretilmiş tüpleri denizin dibine yerleştirmek yoluyla gerçekleştiriyorsunuz...

Tabii bu noktada, İstanbul'un bir deprem bölgesi olduğu da hemen akla geliyor...

Öncelikle belirtelim, benzer projeler, dünyanın en az İstanbul kadar ciddi deprem riskleri olan San Francisco veya Osaka gibi kentlerinde uygulanmış ve büyük depremlerden de kazasız belasız geçmiş durumda...

Bu nedenle, projelendirme aşamasında, Türk bilim adamları ile Japon ve Amerikalı meslektaşlarının bir araya gelmiş olması, özellikle 1999 yılındaki Gölcük Depremi'nin sismik sonuçları üzerinde yapılan çok hassas analizler, bu projenin muhtemel İstanbul depremine karşı en güçlü yapılardan biri hâline gelmesini sağladı.

Bilim insanları, projenin 7.5 şiddetindeki depremde hasar görmeyeceği konusunda hem fikirler...

Daha büyük bir depremde ise tünellerin ufak hasarlar alabileceğini fakat bunun asla çatlama, su alma veya benzeri bir felaket anlamında olmadığını, çok güçlü bir depremde bile tamir edilebilir hasarlar oluşabileceğini vurguluyorlar.

Tarih içinde yolculuk...

Marmaray Projesi, aslında bitmiş olacaktı!.. Fakat çalışmanın sürdürüldüğü kent İstanbul olması, önümüze çok büyük sürprizler çıkardı. Mühendisler, teknik adamlar, işçiler, projenin Yenikapı metro istasyonu için kazı çalışmalarına başlamışlardı, işte ne olduysa o süreçte oldu ve karşımıza, İstanbul'un en eski liman bölgesinin kalıntıları çıktı... Ortaya çıkan tarihî eserler, İstanbul'un bilinen tarihini tam 4.500 yıl geriye götürünce günümüzün mali ve teknolojik hedefleri bir kenara bırakıldı ve tarihin labirentlerinde gezinti başladı.

Böylece proje, dünyanın arkeoloji kürsülerinde büyük heyecan yaratan yeni bir kültürel birikime de imza atmış oldu.

Yenikapı Marmaray - Metro kazılarında son olarak 1500 yıllık bir batığın ortaya çıkarılmasıyla, arkeoloji dünyasının gözleri bu kazılara çevrildi. Kazı alanında bir yandan iş makineleri metro çalışmalarını sürdürürken bir yandan da arkeologlar titizlikle tarihin derinliklerine ulaşıyor. Ve bu çalışma yedi yıldır aynı incelik ve heyecanla sürdürülüyor.

Şimdiye kadar 16 bin müzelik değerde eserin gün yüzüne çıkarıldığı, İstanbul tarihinin de 4500 yıl daha geriye götürüldüğü kazının başkanlığını yapan İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürü Zeynep Kızıltan, "Makinelerle yarışan bir kazı gerçekleştiriyoruz. Metro çalışmalarına engel olmadan, bilimsel anlayıştan da taviz vermeden yaptığımız kazılarda tarihi değiştiren bilgilere ulaştık." diyor.

Antik Theodosius Limanı'nın varlığı gravürlerden ve kaynaklardan biliniyordu. Ancak tam olarak yeri saptanabilmiş değildi. 2004'te Yenikapı'da kazılar deniz seviyesinin 3 metre üstünde sondaj kazıları şeklinde başladı. Buluntular heyecan verici olunca kazı alanı genişletildi. Geç Osmanlı ve erken Osmanlı buluntularından sonra limana ait ilk bilgiler elde edildi. Limanın yapılı ve iskele kazıkları, halat ve ahşap kalıntılardan sonra deniz seviyesinin altına inildiğinden batıklara ulaşılmaya başlandı.

Kazı ekibi buluntulara çok fazla sevinemiyordu. Kazıların uzaması, 'metronun bitirilmesi' tarihini ileri attıkça siyasi baskı da artıyordu. Alanda çalışanlar Neolitik döneme ait buluntular gelebileceğini söylediklerinde meslektaşları bile bu söyleme güldü. Çünkü MÖ 6500 yılına ait İstanbul'da Yarımburgaz ve Fikirtepe dışında bir iz rastlanmamıştı. Kamuoyunda 'Metro çalışmaları yavaş-

lıyor.' seslerinin yükselmeye başladığı sırada Neolitik döneme ait ilk buluntu geldi.

Urne tipi bir mezar, alandaki arkeologları heyecanlandırdı. Dünyanın gözü Yenikapı'ya çevrilmişti. Neolitik dönem yaşam izi çamurun içinden çıkmıştı. Ardından kano küreği, bir başka urne tipi mezar, derken 8500 yıllık ilk insan mezarı çıkarıldı. İstanbul tarihiyle ilgili ezber bozuldu. İstanbul'daki yaşam izleri 4500 yıl geriye gitti. 35 batıktan sonra 15 metre boyundaki bu yeni batık arkeologların hassasiyetlerini

ne kadar haklı olduğunu gösterdi.

Yedi Yıllık Tarihî Kazının Kimlik Kartı

Yenikapı Marmaray - Metro arkeoloji kazıları 2004 yılında başladı.

Yedi yıldır süren kazılarda kazı envanterine alınmış eser sayısı yaklaşık 40 bin. Etüde alınmış eser sayısı yaklaşık 150 bin.

Bugüne kadar kazılardan yaklaşık 1 milyon kasa çanak-çömlek çıktı. Bunların çok büyük bir bölümü tasnif edildi.

Kazıda 5 ve 11. yy'lar arasında muhtelif zamanlarda batmış 35 adet batık tespit edildi. Bunlardan 30 adedi yelkenli yük gemileriyken 5 tanesi kürekle çekilen ince, uzun kadirgalar. Karada bulunmuş batık açısından dünya üzerinde Yenikapı kazıları en çok batık çıkan kazı olma özelliği taşıyor.

Kazı alanında halen 45 arkeolog, mimar, sanat tarihçisiyle 265 işçi harıl harıl çalışıyor.

Dünyada yedi yıl aralıksız süren başka bir bilimsel kazı yok. Bilimsel kazılarda, yılda en fazla iki ay kazı alanında çalışma yapılırken Yenikapı'da aralıksız sürüyor.

Kazı alanında Geç Osmanlı döneminden başlayarak erken Osmanlı, Bizans, Roma, klasik ve arkeik dönem arkeoloji katmanlarının her evresinden veriler elde edildi.

HARAR:

Doğu Afrika'da Müslüman Bir Şehrin Anatomisi

Hazırlayan: Metin ATMACA
metin.atmaca@ytb.gov.tr

Etiyopya'nın doğusunda bulunan Harar kenti, Osmanlı izlerini de taşıyan, Müslüman kimliğiyle dikkat çeken bir yerleşim merkezi. İslam'ın ilk döneminde İslamiyet'le tanışan, esas olarak da 13'üncü yüzyılın başlarında tam anlamıyla bir Müslüman kenti olan Harar, tarihî kimliğiyle UNESCO'nun koruması altında...

Harar, ticari yolların kavşağında olması nedeniyle bugün de bölgenin en önemli kentlerinden biri olarak kabul ediliyor. Türkiye'nin yeni Afrika politikası çerçevesinde kent, tarihî kimliği ve kültürüyle önümüzdeki yıllarda çok daha öne çıkacak gibi görünüyor...

2011 yılının Kasım ayı ortalarında ziyaret ettiğimiz Etiyopya'nın başkenti Addis Ababa'dan eski bir minibüsle dağlardan, fakir kasabalardan ve her geçtiğimiz yerde iki gümrük muhafızının tuttuğu bir iple birbirinden ayırdığı eyaletlerden geçerek Harar'a vardık. Etiyopya, Cibuti ve Somali üçgeninde bulunan ve 2006 yılında UNESCO tarafından dünya mirası listesine alınan Harar şehri burada yaşamış evliyaların varlığı ve İslami dokusundan dolayı yerli insanlar tarafından Müslümanlığın en kutsal dördüncü şehri olarak kabul edilmektedir.

Yüzyıllarca Etiyopya, Afrika Boynuzu ve Arap Yarımadası arasında bir ticaret merkezi işlevi görmüş olan Harar çoğunluğu itibariyle eğitimli ve zengin bir Müslüman nüfusa sahiptir.

İslam'ın, buraya gelişi kesin olmamakla birlikte Şeyh Ebadir'in Hicaz'dan 43 yol arkadaşıyla 1216'da buraya gelip yerleşmesiyle birlikte burada kalıcı hâle geldiği bilinmektedir. 90 civarında camisi ve yüzlerce türbesi bulunan Harar'da en kutsal mekân Şeyh Ebadir'in ziyaretgâhı ve tekkesi kabul edilmektedir. Şehir şeyh-

le o kadar özdeşleşmiştir ki kendilerini "Ebadir'in çocukları" olarak adlandıran Hararlılar şarkılarında dahi onun adını mırıldanırlar: "Dört tarafından akar dereler Harar'ın, muhafızıdır İmam Ebadir buraların."

İslam'ın sınır kenti...

Tepeden baktığımızda Harar'ın, turkuaz mavisiyle boyanmış minarelerin, evlerin ve türbelerin etrafındaki toprak kırmızısı surlarıyla, etrafı altınla süslenmiş bir zümrüte benzediğini fark edersiniz. Taşla bezenmiş sokaklarında gezdiğinizde sokağın sonunun her zaman, Cegul denen bu eski şehir surlarına vardığını görürsünüz. Şehre giriş, bu surlarda açılmış beş kapıdan mümkün olmaktadır. Surlar, şehri ve halkını dışarıdan gelen hücumlara karşı korumakla kalmamış aynı zamanda Harar'ın kimliğini oluşturan İslamî bilgi birikimini ve dilini yabancı unsurlara karşı muhafaza etmiştir.

Harar, yüzyıllar boyu Ortodoks Hristiyanları ve animist inançların, sınırlarında biriktirdiği bu bilgiyle batısından gelen diğer dinlerin etkisine karşı bir nevi set olmuştur. Zira bu seddi daha da güçlendiren, şehri yöneten muktedir liderlerdi. Şeyh Ebadir, Harar'ın manevi koruyucusu olmuşsa Emir Nur da surlar inşa ederek şehrin Batı Etiyopya'dan gelen Hristiyan akınlara karşı 1550'lerde siyasi koruyuculuğunu yapmıştır. Onun zamanında Harar, Müslüman Etiyopya'nın baş-

kenti olarak yerini sağlamlaştırmış, kültürel ve ekonomik olarak da gelişmeye başlamıştır.

Harar, her ne kadar yabancı nüfuzuna karşı yüzyıllarca korunabilmişse de 1854 yılında kendisini Yemenli bir Müslüman olarak tanıtan İngiliz Oryantalist Richard Burton, şehre girmeyi başarmış ve gözlemlerini Doğu Afrika'da İlk Ayak İzleri (First Footsteps in East Africa, 1856) başlıklı bir kitapta yayımlamıştır. Burton'la başlayan Batılı nüfuz, bir Fransız şirketinin temsilciliğini yapan ünlü Fransız şair Rimbaud'un 1880'de şehre gelişi ile devam etmiştir. Rimbaud, Etiyopya kralına silah tedarikinde bulunmuş, bu satıştan kâr sağlamamışsa da 1887'de Kral İkinci Menelik'in Harar'ı işgal etmesine bir anlamda öncülük etmiştir. Böylece Habeşistan'da yüzyıllar süren Müslüman yönetim de sona ermiştir..

Osmanlının silinmeyen izleri...

Harar'da Osmanlının son döneminde kurulmuş bir konsolosluk binası ve son Osmanlı maslahatgüzarı Ahmed Mazhar Bey tarafından kurulmuş olan Hilal-i Ahmer Teşkilatının binası mevcuttur. Osmanlı, daha 16. yüzyılın ortalarında, Kızıldeniz'in girişi sayılan Zeyla'yı ele geçirdiğinde Harar Emirliği'yle iletişime geçmiş ve

batıdaki Hristiyan Etiyopya Krallığı'na karşı yardımda bulunmuştur. 1875 yılında Osmanlıdan bağımsız hareket eden Mısır Hıdivliği tarafından da on yıl kadar zapt edilmiştir. Konsolosluk binası şu an birkaç aile tarafından mesken edilmiş olup restorasyonu için Türkiye'den TİKA tarafından uzmanlar gönderilmiştir. Hilal-i Ahmer Teşkilatının binasının da Kızılay ve bazı Türk STK'ları iş birliğiyle yeniden inşa edilmesi planlanmaktadır.

Bugün bölgede Harar'ı merkez edinmiş birkaç Türk STK'sı mevcuttur. Aziz Mahmud Hüdayi Vakfı, Afrika Kardeşlik ve Yardımlaşma Derneği, İnsani Yardım Vakfı (IHH) ve Kimse Yok mu Derneği gibi STK'lar sadece maddi yardım yapmakla yetinmeyip şehirde ve etrafındaki bölgelerde yaşayan insanlara yönelik eğitim faaliyetlerinde de bulunmaktadır. Bunun yanı sıra bu organizasyonlar yerli insanların su ihtiyacını karşılamak için kuyular açmakta ve geçimlerini sağlamaları için küçük çaplı tarım üretimi ve hayvancılık desteği vermektedirler.

Şehirde, Osmanlının son döneminde Yemen'deki iç karışıklıklardan kaçıp buraya yerleşmiş yüzden fazla Türk ailenin varlığı tespit edilmiştir. Harar'da Konsolosluk binasını ziyaretimiz sırasında Ayşe Binti İbrahim el-

Türki isminde 70 yaşlarında bir bayanla da tanıştık.

Harar Eyaleti'nin yetkilileriyle yaptığımız görüşmede bu ailelerin tespit edildiği ve dernekleşmelerini sağlayabilmek amacıyla listelerinin tarafımıza verilebileceği ifade edilmiştir. Ayrıca eyalet yetkilileri aileler ile ilgili şecerelerin yanı sıra Osmanlı döneminde yapılan yazışmaların ve el yazması eserlerin de Abdullah Şerif Müzesinde görülebileceğini dile getirmişlerdir. Bu eserlerin muhafazası ve mikrofilmlerinin hazırlanması için yine TİKA'nın Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ve eyalet yönetimiyle bir çalışma içinde olduğu öğrenilmiştir.

Türkiye için çok önemli...

Harar, tarihî, dinî, kültürel ve ticari olarak çevre ülkelerdeki Müslümanlar açısından bir cazibe merkezi olmasından ötürü ülkemiz ve bölge ilişkileri açısından önem arz etmektedir. Etiyopya Hükümeti ekonomi ve eğitim yatırımlarını başka bölgelere kaydırmışsa da bölge bu yönleri itibarıyla hâlâ önemini muhafaza etmektedir. Bu vesileyle burada faaliyet gösteren Türk şirketleri ve STK'larının faaliyetleri ve projeleri desteklenmelidir.

ARTI90

MEDYA SOHBETLERİ

Söyleşi:
Mehtap ALTINOK mehtap.altinok@ytb.gov.tr
Deniz DOĞAN deniz.dogan@ytb.gov.tr

“Artık, gurbetçi demeyin...”

Fuat Uğur, gazetecilik birikimini Avrupa’da yaşayan vatandaşlarımız için harekete geçirdi. “Avrupa’da Gündem” programının yapımcısı, yurt dışındaki vatandaşlarımızın durumunu, özellikle Türk medya mensuplarının çalışmalarını değerlendirdi...

“Yurt dışında yaşayan vatandaş ve soydaşlarımızla konuştuğumuzda ‘bize artık gurbetçi muamelesi çekmekten, gurbetçi demekten vazgeçin.’ diyorlar. Avrupa’ya yönelik yayın yapan bazı televizyonlarda programcılar sokaklara çıkıp böyle lay lay lom “Memleketi özledin mi? Hatice Bacı ne yapıyor? Ucu yanık mektuplar geldi mi?”, muhabbetinden artık çok çok sıkılmışlar. İş adamlarının para karşılığı tanıtıldığı bu tür programlardan çok rahatsız olmuşlar.”

Her pazar Türkiye saati ile 11.00’da ATV Avrupa’da yayınlanan, özellikle yurt dışında yaşayan vatandaş ve soydaşlarımızla ilgili güncel haberleri ve gelişmeleri mercek altına alan “Avrupa’da Gündem” programının sunucusu, aynı zamanda yapımcısı da olan Fuat Uğur ile programını ve yurt dışındaki Türk basınını konuştuk.

■ Avrupa’da Gündem özel bir format

“Avrupa’da Gündem” programını ATV Avrupa’da yapıyorum, neredeyse 1,5 yıl oldu. Avrupa’da Gündem yurt dışında yaşayan Türklere yönelik olarak oluşturulan bir program. Bu program benim gazetecilik hayatım boyunca ilk kez denediğim bir format. ATV Avrupa zaten dünyadaki Türk vatandaşlarına ve akraba topluluklara hitap eden bir kanal. Dolayısıyla bu kanalın konseptine uygun olarak da Türk ve akraba topluluklara hitap eden bir program yapıyoruz. Avrupa’da Gündem’in konuları içinde

sanat da var, mizah da. “Türkomedi” dediğimiz bir skeç her hafta yayınlanıyor. Belçika’da yaşayan Türklere oluşan bir tiyatro topluluğu var. Erdinç Utku yönetimindeki bu tiyatro topluluğu bize her hafta Avrupa’daki Türklere ile Avrupalıların yaşadığı sorunları, kültürel çatışmaları, etnik çatışmaları, mizahi bir bakışla aktaran skeçler sunuyor. Onun dışında her hafta Avrupa’da Gündem’de bir stüdyo konuşulum oluyor. Kimi zaman bakanlar, kimi zaman milletvekilleri, kimi zaman akademisyenler, gazeteciler ve siyasetçiler konuşulum oluyor. Ama daha çok Avrupa’daki Türk siyasetçiler, Türk akademisyenler... Aynı zamanda seçtiğimiz konularla ilgili kişilerle telefon bağlantıları yapıyoruz.

■ Artık “gurbetçi” demeyin...

Yurt dışında yaşayan vatandaş ve soydaşlarımızla konuştuğumuzda “Bize artık gurbetçi muamelesi çekmekten,

gurbetçi demekten vazgeçin.” diyorlar. Avrupa’ya yönelik yayın yapan bazı televizyonlarda programcılar sokaklara çıkıp böyle lay lay lom “Memleketi özledin mi? Hatice Bacı ne yapıyor? Ucu yanık mektuplar geldi mi?” muhabbetinden artık çok çok sıkılmışlar. İş adamlarının para karşılığı tanıtıldığı bu tür programlardan çok rahatsız olmuşlar. Almanya’ya, Hollanda’ya, Fransa’ya ve Belçika’ya gittiğimizde hep bundan şikâyet ediyorlar. Avrupa’da Gündem programı ise haber formatında. Dünyadaki Türkiyeli göçmenler nezdinde bir prestiji var bu anlamda. Çünkü biz de görüyoruz ve biliyoruz ki Türkiyeli göçmenler Avrupa’da ve dünyanın her bir yerinde iş adamı olarak, sanatçı olarak, politikacı olarak, akademisyen olarak ve aynı zamanda kanaat önderi olarak önemli yerler kaplıyorlar. Dolayısıyla da Avrupa’da ve dünyada güçlü bir Türk lobisine doğru adım atılmaya başlandı. İşte bu yüz-

den biz de programlarımızı bu konseptten çıkarıp olay bazına indirgiyoruz. Yani ne yapıyoruz? Almanya'da çıkan uyum yasalarından tutun da Hollanda'daki helal kesim tartışmalarına kadar bizim konularımız dahilinde.

■ Avrupa'daki meslektaşlar iyi yolda...

Yurt dışındaki Türk basını ile ilgili olarak nesnel bir durumla karşı karşıyayız. Avrupa'daki Türk göçmenlerin sayısının artmasıyla birlikte Türkiye orijinli gazeteler oraya gitti, matbaalar kurdu ve yayın hayatına başladı. Bu gazetelerin her biri o zamanlar 150, 200, 300 bin satıyordu. Şimdi bu gazetelerin her biri 5, 10 ve 15 bin satıyor, neden? Şimdi bu nesnel durum şunu gösteriyor: Birincisi, entegrasyon arttı. Yani orada yaşayan göçmenler Alman gazetelerini de okumaya başladılar, Alman televizyonlarını izliyorlar. İkincisi, televizyon çok yaygınlaştı. Üçüncüsü, internet ve sanal medyaya olan ilgi arttı. Son olarak ise Türkiye kökenli o gazeteler zamanın ruhunu yakalayamadılar. Almanca ekler çıkarmadılar, hâlâ Türkçe ekler çıkarıyorlar. 3. nesil vatandaşlarımız bu gazetelelere ilgi göstermedi. Artık 15-20 bin satan gazetelere dönüştüler ve etkileri giderek azaldı. Bunun yanı sıra Belçika'da, Hollanda'da ve Almanya'da kendi imkânlarıyla yerel gazetecilik yapanlar var. Onlar biraz daha etkili aslında. Çünkü en azından reklam karşılığında gazete çıkarıyorlar, parasız dağıtıyorlar. Haber ağını bunlar daha fazla ve yoğun oluşturuyor diğer makro ve global gazetelere nazaran. Kendi çaplarında daha etkili; yerel özellikte de olsalar buldukları bölgelerde etkili olabiliyorlar.

■ Türk dizileri olumlu...

Bir kere bu diziler eğer Avrupa'da çok izlenirse Türkçenin geliştirilmesi açısından önemli bir etken oluyor. Çünkü 3. nesil vatandaşlarımız Türkçeyi giderek unutuyorlar. Yani dizilerin Avrupa'da dilini unutmakta olan vatandaşlarımız, gençlerimiz için çok faydalı olduğunu düşünüyorum. Kullanılan Türkçeyi Türkiye'de entelektüel düzeyde eleştirebiliriz ama Avrupa'dakiler için konuşma dilini

unutmamak açısından son derece iyi. Dolayısıyla Türk dizilerinin izlenmesi orada yaşayan vatandaşlarımız açısından bir kimlik oluşturabilme, o kimliği özgüvenle taşıyabilme noktasında önemlidir diye düşünüyorum.

■ STK'lar dikkatli olmalı...

Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın güçlü lobicilik faaliyetleri götürebilme konusunda çok istekli olmamaları ve dernekleşme, sivil toplum kuruluşu oluşturabilme noktasında destek alamamaktan da şikayetçi olmaları gibi bir durum var. Aslında Almanya, Fransa başta olmak üzere Avrupa'daki diğer ülkelerde ben destek alamıyorum demek biraz haksızlık oluyor. Bir de sivil toplum kuruluşunun ruhuna aykırı bu. Yani şu var: Sivil toplum kuruluşu, Non-Governmental Organizations, yani Hükümet Dışı Organizasyonlar demek. Sen zaten mümkün olduğunca destek almadan bunu yapacaksın. Sivil toplum kuruluşu oluşturmak için destek almaya gerek yok. Bunu kendi imkânlarıyla yapacaksın ve bir araya geleceksin. Eğer istekli olursan ve bu konuda bir motivasyonun olursa bunu yapabileceğin mümkün. Fakat Almanya'da yaşanan son olayda ciddi hayal kırıklığına uğradığımı söylemem lazım. Nedir son olay? Dönerci cinayetleri diye adlandırılan, 9 kişinin ölümüyle bilinen ve Almanların dönerci cinayeti diyerek küçümsediği ırkçı saldırılar.

■ Irkçılığa karşı Türkler zayıf...

Bu cinayetler silsilesinin ne olduğu, gerçek yüzü ortaya çıktı, bir skandal ortaya çıktı. Alman İstihbarat Teşkilatının bununla bağlantıları olduğu iddiaları ortaya çıktı. Bir skandal, bir rezalet. Alman Hükümeti özür diletti ama bu çok yetersiz. Bu konudaki protestolar o kadar cılız kaldı ki! Yani şimdi Almanya'da, Fransa'da, Avrupa'da gösteri yapmanın önünde herhangi bir engel yok ki. Toplana toplana 100 kişi, 300 kişi, 500 kişi bir araya geliyorlar ve bunu protesto ediyorlar. Almanya'da 3,5 milyon Türkiye kökenli insan yaşıyor. Neo-Nazi cinayetleriyle ortaya çıkan skandalları 1 milyon kişiyle protesto edebilmeliydiler, yazık, bu çok üzücü bir şey aslında.

■ "Başkanlık" yurt dışındaki vatandaşlar için köprü

Aslında halkın sivil toplum kuruluşlarıyla harekete geçebilme özelliği yok. Bu konudaki motivasyonlarının çok düşük olduğunu ve Avrupa'da yaşayan insanların biraz duyarsızlaşmaya başladıklarını düşünüyorum. Aslında Avrupa ülkelerindeki hükümetlerin de amacı, onları kendi sorunlarına karşı duyarsızlaştırmak. Entegrasyondan kast ettiklerinin asimilasyon olduğunu hep biliyoruz ve aslında önemli ölçüde asimile ediyorlar. İşte bu yüzden Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı son derece önemli bir kurumdur. Ve bu kurum yurt dışında yaşayan Türkiyeli göçmenler açısından bir farkındalık yaratmıştır ve yaratmaya devam edecektir. Onlara kendi varlıkları konusunda bir teminat vermektedir. "Kendinize güvenin, öz gücünüze güvenin ve biz buradayız." mesajı vermektedir. Bundan sonra seslerini duyurabilmeleri için çok daha iyi hareket etmeleri lazım. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızla, Türk Hükümeti arasında bir köprü oluşturuyor. Yani oradaki lokal sorunları Türkiye'ye aktarmak açısından önemli bir vazifesi var. Biz de program olarak bir farkındalık yaratmaya çalışıyoruz ve oradaki Türk toplumunun kendilerine güvenmelerini, güçlerinin farkına varmalarını istiyoruz. Mesela Fransa'da Ermeni Soykırımını İnkâr Yasası diye yüz karası, düşünce özgürlüğüne darbe vuran bir yasa teklifi veriliyor. Fransa'da yaşayan 5 bin civarında Türk vatandaşı bir araya gelip gösteri yapıyorlar ama öte yandan seçim sandığına gidip oy kullanmıyorlar. Çifte vatandaşlık verildiği hâlde Almanya'dakinin tersine vatandaş olmuyorlar, seçim sandığına gidip kayıt yaptırıyor, aday olup siyasete aktif olarak katılmıyorlar. O zaman sesini de duyuramıyor, etkin de olamıyorsun, söz sahibi de olamıyorsun. Yani bir lobi olarak Fransa'daki siyasal partilere gücünü hissettirsen o zaman siyasetçi senin ayağının altına halı olur, işin açık tarafı bu, böyledir.

Türkçe konuşan Avrupalı... EURONEWS

Euronews, Avrupa'nın dünyadaki gelişmelere "birlikte" ağırlık koyma stratejisinin amiral gemisi olma özelliğini taşıyor. BBC başta olmak üzere Avrupa ülkelerinin çok önemli medya kurumları var ama Euronews, bütün bunların ötesinde dünya olaylarını bütün kıta adına aktarıyor, yorumluyor... İşte bu kurumun içinde artık Türkiye'nin de gücü var...

Bütün her şey, aslında 1991 yılında başladı... Dünya tarihi açısından çok önemli gelişmelerin yaşandığı, gelişmeleri kimsenin tam olarak anlayamadığı garip bir dönemdi...

Irak'ın o dönemdeki diktatörü Saddam Hüseyin'in yaptıklarına yorum getirmek bile zordu. 1980-1998 yılları arasında komşusu İran ile kanlı bir savaşa giren ve ülkenin zenginliklerini, insanlarını heba eden Irak diktatörü, bu kez, bir başka komşusu, petrol zengini Kuveyt'i hedef almıştı!..

Kuveyt'i işgal etti... Karşısında Amerika liderliğinde tüm bir dünyayı buldu...

Savaş kaçınılmaz görünüyordu ve zaten öyle de oldu...

Bütün dünya, petrol ülkesi Kuveyt'i kurtarmak için bir-

leşince, Saddam Hüseyin için de kaçınılmaz son belirlenmişti...

Ama bütün bu gelişmelerin içinde insanlık açısından, savaşın çok önüne geçen yeni bir kavram yükseliyordu: CNN.

Amerika'nın bu haber kanalı, dünya medyası açısından bir ilki gerçekleştiriyor ve Bağdat'a gönderdiği canlı yayın ekibi ile tüm dünyaya bir savaşın "ilk canlı yayını" gerçekleştiriyordu.

CNN ekibi Bağdat'ın El-Raşid Oteli'ne yerleşmişti ve "efsanevi" ekip şu isimlerden oluşuyordu: Peter Arnett, Bernard Shaw, John Hollimann.

İnsanlık açısından "bilgi çağının başlangıcını oluşturan" tarihî ilk canlı yayını, Bernard Shaw'un şu sözleriyle başlıyordu: "Ben Bernard Shaw. Şu anda meslektaşım Pe-

ter Arnett de benimle birlikte. Sizlere dışarıda yaşanan gelişmeleri aktarmak istiyoruz. Bağdat semaları bir anda aydınlatıldı ve sirenler çalıyor, uzaklardan patlama sesleri duyuluyor ve ışıklarını görebiliyoruz...”

İşte bu anonsla başlayan ve CNN’in bütün bir Körfez

Savaşı süresince devam eden canlı yayınları dünya medyasını da alarma geçirmişti. Dünya, bir televizyon kanalının bir savaşın kaderini etkileyebilecek güçte olduğunu ilk kez o anda anladı.

Avrupa açısından da bu önemli bir gelişmeydi.

Euronews’un Doğuşu...

Avrupa, dünyaya, ortak sesini duyuracak bir haber kanalı için 1992 yılında düğmeye bastı.

Kanal, Avrupa Yayın Birliğinin ortak girişimi olarak Euronews adıyla 1993 yılında yayınına başladı.

Başlangıçta 5 dilde yayın yapıyordu: İngilizce, Fransızca, Almanca, İspanyolca ve İtalyanca... 1999 yılında

Portekizce, bir başka Avrupa dili olarak bu gruba katıldı. Yayıncılık açısından özellikle İspanyolca ve Portekizce stratejik önemdeydi. Bu yolla Euronews, gücünü Avrupa kıtasının ötesine, Latin Amerika ülkelerine taşıma şansı yakaladı. Bütün Latin Amerika, bu iki dil sayesinde Euronews’u, bir başka deyişle Avrupa’nın sesini takip edebiliyordu.

Bir Dünya Gücü...

Avrupa Birliği açısından, merkezi Fransa’nın Lyon kentinde bulunan bu kanalın çok daha büyük hedefleri vardı.

Euronews, sadece Avrupalılara değil, Avrupa ile yakın coğrafyada yaşayan önemli bütün halklara ulaşmak için doğmuştu.

Bu planlama sonucunda Euronews, Rusça yayınına 2001, Arapça yayınına da 2008 yılında başladı.

Kanal, 30 Ocak 2010 tarihinden itibaren Türkçe de konuşmaya başladı...

Türkçe sonrasında eklenen diller ise Avrupa’nın küresel hedeflerini daha net olarak göstermesi bakımından önemliydi: Fransızca ve Ukrayna dili...

Böylece Avrupa, küresel bir dil olarak kabul edilen İngilizcenin sınırları içinde kalmadı. Dünyanın önemli bölgelerinde konuşulan Almanca, Fransızca, Portekizce ve İspanyolca ile yetinmedi.

Dünyanın önemli uluslarına kendi dillerinde ulaşmayı tercih etti.

Türkiye İçin Önemli...

Euronews Türkçe yayını TRT’nin bu kuruma ortaklığı zemininde yürütülüyor. Böylece Türkiye, küresel bir yayın organında söz sahibi olma ve kendisine dönük yanlış veya yanlış haberlerin verilmesini önleme şansı yakalamış durumda.

Euronews Türkçe bölümünde çalışan genç gazeteciler, küresel bir yayın organının deneyimlerinden yararlanırken aynı zamanda, küresel izleyiciye yönelik haberlerin yapımında da aktif görev alıyorlar.

Euronews, Türk ulusal medyasına yabancı sermaye gi-

rişinin tartışıldığı bir dönemde, Türkiye’nin ilk küresel medya deneyimi olarak öne çıkıyor.

Euronews yayın anlayışında stüdyolar ve sunucular yok...

Haber en tarafsız ve en düzgün şekliyle, yorumsuz olarak tempolu bir şekilde seyirciye ulaştırılıyor. Bu nedenle, herhangi bir küresel gelişmede seyirci, haberi başka kanallardan alsa bile doğrulamak amacıyla mutlaka Euronews’a dönmek ve tarafsız bir görüşü yakalamak ihtiyacı hissediyor.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

YTB'DEN HABERLER...

Hazırlayan: Ali Osman MERT aliosman.mert@ytb.gov.tr

► "ALMANYA VE GÖÇ: 50. YILINDA ALMANYA'DAKİ TÜRKLER" SEMPOZYUMU...

Almanya'ya işçi göçünün 50. yılı dolayısıyla 1-2 Kasım tarihlerinde başkent Berlin'de düzenlediğimiz Göç Sempozyumu Başbakan Yardımcısı Sayın Bekir Bozdağ'ın ev sahipliğinde gerçekleşti. Bozdağ, 50 sene önce Almanya'ya işçi olarak giden Türklerin artık siyaset, ticaret, bilim, sanat ve spor alanlarında pek çok başarıya imza attıklarını belirterek "50 sene önce Türkler Almanya'ya işçi olarak geldiler. Ama 50 yıl sonra geldiğimiz noktaya baktığımızda Türkler artık Almanya'da sadece işçi değil, aynı zamanda siyasetçi, ticaret erbabı, başarılı bilim adamı, sanatçı, spor insanı çıkaran bir topluluk hâline geldi." dedi. Almanya'daki Türklerin asimile olmadan, kültürel değerlerini koruyarak Almanya'da yaşamak istediklerini belirten Sayın Bozdağ, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yerle bir olan Almanya'yı, Türklerin ve Almanların birlikte kalkındırdığını ifade etti.

Almanya Federal Göç, Mülteciler ve Entegrasyon Bakanı Maria Böhmer ise "Ülkemizin kalkınmasına, toplumumuzun çeşitli olmasına katkı yaptığınız için, her şey için teşekkür ederim. Bize geldiğiniz için ve burada kaldığınız için, Almanya'nın elçisi olarak Türkiye'ye gidenlere de teşekkürler." dedi. Böhmer, "Almanya'da doğan çocuklar Almanya'yı vatani kabul ediyorlar ama kökenlerinin de Türkiye olmasından gurur duyuyorlar. Uyum, insanların uyruğuna bağlı olmadan eşit şanslara sahip olmasıdır. Uyum asimilasyon değildir, köklerinden gurur duyabilir ama burada yaşamaktan da memnun olmalarıdır." dedi.

Başbakan Erdoğan, Başkanlığımız tarafından düzenlenen "Almanya ve Göç: 50. Yılında Almanya'daki Türkler Sempozyumu" nun gala yemeğinde yaptığı konuşmada, Türkiye ile Almanya arasındaki güçlü bağlara dikkat çekerek, Türkiye'nin AB üyeliği ve terörle mücadele sürecinde Almanya'nın daha güçlü desteğini beklediklerini belirtti.

"İnsanlığa, demokrasiye ve barışa kast eden terör örgütü ile mücadelede, Türkiye'nin yalnız bırakılmasının vicdanları yaraladığını" kaydeden Başbakan Erdoğan, "Hükümetler, iktidarlar gelip geçidir. Bizler bu koltuklarda ebediyen kalıcı değiliz. Er veya geç bu koltukları teslim edeceğiz. Tarih popülizm yapanları, günü birlik politikaları tercih edenleri ve küçük siyasi hesaplar yapanları değil, erdemli davranarak sorumluluk üstlenenleri ve büyük düşünceleri kaydeder."

Küçük düşünmek Avrupa Birliği'ne yakışmaz. Küçük düşünen liderler AB'yi küresel bir aktör yapamaz. Bizim beklentimiz, Almanya'nın büyük bir vizyon ortaya koyarak AB'nin geleceği için öncü rol üstlenmesi" gerektiğini vurguladı.

Almanya'daki Türk nüfusun hiç kuşkusuz Almanya için de Türkiye için de çok önemli bir imkân olduğunu belirten Başbakan Erdoğan, "50 yıl önce Almanya'ya gelen ilk nesil, emekleri ve alın terleri ile ortak bir geleceği Alman dostları ile birlikte inşa ettiler. Bugün 4. ne-

silden bahsediyoruz. Ana dili kadar Almanca konuşan, Almanya'nın her türlü alanına önemli katkılar sağlayan Türkiye kökenli vatandaşlar var. Fatih Akın'ın filmleri Almanya'nın olduğu kadar bizim de gururumuz. Türk Millî Takımı'nın kalesini hedef almadığı sürece Mesut Özil'in attığı her golde, bizler de havalara uçuyoruz." dedi.

Almanya'daki Türklerin, artık Alman toplumunun ayrılmaz bir parçası hâline geldiğini kaydeden Başbakan Erdoğan, "Onlar ne kadar işçi ise o kadar da insan. Onlar ne

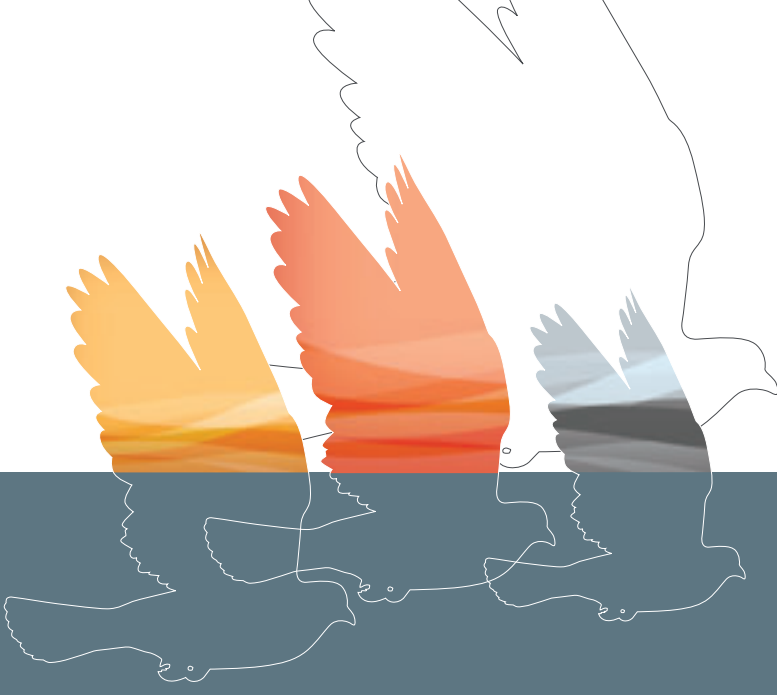
kadar emekçi ise kültürleri, dinleri, dilleri ile o kadar da insan. Buradan her türlü ayrımcılık, ırkçılık, fırsat eşitliğine karşı eylemleri, antisemitizmi reddettiğimiz gibi reddediyoruz." dedi.

Entegrasyonun tek taraflı olmadığını belirten Başbakan Erdoğan, Entegre olunan tarafın da ana dilin öğrenilmesine, kültür ve geleneklerin muhafaza edilmesine saygı duyması gerektiğini ifade ederek "Birlikte yaşama kültürünü ne kadar yüceltirsek gelecek de o kadar parlak olacaktır." dedi.

► 50. YIL KAMU SPOTU

01-02 Kasım 2011 tarihlerinde Almanya'nın başkenti Berlin'de düzenlenen "Almanya ve Göç: 50. Yılında Almanya'daki Türkler" sempozyumunda verilen mesajların güçlendirilmesi ve Almanya'ya göçün 50. Yılına vurgu yapılması amacıyla Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından bir kamu spotu hazırlandı. 60 saniyelik spot filmde Almanya'da alanında başarılı Türklerin, sektör temsilcilerinin ve ilk nesil işçilerin kısacası Türk toplumunun 50 yılda misafir işçilikten, işverenliğe, siyasete, sanata ve sporculuğa yükselişinin anlatılması hedeflendi. Türk tiyatrosunun usta oyuncusu Rüştü Asyalı'nın seslendirdiği kamu spotu 20'den fazla ulusal kanalda yayınlandı.

Mevcut sorunların demokrasi, hukuk ve insan hakları çerçevesinde aşılabacağına olan inancını yineleyen Başbakan Erdoğan, “Küreselleşen dünyada farklılıkları reddeden fanatik yaklaşımlar değil, mutlaka ve mutlaka barış, bir arada yaşama, dayanışma kazanacaktır. En sonunda, medeniyetlerin çatışması tezi mutlaka boşa çıkacak, medeniyetlerin ittifakı dünyaya hâkim olacaktır. Biz buna inanıyor ve bunun için gayret sarf ediyoruz. Almanya toplumu içindeki her bir Türk'ün, geldiği medeniyet itibarıyla Alman dostları ile aynı idealleri paylaştığını biliyoruz. 50 yıl önce gelenler bu topraklara sadece emeklerini değil, iyi niyetlerini de getirdiler. 50 yıl önce gelenler çok muhteşem bir başarı sağlayarak gurbeti silaya dönüştürdüler.” dedi.

Alman makamlarına sağduyulu, anlayışlı yaklaşımları ve özverili gayretleriyle entegrasyona sağladıkları katkılardan dolayı teşekkür eden Erdoğan, her yıl 4 milyon civarında Alman'ın Türkiye'ye turist olarak gelmesinin, Alman ve Türk halklarının bütünleşmesi için umut verici olduğunu belirtti.

50 YIL JAHRE

Almanya'da elli yıl | Fünfzig Jahre in Deutschland

► ALMANYA'YA GÖÇÜN 50.YILI ETKİNLİKLERİ 16 MART 2011 TARİHİNDE ANKARA TREN GARINDA YAPILDI...

Almanya'ya göçün 50. yılı etkinlikleri, dönemin Devlet Bakanı Faruk Çelik, dönemin Ulaştırma Bakanı M. Habib Soluk, Federal Almanya'nın Ankara Büyükelçisi Eckart Cuntz, Merkez Bankası Başkanı Durmuş Yılmaz, TCDD Genel Müdürü Süleyman Karaman, Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanı Kemal Yurtnaç ve konukların katılımıyla 16 Mart 2011 günü Ankara Tren Garında yapıldı.

► ÇİFTE VATANDAŞLIK VE MAVİ KART ÇALIŞTAYI...

Avrupa'da yaşayan vatandaşlarımızın gerek çifte vatandaşlık gerekse mavi kartın kullanımı ile ilgili sorunlarını tespit etmek ve çözüm önerileri geliştirmek amacıyla 04.12.2010 tarihinde, konunun uzmanı akademisyenler, hukukçular, ilgili kurum temsilcileri ve sivil toplum örgütü üyelerinin katıldığı bir çalıştay düzenlendi. Çalıştay sonucunda izinle vatandaşlıktan çıkan kişilere verilen mavi kart'ın kullanımı ile ilgili sorunların çözümü için kanuni düzenlemeler hazırlandı ve yasalaşma aşamasına getirildi.

► ANKET ÇALIŞMASI VE CEP REHBERİ...

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından başlatılan proje kapsamında yurt dışından gelen vatandaşlarımızın sorunları, beklentileri ve durumlarına yönelik Kapıkule ve İpsala Gümrük Kapıları ile Atatürk, Sabiha Gökçen ve Esenboğa Havaalanlarında 4000 vatandaşımızla anket çalışması yapıldı. Başbakan Yardımcısı Sayın Bekir Bozdağ, Başkanlığımızca yurt dışında yaşayan vatandaşlarımıza yönelik Kapıkule Sınır Kapısı'nda yürütülen anket çalışmasını yerinde inceledi.

Bunun yanı sıra yurt dışından gelen vatandaşlarımızın Türkiye'ye girişlerinden itibaren ne tür bilgilere ihtiyacı olduğuna, hangi kurumlara nasıl ve ne şekilde ulaşacaklarına yönelik çeşitli pratik bilgilerin bulunduğu "Cep Rehberi" isimli kitapçık da vatandaşlarımıza dağıtıldı.

Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ, vergi, eğitim, sosyal güvenlik, sağlık ve trafikle ilgili bilgilerin ana başlıklar hâlinde özet olarak anlatıldığı cep rehberinin yurt dışında yaşayan vatandaşlarımıza ulaştırılacağını belirtti.

► 2011 TCS 14 ÜLKE VE 18 MERKEZDE GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Türkiye'deki üniversitelerde burslu olarak lisans düzeyinde öğrenim görecekt uluslararası öğrencilere yönelik 2011 TCS, 24 ve 27 Nisan 2011 tarihlerinde 14 ülke ve 18 merkezde gerçekleştirildi. Sınav, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının koordinasyonunda, ÖSYM tarafından hazırlanarak ilgili kurumların temsilcilerinin katıldığı heyetler nezaretinde yürütüldü. Arnavutluk, Azerbaycan, Bosna Hersek, Kazakistan, Kırgızistan, Ukrayna, Kosova, Makedonya, Moğolistan, Moldova, Romanya, Tacikistan, Türkmenistan ve Rusya Federasyonu'nda gerçekleştirilen sınava yaklaşık 8.000 aday katıldı.

Temel Öğrenme Becerileri ve Türkçe sorularından oluşan sınav, Türkçe, Rusça, Arapça, Arnavutça, Azerice, Boşnakça, Farsça, Kazakça, Kırgızca, Romence, Moğolca, Tacikçe, Makedonca ve Türkmençe olmak üzere 14 dilde hazırlandı. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayan lise son sınıf öğrencileri veya mezunlarının başvurabildiği sınavda başarılı olan öğrenciler, Türkiye Cumhuriyeti tarafından verilen burslar kapsamında Türkiye'deki üniversitelerde aylık burs ücretsiz öğrenim ve barınma imkânlarından yararlanacak. Adayların yerleştirme işlemleri, tercihler ve alınan puan doğrultusunda ÖSYM tarafından yapılmış sonuçlar haziran ayında ilan edilmiştir.

▶ ALMAN BAKAN BÖHMER BAŞKANLIĞIMIZI ZİYARET ETTİ...

Almanya Federal Göç, Mülteciler ve Entegrasyon Bakanı Maria Böhmer, beraberinde milletvekili ve gazetecilerden oluşan kalabalık bir heyetle birlikte Sayın Başkanımız Kemal Yurtnaç'ı ziyaret etti.

Yurtnaç, yapılan görüşmede 155 ülkede 6 milyon Türk'ün yaşadığını ve bu insanların yaşadıkları ülkeye uyum sağlamalarını çok önemstediklerini, buldukları ülkenin dilini öğrenmeleri için yönlendirdiklerini bildirdi. Başkan Kemal Yurtnaç vatandaşlık bağıyla, kimlik ve kültür bağı arasındaki farkı vurgulayarak vatandaşlığın, bağlı olunan ülkenin kurallarına uyumu gerektirdiğini, kimliğin ise kişinin dili, dini, örfü ve hangi kültüre ait olduğunu ihtiva ettiğini ifade etti. Yurtnaç, aynı zamanda 50. yıl etkinliklerini, Almanya'daki vatandaşlarımızın insan hakları doğrultusunda huzurlu, güvenli bir yaşam sürdürmesi için bir fırsat olarak gördüğünü ifade etti.

Alman Bakan Böhmer ise Türkiye'den uzun yıllar önce göç eden insanların Almanya'yı vatan edindiklerini, ülkesinde göçmenlerin entegrasyonuna yönelik olumlu gelişmeler yaşandığını söyledi. İki ülke arasındaki iş birliğinin olumlu ilerlemesinden mutluluk duyduğunu ifade eden Böhmer, göçmenlerin, Almanya'nın gelişiminde büyük katkısı olduğunu ifade etti. Böhmer, Almanya'daki göçmenlerin dil, eğitim gibi konularda entegrasyonunun sağlanması için yapılması gerekenler olduğuna da işaret ederek geleceği olumlu yönde şekillendirmek için iki ülkenin iş birliği içerisinde olması gerektiğine dikkat çekti.

Görüşmenin ardından Alman heyeti onuruna bir öğle yemeği verildi. Alman Bakan yemekte, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının kurulmasının Almanya'daki Türkler açısından motive edici bir durum olduğunun ve kurumun imajının Almanya'da çok iyi olduğunun altını çizdi. Almanya'daki Türklerin, yarım asır önce bu ülkeye misafir olarak gittiklerini, şimdi ise komşu olduklarını söyleyen Başkan Yurtnaç, göç ve entegrasyon politikalarının güvenlik bağlamında şekillendirilmemesini, konunun sosyal politikalar ekseninde değerlendirilmesi gerektiğini söyledi.

▶ GÜRCİSTAN BAŞBAKAN YARDIMCISI EKATERİNE TKESHELASHVİLİ VE BERABERİNDEKİ HEYET BAŞKANLIĞIMIZI ZİYARET ETTİ...

Resmî bir ziyaret için Türkiye'ye gelen Gürcistan Başbakan Yardımcısı Ekaterine Tkeshelashvili ve beraberindeki heyet, temasları çerçevesinde 22 Kasım 2011 tarihinde Başkanlığımızı da ziyaret etti. Başkanımız Sayın Kemal Yurtnaç ile görüşen Tkeshelashvili, Gürcistan ile Türkiye arasındaki ilişkilerin uzun ve güçlü bir tarihi olduğunu belirterek "Burada bulunmak bizim için mutluluk verici, her türlü konuda ilişkiye hazırız, kapımız size sonuna kadar açık." diye konuştu.

Kurumu ziyaretlerinden dolayı heyete teşekkür eden Başkan Kemal Yurtnaç ise kurumumuz hakkında kısa bir bilgilendirme yaptı. Kurumumuzun yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın sorunlarıyla ilgilenmek, soydaş ve akraba topluluklar ile olan ilişkilerimizi daha da geliştirmek için kurulduğunu belirten Yurtnaç, Gürcistan'da da benzer olarak bir Diaspora Bakanlığının bulunduğuna işaret etti. Ahıska Türkleri konusunda yaptıkları çalışmalardan dolayı Gürcü Bakanı tebrik eden Başkan Yurtnaç, "Bu konudaki çabalarınızı destekliyor ve takdir ediyoruz." diye konuştu.

► " GÖÇ TRENİ " İLE NOSTALJİK YOLCULUK...

Almanya'ya göçün 50. yılı etkinlikleri kapsamında TRT ve TCDD tarafından organize edilen, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından desteklenen "Almanya Treni" Sirkeci'den başlayan yolculuğunu Münih'de tamamladı.

26 Ekim tarihinde İstanbul'dan hareket eden Almanya Treni için ilk olarak Sirkeci Tren Garında bir uğurlama töreni düzenlendi. Törende konuşan TBMM Başkanı Cemil Çiçek, 50 yıl önce Almanya'ya işçi olmak için yollara düşen bir kuşağın sürecini anlamak için bugün burada bulduklarını belirterek "Bundan sonra, Almanya ve Avrupa'da çıkarılan bütün engellere rağmen oralarda Türkler hep olacak, bilgisiyle olacak, üretimiyle olacak, o ülkelere sağladıkları katma değerle olacak, hepsinden önemlisi gururlarıyla olacak, onurlarıyla olacaktır." dedi.

Törenden sonra hareket eden "Almanya Treni", Filibe, Belgrad, Zagreb ve Salzburg güzergâhını takip ederek 30 Ekimde Münih Tren Garı'na vardı. İçerisinde milletvekilleri, ilk kuşaktan göçmenler, edebiyatçılar, yazarlar ve gazetecilerin de olduğu "Almanya Treni"ne Belgrad'a kadar TBMM Başkanı Cemil Çiçek eşlik etti.

Nostaljik gezinin Salzburg - Münih arasındaki bölümüne ise Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ ve Federal Almanya'nın Uyum ve Mültecilerden Sorumlu Bakanı Maria Böhmer de katıldı.

Törende bir konuşma yapan Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ, Türkiye'nin yurt dışında yaşayan vatandaşlarıyla daha yakından ilgilenmek üzere yeni teşkilatlar kurduğunu, 2010 yılında Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının, Başbakanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın katkılarıyla kurulduğunu ve sorunların çözümü için çalışmaya devam ettiğini aktardı.

Federal Almanya Cumhuriyeti Uyum Bakanı Maria Böhmer'de Almanya'nın 50 yıl önce birçok insan için "umudun adı" olduğunu ifade ederek Almanya Treni'nde kısa bir yolculuk yaptığını, bu sırada Almanya'ya ilk gelen "cesur insanlarla" tanışma fırsatı bulduğunu anlattı.

► BALKAN ÜLKELERİ BAKAN VE MİLLETVEKİLLERİNDEN OLUŞAN HEYET BAŞKANLIĞIMIZI ZİYARET ETTİ...

Makedonya, Sırbistan, Karadağ, Kosova, Yunanistan ve Bulgaristan'dan 4 Bakan ve 9 milletvekilinden oluşan Balkan heyeti 21 Aralık 2011 tarihinde Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığını ziyaret etti. Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ'ın heyet onuruna verdiği yemek, TBMM milletvekilleri ve Başkanlığımız yöneticilerini bir araya getirdi.

► "HEP BERABER ELELE VERİP YURT DIŞINDAKİ TÜRKLERİN SORUNLARINI ÇÖZECEĞİZ"...

AB Bakanı ve Baş Müzakereci Egemen Bağış, Yurtdışı Türkler ve Akrabalar Topluluklar Başkanlığında düzenlenen "ABD Örneği Üzerinden Lobicilik ve STK'lar" başlıklı toplantıya katıldı. ABD'deki yıllarından bahseden Bağış, o dönemde çok büyük zorluklarla Türkiye için lobicilik yaptıklarını, şimdi bünyesinde çok iyi elemanları toplamış olan Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığını gördüğünde memnun olduğunu ifade etti. Bakan Bağış, lobiciliğin sadece halkla ilişkiler, devletle ilişkiler ya da reklam kampanyası olmadığını, bunların hepsini barındıran bir şey olduğunu belirterek "İstedığınız kadar iyi lobiciniz olsun, argümanlarınız güçlü değilse o lobicinin yapabileceği fazla bir şey yok." diye konuştu.

"Hep beraber el ele verip, yurt dışındaki Türklerin sorunlarını çözeceğiz." diyen Bağış, yurt dışındaki Türklerin en az buradakiler kadar Türkiye'ye sevdalı olduğunu, buradaki başarıların onların göğsünü kabarttığını belirtti. Toplantıya, Dünya Türkleri Konseyi Başkanı Ata Erim ve Türk-Amerikan Dernekleri Asamblesi (ATAA) heyeti de katıldı.

ÖĞRENCİ GÖZÜYLE

Hazırlayan: Muhammed Musa BUDAK musa.budak@ytb.gov.tr

Söyleşi: Deniz DOĞAN / Şule BOYNUUZUN

deniz.dogan@ytb.gov.tr / sule.boynunuzun@ytb.gov.tr

"Türkiye misafirperver bir ülke..."

Dünyanın dört bir yanından gelmiş binlerce öğrenci artık Türkiye’de öğrenim görüyor. Türk üniversiteleri Balkanlar, Kafkasya, Orta Asya, Afrika ve Ortadoğu’dan gelen öğrenciler ile dolu... Asya’nın en uzak köşelerinden gelen öğrenciler bile aynı cümlede birleşiyorlar: "Türkiye’de kültür şoku yok çünkü hepimiz aynı ağacın dallarıyız..."

Dünyada ekonomik sorunların yaşandığı bu dönemde, düne kadar düşünülmeyen pek çok gelişme bir anda yaşanır oldu... 19’ncü yüzyıl sonlarında "Avrupa’nın hasta adamı" olarak adlandırılan, özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında, bundan 10 yıl öncesine kadar "kırılgan ekonomisi" ile krizlerin ve kurtarılmaların ülkesi olarak kabul edilen Türkiye, günümüzde dünyaya örnek olarak tanıtılan bir "ekonomik mucize ülkesi" tanımını hak ediyor.

Türk ekonomisinin son yıllarda gösterdiği olağanüstü yükseliş, bir yanda ekonomik yapılanmasını planlayan ülkelere örnek olurken özellikle Türkiye’nin yaşamakta olduğu bölgedeki tercihlerin de değişmesine yol açıyor.

Türkler, daha düne kadar, Yunanistan topraklarına geçmeyi, buradan

Avrupa’nın çeşitli bölgelerine "ekmek parası" için gitmeyi planlardı. Bugün, Yunanistan’da yaşanan ekonomik kriz nedeniyle bu ülkenin yetmiş genç kadroları İstanbul’a geliyor. Benzer durum, Balkanlar, Karadeniz ve Kafkasya’daki komşularımızın gençleri açısından da geçerli. Türk ekonomisi yükseldikçe komşu ülkelerin gençlerinin Türkiye’ye dönüş yüzlerinde de kararlılık artıyor. Daha da önemlisi, Türkçe, giderek dünyanın önde gelen stratejik dillerinden biri hâline geliyor. Türkçe ile birlikte, örneğin İngilizce gibi küresel bir dili bilen gençler, Türk şirketlerinin uluslararası yatırımlarında yer alıyorlar.

Bu gelişme, bir anda, Türk üniversitelerinin en çok tercih edilen eğitim kurumları hâline gelmesine yol açtı.

Dünyanın dört bir yanından genç-

ler, Türk üniversitelerini, eğitim kalitesinin her geçen gün artması, eğitim sürecinde Türkçeyi de öğrenmeleri ve Türk üniversitelerinden mezun olduktan sonra ülkelerine dönseler bile yaşlılarına oranla çok daha kolay iş bulma olanağı doğduğu için tercih ediyorlar.

Bugün Türkiye, Balkanlar, Kafkasya, Orta Asya, Asya, Kuzey Afrika ve Afrika’nın çeşitli bölgelerinden gelmiş, binlerce öğrenciye ev sahipliği yapıyor. Bu gençler, hiçbir kültürel travma yaşamadan, misafirperver Türk halkının sıcak ilgisiyle, dışlanmadan ve sanki bu topraklarda doğmuş gibi Türkiye’deki eğitimlerini sürdürüyorlar.

Acaba bu öğrenciler, Türkiye’yi nasıl görüyor, Türk insanı ile ilişkilerini nasıl değerlendiriyorlar?

İşte onlardan iki örnek...

Ardak TAŞKINBAYIR / KAZAKİSTAN

"Kendimi evimde hissediyorum..."

Kendini kısaca tanıtabilir misin?

Benim adım Ardak, soyadım Taşkınbayır. Kazakistanlıyım. 7 yıldır Ankara’dayım. ODTÜ’den mezun oldum. İlköğretim matematik bölümünden. Şu an matematik bölümünde bütünlük doktora yapıyorum. Doktorada ikinci senem.

Eğitim için neden Türkiye’yi seçtin?

Neden Türkiye sorusunun çok cevabı var. Birincisi Türkiye bize kültürel olarak, akraba olarak daha yakın. Sonra ODTÜ zaten dünyanın sayılı üniversitelerinden. Gerçekten dünyada teknik olarak kendini ispatlamış bir üniversite. Bir de arkadaşların tavsiyesi üzerine; dediler ki ODTÜ’de çok iyi eğitim var. Kampus olanakları, eğitim kalitesi açısından her şeyiyle öne çıktı. Bundan dolayı ODTÜ’yü tercih ettim.

Peki senin daha önce Türkiye’de okumuş arkadaşların var mı?

Tabii, bir sürü arkadaşım var. Onlarla da konuştum. Benim önüme o dönemde iki ihtimal çıkıyordu yurt dışı olarak. Ya Rusya (Moskova) ya da Ankara. Moskova’ya gitmeye çok sıcak bakmadım. Az önce bahsettiğim konulardan dolayı Türkiye’yi seçtim. Bir de arkadaş çevresi önemli. Dediler ki Türkiye, gerçekten misafirperver bir ülke, çok rahat edersin ama aynıısını Moskova için söyleyemiyorum. Oradaki arkadaşlarımla da konuştum, Türkiye daha iyi bir seçenek olduğu için burayı tercih ettim.

Kendini rahat hissediyor musun burada kültür olarak?

Çok rahat hissediyorum. Bizim Orta Asya’dan gelen, o coğrafyadan gelen arkadaşlarımla burada çok sıcak karşılandığını görüyorum. Çünkü kültürel bir bağlantımız, akrabalığımız var. Aynı kökten geldiğimiz için adapte olmamız daha kolay. Sonuçta yurt dışı ama çok daha sıcak insanlar ve çok daha rahat alışıyoruz buraya.

Peki geleceğe yönelik planların nelerdir? Mezun olduktan sonra neler yapmayı düşünüyorsun?

Mezun olduktan sonra ülkeme dönmeyi düşünüyorum. Doktora yapmamın sebebi de akademisyen olmak. Araştırmacı olmak istiyorum. Ülkeme eğitim alanında katkıda bulunmak istiyorum. Ben gittiğim her yerde Türkiye’yi tanıtmaya çalışıyorum. Gerçekten birbirimizi az tanıyoruz. Diyorum ki Türkiye’yi daha fazla tanımalıyız. Hem eğitim anlamında hem ekonomik anlamda iş birliği yapılması lazım Türkiye’yle. Mesela ülkeme gittiğim zaman diyorum ki Türkiye’de mermer, inşaat, mobilya sektörü iyi, turizm iyi, bunları Türkiye’den öğrenebiliriz. Benim amcamın oğlu, mobilya sektöründe. Dedim ki gel mutlaka gör Türkiye’yi. Bursa’yı gör. Geçen Bursa’ya geldi, gördü; şimdi de Kayseri’ye gelecek. Yani, tanıdığım kişilere, sadece eğitim için ve kültürel olarak değil, ticari anlamda da Türkiye’yi tavsiye ediyorum. Burada okuyup Dışişleri Bakan Yardımcısı olan arkadaşımız var. Kayrat Sarıbay. Kazakistan’ın Almanya büyükelçisi oldu, daha önce Türkiye büyükelçisiydi. Şuan Dışişleri Bakan Yardımcısı, kendisi, Türkiye’de eğitim aldı. Ondan başka da bir sürü arkadaşımız var tabii: Mesela geçen Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığına gittiğim zaman dediler ki Kazakistan’a gittiğimizde bizi Cumhurbaşkanlığından Darhan Bey karşıladı. Dar-

han Bey Türkiye’yi iyi bildiği için karşıladı bizi, görüşmeler çok daha iyi geçti, dediler.

Türkiye’de bulunduğun süre içerisinde başından geçen ilginç bir durum var mı?

Şunu her gittiğim yerde söylüyorum: Bütün arkadaşlarım beni mutlaka kendi memleketlerine davet ediyorlar, memleketlerini bana tanıtmak istiyorlar. Çok misafirperverler. Mesela bir arkadaşım Antalyalı. Dedi ki seni misafir etmek istiyorum. Osmaniyeli başka bir arkadaşım da di-

yor Osmaniye’ye gel. Yani herkes kendi evine çağırarak istiyor. Çok misafirperver yani insanlar, bu beni gerçekten çok etkiledi. Bizim oradaki gibi sıcakkanlı insanlar.

İlk geldiğim zamanlar dille ilgili yanlış anlaşılmalardı. Mesela bizim orada düşmek, inmek anlamına geliyor. Bir seferinde okula giderken minibüsteydim, düşebilir miyim, dedim. Dolmuşçu dedi ki aman dikkat et düşme, bir tarafını kırma. Yani inebilir miyim anlamında demiştim aslında.

Enisa KEZO / BOSNA HERSEK

"Hepimiz aynı kültürdeniz..."

Bize kendini tanıtır mısın?

Adım Enisa Kezo, Bosna Hersekliyim. Türkiye'ye 2005 yılında geldim. İzmir'de bir sene TÖMER'de okudum, ondan sonra Ankara'ya geldim, Gazi Üniversitesinde Uluslararası İlişkiler bölümünü bitirdim. Şu anda da Gazi Üniversitesinde Afrika ve Ortadoğu çalışmaları üzerine yüksek lisans yapıyorum.

Okul dışında neler yapıyorsun Enisa? Biraz bahseder misin?

7 yıldır Türkiye'deyim. Burada Genç Boşnaklar Derneği adında bir dernek kurduk geçen sene. Türkiye'de okuyan Boşnak öğrenciler tarafından kurulan bir dernek. Faaliyetlerimiz arasında da bu öğrencileri bir çatı altında toplamak var. İnşallah Bosna'ya döndüğümüzde aynı şekilde bir dernek kurmayı düşünüyoruz. Türkiye'den mezun olup Bosna'ya dönen kişileri aynı şekilde bir çatı altında toplamayı düşünüyoruz. Aynı zamanda Türkiye-Bosna Hersek arasındaki ilişkileri de daha güçlü hâle getirmeyi planlıyoruz.

Eğitim için neden Türkiye'yi seçtin?
Türkiye için bir burs ilanı gördüm gazetede, başvurduğum. Ama hayalim bir şekilde hep Türkiye'yle ilgiliydi. İlk önce Türk Koleji'ne başvurduğum Bosna'da ama olmadı. Sonra başka bir liseye gittim. Lisenin sonunda Türkiye'ye bir gezi düzenlendi. Burayı daha yakından görme fırsatım oldu. Ve Türkiye'de üniversite okumaya karar verdim.

Türkiye'deki eğitimin kalitesi için neler söyleyebilirsin?

Yani şunu söyleyeyim net olarak tekrar seçme şansım olsaydı yine Türkiye'yi seçerdim. İlk başta dil açısından zorlandım, ilk 2-3 sene. Fakat kültür şoku falan yaşamadım. Çünkü adetlerimiz, geleneklerimiz aynı, dinimiz aynı, İnsanlar çok iyi. Tekrar seçerdim, dediğim gibi. Gerçekten çok memnunum, eğitim sistemi de iyi, kaliteli eğitim, herkese de tavsiye edebilirim.

Ülkenizde, Türkiye'de okumuş ve kendi ülkesinde başarılı olmuş kimseler var mı?

Türkiye'de eğitim görmüş bir bakanımız var: Salmir Kaplan. Bosna Hersek Spor ve Kültür Bakanı. Onun dışında da Türkiye'de eğitim görmüş ve Bosna Hersek'te büyük şirketlerde çalışan çok başarılı insanlar var.

Mezun olduktan sonra neler yapmayı düşünüyorsun, geleceğe dönük planların nelerdir?

Ben Bosna'ya dönmeyi planlıyorum. Türkiye-Bosna arasında bir şeyler yapmak istiyorum. Burayla olan bağlarımı koparmak istemiyorum. Burada çok iyi arkadaşlarım var.

Türkiye'de bulunduğun süre içerisinde başından geçen ilginç bir olay varsa bizimle paylaşır mısın?

Aslında en komik anıları TÖMER'deyken yaşamıştım. Mese-

la bir arkadaşına gitmiştim, orada zile basacaktım ama hangi numarada olduğunu bilmiyordum, onun için herhangi bir zile bastım. Sonra kim o diye seslendiler. Ben de "Ben yabancı, ben yabancı, ben yabancı kalıyorum." demiştim. Kadın da kapıyı açtı.

Söylemekte en çok zorlandığın kelime hangisi?

Bu olay da çok komik, şimdi TÖMER'de ilk gün alfabe öğreniyoruz; ü, ö diyemiyoruz, Boşnaklar gerçekten çok zorlanıyorlar. Ben de bir eve misafirlığe gittim. Arkadaşımın ev arkadaşı geldi, adı da "Ümmü-gülsüm". Benin için işkence gibiydi. Ummugulsüm diyordum. O da bana Kısaca Gül diyebilirsin, dedi. İsmi ni ancak 8 ay sonra doğru bir şekilde söyleyebildim.

Çok teşekkür ederim bize vakit ayırdığınız için.

Ben teşekkür ederim.

Timase GORILDA / ZİMBABWE

Bize kendinden bahsedebilir misin?

Benim adım Timase Gorilda, 24 yaşındayım ODTÜ’de okuyorum. Havacılık ve Uzay Mühendisliği bölümünde 4. sınıftayım, Zimbabweliyim.

Eğitim için neden Türkiye’yi seçtin?

Zimbabwe’de liseyi bitirdikten sonra uçak mühendisliği bölümünde okumak istedim. Ama Zimbabwe’deki üniversitelerde uçak mühendisliği bölümü olmadığı için yurt dışına çıkmak gerekiyordu. Sonra burslara başvuru yaptım Türkiye’den burs çıktı. Zimbabwe’dekiler genellikle İngiltere’ye, Amerika’ya, Avusturya’ya giderler...Türkiye’ye gelen çok azdır. Ama ben farklı bir şey istedim. Yani Türkiye farklı bir ülke, farklı bir macera, farklı insanlar, farklı dillerden o yüzden Türkiye’ye geldim.

Mezun olduktan sonra neler yapmayı düşünüyorsun? Geleceğe yönelik planların neler?

Mezun olduktan sonra benim istediğim, havayollarında bakım mühendisi olarak çalışmak... Zimbabwe’de uçak fabrikası yok. Sadece Zimbabwe Havayolları var ve askeri uçaklar var. Ülkeme döndükten sonra bakım mühendisi olarak Zimbabwe Havayollarında çalışmayı düşünüyorum.

Türkiye’de bulunduğunuz süre içerisinde ilginç bir anınız oldu mu?

1. sınıftayken her şeye çok şaşırıyordum... Ama en çok şaşırdığım şey, erkeklerin de birbirleri ile selamlaşırken öpüşmeleriydi. Zimbabwe’de böyle bir şey yok, bu bana çok ilginç gelmişti... Ama şimdi alıştım ben de öpüşüyorum yani.

Bir de hayatımda İlk kez kar gördüm çok güzeldi, çok sevdim. Çok soğuktu ama yine de çok iyiydi.

BİR SORUNUN BAŞLAMADAN BİTİRİLİŞ HİKÂYESİ: AVUSTRALYA

Hazırlayan: M.Nedim ASLAN nedim.aslan@ytb.gov.tr

Avustralya'da yaklaşık 150 bin Türkçe konuşan insan yaşıyor ama Avustralya, başlangıçta Türkçeyi eğitim dili olarak kabul etmedi... Türk toplumunun yoğun çabaları ve Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının desteğiyle sonunda istenilen oldu ve artık Avustralya'da Türkçe eğitimin kapıları açıldı...

Türkiye'den yaklaşık 15 bin kilometre uzakta bulunan Avustralya'da, KKTC ve Batı Trakyalı soydaşlarımız da dahil edildiğinde, 150 bin civarında Türk nüfus yaşamaktadır. Dünyanın dört bir tarafına göç etmiş Türkler, Türkiye-Avustralya arasında 5 Ekim 1967 tarihinde imzalanan 'Göç Anlaşması' ile bu ülkeye ilk kez gelmeye başlamışlardır. Dışişleri Bakanlığımıza göre anlaşmanın akabinde 185 Türk, Avustralya'ya ayak basmış ve sonrasında bu sayı artarak devam etmiştir.

Türklerin Avustralya'ya yerleşik olarak yaşamaya başlamasının üzerinden 43 yıl geçerken Avustralyalılar çok daha öncesinde, 1915'teki Çanakkale Savaşında Türkiye'ye gelmişlerdir.

Türk ve Avustralya halkları arasında, dünyada eşi görülmemiş bir şekilde savaşla başlayan dostluk, günümüze kadar sürmüştür ve Avustralya'nın kalkınmasında önemli rol oynayan Türk Avustralyalılar, iki ülke arasındaki yüzyıllık dostluğu ebedi hâle getirmiştir. Bugün siyaset ekonomi, spor, sanat, eğitim ve daha birçok alanda Türkler, Avustralya'da boy göstermektedir. Türkler, aynı zamanda sivil toplum alanında da Avustralya'nın en güçlü topluluklarından birini oluşturmaktadır. Örgütlü toplum olmanın en güzel örneğini de Avustralya'nın yapılandırılmaya başladığı Ulusal Müfredat Programı'nda öğretilen yabancı

diller arasında Türkçenin de yer almasını sağlamakla verdiler.

Başta yer verilmedi...

Avustralya'nın 2008 yılında eğitim sisteminde radikal değişiklikler öngören ve tüm eyaletlerde tek bir eğitim müfredatının uygulanmasına yönelik olarak hazırlanan "Ulusal Müfredat Programı" taslağında okullarda hangi yabancı dillerin öğretileceğine dair çalışma yapılması da kararlaştırılmıştı. Ancak Ulusal Müfredat'ta seçmeli dil olarak belirlenen 11 dil arasında Türkçeye yer verilmedi.

Türkçenin yer almadığı taslak Müfredat'a ilk aşamada Çince, Endonezce, Japonca, Korece, Almanca, Arapça, Fransızca, İspanyolca, Vietnamsca, Yunanca ve İtalyanca girdi. ACARA, belirlenen dillerle ilgili olarak Avustralya kamuoyunun 7 Nisan 2011 tarihine kadar görüşlerini almaya başladı. Bu aşamada Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, ilgili diğer kurumlar ve Avustralya'daki Türk sivil toplum kuruluşlarıyla irtibata geçerek Türkçenin Ulusal Müfredat'a girmesi için yoğun bir çalışma başlattı.

Bir sorunun başlamadan bitiriliş hikâyesi...

Bu süreçte kuşkusuz Avustralya'daki Türk toplumu büyük bir çaba harcadı. ACARA'nın daha önce belirlediği

yabancı dillerle ilgili görüşlerini online sistem üzerinden ileten ve Türkçenin de Müfredat'a dahil edilmesini talep eden toplumumuz, ayrıca Başkanlığımız ve Avustralya'daki Büyükelçiliğimizin girişimleriyle Türk Dili Çalışma Grubu oluşturularak siyasetçiler nezdinde de çeşitli temaslarda bulundu. Dışişleri Bakanlığı, MEB, Diyanet İşleri Başkanlığı konu ile ilgili olarak bilgilendirilerek söz konusu Bakanlıklar kanalıyla da girişimler başlatılması sağlandı. Başkanlığımızda yapmış olduğumuz başka bir çalışmada dönemin Türkiye Cumhuriyeti Devlet Bakanı Faruk Çelik tarafından Avustralya Federal Göçmenlik ve Vatanışlık Bakanı'na Türkçenin Ulusal Müfredat'a dahil edilmesine yönelik mektup gönderilmesi oldu.

Avustralya ve Türkiye'den yapılan çalışmalar 21 Kasım 2011 tarihinde olumlu bir şekilde sonuçlandı. Avustralya Eğitim Bakanı Peter Garreth, yabancı dillere yönelik tasarıda yapılan değişikliklerle Ulusal Müfredat içerisinde Türkçenin de yer aldığını belirtti. 2012 yılı itibarıyla Avustralya Müfredat Değerlendirme ve Raporlama Otoritesi ACARA tarafından tasarının son şekline yönelik ulusal danışma süreci başlatılacak, ilerleyen tarihlerde de söz konusu tasarı Ulusal Müfredat Programı olarak uygulanmaya başlanacak.

Bir İnsan Hakları İhlali

DİL SINAVI ZORUNLULUĞU...

Aile kavramını "bölünebilir" kılmak, 21'inci yüzyılın ruhuna ters düşen bir uygulamadır... Uluslararası hukuk, ailenin bir bütün, insan yaşamı için vazgeçilmez bir kurum olduğunu kabul etmiş ve aileyi koruma altına almıştır... Buna karşılık, özellikle Almanya'nın "aile birleşiminde dil sınavı" koşulu büyük bir hukuk ihlalidir...

Almanya, aile birleşimi için Almancaya hâkimiyet şartı arıyor... Daha da ilginç olanı Almanya'nın dil şartını hangi ülke vatandaşlarına uyguladığıdır. Almanya'da yaşayan Avrupa Birliği, ABD, Güney Kore, İsrail hatta Honduras ve San Marina vatandaşlarının üçüncü ülkelerden yapacağı evliliklerde dil şartı aramayan Almanya, Türk vatandaşlarını bu istisnalara dahil etmediği gibi bizzat kendi vatandaşlarını da dahil etmemiştir. Başka ülke vatandaşlarına tanıdığı hakkı kendi vatandaşına vermeme sebebinin Alman vatandaşlığına geçmiş Türkler olduğunu kestirmek zor olmasa gerek...

Yabancı ülkede yaşayan vatandaşlarımızın sorunları büyük çoğunlukla yaşadıkları ülkenin mahkemeleri önünde çözüme kavuşturulduğu için bu sorunlarına hukuki destek sağlayabilmek de ancak vatandaşlarımızın ilgili ülkelerin iç hukuk normları ve uluslararası hukuktan doğan haklarını ortaya koyabilmeleriyle olacaktır. Özellikle Almanya ve Avusturya gibi ülkelerde uzun yıllardır yaşayan Türklerin karşılaştıkları en büyük hukuki sorunlardan biri durumundaki aile birleşiminin dil sınavında başarılı olma şartına bağlanmasına yönelik yapılacak hukuki takip de yine bu şekilde olmalıdır. Bundan dolayı Almanca sınavı uygulamasına yönelik Alman Yabancılar Kanunu'ndaki düzenleme ve Almanya'nın bu uygulamayı onaylayan kararındaki gerekçeleri ve aile birleşiminde dil sınavı uygulamasının insan hakları ve uluslararası sözleşmeleri ihlali oluşturduğuna dair Avrupa Komisyonunun ve Hollanda Danıştayının kararlarına değinmek yerinde olacaktır.

ALMANYA YAKLAŞIMI

Almanya'da yaşayan yabancılar açısından hayati öneme haiz ve 2007 senesinde yürürlüğe giren Yeni Alman Yabancılar Kanunu'nun (Aufenthaltsgesetz) Almanya'daki Türklerin haklarında önemli değişikliklere, daha doğru bir ifadeyle sınırlamalara, sebep olduğu bilinmektedir. Bu Kanun'daki, Türkleri ilgilendiren önemli değişikliklerden biri de yabancı ülkelere yapılacak aile birleşimi taleplerinde yeterli derecede Almanca hâkimiyetinin belgelenmesi şartıdır.

Yenilenen İkamet Yasası'nın 30. maddesinin 2. fıkrasına göre yabancı bir ülkeden yapılacak evliliklerde aile birleşimi izni, ancak yeterli seviyede Almanca bilgisinin ispatlanması durumunda verilir. Alman kanun koyucusu bu düzenlemeye gerekçe olarak formale evliliklerin ve zorla evlendirilmelerin engellenmesini göstermiştir. Bu uygulama Alman Anayasası'na, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümlerine ve Türkiye ile Avrupa Birliği arasında akdedilen Ankara Anlaşması'na uygunluğu bakımından ciddi tartışmalara sebep olmuştur.

Aile birleşiminde Almanca şartı aranmanın en ilginç yönlerinden birini de vatandaşlarından Almanca sınavında başarılı olma şartı aranan ülkeler oluşturmaktadır. Almanya bazı ülke vatandaşlarını bu uygulamadan muaf tutmasına karşılık Türk vatandaşlarını, bu gruba dâhil etmediği gibi kendi vatandaşlarını da muaf tutmamıştır. Yani Almanya, kendi vatandaşlarından birinin evlenmek istediği yabancı ülke vatandaşlarından dil şartını talep etmesine karşılık muaf tuttuğu ülkeler olan Avrupa Birliği ülkeleri vatandaşları ile Kanada, Amerika Birleşik Devletleri, Honduras, Andora, San Marino, Japonya, Güney Kore, İsrail ve Avustralya vatandaşlarıyla evlenecek yabancı ülke vatandaşlarını bu uygulamanın dışında tutmuştur. Böylelikle bir Alman'ın kendi ülkesinde aile kurması, yukarıda sayılan ülke vatandaşlarından daha zor hâle getirilmiş ve Almanya bu ülke vatandaşlarını kendi vatandaşlarından üstün tutmuştur. Bunun sebebinin Alman vatandaşlığına geçen Türklerin Türkiye'den yapacağı evliliklerin önüne geçmek olduğunu kestirmek zor değildir.

Yeterli derecede Almanca bildiğini ispatlayamadığı için aile birleşimi talebi reddedilen bir Türk vatandaşı bu uygulamayı insan haklarını ve Alman Anayasası'ndaki temel hakları ihlal ettiği gerekçesiyle mahkemeye taşımıştır. Ne var ki Almanya Danıştayını aşağıdaki gerekçelerle Almanya hükümetinin dil sınavı uygulamasında hukuka herhangi bir aykırılık görmemiş ve Türk vatandaşının açtığı bu davayı reddetmiştir.

Almanya Danıştayını (Bundesverwaltungsgericht) 30.03.2010 tarihli kararında, öncelikle bu düzenlemenin yabancıların Almanya'ya uyumuna ve zorla evlendirmeleri önlemeye hizmet ettiğini savunmuştur. Düzenlemeyi Avrupa Birliği Aile Birleşimi Yönetmeliğine uygunluk açısından da değerlendiren mahkeme, Yönetmelik'in 7. maddesindeki "Üye devletler yabancı ülke vatandaşlarına uyum tedbirleri uygulama hakkına sahiptir." hükmüne istinaden yabancıların uyumu için üye ülkelerin tedbirler uygulamasının Avrupa Birliği hukukuna aykırı olmayacağını belirlemiştir.

AVRUPA KOMİSYONU MÜTALAASI

Avrupa Komisyonunun aynı konu ile ilgili 04.05.2011 tarihli mütalaası adeta Alman Danıştayının yukarıdaki kararına cevap niteliğindedir.

Avrupa Komisyonu, her şeyden önce, aile birleşimi meselesini salt millî hukuk düzenlemeleriyle ya da ülkeler arası anlaşmalarla şekillendirilebilen bir konu olarak değil aksine birçok uluslararası sözleşmeyle garanti altına alınan bir insan hakları meselesi olarak değerlendirmiştir.

Bu konunun değerlendirilmesinde Komisyon, genel çerçeve olarak Avrupa İnsan Hakları Konvansiyonunun 8. maddesi ile Avrupa İnsan Hakları Bildirgesi'nin (Charta der Grundrechte) 7 ve 24. maddelerinde garanti altına alınan 'ailenin birliği', 'aile hayatına saygı' ve 'çocuğun ailesiyle düzenli ilişkide olma ve sağlıklı gelişim hakkı' gibi temel insan haklarını esas almıştır. Buna göre, aile birleşimine yönelik alınacak tedbirler ancak aileyi koruma ve aile hayatına saygı yükümlülükleri çerçevesinde mümkündür, buna aykırı düzenlemeler hukuka aykırı sayılmalıdır. Bu bağlamda aile birleşimi, aile hayatını mümkün kılan zaruri şart konumundadır. Meseleyi 2003/86/EG sayılı Avrupa Birliği Aile Birleşimi Yönetmeliği çerçevesinden de değerlendiren Komisyonun mütalaasına göre, Avrupa Birliği üye ülkelerinde ortak bir uygulamayı sağlamak amacıyla getirilen Avrupa Birliği Aile Birleşimi Yönetmeliği her ne kadar üye ülkelere üçüncü ülke vatandaşları için entegrasyon

tedbirleri alma yetkisi vermişse de bu tedbirler ancak Avrupa Birliği genel hukuk normları ve özellikle de insan haklarına ve temel özgürlüklere saygı çerçevesini aşmamak kaydıyla mümkün olabilecektir. Komisyon mütalaasına göre Avrupa Birliği Aile Yönetmeliği madde 7 (2) ile üye ülkelere

verilen 'gerekli entegrasyon tedbirleri getirme yetkisi', üçüncü ülke vatandaşlarından çok, üye ülkeye sorumluluk yükleyen ve yabancıların gündelik sosyal hayata ayak uydurmasının hızlandırılmasını ve kolaylaştırılmasını öngören tedbirleri içerecek şekilde yorumlanmalıdır. Başka bir deyişle, üye ülkelere tanınan entegrasyon tedbirleri alma yetkisi, üçüncü ülke vatandaşlarından belli bir başarı gösterme mecburiyeti aramak suretiyle, aile birleşimini zorlaştırıcı ya da engelleyici bir mekanizmaya dönüşmemelidir. Yine, Avrupa Birliği hukukunun temel ilkelerinden olan '*orantılılık ilkesi*' gereği aile birleşimi talebi, tarafların tüm hak ve menfaatleri gözetilerek ve entegrasyon tedbirlerinin amacına uygun olarak aile birleşimini kolaylaştırıcı bir şekilde değerlendirilmelidir. Şu hâlde getirilen entegrasyon tedbirleri ailenin birliğini ve aile hayatını zedeleyici nitelikte olamaz. Yine Komisyona göre, kişilerin aile hayatlarını üçüncü bir ülkede düzenleyebilme ya da aile hayatından doğan temel haklarını üçüncü ülkede gerçekleştirilebilmelerinin teorik olarak mümkün olması bu durumda bir önem arz etmemektedir. Zira Avrupa Birliği hukukundan ve üye ülkelerin anayasalarından doğan haklar öncelikle Avrupa Birliği sınırları içerisinde garanti altına alınmıştır. Dolayısıyla burada aranacak kıstas, aile birleşimi talep eden kişilerin haklarını başka ülkelerde yaşayabilmeleri imkânı değil, Avrupa Birliği sınırları içerisinde bu haklara sahip olup olmadıklarıdır.

Meseleyi Avrupa hukukunun birçok Meseleyi Avrupa hukukunun birçok amir hükmü bakımından ele alan Komisyon, sonuç olarak Adalet Divanının "aile birleşimini dil sınavında başarılı olma şartına bağlamanın hukuka aykırı olduğu" yönünde karar vermesinin uygun olacağı yönünde mütalaa vermiştir. Avrupa Komisyonunun anılan mütalaa göz önüne alındığında, oturum izni verilmesinin 'dil sınavında başarılı olma' şartına bağlanmasının ve sırf bu sınavda başarılı olunamamasından dolayı aile birleşiminin engellenmesinin hem 'ailenin birliği' ve 'aile hayatına saygı' gibi temel insan haklarına hem de Avrupa Birliği Aile Yönetmeliği'nin amaçlarına aykırı olduğu açıktır.

HOLLANDA DANIŞTAYININ 16.08.2011 TARİHLİ KARARI

Hollanda makamlarının 2007 yılında Yabancılar Kanunu'nda yaptığı değişiklik bu ülkede yaşayan Türkler bakımından da oldukça önemli ve ağır şartlar içeriyordu. İlgili Kanun, yabancılar için bir uyum sınavı ihdas etmiş ve bu sınavda başarılı olamayan Türk vatandaşlarının oturum haklarıyla ilgili ağır yaptırımlar ve ayrıca söz konusu sınavda belirli sürede başarılı olamayanlar için de önemli miktarda para cezası hükümleri öngörmüştür. İlgili düzenlemenin muhatabı vatandaşlarımız meseleyi yargı mercilerine taşımış ve nihayet buna ilişkin bir dava Hollanda Danıştay Mahkemesi (CRvB) tarafından 16 Ağustos 2011 tarihli karar ile hükme bağlanmıştır.

Mahkeme kararında, Hollanda devletinin yabancılar 2006 yılından beri uyguladığı uyum sınavının Türk vatandaşlarına uygulanamayacağını belirtmiştir. Yüksek Mahkemeye göre, Türk vatandaşlarını uyum sınavına tabi tutmanın, Avrupa Birliği ile Türkiye arasında akdedilen 1963 tarihli Üyelik Anlaşması'na ve buna bağlı olarak Avrupa Birliği Adalet Divanının verdiği açık ve kesin içtihatlarla aykırılık teşkil etmektedir. Zira Türk vatandaşlarına uygulanan bu uyum sınavı, özellikle de Ankara Anlaşması'nda ve bu anlaşmaya bağlı olarak çıkarılan Katma Protokol'de ortaya konan 'Türk vatandaşlarına ve ailelerinin haklarına yönelik yeni kısıtlamalar getirilemez.' şeklindeki açık yasağı ihlal etmektedir.

Hollanda devletinin uyum sınavının Türk vatandaşlarının Hollanda'ya uyumunu hızlandıracağı ve Türklerin lehine bir uygulama olduğu, dolayısıyla bu uygulamanın hukuka aykırılık teşkil etmeyeceği yönündeki savunmasına da değinen Mahkeme, hiçbir gerekçenin Türklerin kazanılmış haklarını ellerinden alamayacağına hükmetmiştir. Mahkeme bu hükmüne dayanak olarak Avrupa Birliği Adalet Divanının değişik tarihlerde Türk vatandaşlarının lehine verdiği birçok karara da atıfta bulunmuştur.

Mahkemenin bu kararından sonra Hollanda İçişleri Bakanlığı 23.09.2011 tarihinde yayımladığı bir genelgeyle ilgili makamlardan Hollanda'da yaşayan ve Hollanda'ya vize başvurusunda bulunan Türklere Flemenkçe sınavı uygulamasının hukuka aykırı olacağı kesinlik kazanmıştır.

Hannoversche Allgemeine Zeitung 2009

KOSTPROBEN

Tr: UYUM ZIRVESİ

-Birkaç kelime almanca öğrendin mi?

-Yabancılar defolun!

En: INTEGRATION SUMMIT

-You learn a few words of German?

-Get out foreigners!

SONUÇ

Yukarıda incelemesi yapılan üç hukuki bakış açısı iki ülkenin ve Avrupa Komisyonunun konuya hukuki yaklaşımını içermektedir. Buna göre Avrupa Birliği hukukunun koruyucusu olarak Avrupa Komisyonu aile birleşimini zorlaştıracak mevzuat engellerinin AB hukuku ve temel insan hakları ile bağdaşmayacağını açıkça ifade etmekte, herhangi bir mazeret veya sebebe dayanarak AB hukukunun hakları zedeleyici şekilde yorumlanmasının uygun olmayacağını kesin olarak ortaya koymaktadır. Hollanda Mahkemesi de Avrupa Birliği Adalet Divanının ortaya koyduğu içtihatlarla uyma yükümlülüğünü yerine getirerek dil şartı uygulamasının Avrupa hukukunu ihlal ettiğine hükmetmiştir. Ne var ki Türklerin vize ve oturma haklarına dair yukarıdaki kararlar ve bu yöndeki birçok Avrupa Birliği Adalet Divanı kararları, Alman yargı makamları tarafından da benimsendiği takdirde Almanya'da uygulama alanı bulacaktır. Almanya'nın, Türklere uyguladığı dil sınava gibi zorlaştırıcı uygulamaların hukukiliği konusundaki görüşünü Avrupa Birliği hukuku ve ikili antlaşmaları da gözeteerek gözden geçirmesinin ve özgürlükçü bir yorum benimsemesinin insan haklarına ve hukuk devleti olma iddiasına daha uygun olacağı açıktır. Demokratik bir hukuk devletinin en üst yargı mercii olarak Alman Yüksek Mahkemesinin, Hollanda Yüksek Mahkemesi gibi, uluslararası hukuktan doğan yükümlülüklerini yerine getirmesi, bu yönde ortaya koyacağı içtihadı, yurt dışındaki vatandaşlarımızın büyük bir mağduriyetini ortadan kaldıracaktır.

KAMU DİPLOMASİSİ VE HUKUK

Hazırlayan: Galip KÜÇÜKÖZYİĞİT
galip.kucukozyigit@ytb.gov.tr

Türkiye Cumhuriyeti, 21. yüzyılda küreselleşen dünyada yerini ve yönünü belirlerken etkin bir ülke olmayı, uluslararası düzene "söz sahibi" bir ülke olarak katkı sunmayı benimsemiş ve politikasını bu yönde geliştirerek kurum ve kuruluşlarını da bu amaca uygun şekilde yenilemeye başlamıştır.

Ülkemizin bu hedefe ulaşmak için yararlanacağı başlıca kaynaklardan biri tarihî, kültürel, siyasal ve sosyal birikimlerinden harmanlayacağı yumuşak güçtür. Ülkeler için "yumuşak güç", öz değerlerinin, diğer ülke vatandaşlarına ilgilerini çekecek yönleriyle aktarma, böylece onların kalbini ve zihnini kazanma yeteneğidir. Kamu diplomasisi ise bu yumuşak gücün dünya çapında tanıtımı ve yaygınlaştırılması olarak özetlenmektedir.

Günümüzde yurt dışındaki vatandaşlarımızın haklarının korunması, ülkemizin tez ve bakış açısının diğer devletlere ve bu devletlerin halklarına sağlıklı bir şekilde aktarılabilmesi için klasik diplomasi metotları yeterli olmamakta ve bunların "kamu diplomasisi" faaliyetleri ile desteklenmeye ihtiyacı bulunmaktadır. Uluslararası ilişkiler açısından, bir devletin, sınırları dışında yaşayan din, dil, soy, tarih ve kültür gibi ortak değerlere sahip vatandaşlarının bulunması, kamu diplomasisi faaliyetleri açısından hayati öneme sahiptir. Her devlet için yurt dışında yaşayan vatandaşları paha biçilmez bir değer iken bu vatandaşların hak ve özgürlüklerin korunması ve öz kültürleri, değerleri ile bağlantılarının devamının sağlanması da bir borçtur.

Türkiye'nin yürüttüğü yeni aktif politikanın gereklerinden biri olarak da yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızla ilgili çalışmalar yapılması ve sorunlarına çözüm üretilmesini, soydaş ve akraba topluluklar ile sosyal, kültürel ve ekonomik ilişkilerin bir plan dahilinde geliştirilmesini ülkemize eğitim için gelen yabancı öğrencilerin ülkemizdeki eğitim süreçlerinin başarılı bir şekilde sonuçlandırılmasını sağlamak amacıyla 06.04.2010 tarih ve 27544 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5978 sayılı Kanun'la Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı kurulmuştur.

Ülkemiz, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının hizmet ve faaliyetleri ile bir yandan yurt dışında yaşayan vatandaşlarımıza destek olmayı hedeflemekte öte yandan diğer ülkelerin halkları ile ortak faaliyetler yoluyla ilişkimi-zi artırarak "kamu diplomasisi" atağı yapmayı planlamaktadır. Başkanlık, yapısı, dinamikliği ve odaklılığı ile bunu sağlayacak güçtedir.

Yurt içinde olduğu gibi yurt dışında ve milletler düzeyinde de birey ve ülkelerin haklarını savunmanın en önemli araçlarından biri "hukuk" tur. Dünya milletleri ile yürüteceği ilişkilerde devlet ve kamu diplomasisine ilişkin faaliyetlerde, ülkemizi-

zin kullanacağı en önemli araçlardan biri de hiç şüphesiz ki "hukuk bilimi ve uygulaması" olacaktır. Küreselleşmenin vatandaşlarımıza sunduğu fırsatların takibi ve kazanılması da çoğu zaman "küresel bir hukuk" stratejisini gerekli kılmaktadır. Yürütülecek kamu diplomasisi faaliyetlerinde hukuka ve hukukçularımıza önemli bir rol düşmektedir. Tüm dünyada yüzlerce ülkeye yayılmış 6 milyonu aşkın vatandaşımızın haklarının korunmasına hizmet edecek kamu diplomasisi faaliyetlerinin en önemli ayaklarından biri de hukuk alanındaki faaliyetler olacaktır.

Bugün milyonlarca vatandaşımız yurt dışında çeşitli iş ve işlemlerde hukuksal sorunlarla karşı karşıya kalmakta, hukuksal işlemlere konu olmaktadır. Yurt dışında hizmet sunan ve sunmak isteyen binlerce vatandaşımız da uluslararası düzeyde haklardan en azından diğer ülke vatandaşları kadar yararlanmak istemekte, bir kısım ülkelerin vatandaşlarına tanınan kimi hak ve imtiyazların kendisine de tanınmasını beklemektedir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti bu hak ve olanakların siyasi ve uluslararası ilişkiler boyutu ile takipçisi olurken şüphesiz ki bu hakları kazanmanın ve genişletmenin en önemli araçlarından birinin de hukukun ulusal ve uluslararası olanaklarının akılcıca kullanılması olduğunun farkındadır. Başkanlık, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın haklarının ve kimliklerinin korunmasında ve akraba toplulukların vatandaşları ile sosyal, kültürel ilişkilerin istenen düzeye getirilmesinde uygun bir zemin oluşturmayı hedeflemektedir. Başkanlığın faaliyet ve sorumluluk alanları ile ilgili hukukî çalışmalar, Hukuk Müşavirliğimiz tarafından takip ve koordine edilmektedir.

Yukarıda belirlenen hedeflere uygun olarak öncelikle ülkemiz ve yurt dışındaki vatandaşlarımız arasında hukuk alanında ortak tematik programların, sempozyumların, çalışmaların düzenlenmesi düşünülmektedir. Yurt dışında yaşanan hukuksal sorunlarla ilgili çözüm odaklı bilgi üretimi çalışmaları, hukuk eğitimi alan veya eğitimini yeni tamamlamış vatandaşlarımızın Türkiye'nin

hukuk sistemi ile tanışmalarını ve yaşadıkları ülkeler ile Türk hukuku arasında mukayeseli bir bakış kazanabilmeleri için yapılacak eğitim çalışmaları önümüzdeki dönemde planlanan faaliyetlerden olacaktır. Bu ve benzeri faaliyetlerle öncelikle çeşitli ülkelerde yaşayan hukukçu vatandaşlarımızın Türkiye'deki hukukçular ile iletişiminin sağlanması ve derinleştirilmesi, bu kişilerin kendi aralarındaki bağların ve etkileşimin kuvvetlendirilmesi, Türk kökenli genç hukukçuların Türkiye'yi ve Türk hukuk sistemini yakından tanınması sağlanacaktır. Oluşturulan bu ortak atmosferin süreklilik sağlayacak yapılara dönüşmesi ve sistematik hâle getirilmesi de bir diğer kazanım olacaktır.

Ayrıca yurt dışında yaşayan vatandaşlarımıza sağlanacak hukuki destekler de çok önemli bir faaliyet alanı olarak öngörülmektedir. Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın hukuki ihtiyaçlarının belirlenmesi ve ihtiyaç duyulan alanlarda çeşitli şekillerde yardımların sunulacağı etkin bir hukuki destek programının oluşturulması için çalışmalar devam etmektedir.

Uluslararası hukukun, Avrupa Birliği hukukunun gelişme yönünün, çeşitli ülkelerdeki iç mevzuatın ve içtihatların takibi de yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın sorunlarının çözümüne katkı sağlayacaktır. Bu kapsamda Hukuk Müşavirliğimiz çeşitli alanlarda verilen içtihat niteliğindeki kararları Türkçeye kazandırmakta, bunların alanında uzman kişiler tarafından yorumlanmasını sağlayarak vatandaşlarımızın haklarını daha iyi takip edebilmesi için atılması gereken stratejik adımların belirlenmesi konusunda da aktif bir çalışma programı izlemektedir. Çeşitli ülkelerde benzer faaliyetleri yürüten kişi ve kuruluşların tespiti ve bunlar arasında ortak faaliyetler yürütülmesinin teşviki de önemli görülmektedir.

Bunlarla birlikte yurt dışında yaşayan vatandaşlarımız açısından yurt içi mevzuattan kaynaklanan zorluklar ve sıkıntılar da bire bir takip edilerek bunlara gerek yasal gerek alt mevzuat temelinde çözümler bulunması için sürekli bir takip ve izleme sistemi oluşturulmuş durumdadır.

Bu faaliyetler gerçekleştirilirken kurumlar arası ortak çalışmalara önem verilmekte ve planlanan faaliyetlerin elden geldiğince ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde yürütülmesine özen gösterilmektedir.

Sonuç olarak; küreselleşen dünyada, dünyanın dört bir tarafındaki vatandaşlarımızın haklarının korunmasında, iyileştirilmesinde, ekonomik, sosyal kültürel faydalarının artırılmasında bir araç olarak "kamu diplomasisi" ne çok önemli bir rol düşmektedir. Kamu diplomasisi faaliyetlerinin "hukuk bilimi" nin sağlayacağı olanaklarla desteklenmesi de bu faaliyetlerin başarısı için çok önemli bir katma değer sağlayacaktır. Küresel düzeyde haklarının korunmasında, iyileştirilmesinde, sosyal kültürel ilişkilerin artırılmasında bir araç olarak "hukuk"a ve "hukukçulara" çok önemli bir rol düşmektedir. Ülkemizin 21. yüzyılda hedeflediği, küresel ölçekte etkin ülkelerden biri olma ideali açısından vatandaşlarımızın yurt dışında hak ve özgürlüklerden azami düzeyde yararlanabilmesinin önemi de göz önüne alındığında, bu hakların sağlayıcısı ve koruyucusu olarak hukuk bilimine ve uluslararası hukuk konusunda kendisini yetiştirmiş hukukçulara ihtiyaç olduğu açıktır. Türkiye, küresel güç olma yolunda emin adımlarla ilerlerken uluslararası düzeyde etkin bir ülke olabilmenin bir aracı olarak "küresel hukuk stratejisi"ni de oluşturmak ve uygulamak zorundadır.

Edebiyat

Hazırlayan: Dr. Mustafa ÇETİN

Cengiz Dağcı 09.03.1919 / 22.09.2011

" Yurdunu Kaybeden Adam... "

Türk edebiyat dünyası, bir büyük kalemini yitirdi 2011'de. Cengiz Dağcı'nın Kırım'da başlayan yaşam öyküsü, zorlu mücadelelerin, yalnız günlerin ve sürekli yeni arayışların özeti gibiydi. Sessiz ve mütevazı dünyasından büyük eserler bırakarak çekildi aramızdan...

Fotoğraf: Zafer KARATAY

9 Mart 1919 tarihinde Gurzuf'ta doğdu. Annesi Gurzuf'lu Fatma Hanım, babası Kızıltaşlı Emir Hüseyin Dağcı'dır. Doğduğu yıllar, Alman işgalinin bittiği yıllardır. 10 yaşına kadar kıtlıkla, Lenin'in yeni ekonomi politikasıyla, ardından bunu yok sayan Stalin'in kolhozlaştırma politikasıyla ve bunların getirdiği acılarla tanışır. Çocukluğunun bu dönemini dolduran sürgünler ve acılar onun geleceğinin de habercisidir aslında.

1933-1934 yıllarındaki kıtlığın ardından eğitim hayatını sürdürürken edebiyat öğretmeninin yardımlarıyla edebiyat dünyasına ilk adımını atar. 1937'de Akmesit Pedagoji Enstitüsünün Tarih Fakültesine kaydolur. Artık Dağcı, kendini yetiştirmeye başlamıştır.

I. Dünya Savaşı'nın acıları henüz sarılmamışken II. Dünya Savaşı başlar. Doğduğundan beri yaşadığı, ailesi ve Kırım ile ilgili her şey, 24 Aralık 1940'ta askere alınmasıyla hatıralarındaki yerini almaya başlar. 1941'de Almanlara esir düşer. Dağcı, pek çok acının ardından kendini, Almanlar tarafından kurulan Türkistan Lejyon Ordusuna katılmak üzere Varşova yakınlarında bir kasabada bulur. Hayatında yeni bir dönem başlamaktadır artık.

Yazara Kırım'ı, bir defa daha görmek bu dönemde nasip olur. Alman işgalinin acı yüzünü, kendi topraklarında da görür. Ardından Lejyon Ordusundaki birliğine döner. Bu arada Lejyon Ordusu, Fransa'nın güneybatısında bir bölgeye nakledilir. Dağcı, burada Kırım'a dönme isteğinde bulunur. Kabul edilen isteğin ardından kendisine verilen izinle Varşova'ya gelir.

Hayat arkadaşı Regina ile burada tanışır. Bu arada hayatı bir düzene girmek yerine daha da karmaşık hâle gelmektedir. Almanlar gerilemeye, Ruslar ilerlemeye; Varşova, tehlikeli bir şehir olmaya başlamıştır. Varşova'dan ayrılır; Frankfurt Oder'e, oradan da Berlin'e gelir. Burada Türkistan Yaş dergisinde çalışmaya başlar.

O günlerde Varşova'daki Alman zulmü iyice artmış, pek çok Varşovalı Almanya'nın içlerine sürülmüştür. Regina da sürgüne gönderilenler arasındadır. Berlin'e gelir ve Dağcı'yı bulur. Bugünlerde Berlin de yaşanacak bir yer olmaktan çıkmış, bombardıman altında yaşayan bir şehre dönüşmüştür.

Dağcı ve Regina için hiçbir aşamasını bilmedikleri yeni bir yol vardır artık. İlk durakları Viyana'dır. Daha sonra İnsburg'a doğru yola çıkarlar. Trenleri bombalanır.

İsviçre'ye geçmeyi düşünmektedirler. Ama Amerikalılar, onları Avusturya'daki Landeck Mülteci Kampına götürürler. Bu kampta 1945 tarihinde evlenirler. Ardından İtalya'daki bir kampa geçerler.

1946 Ekiminde bir mülteci gemisiyle İngiltere'ye, Edinburg'a götürülürler. Yokluk içinde yüzen İngiltere onları kabul etmez ama Edinburg yakınlarında bir yerde, terk edilmiş ordu barakalarına yerleştirilirler. Buradaki zor günlerin ardından Dağcı, şansını denemek üzere Londra'ya gitmeye karar verir. Niyeti orada bir iş bulmak, eşi ve kızını da yanına almaktır. Londra'da onu bekleyen hayat da hiç kolay değildir. Kıbrıslı bir Türk'e ait lokantada bulaşıkçılık yapmaya başlar.

Sonraki yıllar da Dağcı ve ailesi için hiç kolay olmaz. 1953 yılında Fulham Road'da yıkık dökük bir eve sahip olmayı başarır aile. Bu evi yaşanır hâle getirmek için çok çalışırlar. Alt kat lokanta olur, üst katta da evleri vardır. Bu yıllar yazarın Korkunç Yıllar, Yurdunu Kaybeden Adam, Onlar da İnsandı, O Topraklar Bizimdi, Dönüş, Ölüm ve Korku Günleri, Genç Temuçin, Badem Dalına Aslı Bebekler, Üşüyen Sokak adlı eserlerini yazdığı yıllardır. Daha sonra burayı satar ve başka bir lokantada altı yıl çalıştıktan sonra 1980 yılında emekli olur.

Yazar, 1980 sonrasında Anneme Mektuplar, Benim Gibi Biri, Biz Beraber Geçtik Bu Yolu, Yansılar 1-2-3-4-5, Hatıralarda Cengiz Dağcı, Bay Markus Burton'un Köpeği, Oy Markus Oy, John Marple'in Son Yolculuğu, Regina, İhtiyar Savaşçı, Rüyalarda: Ana ve Küçük Alimcan adlı eserlerini kaleme alır.

Eşi Regina, 13 Ocak 1998 tarihinde vefat eder. Yazarın yalnızlık ve acılarla geçen uzun hayatına yeni bir acı ve yalnızlık eklenir. Yazar, vefat ettiği 22 Eylül 2011 tarihine kadar bu acıyla yaşar. Vefatının ardından da yazar, hep içinde yaşadığı vatanında toprağa verilir.

Yazarın eserlerini değişik açılardan bakarak birkaç farklı gruba ayırmak mümkündür. İlk dönem eserleri, yazarla ilgili görüşlerin de oluşmasına vesile olan Korkunç Yıllar, Yurdunu Kaybeden Adam, Onlar da İnsandı gibi çalışmalarıdır. Bu eserler ve hakkında yazılanların oluşturduğu düşünceler yazarın günümüze kadar uzanan tanınmışlığının temellerini oluşturmuştur.

Dönüş, Ölüm ve Korku Günleri, Badem Dalına Aslı Bebekler, Üşüyen Sokak adlı eserleri ilk dönem eserleri kadar genel bir etkiye sahip olmamakla beraber edebî anlamda önemli eserlerdir. Önceki eserlerinden daha farklı bir Dağcı ile tanışır okuyucu.

1980 sonrası, eşi Regina'nın vefatına kadar ve vefatından sonra yazdığı eserleri Cengiz Dağcı'nın son dönem eserleri olarak değerlendirebilir. Özellikle Hatıralarda Cengiz Dağcı adlı eseri, yazarla ve yakın geçmişle ilgili pek çok konunun aydınlanması açısından önemlidir.

Londra'yı anlattığı, Bay Markus Burton'un Köpeği, Oy Markus Oy, John Marple'in Son Yolculuğu adlı eserleri edebî özellikleri yanında sosyolojik açıdan da ilgi çekicidir. Yazar, Londra'yı, Kıımlı bir yazar olarak Türkiye Türkçesiyle, Türkiye'deki okurlarına anlatmıştır.

Cengiz Dağcı, dünya yazarı olarak algılanması, görülmesi gereken bir yazardır. Ülkemizde artık çok iyi tanınan ve okunan bir yazar olmasına rağmen eserleri dünyada tanınan bir yazar değildir. Eserlerinin Kıımlı Tatarcası başta olmak üzere, Rusça ve birkaç dile daha çevirileri yapılmıştır ve yapılmaya da devam etmektedir.

Yazarın eserlerinin İngilizceye çevrilmesi, dünya çapında tanınması için önemlidir. Yazar, ömrünün mühim bir kısmını Londra'da geçirdiği hâlde, İngiltere'de tanınmıyor olması oldukça düşündürücüdür. Hatıralarda Cengiz Dağcı ve Varşova'yı anlattığı Ölüm ve Korku Günleri adlı eserleri de Polonyalı okurlara ulaştırılmalıdır.

Cengiz Dağcı hakkında kaleme alınmış eserler üzerinde de durmak gerekir. Yazar hakkında uzun yıllardır çalışmakta

olan İsa Kocakaplan'ın değerli çalışmalarını, Doç. Dr. Abdulvahap Kara ve Dr. Sacit Ayhan'ın eserleriyle ve Prof. Dr. İbrahim Şahin'in doktora tezinden hareketle kaleme aldığı çalışmasını zikretmek gerekir. Yazarın eserlerinin tamamını yayımlayan, büyük bir vazifeyi ifa eden Ötügen Yayınevi, Mart 2011'de Marmara Ünivesitesinde gerçekleştirilen Cengiz Dağcı ile ilgili bir toplantının bildirilerini kitaplaştırarak bir özel hizmette daha bulunmuştur. www.cengizdagci.org sitesi de yazar ve eserleriyle ilgili her türlü çalışmayı bir araya getiren bir kaynak durumundadır.

Cengiz Dağcı'nın eserleri üzerine yapılan pek çok bitirme tezi, yüksek lisans tezi ve doktora tezi vardır. Bu akademik çalışmalar yazar ve eserleriyle ilgili konuları aydınlatmış, yazarın gelecek kuşaklara aktarılmasına büyük katkı sağlamıştır.

Yazarla ilgili TRT tarafından yapılan belgeseller vardır. Bunlardan en önemlisi Zafer Karatay ve Neşe Sarısoy Karatay tarafından gerçekleştirilen belgeseldir.

Dağcı'nın eserlerinin sinema ve TV dizisi uyarlamaları, üzerinde durulması gereken bir konudur. Pek çok eseri bu tür çalışmalara kaynaklık edecek durumdadır. Bu, hem yazarın daha iyi tanınması hem de II. Dünya Savaşı'nın pek bilinmeyen bir yüzünün aydınlatılması açısından önemlidir.

Cengiz Dağcı, gerek eserleri gerekse fikirleriyle Türkiye edebiyatına olduğu kadar Türk Dünyası edebiyatına da büyük katkılar sağlamıştır. Onun bütün dünyada tanınan bir yazar olması için herkes gayret gösterilmelidir.

22 Eylül 2011 tarihinde Londra'da vefat eden Cengiz Dağcı, memleketi Kıımlı'da toprağa verildi. Kıımlı yazar Cengiz Dağcı'nın cenazesine, Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ile Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay başta olmak üzere Türkiye'den çok sayıda milletvekili, bürokrat ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri katıldı. Dağcı'nın cenazesi, doğduğu Kızıtaş köyünde toprağa verildi.

Hazırlayan: Mehtap ALTINOK mehtap.altinok@ytb.gov.tr

Türk sinemasının yaşadığı yükseliş genç yıldızı sinema dünyasının en önemli ödül töreninde sahneye çıkardı. Altın Küre'de "Meltem" esti... Hollywood, dünya sinemasının merkezi. İnsanlığın ortak hayal dünyası. Her yıl ürettiği filmler ile hepimizin ortak değerlerini etkiliyor. Ve Hollywood'da bütün ödül törenleri, artık yakından tanıdığımız portrelerin anlamlı birlikteliğine sahne oluyor...

Altın Küre Ödülleri ilk kez, bir Türk sanatçısını sahneye taşıdı: Meltem Cumbul... Türk sinemasının bu yetenekli ismi, "uluslararası sinema sanatçısı" olarak anons edildi. Bu anonsta, Meltem Cumbul kadar artık Avrasya'da Hollywood'un yerini almaya başlayan Türk sinemasının da gücü vardı...

"Dünyanın en iyi kameralarını Japonlar üretir, en güzel filmleri Amerikalılar yapar..." Adına show-business dediğimiz eğlence-film sektörünü belki de en güzel özetleyen sözlerden biridir bu...

Hollywood, Amerikan kültürünün dünyaya yayılmasında büyük rol oynayan, insanlığın ortak düşler ülkesi olarak tanınıyor... Amerikalılar, dünya sinemasındaki egemenliklerini bu endüstrinin ürettiği filmler ile her geçen gün biraz daha güçlendiriyorlar... Geçmişten günümüze kadar uzanan bir çizgide, Amerikan sinemasının kamera önüne geçen aktör ve aktristlerini tanımayan var mı? Hayır... Örneğin, son Altın Küre Ödül Töreni'nde özel ödüle layık görülen aktör Morgan Freeman'ın 40 yıla uzanan sinema serüveni ekranlarda özetlenirken günümüz orta yaş kuşağı da kendi yaşamının bir parçasını izlemiş gibi oldu...

Sinema, günümüzde yedinci sanat olarak adlandırılıyor. Aslında, sinemayı, bütün sanatların bulunduğu bir noktaya taşımakta yarar var... Sinema, insanlığın ortak birikimi olan bütün sanat dallarını ve edebiyatı kullanan, ona ruhunu veren çok özel bir uğraş... Amerikan sinemasının en iyilerinin değerlendirildiği Altın Küre veya Oscar Ödül Törenlerinin dünyanın bütün ülkelerinde canlı olarak

seyredilmesi ise Hollywood'un "küresel başarı" hanesine yazılması gereken önemli bir ayrıntı... Öyle ki öteden beri Amerika'nın bu alandaki üstünlüğünü yıkmak isteyen Avrupa sinemasının kendi sinemacılarını koruma altına alması bile ulusların sinemayı sanat ötesi bir kavram olarak gördüğünü işaret ediyor.

» YÜKSELEN TÜRK SİNEMASI

Türk sinemasını küresel düzeyde temsil eden iki "Avrupalı" var: Ferzan Özpetek ve Fatih Akın... Bu iki isim, İtalyan ve Alman sineması için de ayrı değer ifade ediyor... Türk sineması, Semih Kaplanoğlu, Derviş Zaim, Zeki Demirkubuz, Çağan Irmak, Ezel Akay, Faruk Aksoy ve tabii ki bütün uluslararası ödüllerin toplayıcısı, "usta" Nuri Bilge Ceylan ile bu toprakların renklerini dünyaya taşıyor... Özellikle Nuri Bilge Ceylan'ın Büyük Ödülü kazandığı 2008 Cannes Film Festivali'nin ödül töreninde söylediği "Bu ödülü birine adamak istiyorum: Tutkuyla sevdiğim, yalnız ve güzel ülkeme..." sözleri unutulur gibi değil...

Türk sinemasının yeni dönem yönetmenlerinin en büyük özelliği, film hasılatları Amerikan sineması ile boy ölçüşebilen ender sinemacılar grubuna girmeleri oldu. Dünya sinemasına baktığımızda, "ulusal pazarlar-

da" Amerikan sinemasının ürünleriyle rekabet şansını yakalayabilen çok az ülke görüyorsunuz...

Türk sineması son yıllarda geliştirdiği teknik alt yapısı, sağlam öykü yazarlığı ve güçlü oyuncu kadrolarına işini bilen yönetmenleri de ekleyince Hollywood ile rekabet eden ender sinemalardan biri oldu...

» TÜRK DİZİLERİ

Bu gelişmede kuşkusuz Türkiye'nin güçlü televizyon endüstrisinin de payı çok yüksek. Türk televizyon kanalları için üretilen dizilerin Arap ülkeleri, Balkanlar, Kafkasya ve Orta Asya'da çok geniş seyirci kitlelerine ulaşması ve artık "küresel kavram" hâline gelmesi dünyanın dikkatinden kaçmadı.

Türkiye, sinema ürünleri ve özellikle TV dizileriyle dünyanın siyasi gelişmeler açısından en hareketli bölgelerinde tıpkı Amerikan sineması örneğinde olduğu gibi kültürel gücünü artıran ve giderek bir "soft power"a dönüşen ülke oldu...

Meltem Cumbul'u Altın Küre Ödül Töreni'nde sahneye taşıyan kendi oyunculuk yeteneği, uluslararası düzeyde kurduğu ilişkilerdi ama bu adımı atarken büyük ölçüde ülkesinin dünyada sergilediği bu görüntüden destek aldı.

BEYAZ PERDEDE 17. BULUŞMA

Mart 2012, dünya sineması açısından anlamlı bir iş birliğine sahne olacak. Avrupa'da ağırlığını her geçen gün biraz daha arttıran Alman sineması ile son dönemdeki ataklarıyla bütün uluslararası ciddi ödüllere sahip olan Türk sineması, Türk-Alman Film Festivali etkinlikleri çerçevesinde bir araya geliyor...

1-11 Mart tarihleri arasında Almanya'nın Nürnberg kentinde yapılacak 17'nci Türkiye-Almanya Film Festivali, bir kez daha sinemaseverleri buluşturuyor.

Türkiye-Almanya Film Festivali, iki ülke sineması için kültürler arası iletişime hizmet eden Almanya çapındaki en önemli festival. Her yıl Türkiye ve Almanya'dan uzun metraj, kısa ve belgesel filmlere geniş bir platform sağlayan festival, bu sayede izleyicilere, iki ülke sinemasının güncel örneklerini benzeri olmayan geniş bir yelpazede sunuyor.

Türkiye-Almanya Film Festivali, farklı kökene sahip kültürel toplumlar için, sinemanın sunduğu estetik ve bilgilendirici araçlarla ortak bir tartışma zemini yaratmayı hedefliyor. Her iki ülkenin kültürel alanda faal insanlarına yeni yaklaşımlar sunmayı, Türkiye ve Almanya'dan sinemacılar arasında ortak çalışmayı ve değiş tokuşu teşvik etmeyi amaçlıyor.

2012 ONUR ÖDÜLÜ TARİK AKAN'IN OLACAK

Tarık Akan, ödülünü, geçen senenin Onur Ödülü'nü alan Fatih Akın'ın elinden alacak.

Festivalde yer alacak bazı Türk filmleri Gölge ve Suretler (Derviş Zaim), Lâl Gece (Reis Çelik), Adak (Atıf Yılmaz), Karartma Geceleri (Rıfat Ilgaz), Eylül Fırtınası (Atıf Yılmaz), Bir Zamanlar Anadolu'da (Nuri Bilge Ceylan)

Türkiye ve Almanya sinemalarının en önemli buluşma platformu olan Festival, bu yıl da hem eğlendiren hem düşündürdiren hem de bilgilendiren bir program sunuyor sanatseverlere.

Türkiye-Almanya Film Festivali programı üç ana bölümden oluşuyor:

» Programın ağırlık noktasını oluşturan Uzun Metraj Film Yarışması'nda, uluslararası bir Seçici Kurul, Türkiye ve Almanya yapımı beşer film arasında "En İyi Film", "En İyi Kadın Oyuncu" ve "En İyi Erkek Oyuncu" ödüllerini dağıtacak. Ayrıca festival izleyicileri tarafından bir Halk Jürisi Ödülü de verilecek.

» Kısa ve Belgesel Film Yarışması'nda "En İyi Kısa Film" ile "En İyi Belgesel Film" Ödülleri verilecek.

» Sinema Dünyaları Bölümü'nde ise her iki ülke sinemasını temsil eden yapımlara yer veriliyor.

ARTI90
KÜLTÜR

Gezi Rehberi

Hazırlayan: Orhan OCAKDAN orhan.oakdan@ytb.gov.tr

SARAYBOSNA

Bosna-Hersek'in başkenti Saraybosna, mütevazı görünümüne karşın, her zaman tarihe yön veren bir kent olma özelliğini gösterdi...Birinci Dünya Savaşı, bu kentin içinde bir köprünün başında yaşanan suikastle başladı. 20'nci yüzyılın sonlarında Saraybosna, yine en çok konuşulan kentti...

Dünyanın özellikle 1991-1995 kanlı iç savaşından hatırladığı Saraybosna, Uçaktan inip şehre ayak bastığınız andan itibaren, kurşun delikleri ile dolu binaları ile karşılar sizi.

Derler ki "Bu şehrin delileri savaş boyunca keskin nişancıların sinirini bozmak için salıncaktan inmemiş, bu şehrin kadınları bomba seslerine aldırılmadan güzellik uykularına yatmış, bu şehrin dedeleri ceplerindeki son parayla Başçarşı'ya kahve al-

maya gitmiş, bu şehrin tiyatrocuları mum ışığında 'Godot'yu Beklerken'i oynayıp savaşa kafa tutmuş. Bu şehrin insanları en karanlık günlerde bile 'yaşam'dan vazgeçmemiş."

Savaşın izlerini silmeye çalışan şehri, şöyle bir turlayınca Bosnalıların yüzündeki hüznü ve her şeye rağmen gözlerindeki yaşama sevincini aynı anda görmek mümkün.

SAAT FARKI	: 1 saat geri
TÜRKİYE'DEN ULAŞIM	: THY'nin İstanbul'dan direkt uçuşu vardır.
UÇUŞ SÜRESİ	: Yaklaşık 1,5 saat
ŞEHİR İÇİ ULAŞIM	: Tramvay, Otobüs, Trolleybüs, Taksi (gece tar. yok)
NÜFUS	: 438,757
PARA BİRİMİ	: KM(Konvertible Marka), 1 KM yaklaşık 1 TL
KONUŞULAN DİLLER	: Boşnakça, Sırpça, Hırvatça, az da olsa Türkçe

Otelinize yerleştikten sonra ilk gitmeniz gereken bir Anadolu kentinde bulunduğunuz hissini veren, şehrin en tarihî bölgesi ve Avrupa'nın en müstesna çarşısı olan, Saraybosna'nın kalbi: Başçarşı (Baščaršija). Başçarşı'daki etrafı güvercinlerle dolu, şehrin sembollerinden de biri olan sebilden (Sebilj) başlayarak otelinizden ya da Başçarşı içindeki turizm noktasından alacağınız bir Başçarşı haritası ile ilk ziyaret yeriniz Ali Paşa Camisi olabilir. Cami, Bosnalı Sancak Beyi Hadım Ali Paşa'nın başlılarıyla 1560 yılında inşa edilmiş. Sonrasında 1537 yılında kurulan ve o döneminden beri eğitimine ara vermeden devam eden Kurşunlu Medresesini ziyaret edebilirsiniz. Başçarşı içinde bulunan

Gazi Hüsrev Bey Camisi, Bey Camisi olarak da bilinir. 1531'de Bosna Sancak Beyi Gazi Hüsrev Bey tarafından inşa ettirilen bu cami, bir Mimar Sinan eseridir. Devamında Saat Kulesi, Katolik Katedrali, Ortodoks kiliseleri ve Musevi sinagogu şehrin merkezinde yer alan ve yürüyerek kolaylıkla görülebilecek yerler. Şehir, barındırdığı dinî çeşitliliğiyle Müslümanlık, Ortodoks-luk, Katoliklik ve Museviliği yüzyıllar boyunca barış içinde yaşatmış. İşte bu yüzden Saraybosna, Avrupa'nın Kudüs'ü olarak da kabul edilir. Böyle olunca Başçarşı'da yürürken bir Ortodoks kilisesi, bir Katolik kilisesi, bir cami veya bir sinagog görmek sizi şaşırtmasın.

LATİN KÖPRÜSÜ

Çarşının diğer ucunda, I. Dünya Savaşı'nın başlamasına neden olan Avusturya-Macaristan veliahtı Prens Franz Ferdinand suikastının gerçekleştiği Latin Köprüsü'nü (Latinska ćuprija) görebilirsiniz. Şehrin içinden geçen Milječka Nehri boyunca ilerleyip daha sonra bir paralelden geri dönmeniz, Ortodoks kilisesini, Güzel Sanatlar Fakültesini ve şehrin diğer önemli yapılarını da görmenizi sağlayacaktır.

KOVAÇI ŞEHİTLİĞİ

Şehitlik Başçarşı'dan yürüyerek yaklaşık 10 dakika mesafede, buradan şehir ayaklarınız altında. Şehitlikte önünde iki askerin nöbet tuttuğu mezar, hemen dikkatinizi çekecektir. Bu mezar, Bosna-Hersek'in bilge şahsiyeti Aliya İzzetbegović'in mezarıdır. "Vasiyetimdir, beni şehitlerimin yanına gömün. Benim yanımda onların yanındır. Beni ayrı bir yere defnetmeyin, zira benim ziyaretime gelenler onlardan da dualarını esirgemesin, mahzun kalmasınlar." diyen Aliya'ya ve tüm şehitlere bu ziyareti gerçekleştirerek dua edebilir, sonrasında Aliya'yı daha iyi tanımak için Kovaçi Şehitliği yakınındaki Aliya İzzetbegović Müzesini gezebilirsiniz.

BELEDİYE BİNASI "VİJEČNICA"

II. Dünya Savaşı'ndan sonra kütüphaneye dönüştürülen bina, 19. yüzyılda Aleksandro Wittek tarafından inşa edilmiş. Binayı yapmadan önce İslami mimariyi tanıması için Kahire'ye gönderilen Wittek, çalışmasında buradaki II. Hasan Camisi'nden esinlenmiş. Kütüphanede bulunan üç buçuk milyonluk kitap koleksiyonunun tamamına yakını Bosna Savaşı sırasında yanarak yok olmuş. Bina bugün çeşitli sanatsal faaliyetlere ev sahipliği yapıyor.

İNAT KUCA

İnat Evi anlamına gelen bu yapı, anlatılan hikâyeye göre belediye binası yapılmadan önce onun yerinde bulunuyormuş. Bina yapılırken buranın yıkılmak istenmesi üzerine ev sahibi uzun süre yıktırmamakta ınat etmiş. En sonunda evin, tamamen aynı şekilde, parça parça nehrin karşı tarafına taşınmasında uzlaşmış. Osmanlı mimarisi tarzındaki ev, bugün yerel mutfaktan örnekler sunan bir restoran.

MARKALE PAZAR YERİ

NATO askerlerinin müdahalesinin başlamasını, 1992-1995 arasında devam eden savaşın sona ermesini sağlayan, 1995 Ağustos ayındaki bombalama olayının gerçekleştiği ve 60'tan fazla sivilin öldüğü Markale Pazar Yeri'ni ve onlar adına yapılan anıtı da görmeniz gerekiyor. Sokakları arşınlarken Ferhadiye (Ferhadije) Caddesi ile Mareşal Tito Caddesi'nin kesişme noktasında bulunan İkinci Dünya Savaşı'nda şehrin faşistlerden kurtarılmasının anısına yapılan, günümüzde daha çok umudun ve güzel günlerin anıtı olan Sonsuz Ateş (vječna vatra) anıtı da ansızın karşınıza çıkabilir.

TÜNEL

Saraybosna'da sizi en çok etkileyen yerlerden biri de "Umut" ya da diğer adıyla "Hayat Tüneli" olabilir. Bu tünel savaş yıllarında sıkı Sırp ablukası altındaki Saraybosna'da yiyecek, ilaç ve silahla beraber tüm umutların da bitmeye yakın olduğu sırada 3 ay, gece gündüz gönüllü çalışan bir ekip tarafından inşa edilmiş. Günümüzde bu tünelin sadece 10-15 metrelik kısmı açık diğer kısımları savaş sonrasında kapatılmış. Tünelin bir de savaş zamanından izler taşıyan müzesi var.

Ne Zaman Gidilmeli

Amacınız sadece Saraybosna'yı gezmek ise yılın herhangi bir dönemini tercih edebileceğiniz gibi kışları çok soğuk geçmesi ve temmuz-ağustos aylarının da yoğun olmasından dolayı, nisan, mayıs, haziran, eylül, ekim ayları daha idealdir. Temmuz ayı ortalarında Uluslararası Folklor Festivali ve ağustos ayında ise Avrupa'nın en önemli film festivallerinden biri olarak gösterilen Saraybosna Film Festivali'nin olduğu da unutulmamalıdır.

YEME İÇME

Bosna'da en meşhur yiyecekler, kültürel yemek çeşitleri de olan Boşnak böreği "burek" ile köfte "ćevapi" dir. Galatasaraylı eski futbolcu Tarık Hodžić'in işlettiği lokantada (Tarık'ın Yeri) Başçarşı'nın en güzel "ćevapi" sini yemek mümkün. Şark sofrası tarzındaki minik lokantanın duvarları Tarık'ın daha önce buraya gelen ünlü isimlerle çektiği fotoğraflar ve Galatasaray bayraklarıyla dekore edilmiş. "Ćevapi" bir pide içerisinde yanında sığır eti ile servis ediliyor. Her et yemeğinde olduğu gibi yanında ayran içmek isterseniz ne yazık ki ayranı bilmiyorlar fakat ayran istediğinizde hafif sulu bir yoğurt geliyor. Boşnaklar "burek" dediklerinde kıymalı börekten bahsederler. İspanaklı börek "zelenitsa", patatesli börek "krompiruša" ve peynirli börek ise "sirnitsa" olarak telaffuz edilir. Börek "Burekdžinica", "Ćevapi" ise "Cevapdzinica" adı verilen yerlerde satılır. Saraybosna'ya yolunuz düşüğünde, Begova çorbası, Boşnak usulü mantı (klepe), yassı ve yuvarlak köfte şeklinde, ızgarada pişirilip servis edilen Pleskavica ve elma tatlısını (tuffahiye) da mutlaka denemelisiniz.

Ancak hepsinin üzerine küçük bir tepsi içinde kulpsuz ve boş bir fincan, kahve dolu bir cezve ve lokum...

Sözün özü, Saraybosna'ya gidin, pişman olmazsınız...

Söyleşi: Mehtap ALTINOK
mehtap.altinok@ytb.gov.tr

“Avrupa Benim Sahnemdir...”

Sinan Özen Türkiye'nin tanınmış bir sanatçısı...Onu meslektaşlarından farklı kılan Avrupa'da yaşayan vatandaşlarımızın çağrılarına her zaman cevap vermesi kuşkusuz... Özen, Avrupa'da nerede Türk yaşıyorsa müziğini oraya taşıdı...

Yurt dışında sık sık konser veren ünlü sanatçı Sinan Özen ile yılbaşı programı için gittiği Berlin'de, 23 yıllık sanat hayatını ve yurt dışında yaşayan Türkleri konuştuk. Türkiye'nin sesini Avrupa'nın her köşesine taşımakta kararlı olan Sinan Özen, 23 yıllık sanat yaşamının deneyimlerinden yola çıkarak değişen, Türkiye'yi ve Türkiye ile birlikte değişen Avrupa'daki vatandaşlarımızı anlattı...

■ Her fırsatta Avrupa'dayım...

Avrupa'ya her gelişimde gördüğüm şey, popülaritenin yanında bir de sevgi oluşturmuşuz, yani yılların verdiği bir duruş bu... Fırsat buldukça konser olduğunda geliyorum, Avrupa'nın birçok ülkesine geliyorum... Fransa'dır, İtalya'dır, İngiltere'dir, Almanya'dır, İsviçre'dir, Avusturya'dır... yani Aklına neresi geliyorsa...

■ Vatandaş ülkesiyle gurur duyuyor...

Bir kere onlara şunu soruyorum Siz Türkiye'yi nasıl görüyorsunuz? Aldığım cevaplar çok hoşuma giden şeyler. Son zamanlarda aldığım cevaplarla, geçmişte aldığım cevaplar çok farklı... Türkiye'nin onları gururlandırdığını söyleyenlerin sayısı giderek artıyor ve ülkemizin hem ekonomi anlamında hem siyasi istikrar anlamında parlayan bir yıldız gibi yükselişte olması doğrusu onları çok mutlu ediyor. Türkiye son yıllar-

da gerçekten dünya vitrininde parlayan bir yıldız, dolayısıyla burada yaşayan vatandaşlar artık sisteme entegre olmuş ve bu sistemde söz sahibi olmuş insanlar, çoğu iş adamı, yatırımcı, siyasetçi olarak yaşadıkları ülkelerde aktif rol oynar duruma gelmiş...

Türkiye'den aldıkları güçle de başları daha dik hâle gelmiş.

■ Hasret çok fazla...

Burada benim gördüğüm bir şey daha var, sanat anlamında, sanatçı anlamında insanları kandırılmışlar, bekledikleri sanatçılar gelmemiş, paraları boşa gitmiş... Geçmişte insanlara şu sanatçı gelecek, bu sanatçı konser verecek denilmiş, paralar alınmış ama sözler tutulmamış, insanların iyi niyetleri suistimal edilmiş... Bunu da yine kendi içimizden bazı kendini bilmezler, kötü niyetli insanlar yapmış. Gurbette yaşayan insanlarımız hakikaten çok iyi niyetli, çok samimiler, çok içtenler. Şimdi ben de bir sanatçı olarak yaşanan bu kötü anıları insanların hafızalarından silmek için uğraşıyorum. Ben 1.5 ay önce de buraya geldim, bayanlar matinesi yaptık ve şimdi yılbaşı programı için buradayım. Aynı yere kısa sürede tekrar gelmek çok önemli bir şey. Bu da bana bir güven veriyor, bana sahip çıktığını görüyorum, sevildiğimi hissediyorum. Bunlar bir sanatçı için çok önemli unsurlar... Burada karşılaştığım sohbet ettiğim, insanlar, ülkemden bir kokumu getirdiniz, diye soruyorlar. Böyle kokuyorlar sizi, bu çok güzel bir duygu ve çok hoşuma giden bir taraf şu: Burada yaşayan vatandaşlarımız Türkiye'ye aşıklar. Hasretin dışında, aşıklar. Hep o gel-

dikleri ve bir gün belki dönmeyi düşledikleri ülkelerini yaşıyorlar...

■ Allah sağlık verirse...

Ben her konserimden sonra, özellikle de yurt dışı konserlerimde, program bitince, tüm hayranlarımla fotoğraf çektiyorum, mesela bu kimsenin yapmadığı bir şey... Bunu ilk Avustralya'daki konserimde yaptım, bir gün içerisinde 1000'e yakın insanla fotoğraf çektirmiştım. Sevgiyi hissetmek çok güzel bir duygu, hayranlarımla sevgisine karşılık elimden geldiğince bir şeyler yapmaya çalışıyorum.

■ Devlet sanatçıya destek olmalı...

Sanatçı ile vatandaş arasındaki güçlü bağ inkar edilemez. Eğer devlet sadece sınırları içinde yaşayanlara değil, sınırları dışında yaşayan vatandaşlarına veyahut da soydaşlarına sahip çıkmak istiyorsa sanat bir araç olarak, sanatçı da bir aracı olarak mutlaka kullanılmalıdır. Siyasetin yetiemediği yerde sanat devreye girer ve insanları birleştirir. Ben buradan bir şarkı besteleyip Avrupa'ya, Amerika'ya hatta Avustralya'ya kadar uzanabiliyorum. Bu anlamda devletin sanatçıya sahip çıkması gerektiğine inanıyorum, sanatçı mutlaka desteklenmeli...

■ Sanatçıya vize olmaz...

Özellikle sanatçılara, iş adamlarına, akademisyenlere vize uygulaması çok gereksiz ve hukuksuz... Bizleri birçok prosedürle uğraştırıp konsolosluk kapılarında bekletiyorlar... Bu ülkede yaşayan, birçok başarılı işe imza atmış insanlara vize uygulaması bana çok komik geliyor. Ben de vize aslında ülkenin kendisine bir güvensizliği anlamına geliyor.

TRT HABERLERİ CEPTE!

**TRT haberleri 3G hızıyla cebinize gelsin.
En taze haber görüntüleri ve SMS'leri
TRT Haber Paketi ile şimdi anında cebinizde!**

**Avea, Turkcell ve Vodafone hatlı cep telefonunuzdan
TRTHABER yaz 2999'a gönder!**

Bağlantı ücreti ve vergiler dahil haftalık 1,6 TL. Abonelik dönem sonunda otomatik olarak yenilenir.
İptal etmek için "IPTAL TRTHABER" yazıp 2999'a gönderebilirsiniz.
MH: AVEA 05557383750, TURKCELL 5366672510, VODAFONE 5463576213

Ayrıntılı Bilgi: mobil.trt.net.tr

BizBize Paketi

Türkiye ile konuşmanın dakikası

5 Cent

Ev, iş, cep telefonu farketmeden

Turkcell Europe'lularla

SINIRSIZ KONUŞMA

AYDA
SADECE
4,99 €

BizBize Paketinden yararlanmak için

BIZBIZE ••☒••➔ 77733

www.turkcell.de

TURKCELL
EUROPE

Opsiyonel olarak satın alınabilen BizBize tarife paketinin alınması için Turkcell Europe Faturasız Hat Standart Tarifesi'nin kullanılması gerekmektedir (faturasız hat için bir kereye mahsus alınan tedarik fiyatı bayiye bağlıdır; 9,95 € bağlayıcı olmayan tavsiye edilen satış fiyatıdır). BizBize tarife paketinin satın alınması halinde, geçerlilik süresi boyunca Turkcell Europe GmbH'nin tüm müşterileri (Turkcell Europe müşterileri) ile standart görüşmeler için sınırsız, ücretsiz dakikalar müşterinin kullanımına sunulur. Türk sabit ve cep telefonu hatlarına yapılan standart görüşmelerin ücreti 0,05 €'dur (servis ve özel çağrı numaraları hariçtir). Ücretlendirme dakika bazlı olarak gerçekleştirilir (dakikalık hesaplama). Birkaç opsiyonlu görüşme paketi kendi içerisinde kombine edilemez ve geçerlilik süresi boyunca birkaç defa alınmaz. Buna karşın opsiyonlu görüşme paketlerinin data opsiyonlarıyla kombine edilmesi mümkündür. Tarife paketi sadece Almanya içerisinde geçerlidir. Yurtdışında Turkcell Europe GmbH'nin Roaming Tarifesi geçerlidir. Tarife paketinin ücreti 4,99 € olup geçerlilik süresi 1 aydır (satın alma gününden itibaren bir sonraki ayın aynı gününden bir gün öncesine kadar). Müşteri opsiyonlu tarife paketini zamanında feshetmezse (fesh ihbar süresi yoktur) ve müşterinin hesabında en az 4,99 € kontör bulunması durumunda geçerlilik süresi otomatik olarak beher bir takvim ayı uzar. Kontör miktarı otomatik olarak düşülür. Bakiye miktarının yetersiz olması durumunda tarife paketi otomatik olarak feshedilir, akabinde dakika fiyatlaması Faturasız Hat Standart Tarifesi'nin standart fiyatlaması üzerinden devam ettirilir. Tarife paketi fesh süre gözetilmeksizin geçerlilik süresinin sonunda geçerli olmak üzere feshedilebilir. Belirtilen bütün fiyatlara KDV dahildir. Burada belirtilenlerin dışında Turkcell Europe GmbH'nin faturasız hatlar için Genel İş Şartları geçerlidir (bakınız: www.turkcell.de).